THE DINKARD.

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT; THE SAME TRANSLITERATED IN AVESTA CHARACTERS; TRANSLATIONS OF THE TEXT IN THE GUJARATI AND ENGLISH LANGUAGES; A COMMENTARY AND A GLOSSARY OF SELECT TERMS

BY

PESHOTAN DASTUR BEHRAMJEE SANJANA.

VOL. IX.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

OF THE

SIR JAMSHEDJI JEEJEEBHAI TRANSLATION FUND.

Bombay:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA OIL ENGINE PRESS.

87 COWASJEE PATELL STREET, FORT.

IN THE YEAR 1269 OF YAJDAJARD, AND 1900 OF CHRIST.

દીન્‌કર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પેહલવી એબારત, અવસ્તા અક્ષરે ઉચ્ચાર, ગુજરાતી તથા ઈંગ્રેજી તરજુમો, શરેહ, અને અગતજોગ પેહલવી શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,

પેશોતન દસતુર બેહરામજી સંજાણા.

દફતર નવમું.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના આસરા હેઠલ
છપાવી પરગટ કરયુંછે.

મુંબઈ,

દફતર આશકારા ઑઈલ ઈનજીન પ્રેસમાં છાપ્યુંછે.

કોટ:—કાવસજી પટેલ સ્ટ્રીટ, નાં૦ ૮૭.

સને ૧૨૬૯ યજદજરદી.
ઈસ્વી સને ૧૯૦૦.

નોંધ.

આએ નવમાં વોલ્યુમમાં આવેલા દીનકર્દ કેતાબના પેહલવી ટેક્ષ્ટનો મારા મરહુમ મુરબીજી શમસુલ-ઉલમા દસ્તુરજી સાહેબ પેશોતનજી બેહેરામજી સંજાણાએ કીધેલો ગુજરાતી તરજુમો, અવસ્તા અક્ષરે લખેલા ઉચ્ચાર સાથે, નજદીક બે વર્ષ આગમજનો છપાઈને તૈયાર હતો, પણ આ વાલ્યુમમાંના ગુજરાતી તરજુમાનું ઈંગ્રેજી ભાષાંતર કરનાર મરહુમ શેઠ ફરામજી કાવસજી બનાજી એમ. એ. ની રોકાણો, માદગી તથા તેમનાં અકાળ મરણથી ઈંગ્રેજી તરજુમાને લગતી લંબાણ ઢીલ થવાના સબબથી આ વાલ્યુમ બાહેર પાડવાને ધારવા કરતાં બેવડો વખત લાગ્યોછે.—આ નવમાં વાલ્યુમનો ગુજરાતી તરજુમો, અવસ્તા વાંચણ અને ટેક્ષ્ટ મરહુમ દસ્તુરજી સાહેબની હૈયાતીમાંજ છપાઈ તૈયાર હોવાની સગવડથી તેમાં આવેલાં, સુરજની ચાલ પ્રમાણે અસલી જરથોસ્તીઓની વર્ષની ગણત્રી અને ૧૨૦ વર્ષે કબીસો કરવાના અસલી ફરમાન બાબેનાં, લખાણનો છપાયલો ભાગ શેઠ ખરશેદજી રૂસ્તમજી કામાજીની ખાહેશથી ઈસ્વી સને ૧૮૯૭ ના જુન મહીનામાં એ શેઠના ઉપયોગ માટે તેમને મારી મારફતે મારા મરહુમ મુરબીજી સાહેબે મોકલી આપ્યો હતો.

મરહુમ શેઠ ફરામજી બનાજીની હૈયાતી બાદ આ વાલ્યુમનો બાકી રહેલો ઈંગ્રેજી તરજુમો શેઠ મેહરજીભાઈ નસરવાનજી કુકા, એમ. એ. એ પુરો કીધો હતો, જે આએ પુસ્તકમાં છાપી પ્રગટ કીધોછેજી.

દા. દ. પે. સંજાણા.

મુંબઈ, રોજ ૧ લો માહ ૯ મો,
સને ૧૨૬૯ યજદજરદી.

સાંકલ્યું.

અસલ દીનકર્દનાં ચોથાં દફતરનું સાંકલ્યું.

અસલ દીનકર્દનાં પાંચમાં દફતરનું સાંકલ્યું.

(૯।૯) જે આદમીનાં બદનની અંદર સખાવત અને બખીલીને લગતી ગેબી શકતીનું રેહઠાણ હોએછે, તેના ખવાસ વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, સખાવતને લગતી ગેબી શકતી, જોસ્સાની અંદર ૨
ગરમ હોએછે. અને બખીલીને લગતી ગેબી શકતી, જોસ્સાની અંદર થંડી હોએછે. અને તે બેહુનાં મુળ, આદમીનાં અન્તકરણની અંદર (રેહ) છે. જેનામાં સખાવતનું રહેઠાણછે, તે (આદમી) ગરમ અન્તકરણવાળું છે. સખાવતની ગેબી શકતીવાળું અન્તકરણ પવીતર આતશ (યાને યજદી નુર)-વાળું છે. અને તેના ખવાસનું જણાવું તેના જોસ્સાની અંદરનાં ગરમી-વાળાં નુરથી છે. તથા સખાવતના ખવાસથી તે આદમી ઇનસાનોમાં ચહડતે દરજજેનું (ગણાએ) છે.

જે આદમીનાં અન્તકરણની અંદર બખીલીનું રેહઠાણ હોએછે, ૩
તે આદમી બરફનાં જેવાં થંડા અન્તકરણવાળું છે. તથા તે આદમીના બખીલીના ગેબી ખવાસનું જણાવું, તેના નીચાઇવાલા થંડા જોસ્સાએ છે. અને તે આદમી આએ પ્રમાણેના બખીલ ખવાસથી (બખીલ) આદમીનું ઉપરી (ગણાએ) છે.

(૯।૦) જે હયાતી ધરાવનારૂં આદમી છે, તે આદમીઓની તરફથી વખાણવાજોગ તેમજ ધીકારવાજોગ કામ કરનારૂં છે. અને તે (આદમી) તેની અંદર રખાએલાં (સારાં યા માઠાં) મુલને કબુલ રાખનારૂં (યાને પસંદ કરનારૂં) છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, જે હયાતી ધરાવનારૂં ઇનસાન છે, તે સારા દેખાવ- ૨
વાળું તેમજ ખરાબ દેખાવવાળું હોએછે. કારણકે, સારાં તત્વવાળું આદમી, તનદરૂસ્તીભરેલા દેખાવવાળું, તેજપ્રમાણે ખરાબ તત્વવાળું આદમી બીમારીવાળા દેખાવનું હોએછે. જે આદમી સારા તત્વવાળું

છે તે તનદરૂસ્ત દેખાવને લીધે પોતાના પેદા કરનારની સ્તુતી કરનારૂં તથા તેનો આભાર માનનારૂં છે.

૩ જે ખરાબ તત્વોથી બીમારીવાળાં શરીરનું માણસ છે, તે (પોતાના) એબીઅલ ખવાસનાં કામથી ઉલટા દેખાવવાળું છે. અને સુંદર દેખાવ સારાં તત્વોને લીધે બદનને તનદરૂસ્ત રાખવાએછે. અને (તેથી) બદનનો દરએક ભાગ કાએદાસર રેહી શકેછે. અને (તેથી તેમાં) એબવાલ હરીફનું (યાને દરૂજનું) ઉલટું કામ થઇ શકતું નથી.* બુરાં તત્વોવાળું બીમાર બદન, પેદાના કરનારની મતલબ વગરનું—સારા દેખાવ વગરનું અને બદનને નહી સલામત રાખવાજોગ ખરાબ તત્વોને લાએકનું છે.

૪ જે આદમી સવાબ અને ગુનાહની ઇચ્છા રાખનારૂં છે, તેમાંનું ભલા વીચારવાળી અકલની મારફતે જે સવાબને પસંદ કરનારૂં આદમી છે, તે સવાબકાર આદમી ભલા વીચારની અકલવાળું છે. અને જે બુરા વીચારવાળી ઉલટી અકલવાળું છે, તે ગુનાહને પસંદ કરનારૂં છે. એમાં જે કોઇ ભલા વીચારવાળા (બેહમન) ની અકલને પસંદ કરનારૂં સવાબકાર આદમીછે, તે વખાણ કરવાજોગ અને પોતાના પેદા કરનારની તરફથી સારો બદલો મેળવવાને લાએકનું છે. તથા ભલા વીચારવાળો સવાબછે તે સવાબને પસંદ કરનારી આભાર માનવાજોગ અકલનો વસીલો છે.

૫ વળી જે કોઇ (ઇનસાન) ગુનાહને લગતી બુરા વીચારવાળી શકતીને લગતા ઉલટા વીચારની ઇચ્છાવાળું છે, તે બુરા વીચારવાળી ઉલટી સહમનને પસંદ કરનારૂં ગુનાહ કરનારૂં માણસછે, અને તે પેદાના કરનારની તરફથી ધીકારવા જોગ છે. ભલા વીચારવાળી શકતીને લગતો સવાબકાર,—સવાબને પસંદ કરનારી અકલનો વસીલો છે. તે આદમી બુરા વીચારવાળી શકતીને લગતાં પાપનો વસીલો નથી. અને તેથી તે આદમીની અંદર ઉલટા વીચારનો ગુનાહ કરવાનો શોક રેહી શકતો નથી.

---

* આએ લખાણ ઉપરથી જણાએછે કે, પ્રમાણીક ખોરાક—પીવાની વસ્તુ તથા ઉંઘ અને મેહનતથી માણસનાં બદનની અંદરનાં ચેઆર તત્વો આતશ—પવન—પાણી અને મીટી છે તે, એકસરખી હાલતમાં રેહછે. અને તેથી માણસની તનદરસ્તી સચવાએલી રેહછે, તથા તેની મનશકતી અપ્રમાણીકથતી નથી.

(૬૧૫) ગેબી પેદાએશને પેદા કરવા વીશે, તથા મીનોઈ દુનીઆમાંથી આએ દુનીઆંમાં તે પેદાએશને પોંહચવાનું જણાવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, અણદીઠ હયાતીને (યાને આતમાને) આએ દુનીઆમાં ૨
જનમ આપવો, એ બનેલી આલમને સઘળી રીતનો સીનગાર આપવો છે.
હયાતી (યાને આદમીનો આતમા) અણદીઠ અને પકડી નહી શકાએ એવો છે.
અને આએ દુનીઆં (યાને ખાકી બદન) તેનું આએ દુનીઆનું મકાન છે.
આએ દુનીઆંની જાતનું (યાને કાયાનું) ગેબી હયાતીના સંબંધથી
રેહી શકવું છે. અને આએ દુનીઆંની કાયાનું જણાવું, ગેબી હયાતીની ૩
તરફથી તેની અંદર સઘળો સુધારો થવાએ છે. આએ દુનીઆંની
હયાતીવાલી જાત દેખાવા અને પકડાવા જોગ છે. એ ઉપરથી દેખઇતું ૪
છે કે આતમાનું ઘર આએ દુનીઆંની કાયા છે. વળી જે કાંઇ
તેનું (યાને હયાતીનું) આએ દુનીઆંમાં જાણવું છે, તે આએ દુનીઆની
કાયના સંબંધથી છે. વલી આએ દુનીઆંની વસ્તુનો હયાતીની સાથે
સંબંધ હોવાથી તે વસ્તુ જણાએછે. ગેબી હયાતી (યાને અનદીઠ
આતમા) આએ દુનીઆંને લગતી કાયામાં આવેલોછે, તે આએ
દુનીઆંનાં મકાનથી (યાને શરીરને લીધે) માલુમ પડેછે. જીવ (બદન-
માંથી) પાછો મીનોઇ દુનીઆં જે તેનું અસલ મકાન છે ત્યાં જાએછે.
ગેબી હયાતી (યાને મીનોઇ આતમા) એક છે, પણ (આતમા અને
બદનને લીધે) તેના બે ભાગ છે. વલી તે આતમાને પેહલ્લો પ્રતાપ
આપનારો પેદાનો કરનાર દાદાર કેહવાએછે. આએ દુનીઆંની હયાતી,
કાયાની સાથે આતમાનો સંબંધ હોવાથી છે. દાદાર પોતે આએ
દુનીઆંમાં હયાતીને પેહલ્લાં પ્રતાપ આપી જનમ આપવાથી જણાએલો
છે. ભલી દીનનાં લખાણ ઉપરથી એમ જણાએલુંછે કે દાદારે પેહલી
પેદાએશને (યાને રૂહને) ગેબી દુનીઆંમાં પેદા કીધું હતું અને તેને તે
ગેબી દુનીઆંમાંથી આએ દુનીઆંમાં મોકલીયુંછે.

૧ (૬૧૪) (હીલચાલની) કુઉઅત વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, હયાતીને લગતી કુઉઅત (એટલે જે આતમને લગતી શકતી) હીલચાલ કરનારાંઓને ચલાવવા સારૂ છે. કારણકે આએ દુનીઆંની હીલચાલ કરવી તથા કામ કરવું, હયાતીવાલી શકતી વગર થઇ શકે નહી. જે હયાતીને લગતી હીલચાલ કરનારી તથા કામ કરનારી વસ્તુ છે, તેની અંદર તે કુઉઅતનું ચાલુ રેહવું આએ દુનીઆંની કાયાની અંદર હયાતીને લગતી હીલચાલ કરાવનારી ગેબી (આતમાની) વસ્તુ હોવાથી છે. અને આએ દુનીઆંનો સુધારો ગેબી શકતી (યાને આતમા) ને લીધેછે. આએ દુનીઆંનાં લોકો આએ દુનીઆંને લગતી શકતીનો સંબંધ તેઓની અંદર હોવાના સબબથી પોતાને ઘટતી રીતે ચલાવી શકેછે. હયાતીને લગતી શકતી (યાને આતમા) જેમાં ગેબી ચીજોનું રેહઠાણ છે, તે આએ દુનીઆની કાયાને ચલાવનાર તથા તેને સુધારનાર છે. આએ પ્રથવીને લગતી કાયા પાણી અને કુઉઅતદાર પવને કરી બળવંત છે. અને પાણી તથા પવન આસમાનને લગતી મીનોઇ શકતી (યાને યજદ અમેશાસ્પંદ) નાં બળે કરીછે. અમેશાસ્પંદોની એજમતી (યાને ચમતકારી) શકતીને લીધે આસમાની આતમાને લગતો સુધારો છે. અને આએ દુનીઆની કાયાને કુઉઅત બદનને લગતાં તત્વોથી બદનની બનાવટનો સુધારો કરવાએ છે. મીનોઇ શકતીઓ (યાને બુધ્ધિ, આતમા અને ફરોહર) ને કુઉઅતનું મલવું, રવાનને માટેની જીંદગીએ છે.

૩ દુનીઆંને ધરમની કેળવણીની (કુઉઅત) અથોરનાનોથી છે. સંભાળની (કુઉઅત), લશકરી ટોલાથી છે. પ્રવરશીની (કુઉઅત), ખેડુટના ટોળાથી છે. અને સુખની (કુઉઅત) પેશેવરો (યાને જાતજાતના ધંધાદારીઓ) થી છે.

૪ આએ દુનીઆંના સઘળા લોકોનું બળ રાજાઓથી છે. અને તેઓને આવતી દુનીઆંને લગતું કુઉઅત, માણસોને દીનથી સુધારનારા (દસ્તુરની) જાતથી છે.

૫ આદમીની જાતને આએ દુનીઆંની કુઉઅતની અંદર સુધારવી, અગત કરીને દોલતથી છે. અને રવાનને મીનોઇ દુનીઆંને માટે સુધારવું, ચહડતે દરજેના સવાબની કુઉઅતે કરીછે.

વળી એમ છે કે, જો કોઇ પોતાની મેલવેલી હયાતીને પાપનાં ૬
કામમાં ચલાવે અને મેલવેલી જીંદગીને નકામી જણાવે, તે શખ્સ
નીઆગાનોની દીનની કઉઅતને સવાબકારીમાં રાખવાને બદલે બદીની
સહમજથી રાખનારો છે.

વળી એમ છે કે જો, કોઇ શખ્સ દીનદાર લોકોના એતેકાદથી ૭
આફરીન કરવા જોગ હોએ, તે દુનીઆની સહમજની અંદર સરાપ દેવા
જોગ દેખાય, તો ખચીત તે ફેરફાર, ઓતરી સેતારાઓના પોહચવાથી
થાએલો સહમજવો. તેમજ મુજી જાનવરોની ઇજા તથા ડંખ અને
જેહરનો એલાજ અવસ્તાના મન્ત્રથી છે. તથા ખરાબ ખાસીઅતવાલી
બદકારીની ઘણીએક બીમારીને દુર કરવી દીનની કીરીઆથી છે.
આતશોને, પાણીઓને અને જાડપાનોને હાંણી પોહચવી તથા ધાતુઓ
અને જમીનોની અંદર હયાતીવાળાં જાનવરોનું સાથે રેહવું, ઓત્રી
સેતારાઓની ચાલથી છે. જે કાંઇ આએ દુનીઆની અંદર બીમારી છે તે
અવાખ્તરી સેતારોની તરફથીછે. અને તનદરૂસ્તીનો સબબછે તે જે સાતે
ઘરેહઓ છે તેઓથી છે કારણકે તે સાતે ઘરેહો અંદરમાહ, પુરમાહ અને
વીસ્પેતથમાહની પખ્શવાળા હોએછે. વલી દીનમાં જણાવેલુંછે કે, દીનને
લગતી કીરીઆથી યજદાંની આરાધના કરવાથી યજદોને ખુશી કરવાએ
દેવોને દુખી કરવુંછે. વળી આએ અને મીનોઇ દુનીઆની અંદરની
ઘણીએક વસ્તુઓને કઉઅત આપવી તે દીનની (યજશને આરાધના) ની
ફતેહમંદ જુદી જુદી કીરીઆથી છે. આએ દુનીઆની અંદર હયાતીને
લગતી કઉઅતની ગાલેબીની ફતેહનું કમ થવું, મીનોઇ દુનીઆને લગતાં
કામોનું કઉઅત પડી ભાગવાથી છે. આએ દુનીઆમાં જે કાંઇ જાહેર ૮
(યાને સવાબનાં) કામો કરવાનો એરાદો, ચહડતે દરજેની હયાતી ધરા-
વનારાં (આદમી) ઓનાં દીલની અંદર હોએછે, તે ગેબી દાનાઇ
વાળી ભલી કઉઅતને લીધે છે. જાહેર કામને માટેની ઉંચી કઉઅત,
જાહેર કામને માટેની ઉંચી ફતેહ ફીરોજી, અને જાહેર કામને માટેની
દીનને લગતી કીરીઆ, (આદમીને) ગેબી દાનાઇવાળી કઉઅતના મળ-
વાએ છે. જેમકે આએ દુનીઆની અંદર મુલુકો અને શેહરો એક ૯
બીજાથી દુરની વસ્તુ છે, તે દરએક મુલક તથા દરએક શેહરની અંદર
આવનારા લોકો તે મુલુકના તથા શેહરના માલેકને જોવાથી તેની

કઉઅતને પીછાણે છે, અને તેવી ઘણી જગાએોની સહુમજ તેએોને મલેછે તેમ. (એટલેજે સવાબનાં કાંમ કરવાની સહુમજ ખોદાએતાલા અને મીનો યજદો ઉપર ધેઆન આપવાથી મલેછે.)

૧ (૯૧૮) આએ દુનીઆંમાં સ્પેનાકમીનો અને ઘનાકમીનોની ઈંધાણી જણાવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, આએ દુનીઆંમાં સ્પેનાકમીનોની નીસાણીનું જણાવું, ઘણું કરીને પેલા ખુબીવંતા અશો હાકમથી છે. કે જે હાકમ અહુરમજદને મોહટાઇ આપનારો—પાક દીઆનતનો—સારી ઇચ્છા વાળો—લોકોમાં ચહડતે દરજેની અકલને જનમ આપનારો—પુરતી મોહટાઇવાળાં ભલાં ફરમાન આપનારો—દીનના વીચારને કઉઅત આપનારો—અને દુનીઆંને સારી રીતે ચલાવનારો હોય. જેનીથી લોકોને સારી જીનદગીનું ગુજારવું—શેહરોને વગર ધાસ્તીએ રેહવું—રઇઅતને ખુશીનું ભોગવવું અને તેની ઇચ્છાવાળાં કામ કરનારાએોને સારી ઉમેદ તથા વીસવાસનું રાખવું હોએ. અને પોતાનાં કામની મારફતે તે હાકમ આએ દુનીઆમાં તેમજ મીનોઇ જેહાનમાં આતમાને નેકી—તેમજ પોતાની એોલાદને અને દુનીઆનાં લોકોના ખાનદાનને ચહડતે દરજેનાં કાંમથી બેહદ બુજોરગી—ફાએદો અને કઉઅત આપનારો હોએ. તે (પાદશાહ) સ્પેનામીનોની માફક આએ દુનીઆંનાં લોકોથી વધારે કીરતીવાળો છે.

૩ આએ દુનીઆંમાં ઘનામીનોની ખાસીઅતનું ઘણું કરીને જણાવું, બુરી દીનવાળા પાપી હાકમનાં ઉપરીપણાંથી છે. કે જે હાકમ અહુરમજદની વીરૂધ નીચ કઉઅતથી એકદમ અંધકાર ગુનાહવાળો—નાસકારક દીઆનતનો—દુઃખ દેવાની ઇચ્છાવાળો—તેની રૈયત ઉપર મરજી મુજબ ઉલટા વીચારનો હોકમ કરનાર—દીનના વીચારને નબલા કરનારો—દુનીઆંને નીચાઇથી ઉજડ બનાવનારો—લોકોને ખરાબ જીંદગી તથા સંકટમાં રાખનારો હોય. અને તેનીથી દરએક શેહર ધાસ્તીભરેલાં તથા માણસો તરેહ તરેહનું દુખ ભોગવનારાં હોય. અને યજદાંના તરીકાએોને તરેહવાર

રીતે હાંકી પોંહચાડનારો—તેનાં બુરાં ફરમાનથી, તેની ખાહેશ મુજબ કામ કરનારા અમલદારોને બરફથી મુએલી આસાના થવું, અને તેનાં વેર ભરેલાં દીલથી તેને પોતાને હયાતી વગરનું બનવું છે. તેનો વીચાર આબાદીને લગતા સબબોને બંધ કરવાનો તથા સખ્તી ઉપજાવનારા લોભની કદઉઅતને ઘણી વધારનારો છે. અને તે તેના વીસવાસ ઉપર રેહીને કામ કરવાની ઇચ્છા રાખનારાઓને આકેબત હલાક કરનારો તથા બેહદ હલાકી તથા નોકસાનવાળાં કામને કદઉઅત આપનારો છે. જેથી તે હાકમ આફુનીઆંનાં લોકોમાં ઘણી એબ ધરાવવાએ ધનાકમીનોના જેવો છે.

(૬૧) સુરજને લગતાં તથા ચંદ્રમાહને જોવાને લગતાં વરસમાંનું કીહું (વરસ) (દીનને લગતાં) મોટાં કામોને લગતું છે· તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો· ૧

જાણવું કે, ખોરશેદને લગતાં વરસ બે તરેહનાં છે. તેમાં એક, વરસની ૨
અંદરના વધારાના દીવસોનું, અને બીજું, વરસોના વધારાના કલાકોનું છે. વરસની અંદરના વધારાના દીવસવાળું (વરસ) ૧૨ મહીનાનું છે, જેનો દરએક મહીનો ૩૦ દાહાડાનો છે. અને બુરોજોની અંદર ૧૨ મહીને ખોરશેદને ફરવાથી જે પાંચ દાહડા વધારાના છે, તે મલીને જુમલે ૩૬૫ દીવસનું છે. તે વરસના મહીનાઓની અંદરના વધારાના વખતથી જે પાંચ દીવસો એકઠા થાયછે, તેને વરસના છેલ્લા મહીનાની પછવાડે રાખેલાછે. તે વરસની અંદરના વધારા (ના વખત)થી બનેલાછે અને તેને ઘણીએક ગણત્રી કરીને મુકરર કરેલાછે. તે ગણતરી મુજબ (બંદગીની અંદર) પઢવામાં આવેછે.

વરસ એકના ૩૬૫ દાહડા દર વરસે એકઠા થાએછે, તે દરએક ૩
વરસની આખેરીને લગતા વધારાના છ કલાક છે. જે કલાકો વરસોના વધારાના છે. તે વધારાના કલાકોનો ચેઆર વરસે એક દાહડો—૪૦ વરસે ૧૦ દાહડા અને ૧૨૦ વરસે એક મહીનો થાએછે. ૬૦૦ વરસે
૫ મહીના અને ૧૪૪૦ વરસે એક વરસ થાએછે. તે વરસોથી વધેલા ૪
એ પ્રમાણેના ૬ કલાકના વખતને વરસની આખેરીના દાહડાઓથી ઉપલગ રાખવા ઘણાંએક વરસોએ તે એકઠા થાએ ત્યાંસુધી.

૫ આએ વધારાનો વખત (યાને કબીસાનો મહીનો) પોતે વરસોને લગતી ગણતરીને લગતો છે. અને તે અહડતે દરજેનાં કામો જેવાંકે નોરોજ—મેહરગાંન—અને બીજાં કદીમ જશનોને માટેનો છે. વળી વરસનું શરૂ થવું પેદાએશની શરૂઆતથી વરસના પેહલા દીવસથી બુજોરગ પાદશાહાઓએ મુકરર કરેલું છે. તે પ્રમાણે બેહદ આદમીઓ નોરોજની ઉપર કાએમ રહેનારાં તથા ભલાં કામ કરનારાં છે. અને તે (નોરોજ) ના પ્રતાપી વખતમાં સઘળાં કેશવરના બોહલાં લોકો કદીમ પેશદાદી (પાદશાહ) ઓથી સુખ મેલવતાં અને ખુશી ભોગવતાં આવ્યાંછે. તે જશનના વખતમાં મેહનત કરનારાં આદમીઓ આરામની ઉમેદ રાખનારા હોયછે, તથા તે વખતમાં સુખ ભોગવેછે, અને આરામ પામેછે. વળી જ્યારે પેલો ભલી યાદને લગતો (યાને કબીસો કરવાનો) વખત આવેછે ત્યારે દુરબલ થએલાં લોકો પેશદાદી (યાને ઇનસાફના આગેવાંન) (પાદશાહો)થી કઉઅત મેલવેછે. અને બેહદ આદમીઓ કેટલુંએક સુખ પામેછે તથા આરામથી રેહેછે. અને તે વખતમાં તેઓની ઘસારાભરેલી મેહનતનું કામ ઓછું થાએછે. તથા તે રોજે અવલથી મુકરર કરેલી કીરીઆથી (યાને કબીસાને લગતો મહીનો વધારવાથી) રાજને લગતો ઘણોએક સુધારો નવેસરથી થાયછે. અને તે જશનના વખતની સાથે અતીશીય વસ્તુનો ફાએદો જોડાએલો રહેછે. તથા દુરબલ થાએલાં સુસ્તીવાળાં આદમીઓને ઘણી મેહનતનું કામ કરવાથી છુટકારો મલેછે, તથા દુનીઆંને (કુદરતથી) નવી બખ્શેશ થાએછે (યાને તાજગી મલેછે.) વરસો, મહીનાઓ અને દીવસોની ઉતપન્તી સીતારાઓની ચાલથી થાયછે. આદમીઓ આએ ગણતરીને લગતું વરસ દુનીઆંની શરૂઆતથી કેટલાએક પાદશાહોનાં ગુજરેલાં વરસોનાં વધારાથી ગણતાં આવ્યાંછે.* તે અમરગીવાળા કીરતીવાન વખતમાં આદમીઓની વચ્ચે ખોરાકનો મોટો જડો આપ લે કરેઆમાં આવેછે. માટે દીનનાં ફરમાન પ્રમાણે તે (કબીસાનાં) વરસને ગણતરીથી ચાલુ રાખવું. અને તે વધારાના વખતને જવા

* એની સહમજ એ છે કે, કબીસાનો મહીનો જે પાદશાહની હકુમતનાં વખતમાં થતો હતો, તેની નોધ તેની આગમચના પાદશાહોની હકુમતનાં વરસોની ગણતરીની સાથે ગણીને આગળા કબીસાના મહીના પછીનાં ૧૨૦ મે વરસે બીજો કબીસાનો મહીનો આદમીઓ કરતાં હતાં.

દેવો નહી. (એટલે જે કબીસાનો મહીનો તેના ઘટતા વખત ઉપર કરવો.) અને (તે વખતમાં) જતન કરવા લાએક જાનવરોને આદમીએ ઇજા દેવી નહી. જે વેળા આદમીઓની અંદર તે ગણતરીનું વરસ આવે ત્યારે વધારાને લગતો વખત (એટલેજે કબીસો) કરે. અને દુનીઆંના ઘણાએક લોકો પાસે તે વધારાનો વખત કરાવે.

દર વરસે વરસના વધારાના કલાક ઘણાએક વરસોએ એકઠા ૬
થાએછે. ચહડતે દરજ્જેની દરએક વસ્તુને લગતું કામ (યાને દીનનું કામ) વરસને લગતી ચેઆર ફસલો સાથે મુકરર કરેલુંછે.*

વરસની શરૂઆતની ફસલ વસંત રૂતને લગતી છે. તે, જ્યારે ૭
ખોરશેદ પેહલ્લી મેશ રાસીની હદમાં કે જેને આસમાનનો પ્રતાપ કરીને ગણેછે તેમાં આવેછે ત્યારથી છે. અને ખોરશેદ, (તે ફસલમાં) મેશ—વરખ અને મેથુનનાં બુરૂજમાં ચાલેછે, ત્યાંવેર તરણ મહીના સુધીની છે.

વરસની બીજી ફસલ, ગરમીની રૂતુની છે, જેને નુરવાલી ફસલ કરી ૮
ગણેછે. અને તે જેઆરે ખોરશેદ કરક રાસીની પેહલી હદમાં આવેછે, ત્યારથી ખોરશેદની ચાલ કરક—શહી અને કનીઆના બુરૂજમાં ચાલી રીહેછે, ત્યાંસુધી માસ તરણની છે. તરીજી ફસલ પાનખરની છે. તે જ્યારે ખોરશેદ ૯
પેહલ્લાં તોલા જેને સ્તર (કિહછે) તે રાસીની હદમાં પોંહચેછે, ત્યારથી તે ખોરશેદ તોલા—વરસચક અને ધનરાસીની હદ પુરી કરેછે ત્યાંસુધીની છે.

ચોથી એટલેજે છેલ્લી જેમસ્તાન (યાને વરસાદ) ની ફસલ છે. તે ૧૦
(ફસલ) જયારે ખોરશેદ, મકકર જેને (પેહલવીમાં) દુદતોરા કેહછે તેની હદમાં આવેછે, ત્યારથી તેને લગતા તરણ મહીના જે ખોરશેદને પોતાની મકર—કુંભ અને મીનરાસીમાં ચાલી રેહવાનાછે ત્યાંસુધીની છે.

વલી વરસને લગતી આએ ચેઆરે ફસલનો બંદોબસ્ત (યાને ૧૧
ચેઆરે ફસલોનું બર વખતે આવવું), ખોરશેદને વરસના (૧૨) બુરોજોની અંદર ચાલવાથી છે. અને (તે ચાલમાં) ઘણીએક ઢીલ થવાથી દરએક

---

* હાલમાં કબીસાને લગતી તકરારમાં, કેટલાએક ગ્રહસ્થો કબીસો કરવાનાં કામને તે કરવાથી દીનને લગતાં જશનો અને ગાહંબારો તેની ફસલને લગતા ખરા વખત ઉપર આવવાં જોઇએ, એવું માનતા નથી. અને પોતાનો વીચાર ખરો પાડવા સારૂ પાક અવસ્તાને આધારે લખાએલાં હજારો વરસનાં પેહલવી પુસ્તકોને ખોટાં કેહવા માગેછે. તેઓએ ઉપલાં લખાણ ઉપર ધેયાન પોંહચાડીને પોતાના વીચાર ફેરવવા ઘટારત છે. અને દીનદારીનાં ભલાં કામમાં આપમતલબ વાપરવાથી દુર રેહવું ઘણું સારૂં છે.

વરસની આખેરીએ એકઠાં થએલા ઉપરના કલાકોથી દીવસોમાં દીવસો મહીનાઓમાં મહીનાઓ અને વરસોમાં વરસોનું આસમાની મોટા સેતારાઓની (યાને સુરીઅ તથા ચંદ્રની) ચાલથી બરોબર રેહવુંછે. અને તેથી (યાને ઉપલી કસરનો વખત બરોબર રાખવાથી), દરએક ફસલ અને તે ફસલને તાએબેનાં જશનો, તે એહારે ફસલોની અંદર તેની હસ્તીને લગતાં તથા ફસલોને તાબે જોડાએલાં રેહવાથી જણાયછે. વળી દીનને માટેની બંદગીને લગતો તથા અનાજના પાકને બનવાનો અને ઝાડપાનને ઉગવાનો વીસવાસ કસરને લગતો વખત માણસોએ ગણત્રીમાં લેવાથી છે. લડાએક હાકમોને ગરમી અને સરદીની મોસમના ફેરફારને પીછાણવો તથા પવનના ફુકવાને અને દરીઆના પવનની ઉત્પંતીના વીચાર તે ઉપર મકરર કરેલા છે.

૧૨ દીનને લગતા કાએદા તથા દીનને લગતું દરએક કામ ફસલોને વખતે ફરજ તરીકે ઠરાવેલું છે. વળી તે કબીસાનો વખત બેહદ વધારાના વખતની ગણતરીથી બનેછે. અને તે (કબીસો કરવાનો વખત) પાદશાહનાં ફરમાનથી તે કામ કરનારાઓ એહારે ફસલોને બર વખત લાવવા સારૂ કરતા રીહેછે. અને તેથી આદમીઓની તથા ઝાડપાનોની અંદર દીનની કીરતીવાલો જાહેર વીચાર આવેછે.

૧૩ બલી દીનની નસીહત છે કે, મહીનો એક પુરો થાએ ત્યાંસુધી આએ વધારાનો વખત (યાને કબીસો) કરવો નહી.* તથા પાંચ મહીનાથી વધારે વખત જવા દેવો નહી.† દીવસો—મહીનાઓ અને વરસોને લગતાં પ્રકર્ણની અંદર એને લગતાં કારણની વીગત જણાવેલી છે.

---

* યુનાની, અરબી અને ફારસી ગ્રંથકારો એકસરખી રીતે પોતાની કેતાબોમાં લખી ગીઆછે કે પારસીઓ પોતાની દીનના કાએદા મુજબ સુરજની ચાલનું વરસ ગણેછે, તથા દર વરસે કસરના પાંચ દાહડા જે مسترقه خمسه ના યાને ગાથાના છે તેને છેલ્લા સફંદારમદ મહીનાની પછવાડે વધારેછે. અને વરસ દાહડાની કસરના છ કલાકની ગણતરી ગણીને ૧૨૦ વરસે કબીસાનો મહીનો એક કરેછે. તે લખાણોને આએ દીનકર્દનું પેહલવી લખાણ એકમળતું આવેછે.

† ઉપલાં પેહલવી લખાણમાં "કબીસાનાં પાંચ મહીનાથી વધારે મહીના થવા દેવા નહી" એમ જણાવેલું છે, તેનું કારણ એ છે કે, આપણી દીનનાં ફરમાન પ્રમાણે વરસ એકની મુખ્ય બે ફસલ છે, તેમાં એક હામીન (યાને ગરમી) ની અને બીજી જેમસ્તાન (યાને સરદી) ની છે. એમાં ગરમીની મોસમના સાત મહીના ફરવરદીન મહીનાની શરૂઆતથી મેહર મહીનાની આખેરી સુધીના છે. અને સરદીની ફસલના પાંચ મહીના આવાં મહીનાથી ગાથા વહેશ્તોયશ્ત સુધીના

અંદરમાહને લગતું વરસ સુરજની સાથે અંદરમાહને ચાલવાથી ૧૪ છે. તેના દરએક મહીનાના વધારાની અંદરના ૧૦ કલાક છે. તેથી દરએક વરસની સેવટે ૧૨૦ વધારાને લગતા કલાક થાયછે ત્યારે તેનો પાછો (ફરવાનો) દોર આવેછે. તે (દર માસના વધારાના) ૧૨૦ કલાકના પાંચ દાહડા અને પાંચ દાહડા ગાથાના મળીને ૧૦ દીવસ છે.* તે હેસાબે તરણ વરસે એક મહીનો અને ૩૬ વરસે કસરનું એક વરસ થાએછે. તે આગળ પાછળની ચાલવાલું વરસ મોટાં કામોને સારૂ†

મુકરર કરેલા છે. અને ઉપલી બેહુ ફસલોમાંની ગરમીની ફસલ જયાંસુધી ચાલુ રેહછે, ત્યાંસુધી ખપોરના બારથી તરણ વાગા સુધી રપીથવન ગેહનો અમલ ચાલુ રેહછે અને તે વખતમાં રપીથવન ગેહ પઢાએછે. અને સરદીની ફસલમાં સહવારથી તરણ વાગા સુધી હાવનગેહનો વખત ગણાએછે તે વહીશતો યશત ગાથા સુધી રેહેછે. સાત મહીના રપીથવનના અને પાંચ મહીના બીજી હાવનના (યાને ગરમી અને સરદી) ના છે, તેની દલીલના અવસ્તા:— [illegible] છે. આએ ઉપલી ફસલમાંની રપીથવનની ફસલમાં ગુજરેલાઓના કશની (યાને જે જગોએ ગુજરેલાં આદમીને સંજોગીને મેલિલું હોએછે તે) જગો ૯ રાતે, અને બીજી હાવનની ફસલમાં ૩૦ રાતે (એટલે જે ૩૦ દાહડા અને રાત ગુજરેઆ પછી) પાક થાએછે. જે વીશેની દલીલ વંદીદાદની પાંચમી પ્રગરદના પાક અવસ્તામાં આવેલીછે. (જુઓ પ્રોફેસર વીસ્ટર ગેઆર્ડના છપાવેલા વંદીદાદનો ૪૨ મો ફકરો.) તે ઉપરથી હાવન અને રપીથવનનો વખત એક નહી થઇ જાય એટલા વાસ્તે ઉપર પાંચ મહીના સુધીની હદ જણાવેલીછે.

* આએ ઉપરથી જણાયછે કે, આપણા ટોળાના એક ખાનદાનવાળા કેટલાએક ગ્રહસ્થો, ગાથાના દીવસોમાં સફંદારમદ મહીનો પઢતા આવીયાછે, અને બીજા જરતોશતીઓને તેમ કરવાની ભલામણ કરેછે, તે વાત દીનનાં ફરમાન મુજબની નથી. કેમકે ગાથાના પાંચ દાહડા વરસના બાર બુરૂજને લગતા બાર મહીનાની ખોરશેદની ચાલના વધારાના વખતથી એકઠા થયલાછે, તે કાંઇ છેલ્લા સફંદારમદ મહીનાની કસરના નથી; માટે તેની સાથે સફંદારમદ મહીનો આપણુ યજશને વંદીદાદ કરતી વખતે તથા બાજ ઇજીતી વખતે અને ફરજીઆત તથા બંદગીની અંદર પઢતા નથી. અને તેમજ શું ઇરાન કે હીંદુસ્તાનનાં કોઇબી પંથના અથોરનાનો પઢતા નથી. એ વીશે સાતમી સદી ઉપર થઇ ગયેલો જરતોશતનામાનો બનાવનાર ઇરાનનો કામેલ દસ્તુર જરતોશત બેહરામ પણ પોતાનું મત નીચે જણાવીયા પ્રમાણે આપી ગયોછે.

سفندارمد ماه رفته تمام — بروزي كه خواني انيرانش نام

† મોટાં કામોને સારૂ—એટલેજે દીનનાં કામો જેવાં કે જશનો—ગાહંબારો—રપીથવન—ફરવરદેગાન—યજશને—વંદીદાદ અને બંદગીમાં વાપરવું ઘટારત નથી.

વાપરવું જોઇએ નહી. આએ દુનીઆંનાં ધંધામાં તે વરસથી નાધલી બખ્શેશનું જાહેર થવું છે. અને વધારાનાં કાએદાવાલાં વરસોની વીગતનાં પ્રકરણમાં એ વાત જણાવેલીછે.

૧ (૬૧૦) **દીનનાં લખાણોમાંનાં દીનકર્દ નામનાં લખાણ વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, દીનકરદ (કેતાબ) નું લખાણ, મજદીઅસની દીનને લગતી જોખદાર દાનાઇની વાકેફકારી (મદીંયસનાંનોને) જાહેર કરવા સારૂ કરેલું છે. આએ કેતાબને લગતું પેહલું લખાણ, આરાધણા કરવા જોગ ફરોહરના પેગમબર અશો જરતોશત સ્પીતામાનની ભલી દીનને પરથમ કબુલ કરનારાઓમાંનાં પેહલા શાગેરદે તે આરાધના કરવા જોગ ફરોહરવાળા પેગમબરને સવાલ કરી તેનો ખોલાસો સાંભલીને કરયું હતું. ભલી દીનને લગતી દાનાઇની લોકોને સહમજ આપવા સારૂ જેમ રોશનીવાળાં મુલમાંથી દરએક બાબતને પ્રકાશ આપે તેમ તે અસલ લખેલી (દીનકર્દ કેતાબ) ઉપરથી તેની નકલ કરવાનો કીરતીવાન પાદશાહ ગુસતાસપે હોકમ કીધો. અને તે પાદશાહની પરવાનગીથી તે અસલ કેતાબને 'ગજેશસ્પીગાંન'* નામનાં પાદશાહી પુશતકખાનાંમાં મેલી. તથા બીજી સાફ નકલો કરાવીને લોકોમાં તેનો ફેલાવો કરવા સારૂ ફરમાવીયું. અને સેવટે તેની એક નકલ 'દેજેનપેશતે'*માં મોકલી હતી. અને તને ત્યાંજ રાખવાને ફરમાવીયું હતું.

૩ જયારે બુરી કીરતીવાળો સેકનદર પાદશાહ ઇરાન શેહરમાં આવીયો, તે વેળા ખોદાઇ દીનને તેથી નોકસાન પોંહચીયું હતું. અને 'દેજેનપેશત' ની અંદર જે કાંઇ લખાણ હતું તે બાળી નાખવામાં આવીયું હતું. અને બીજું લખાણ 'ગજેશસ્પીગાંન' (યાને પાદશાહી પુશતકખાનાં) માં હતું તે રૂમીઓનાં હાથમાં ગયું. અને તેનો (સીકનદરે) યુનાંની ભાષામાં તરજુમો

---

* જુવો 'દેજેનપેશતે' તથા 'ગન્જેશસ્પીગાંન' અથવા 'ગન્જેશપીગાંન' વીશે સને. ૧૮૭૧ ઇસવીમાં હમોએ છપાવી પ્રગટ કરેલાં પેહલવી ભાષાનાં વ્યાકરણના દીબાચાને સફે ૭ મે તથા ૮ મે આપેલો ખોલાસો.

કરાવીયો હતો. જયારે શેહનશાહ અરદેશીરે બાબકાનનો દોર પોંહચીયો ત્યારે તેણે ઇરાનની હકુમતને પાછી દરૂસ્ત કરવાના વખતમાં ખબર મલવાથી આગલા લોકોની તરફથી કેહવાયલાં જે કાંઇ લખાણો જોવામાં આવીયાં તે (જલદમાંથી) છુટાં પડેલાં લખાણને તેણે એકઠાં કરાવીયાં. અને દીનનો પેશવા અશોતોસરે નામનો ધરમી ઉસ્તાદ હતો તેને ફરમાવીયું કે તે ઉપર ધીયાન આપીને તથા તેને લગતા ખોલાસાને અવસ્તા સાથે મેલવીને પાછા સંપુરણ કરે. તે મુજબ (તોસરે દસ્તુરે) અસલ પ્રતાપી પુશતક ઉપરથી સેતારાની મીસાલનું બીજું પુશતક બનાવીયું. અને તેને "ગન્જેશપીગાંન" માં રાખવા તથા તેની બીજી નકલોનો લોકોમાં ફેલાવો કરવા સારૂ પાદશાહે ફરમાવીયું.

૪ ત્યાર પછી દીનનેજ લગતા પાદશાહો* ની તરફના ફેતના અને રખનાથી તે (દીનનું દફતર) જુદાં જુદાં ખંડોમાંથી ખુબીવંતા આદરબાદ (મારાસ્પંદ) ની ઓલાદના ભલી દીનવાળાઓના પેશવા આદર ફ્રોબગ બીન ફરરોખજાદ†ને મલ્યું હતું, તેણે તેની જે જે નકલો જુદે જુદે ઠેકાણેથી છુટી પડેલી મળી હતી તેની અંદર નવી બાબતો ઉમેરીને તેને વીખરાઇ ગયલી હાલતમાંથી પોતાની દીનનાં લોકોને સારૂ પાછી બાબ બંધ કીધી. અને ભલી દીનના લોકોને અવસ્તા તથા પરથમ દીન કબુલ કરનારાઓએ કરેલી તેની માએની વાંચીને સહમજવા સારૂ તેની અસલ ઉપરથી પાછી રોશની ભરેલી નકલ કીધી.

૫ આએ (દસ્તુર આદર ફ્રોબગની) લખેલી નકલ દીનના લોકોના કજીયાખોરા વખતમાં એજમતી દાનાઇ અને સહમજ ધરાવનારા દસ્તુર આદર ફ્રોબગની ઓલાદના ભલી દીનના પેશવા જરતોશતને છુટી પડેલી જળેદમાં અને વીખરાયલી હાલતમાં મલી હતી.

૬ તે પછી તે કેતાબ પુરાણી હાલતમાં નબલી અને જુની થયલી અવસ્થામાં હું આદમીગાંનની ઓલાદના આદરબાદ ભલી દીનવાળા-

---

* જુવો ૧૮૭૯ તાજીગાંન, બાબનો ખોલાસો હમોએ હમારાં પેહલવી વ્યાકરણના દીબાચાને સફે ૯ મે કરયોછે તે.

તરજુમો કરનાર.

† દસ્તુરાન દસ્તુર આદરફ્રોબગ ફરરોખજાદ શેહનશાહ ખુસરો કોબાદ (યાને નોશેરવાન આદેલ) ના વખતમાં થઇ ગયોછે.

ઓના પેશવાને મલી હતી. તેની ખોદાએતાલાની મદદ અને મજદયસની દીનની સાહેતા મલવાથી ઘણી મેહનત લઇને આતુરતાઇ ભરેલી શોધખોલથી હુંએ નવી નકલ કીધી. અને જે કાંઇ તેનું લખાણ ગુમ થઇ ગયલું—ખવાઇ ગયલું અને ઘસાઇ ખાક થઇ ગયલું હતું તે પાછું ભલી દીનનાઓ પાસેથી મેલવીયું હતું. આએ પ્રમાણે તે (કેતાબ) ને ઘરાયલી—લુટાયલી—અને ચોરાયલી હાલતમાંથી પાછી મેલવીને તેનું ઉમદા લખાણ મીનોઇ સહમજ આપનારી અકલની મદદથી આગલા દીનના પેશવાઓનાં કરેલાં લખાણ સાથે તથા પાક અવસ્તાની સાથે સરખાવીને કરયુંછે. અને ભલી દીનની અહડતે દરજ્જેની દાનાઇથી કાયદાસર તેને બાબબંદ બનાવીછે. અને અસલ નકલની રોશની ઉપરથી તેના પ્રતાપ (યાને તેમાં ઉમેરો કરીને બીજી નકલ કીધી). અને તેના પ્રતાપ ઉપરથી બામદાદની માફકની છેલ્લી પુરેપુરી નકલ હુંએ કરીછે. અસલ દીનકર્દ મોહટાં કદની કેતાબનાં ૧૦૦૦ પ્રકરણ હતાં તેજ મુજબ ભલી દીનનાઓની સહમજને સારૂ પાછલથી ઉમેરો કરવા છતાંબી એ કેતાબનું નામ દીનકર્દજ રાખ્યુંછે.

૭ ખોદાએતાલાની મદદથી હવે પછે જે કાંઇ ભરોસાદાર લખાણ મલે યા કોઇ મોકલી આપે તો ખચીત તે લખાણ એમાં ઉમેરવું. જે અહડતે દરજ્જેના દીનદારોને ઇરાનના બીજા ભાગોમાંથી મજદીઅસની દીનને લગતી સહમજનું લખાણ તેઓના વખતમાં કોઇબી રીતે મલે તેને ભલી દીનનાં લોકોનાં રવાનની મદદને સારૂ આએ અસલ નકલની અંદર ખોલ્લી રીતે જાહેર કરીને ઉમેરવું. (હું ઉમેદ રાખું છેઉં કે) એથી ઘણું અહડતે દરજ્જેનું ભલી દીનને લગતું લખાણ (પેગમબર) જરતોસ્તની ઓલાદના હોશેતરના ચેલાઓ હોશેતરથી પાછી પરપુછ કરીને કરે.

અસલ દીનકર્દનાં ચોથાં દફતરનો તરજુમો.*

દેવથી જુદો અહુરમજદના વીચારવાળી મજદીઅસની દીનને હું નમું છેઉં. ૧

(આએ દીનકર્દનું) ચોથું દફતર ભલી દીનની કેળવણી લીધેલા, ખુબી સાથની જીંદગી ગુજારનારા, આદરબાદ (મારાસ્પંદ)ની ઓલાદના ભલી દીનના પેશવા† આતર ફરોબગ એબને ફરોખજાદે, "આઇનીને આમોકે વજીન" નામની કેતાબમાંથી ચુંટી કાઢેલા કલામો ઉપરથી, આએ બાબતને માટેનું પ્રકરણ રચ્યું છે. ૨

જાણવું કે, (પેદાએશની) શરૂઆતનાં કારણવાળો એક ખોદાએતાલા સબબનો કરતા છે. તે સબબને લગતો નથી. (એટલે જે પાક ખોદાએ-તાલા દુનીઆને પેદા કરનારો છે, પેદાએશને લગતો નથી.)‡ ૩

---

* હમારે જણાવવું જોઇયે કે પેગમબર અશો જરતોસ્તના પેહલા શાગેરદને નામે લખાયલી દીનકર્દ કેતાબનાં અસલ ત્રણ દફતર હતાં તેમાંથી આગલાં બે દફતરો ગુમ થયાં હતાં. હમોએ જે હમણા સુધી આઠ દફતરમાં દીનકર્દનું પેહલવી પુસ્તક પુરૂં કીધું છે, તે ફકત અસલ કેતાબનું ત્રીજું પુસ્તક છે. અને હવે પછીનાં ૯ માં દફતરથી જે લખાણ આવશે તે ત્યાર પછીના અશકાનીઆંન તથા સસાનીઆંન પાદશાહોના વખતના દસ્તુરાન દસ્તુરોએ અવસ્તા ઉપરથી તથા બીજાં તવારીખને લગતાં પુસ્તકો ઉપરથી જરતોસ્તીઓની વાકેફગારીને સારૂ કરેલાં લખાણોનાં છે.

† 'ભલી દીનનો પેશવા' એ પેગમબર અશો જરતોસ્તની ઓલાદના જરતોસ્તી ટોલાના દસ્તુરાન દસ્તુરને કહેછે. જેને અવસ્તામાં [illegible] જરથુશત્રોતેમો, ના એલકાબથી જણાવેલોછે. આપણી દીનનાં ફરમાન મુજબ જરતોસ્તી ટોલાના બે મુખ્ય સરદારો છે. એક દુનીઆનો કારોબાર ચલાવવા સારૂ અને હકુમતનાં બલથી ટોલાનું રક્ષણ કરનારો જરતોસ્તી રાજા. અને બીજો ધરમનો બચાવ કરનારો અને ટોલાને મજહબના કાયદા પ્રમાણે ચલાવનારો મુખ્ય દસ્તુરાન દસ્તુર. આએ બેહુ સરદારો વગર જરતોસ્તી ટોલો તથા દીન જલવાઇ શકવાનું કોઇ ધોરણ નથી.

‡ વંદીદાદની ૨૨ મી પ્રગરદ તથા અહુરમજદ યસ્તમાં દાદાર અહુરમદે પેગમબર જરતોસ્તને કહ્યુંછે કે "હું જે અહુરમજદ છેઉં તે ભલી પેદાએશને પેદા કરનાર છેઉં." "પેદાનો કરનાર—પાલણ કરનાર અને જાલવી રાખનાર નામ મારૂં છે."

[illegible]

[illegible]

૪ (ખોદાએતાલા) ની ખેશી ધરાવનારાઓમાં બીજા તરીકે બીજો, મુળ પેદાએશ તરીકે પેહલ્લો, બેહમન (અમેશાસ્પંદ) છે.
૫ પેદાએશની શરૂઆત પ્રથમ બેહમનથી થઇ હતી. અને તેથી ઉલટું મુળ યાને એહરેમન) પેદાએશને એબ આપનારા સબબના વસીલા તરીકે છે.

૬ સંપુર્ણ નજરથી જોતાં જણાયછે કે, બીજો ઉલટી સમજવાળો (એહરેમન) આએ દુનીઆમાં ચીજોને (ખોદાએતાલાના સંબંધ વગર) ચલાવનારો છે. તેને લીધે કેટલીએક વખતે કેટલાંએક મુળનો (યાને અસલ પેદાએશનો) નાશ થવેછે. કારણકે તે પેદાએશ તેના અસલ માલેકના સઘળી રીતના સંબંધની ઇચ્છાથી જુદી પડીને તેના હરીફની પક્ષમાં આવેલીછે. અને તે સાચા બનાવનારના સંબંધમાં રેહવાની દરકાર નહી કરવાથી નાલાયક બનેલીછે. અને વળી તે હદવાળી (યાને ફાએદાસરની) પક્ષને નોકસાન કરવા એ, ટુટેલી (યાને પોતાની પક્ષથી જુદી થાએલી) છે. એજ કારણને લીધે એ પ્રમાણેની જે વસ્તુ (ખોદાઇ) પક્ષને નોકસાન કરનારી ઉલટી પક્ષ ધરાવેછે, તે (ખોદાએતાલાની) બક્ષેશ મેળવવાને માટે લાએકની નથી. વળી એક વસ્તુ પેલા હયાતી બક્ષનાર એક ખોદાથી હયાતી પામેલી હોય, તે પણ આએજ કારણથી કમબખ્તીવાળી બનેછે. જે કોઇ શખ્સ જેનીથી તેણે જન્મ લીધેલો હોયછે તેનીથી ફરેછે, તે પેલા એક (એહરેમન)ના સંબંધને લીધે પોતાને સુધારી શકતો નથી. કેમકે તે તેની (યાને એહરેમનની) વસ્તુના સબબને લગતો છે.

૭ વળી પેલો એક બુરો ખોદાએતાલાની બીજા બેહમનની પેદાએશ તરીકેનો નથી. આએ (ઉપલા ખોલાસા) ઉપરથી જણાએછે કે, અસલ ફાએદાવાલો તથા હયાતીવાલો જે બુજોરગ (ખોદાએતાલા) છે, તે એકતા છે. અને તેનીથી એક પછી એકનું બનવું થઇઉછે. તેથી તેના હરીફ તરીકે બીજાને તેની સાથે એકસરખું થવું નથી. (એટલે જે એહરેમન તેની બરાબરીઓ ગણાવાનો નથી.) પણ એક ખોદાએ તે છે, કે જેનીથી પેલા એક (બેહમન) ને લીધે, અગણીત બીજી પેદાએશે જનમ લીધોછે.

૮ જે બીજો (અગ્રમઇનીઉશછે) તેને લગતી પેદાએશ વગર દીનવાલી છે, તે એક, બીજાના સંબંધ વાળી કેમ કેહવાએ? પણ તે એક, એકથી

જુદાની (યાને અહુરમજદથી જુદાગી રાખનાર એહરેમનની) એક પેદાએશ તરીકે કેહેવાએ.

તરીજું—પેદાએશની વરધિ કરનારૂં મુળ (ખોદાએતાલા), પોતાનો ૯
સંબંધ ધરાવનારાઓમાં, એક (જે બેહમનછે) તેનાં ઉપરીપણાં હેઠલ બીજો અરદીબેહશત (અમેશાસ્પંદ) છે તેને રાખેછે. અમેશાસ્પંદોમાં અરદીબેહશત અમેશાસ્પંદ તરીજો દરજો ધરાવનાર છે. અને તે પેહેલ્લી પેદાએશવાળા (બેહમન અમેશાસ્પંદ) ના તાબેદાર તરીકે છે. એ તરીજો છે તેનો સબબ એ છે કે, દાદાર અહુરમજદ પોતે પેહેલ્લોછે. અને બીજો પેહલ્લી પેદાએશ તરીકે બેહમન છે. અને તરીજો તેની તાબેદારી કરનારો અરદીબેશત ગણાએછે. જે ઉપરથી અહુરમજદથી હયાતી મેળવનાર બેહમન હોવાએ, બેહમનં તેનો (યાને અહુરમજદનો) તાબેદાર છે. અને પેદાએશની શરૂઆતથી તે (અહુરમજદ) ની હકુમતને માનવાનો તથા તેના તાબેદાર બંદા તરીકે રેહવાનો નેક તરીકો, તે (બેહમન) ના વીચારથી (દુનીઆંમાં ચાલેલો) છે. વલી, હયાતી ધરાવનારાં ઇનસાંનોને દીનદાર હાકમોની જાહેર રીતે તાબેદારી કરવાનો તથા તેઓને માનવાનો નેક તરીકાવાળો વીચાર તેનીથી (યાને બેહમનથી દુનીઆંમાં જારી રહેલો) છે.

(અહુરમજદની) ઓત્તમ હકુમતનો સંબંધ ધરાવનારાઓની અંદર, ૧૦
ચોથી પદવીના નામવાળો શેહરેવર (અમેશાસ્પંદ), અહુરમજદના તરીકાવાળી હયાતી ધરાવવાને લીધે આશીરવાદ મેળવવા જોગછે. અને તે ઓત્તમ—સાચ્ચાં કામ કરનારા અરદીબેહશતના લાએક તાબેદાર તરીકે છે. જે (અરદીબેહશત) હયાતી મેળવનાર (બેહમન) ની અંદર બીજો છે. તથા તે (અરદીબેહશત) બીજો, બેહમન જે પેહલ્લી પેદાએશ તરીકે છે, તેનીથી છે. (શેહરેવરની) પેદાએશ ધાતુઓ (યાને સુંનું—રૂપુ—હીરામાણેક અને બીજી ખનીજ પદારથ) છે. અને તે (વસ્તુઓ) પરહેજગારીથી જીંદગી ગુજારનારાં (આદમી)ઓને સખાવત—અને પાળણ કરવાની કઉવત આપનાર તરીકે છે. તથા તેથી આબરૂ—જીંદગીને લગતી ઇચ્છાનું મેળવવું—દીનનો વધારો કરવો અને ભલા વિચારવાળા બેહમનની જાતી અક્કલ—અને એલમનું હાંસેલ કરવુંછે. તેથી ખોદાએતાલાની તાબેદારીની ઇચ્છાનું (દીલમાં) ઉતપણ થવું, તથા અશવહેશત (યાને

ઓત્તમ નેકી) ની તરફ ફાએદાને સારૂ પોતાને ચલાવવું, અને પોતાના દોશતોને તેમ બનાવવા છે. તથા અહુરમજદી હકુમતથી અને દીનની સરદારીથી લોકોને (આએ દુનીયાંમાં) ચલાવવા, એ, એબ આપનાર (એહરેમન) ને વગર તેજનો કરવાનું કામ છે. અને તેથી સઘળા સુખ્યવનતાઓને મોહટાઇ આપવીછે.*

૧૧ વલી જે કોઇ, ખોદાઇ દીનછે તેને દુનીઆંમાં ચાલુ રાખનારો અને તે દીનની ઇચ્છા મુજબ લોકોમાં હકુમત ચલાવનારો છે, તે ખોદાએતાલાની સાચ્ચાં પ્રમાણવાલી હકુમત તથા દીનને ચલાવનારો (રાજા યા ધરમગુરૂ) છે.

૧૨ રાજ પોતે દીનની દાનાઇવાલી કઉઅતને લીધે, (રયતનો) વીસવાસ મેલવવા જોગ છે. અને દીનની દાનાઇને પવીત્તર લોકોની અંદર સચ્ચાઇ અને સવછ રીતે કહેનારાઓ પોતે બલવંત, રાજનાં બલથી છે.

૧૩ (રાજ અને દીન) એ બંધેની રીતભાંતમાં અપવીતરાઇ, અપવીતર વચનો જોરથી ચાલુ રાખનાર પેલા સાંહમણાં હરીફને (યાને ઘનાહમીનોને) (માણસની) સાથે રેહવાની હરીફાઇવાલી કોશેશથી છે. એજ પ્રમાણે (માણસના) બોલવા અને કરવાની રીત, આતશની માફકની છે. જેમ બલતો આતશ લીલી કાઠીને સુકવી નાખનારો છે, અને લીલી કાઠીને સુકવીને રતાસવાલી રોશનીને તે કબુલ કરનારો છે, તેજ પ્રમાણે બેહુ રીતે, દુનીઆંનાં લોકો પવીતરાઇથી અપવીતરાઇવાલા દરૂજને પોતાથી હાંકી કાહડવાને લાએકનાં છે. જેમ તરેહ તરહેની અપવીતરાંઇ તથા

---

* દાદાર અહુરમજદ, બેહમન—અરદીબેહશત અને શેહરેવર, એ તરણ મુખ્ય પેદાએશને એકેકની પછવાડે પેદા કીધા પછી, પોતે પેદાએશની ઉપર રાજ કરતા થયો; તે વાત આપણને ઘણી ઉમદા સહમજ આપનારી છે. જોકે પાક દાદાર સરવે શકતીવાન છે, તે છતાં દરએક ઘટતી મીનોઇ શકતીઓને એક પછી એકની જરૂરીઆત મુજબ તેના દરજજાસર પેદા કરેલીછે. જેમકે બેહમન—એ ભલા વીચારવાળી મીનોઇ શકતી છે, તેની પેહલી જરૂર હતી તે મુજબ તેને પેહલી પેદા કીધી. તે ભલા વીચારવાળી મીનોઇ શકતીનાં બળથી, ઓત્તમ અશોઇ અથવા નેકીનું બનવું છે, તેમ બેહમન પછી અરદીબેહશતને પેદા કીધો. અને તે (અરદીબેહશત) ની તરફની ઓત્તમ નેકીથી, રાજ અથવા હકુમતનું મેળવવું છે, કે જેનો વસીલો શેહરેવર અમેશાસ્પંદ છે, તેને પેદા કીધો. અને શેહરેવરને પેદા કીધા પછી તે તરીજી મીનોઇ પેદાએશવાળી શકતીની દોલતથી, પોતે મીનોઇ દુનીયાંનું રાજ કરનારો થયોછે. તેમજ આએ દુનીયાંના એક પાદશાહમાં તરણ શકતી યાને ભલો વીચાર—ઉત્તમ અશોઇ—મોટી દોલત હોય, તોજ તેનું રાજ પાએદારીથી સલામતી ભરેલું રહી સકેછે. અને તે રાજા પોતાનું રાજ સારી રીતે ચલાવી શકેછે.

સખ્તી ઉપજાવનારા સાથીઓની મતલબ સમજાવનારા વસીલાઓનો, (યાને દસ્તુર મોબેદોનો), લોકોએ ઉપકાર માનવો ઘટારત છે. તેજ પ્રમાણે પેલા દીનની હકુમતવાળા ભલા ફતેહમંદ રાજાનો લોકોએ હમેશાં અતીઅંત આભાર માનવો સજાવાર છે. સબબ કે તે (પાદશાહ) લોકોમાં ખોદાએ-તાલાની ઇચ્છાવાળી દીનને માનનારો તથા અગત કરીને દરએક જણને મજદીયસની દીનની અંદરની દાનાઇની સહમજ આપનારો છે. જેથી તેની ભલી હકુમત સલામતી સાથે કાયમ રેહનારી છે. અને યજ-દોના તેની સાથના અરસપરસના સંબંધના સીનગારથી તેને છુપી રીતે સારો આસરો મલેછે. તથા તેની હકુમતનું એકેક પછી ચાલુ રેહવું ખોદાઇ વસીલાની (યાને યજદી) મદદથી છે. માટે જે દીનદાર પાદશાહો દીન ઉપર એતેકાદ રાખનારા હોએ, તેઓને લોકોએ દીનના ભલા પાદશાહો તરીકે હીમતવાન ગણવા. અને તે દીનના તરીકાવાળા પાદશાહોએ મજદયસની દીનની સરવેથી સરસ કાએદાવાળી દાનાઇનો દુનીઆંમાં ફેલાવો કરવાની કોશેશ કરવી.

જ્યારે પાદશાહ ગુશતાસ્પ (તુરાનના પાદશાહ) અરજાસ્પ સાથની ૧૪
લડાઇથી ફારેગ થાયો, ત્યારે બીજા પાદશાહો ઉપર (મજદીઅસની) દીન કબુલ કરવાના પેગામો મોકલ્યા. તથા સઘળી દાનાઇઓમાંનાં જે જેબદાર મજદીઅસની દીનનાં લખાણો ઘણીએક તરેહની સહમજ અને શકતી મેળવવાને લગતાં હતાં, તેનો (દુનીઆંના લોકોમાં) ફેલાવો કરવા સારૂં, સ્પીતિ અને અરજરાસ્પ* અને બીજા તેને લગતી ભાષાનો અભીઆસ કરેલા મોબેદોને, જેઓએ ફરોશસ્તરની આગળ દીનને લગતાં જ્ઞાનનો પુરતો અભીઆસ ખોનેરસમાં કરીને આવેલા હતા, તેઓને સાથે મોકલ્યા હતા.

---

* 'સ્પીતુ' અને 'અરેજરાસ્પ' એ બેહુ ભાઇઓએ પાદશાહ ગુશતાસ્પના વખતમાં ખોનેસ ખાતે જાઇ પેગમબરના વડાશાગેરદ ફરોશસ્ત્રની નજદીક અવસ્તા-ની તાલીમ લેઇને આવેલા કાબેલ દસ્તુરો હતા. જેઓનાં અશો રવાંનોની યાદ ફરવરદીન યશતના ૧૨૧ માં ફકરામાં નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે કરેલીછે:—

[illegible]

[illegible]

"ઉસ્પાસનુના દીકરા સ્પીતુ અને અરેજરાસ્પનાં અશો ફરોહરની હમો યાદ કરીએ છીએ."

૧૫ દારાએ એબને દારાએ સઘળા અવસ્તા અને તેને લગતી સહુમજને,
જે પ્રમાણે અશો જરતોસ્તે અહુરમજદથી કબુલ કરીને લખેલી હતી,
તેની બે નકલ કરાવીને એકને 'ગન્જેશપીગાંન' માં અને એકને
'દેજેનપેશેતે' માં રાખવા સારૂં હોકમ કરયો હતો.

૧૬ આશકાનીઆન દોરમાં અવસ્તા અને તેને લગતી સહુમજ
(દારાના વખતમાં) જેટલી સવચ્છ હાલતમાં આવેલી હતી, તેટલી સીકંદર
અને તેનાં રૂમી લુટારાં લશકરના સરદારની ખરાબી તથા ઇજાથી ઇરાન
શેહરમાં જલેદ બંદીમાંથી છુટી પડી વીખરાઇ ગઇ હતી. તે લખાણનો
ઉતારો કરાવ્યો હતો. અને જે કાંઇ (પુસ્તકો) દસ્તુરોની પાસે તેઓના
અભીઆસને માટે રહેલાં હતાં તે, તથા શેહરની અંદરથી જે કાંઇ
લખાણ ત્યાર પછી મળી આવ્યાં તે, જાળવી રાખવા સારૂં તથા
બીજાં શેહરોમાં તેની નકલો રાખવા સારૂં ફરમાવ્યું હતું.

૧૭ (તે પછી) શેહનશાહ અરદેશેર પાપકાને તેના વખતમાં અવસ્તા
અને તેને લગતા ખોલાસાઓ ને લગતું જે કાંઇ લખાણ છુટું પહેલું
હતું, તે સઘળાંને તોસરે નામના એક સાચ્ચા દસ્તુરની મારફતે
બાબ બંધ કરાવ્યું. તે ઉપરથી તોસરે દસ્તુરે તે ઉપર ધ્યાન આપી
તેને બીજાં લખાણની સાથે મેલવીને એકમલતું કીધું. અને તેની બીજી
૧૮ નકલો કરવાનું કામ દસ્તુરોને સોંપ્યું. અને (તે પાદશાહે) એમ પણ
હોકમ ફરમાવ્યો હતો કે હમારી પછી કોઇબી મજદીઅસની દીનને લગતું
બીજું (અવસ્તાનુ) લખાણ મલી આવશે, કે જેની હમણા કશી ખબર
તથા બાતમી મલી આવી નથી, તેને પણ એજ પ્રમાણે જાલવી રાખવું.

૧૯ શેહનશાહ અરદેશેરના દીકરા શાહપુહરે* જે કાંઇ દીનને લગતાં
(યાને બંદગી—સ્તુતી અને ફરમાન તથા કાયદાને લગતાં) લખાણો
સીવાય હકીમાને માટેનાં—જોતીશને લગતાં—ભૂગોલને લગતાં—ખનીજ
પદારથને લગતાં તથા હયાતીવાલી જાતની કીરતીના વધારા અને
આતમાના અથવો તથા બીજી વીદીયા અને હોનરને લગતાં લખાણો
હીંદુસ્થાન—રૂમ અને બીજે ઠેકાણે વીખરાઇ ગયલાં હતાં, તેઓને
પાછાં એકઠાં કીધાં. અને તેઓને અવસ્તાની સાથે પાછાં મેલવીને તે

---

* શાહપુર અરદેશીર અશકાંનીઆન ટોલાના છેલા પાદશાહ અરદવાનની
દીકરીને પેટે જનમેલો હતો. અને એ પાદશાહ બાપનીજ માફક ઘણો દીનચુસ્ત હતો.

સઘળાં પુસ્તકોની સહી નકલ તેણે 'ગન્ઝેશસ્પીગાંન' માં મેલવા સારૂં ફરમાવ્યું હતું. અને સઘલા વગર ધરમવાળાઓને મજદીયસની દીન ઉપર એતેકાદવાળા કરવા સારૂ વાઅજો અને ભાષણો કરવા સારૂં (દસ્તુર મોબેદોને) ફરમાવ્યું.

શેહનશાહ શાહપુહર એબને અહુરમજદે સઘળા મોલકના ૨૦
પાદશાહો સાથે લડાઇ કરી તેઓને અહુરમજદને માનનારા કીધા. અને સઘળા લોકોને ભાષણોની મારફતે (દીનને લગતો) શોક ઉતપન કરયો હતો. અને તેઓને દીનને લગતી સોધખોલ કરનારા બનાવ્યા હતા. અને સેવટે (મારાસ્પંદના) આદરબાદે* પોતાની નસીહતોથી લોકોને દોજખથી છુટકારો આપીને દીનદાર બનાવ્યા હતા. અને તે દસ્તુરાન દસ્તુરે સઘળા જુદદીનોની આગળ અવસ્તાના તરેહવાર નુસકોની સહમજો મેલી હતી. તે ઉપરથી કેટલાએક દીન કબુલ કરનારાઓએ આએ પ્રમાણેનો એકરાર કરયો હતો, કે હમોએ દીનને લગતી દરએક સહમજ નજરે જોઇછે (એટલે જે દીનને લગતું ગ્નાન જાતે મેળવ્યુંછે), માટે હમારામાંનો દરએક જણ તેની બુરી દીન છોડી દીધા વગર રેહવાનો નથી. અને (ભલી દીન વીશે) હમો ઘણીજ વધારે કોશેશ કરતા રહીશું. અને તે પ્રમાણે તેઓએ કરયું હતું.

હમણાં (યાને હુઆદર ફરોબગએબને ફરોખજાદના વખતમાં,) ૨૧
શેહનશાહ ખુસરો (યાને નોશરવાન) એબને કોબાદે, જે કોઇ બુરી દીનના ધરમગુરૂઓ તથા બુરી દીનવાલા હાકમો દીનની પુર દુશમનીવાલા દેખાયા, તે સઘલા બુરાઓને (અથોરનાન–અરથેશતાર–વાસ્ત્રીઉશ અને હુતુખ્શના) આએ દીનને લગતા ચેહારે તોલાની અંદરથી હાંકી કાહડયા. અને જરતોશતીઓને ઘણીએક રીતે દીનનને લગતી સહમજ અને ઉલટ વખતે વખત આપીને તેઓને (દીનથી) ચહડતે દરજ્જેના બનાવ્યાછે.

---

* દસ્તુરાંન દસ્તુર આદરબાદએબને મારાસ્પંદ એક નાંમવર દીન આગાહ દસ્તુર થઇ ગીઓછે. તેણે ઘણાએક ચમતકાર યજદાં મદદથી લોકોને બતલાવી તથા દીનને લગતી સહમજ લોકોને આપીને તેઓને મજદીઅસની દીન ઉપર એકીનદાર બનાવેઆ હતા. 'પતેત પશેમાંની' 'નાંમસેતાએશને' અને "સેતાએશેઅફતઅમેશાસ્પંદાંન" ઇતીઆદી પેહલવી બંદગીઓ આએ માહ વીદવાન જરથુશત્રોતેમોએ જોડી હતી.

૨૨ વળી (પાદશાહ નોશેરવાને) ખોદાઇ અકલવાળા (ધરમગુરૂ) ઓ (દીન-આગાહ અથેરનાનો) વીશે આએ પ્રમાણે હોકમ કીધોછે કે, મજદીઅસની દીનની સચ્ચાઇને સહમજાવનારા હુશીઆર લોકોએ (યાને કાબેલ અથેરનાનોએ) જેઓ સારી સહમજથી અગમબુધ્ધિ વાપરીને આએ દુનીઆનાં દીનથી અગ્નાન લોકોને ઉલટ આપીને જેમ બને તેમ દીન ઉપર વધારે ચુસ્ત કરનારા થાવું. અને જે દીનઆગાહ વડો ધરમગુરૂ દસ્તુરાન દસ્તુર હોએ, તેણે લોકો સાથે દીનને લગતી તકરાર કરવી નહી. પણ તેણે પવીત્તર વીચાર—વચન અને કામની મારફતે ભલા મીનોઓ (યાને યજદ અમશાસ્પંદો) ની પક્ષમાં ચાલવું. અને પાકીજગીથી માથ્રેની મારફતે યજદાંની આરાધના તથા બંદગી કરવી, કે તે પવીત્ર માથ્રેથી આરાધના કરવા એ, આપણ મગુ લોકોનો* સરદાર જે દાદાર અહુરમજદ છે તેને આપણ યાદ કરતા રહીએ. કે જે સાહેબ આપણી અંદર ગેબી સહમજ-શકતીથી જણાયલોછે. અને તે સાહેબ આપણા છુટકારાનો ઉપાય ગેબી વીચારની મારફતે આએ દુનીઆની સહમજની અંદર આપણને બતલાવનારો છે, તે સાહેબને યજદોની અંદરથી બેહુ તરેહના વસીલાની મારફતે (યાને બદન તથા આતમાને લગતી શકતીઓથી) પુરતી રીતે આપણ ચાહતા રહીશું. તેમજ તે (ખોદાએતાલા) ને લગતી આબાદી આપનારા યજદોને, ભલી દીનવાળાઓને સઘળી તરેહની ખુબી પોંહચાડવા થકી યાદ કરતા રહીશું.

૨૩ વળી તે પાદશાહે (યાને નોશીરવાને) ખોદાઇ દીનની સહમજથી આપણને પુરતો સીનગાર મેળવનારા કરવા સારૂ આએ (હોકમો કરવા) ઉપરાંત મજદીઅસની દીનની તાલીમ લેનારા ઇરાન શેહરના રેહવાસીઓને

---

* મગુ લોકો—તે આપણ મજદીઅસની જરતોસ્તી દીનને માનનારા યજદાં પ્રસ્તોનું નામ છે. જે ઉપરથી હીબરૂ–ચેઆલડી–અને સીરીઆક લોકો આપણા મોબેદોને مغوشن મગોશ مغ મોઘ અથવા–مجوسن مغو અને مغوشیا Mogion prist કરીને પીછાણે છે. અવસ્તાના [illegible] અને [illegible] શબ્દો ઉપરથી પેહલવીમાં [illegible] બોલ વપરાએલોછે. અને તેનું પાજંદમાં [illegible] અને ફારસીમાં مغو થયલું છે.

ઓનેરસ* શેહરમાં વહડતી દાનાઇવાળા ઉસ્તાદોની આગળ કેળવણી લેવા સારૂં મોકલ્યા હતા. જેઓ ઉલટી તકરાર કરવાથી દુર રેહનારા, તેમજ અવસ્તાનો ઘણો બોધ તેના પવીત્ર વચનોથી આપનારા અને દાનાઇ સાથનાં પુસ્તકો રચનારા છે. અને લોકો તેઓના સહમજદાર લખાણોથી પોતાને સહમજ આપનારાઓના કેહવા મુજબ કાએદાસર સારી આબરૂથી રાખી શકેછે. વળી સઘળા લોકો મજદીઅસની દીનની અહુરમજદી દાનાઇને આ કારણથી સેવટના (યાને આકેબતના) એતેકાદને લગતી ગણુતા રહેછે. જેથી દરએક ઠેકાણેના સઘળા તરફ શકતીવાળા ઉલટમંદ બેગાના લોકો અહુરમજદને માનવાની ખોદાઇ દીનને સારૂં આએ જગોમાં (યાને ઇરાન દેશમાં) આવતા રહેછે. જે બાહેરના લોકો નવી દીનનો સંબંધ મેળવવા તથા ઉલટ લેવા સારૂં આવતા રહેછે, તેઓને મજદીઅસની દીનને લગતી કેટલીએક સહજમ આપ્યામાં આવેછે. અને જેઓ ત્યાં (યાને ઇરાન દેશમાં) દીનનો ફાયદો મેળવવાનાં કામને સારૂં નહી આવી શકતા, તેઓને કેટલીએક સહમજ દસ્તુરો ઘણીએક શોધખોલ કરીને વધારે ઉલટથી ત્યાં જાઇને આપતા રહેછે.

વળી સઘળા મોબેદો જેઓ દેખઇતા ખોદાની તાબેદારી કરનારા— ૨૪
નેક ખવાસના અને ભલા છે, તેઓને (શેહનશાહ નોશેરવાને) આએ પ્રમાણે કહ્યું હતું, કે હું તમોને સરવેથી સરસ ઇચ્છા રાખીને ફરમાઉં છેઉ કે, તમોએ નવા નવા ઉલટથી, લોકોને અવસ્તા અને તેની સહમજ આપવા સારૂં શોખવતાં કરવાં. અને તેનાં ગ્નાનની આએપતથી, દુનીઆંના લાએક લોકોને વહડતે દરજજેના બનાવવા. આએ દુનીઆંના જે લોકો, પોતાના પેદા કરનારને તથા તેની એજમતી મીનોઇ પેદાએશની હકીકતને નહી સહમજી શકતા હોએ, તેમાંનાં સહમજી શકનારા લોકોને તેઓએ તેને લગતી સઘલી

* ઓનેરસબામી—નામના શેહરમાં કેયાની પાદશાહ ગુશ્તાસ્પના વખતથી જરતોશતી ધરમની કેળવણી આપનારા મુખ્ય દીન આગાહ દસ્તુરોનું મથક હતું. પેગમબર સાહેબનો સરવેથી પેહલો દરજેનો શાગેરદ ફરશોસ્ત્રઓબનેહુબુબ-મઇદીઓમાહ—ઇસિદવાસ્તર અને સોસીઓશનું રેહઠાણ ત્યાં હતું. દસ્તુરાન દસ્તુર આદરબાદ મારાસ્પંદ અને તેની ઓલાદના કાબેલ દસ્તુરો ત્યાં વસ્તા હતા. અને શેહનશાહ નોશેરવાનના વખતમાંબી જરતોશતી ધરમની કેળવણી આપવાનું મથક ત્યાંજ હતું. તેની સાબેતી ઉપલું દસ્તુર આદરફરોબગનું લખાણ આપણુને આપેછે.

સહમજ આપવી. જેઓ ઉલટા વીચારવાલી કમબુધિના હોએ, તેઓને દીનની સહમજ આપવાનું જેમ સારૂ દેખાએ, તે પ્રમાણેની મીસાલોથી (યાને દાખલાઓ) થી દીનની સહમજ આપવી. અને જે કોઇ એવી રીતે દાનાઇથી દીન સહમજાવનારો હોએ, તેને દીન સહમજાવનાર (ધરમગુરૂ) તરીકે ગણવો.

૨૫ આએ (ઉપલા) સખબોને લાએકનો મીનોઇ શકતીવાલો (યાને યજદી કઉઅત ધરાવનારો), દીનની દરીએક દાનાઇ સીખવનારો જે ઉસ્તાદ હોએ, તેમજ તે આએ દુનીઆંને લગતી બદીઓ દરએક જણને ખોલલી રીતે દાનાઇથી કેહનારો હોય. તેજ ધરમ સીખવનારનો ધંધો લોકોને ખોદાઇ ધરમવાલા બનાવવાનો છે. તેણે જે વસ્તુ અવસ્તામાં જણાવેલી મતલબને મલતીનહી હોએ તો તેને દીનને લગતા વીચારથી જણાવવી નહી. તેમજ જે કાંઇ દીનમાં જણાવેલું હોએ તેને દીનના વીચારથી તેના હોધાની ફરજ તરીકે ખોદાઇદીનવાલાઓને સીખવવું.

૨૬ (દાદાર અહુરમજદે) પોતાની હકુમતને સારૂ પોતાના પવીત્ર ખેશાવંદોની અંદર પાંચમો તાબેદારીના વીચારવાળો વરધીવંન્ત સપંદારમદને બનાવ્યો અને તેને હયાતી આપી. મીનો અને ગેતીની પેદાએશને (આએ દુનીઆમાં) જણુમ આપવા સારૂ જણુમ આપનારી આએ શકતી છે. (એટલેજે સફંદારમદની જમીનની અંદરથી જાંનદાર વસ્તુઓ એ જણુમ લેવો અને આએ દુનીઆંની કાયાને મેળવવીછે.) આએ દુનીઆંને લગતાં બદનની કઉઅત–લાગવાની શકતી–હીમત અને દરએક જાતની ચેતવણીનું મેળવવું તેનીથી (યાને આએ દુનીઆંની ખાકી કયાવાવાલી જીનદગીથી) છે. માણસ ખોદાની તાબેદારીવાલું–અને તેનાં નુરવાલું, તેની અંદર પોતાને ખોદાના તાબેદાર તરીકે શહમજવાના દરએક વીચાર–વચન અને કામ હોવાથી છે. કારણકે પાક માણસોની અંદર પુરતી નેકીનો બદલો આપવા સારૂ યજદોનો મેલાપ રેહછે. અને તેઓ (યાને માંણસો) માં અપવીત્રાઇનો સંબંધ હોવાથી પેલાં તે યજદોની હસ્તી (તેઓમાંથી) ગુમ થાયછે. (એટલે જે યજદોનો તે માણસોમાં સંબંધ રેહતો નથી.) વલી માણસમાં તેને અહડતે દરજજે પોહચાડનારી અગમબુધિ અને બીજી પાંચ વસ્તુ (યાને જાંન–રવાંન–બોએ–અખો અને ફરોહર) નોસંબંધ રીહેછે. જેઓનાં નામ દીનની અંદર જાણુવેલાં છે.

(અહુરમજદે પોતાના) ખેશાવંદોમાં (યાને અમેશાસ્પંદોની અંદર) છઠી ચહડતે દરજેની, તાબેદારીના વીચારવાલી, અને હમેશાં ચાલુ રેહનારી (યાને જાથુકની બખ્શેશ કરનારી) ખોરદાદ (અમેશાસ્પંદ) ની જાતને પેદા કરીછે. (જે પેદાએશ) દુનીઆંની ઘણીએક જાતોમાં (યાને પાણી અને વખતને આબાદ રાખવામાં) પોતાનો સંબંધ રાખવાએ, સારી પેદાએશને તેના ઉદીઓગમાં ભલો વીચાર આપનારી—તેની સારી જતન કરનારી—અને તેની જાત સાથે હમેશના સાથી તરીકેનો સંબંધ રાખનારી છે. તથા તેને તેનાં દરએક કામમાં અને દરીએક ઉપાએમાં સગાઇની ઇચ્છાથી પુરતો રસ્તો બતલાવવા સારૂ જોડાઇને રેહનારી છે. તેમજ તેની સાથે નુરી ફરોહર—બુદ્ધિ—હયાતી—હુશીઆરી અને અકલ તથા જે કાંઇ બીજી આતમાને લગતાં કાંમવાલી ગેબી સકતીઓ છે, તે સઘલી બદનને સુધારનાર તથા તેને ચલાવનાર તરીકે રેહનારી છે. જેકાંઇ લાગણીવાલી ઇંદરીઓ છે, તે બદન જે કાંઇ અણદીઠ પાપનું કામ તેના (યાને આતમાના) સંબંધમાં કરેછે, તેથી આતમાને જાણીતો રાખનારી છે. જે અણદીઠ (ઇંદરીઓ) બદન અને આતમા વચ્ચેના વસીલા તરીકે કેહવાયછે. તથા તે ઇંદરીઓ બદન અને આતમા એ બેહુને એક બીજાની મદદથી સુખ આપનારી છે. ૨૭

સાતમો (અહુરમજદની ખેશાવંદી ધરાવનારો) અમેરદાદ અમેશાસ્પંદ છે. જે માણસની ભલી જાલવણી કરવા સાથે હમેશાં હયાતીવાળાં ઇનસાનને અમરગ રાખનારો અને ટોલાના સંબંધવાલો છે. જે નેક વીચારવાલી વીચારવન્ત જાતોની વરધી કરનારો તથા લશકરી અમલદારની ઓલાદને જનમ આપનારો અને જનમ લેનારમાં ભલા વીચારને ઉતપન કરનારો છે. તથા દરએક ગેતીની ભલો જનમ લેનારી ઓલાદની કાયાઆને તેજ આપનારો. અને અકલનાં મેલાપથી બેહદ જાતોમાંની ઘણી તરેહની જાતવાળો છે. ૨૮

ખોદાએતાલાની એક હયાતીનું (યાને તેની હસ્તીનું) સાત ગણતરીએ (એટલે જે ઉપલી છ મીનો અંમેશાસ્પંદની હયાતીએ) પુરૂં થવું (યાને સરંજામ પોંહચવું) છે. સઘલાં કાંમોને પુરતાપણું મલવાએ, (યાને દરએક જાતને હયાતી ભોગવવાની પુરતી શકતી મલવાથી) તે સઘલાંએ પોતાના ઉદીઓગમાં મશગુલ થવા ખોદાએતાલાનો આભાર ૨૯

૪૭

માનવો સજાવર છે. ખલકનાં લોકોને તેઓના ઉદીઓગમાં મશગુલ રેહવાએ, તેને માટે (ખોદા) નો આભાર માનવાથી ખોદાએતાલાને (એહરેમન ઉપર) ફતેહ મેલવવી છે. (માણસોએ) ખોદાએતાલાનો આએ રીતે આભાર માંનવો, તે સાહેબથી તેઓએ મેલવેલી જાતને લીધે છે, (એટલેજે ખોદાએતાલાથી તેઓએ મેલવેલી ઉદીઓગી જીંદગીનાં કારણસર છે.)

૩૦ ખોદાએતાલાની પેદાએશને, વાકેફકાર દશતુરોએ દીનનું શાણ આપવું. દરએક ઠેકાણે દરએક જણે શું ઉદીઓગ કરવો તથા કેહવી રીતે કામ ચલાવવું તે વીશેની સહમજ દીનથી વાકેફકાર માશ્રે વાંણીના અભીઆશીઓની સહમજથી ઘણી સારી રીતે મલી શકેછે.

૩૧ ખોદાએતાલાને લગતા વગર હદના વખતની સહમજનું તે એક હયાતી વાલા (ઇઆને દાદારના પોતાના) જાણવા સેવાએ પેદાએશને તે વખત વીસે કેહવામાં આવેલું નથી.

૩૨ દુનીઆંમાં હદવાલા વખતનું બનવું, હયાતીના સંબંધવાલી પેદાએશના સુધારાને સારૂ, એક (હાલત) માંથી બીજી (હાલત) મો ફેરફાર થવાએ (યાને મીનોઇ હાલતમાંથી ગેતીમાં આવી લાએક બની પાછું મીનોઇ દુનીઆંમાં જવાથી) છે. પેદાએશનાં આએ કારણ વીસે (દીનમાં) કહેલું છે કે દરએક જણ હયાતીવાલા (ખોદાએતાલા) થી હયાતી પામેછે. અને જે દરએક પેદાએશ બનેછે તે હયાતી વાલા (ખોદાએતાલા) થી હયાતી મેલવેછે.

૩૩ ખોદાએતાલાના કલામો (યાને મજદીઅસની દીનના વચનો) હયાતીવાલાં (માણસો) ને સારૂ ફાએદાવાળા છે. તેમાં કોઇ ચીજ ફાએદા વગરની નથી. વસ્તુઓમાંની કેટલીએક વસ્તુઓ હદવાલી વસ્તુ તરીકે છે. વલી વગર ફાએદાવાળી જે વસ્તુ છે, તે પેલા હાંણી પોહચાડનારની તરફની છે. (યાને એહરમનની પખ્શવાલી છે.) અને તે ખરાબીની મીસાલવાલા (અંગ્રમઇનીઉશ) ના ફાએદાવાલી તથા બંધારણ વગર તથા હદ વગર રેહનારી (યાને ફાએદાના આંકુશ વગરની) વસ્તુ કેહવાએછે. જેમ પેદા કરનારની હયાતીનો વખત હદ વગરનોછે, તેમ અહદતે દરજેનો આતમા તેવોજછે તે નેસ્તીવાળો કેમ ગણાએ?

૩૪ જે પેદા કરેઆમાં આવેલી પેદાએશ છે, તે (પેદાએશ) તેનાં કામથી ખોદાએતાલાથી અહદતા દરજાની બખ્શેશ મેલવનારી થાયછે.

વલી જે લોકો અહડતે દરજેનાં કામ કરનારા છે, તે બાએગના સબબથી છે. (એટલેજે માણસો આએ દુનીઆંની મોહટાઇ મેલવવાનાં જે કામો કરેછે, તે બાએગના વસીલાથી છે.) અને મીનો યજદોમાં આએ દુનીઆંનું આદમી પોતે વખાણાએલું કેહવાયછે, તે આએ કારણના સંબંધથી છે. અહડતે દરજજેનું બાએગ, માણસનાં મીનોઇ દુનીઆંને લગતાં કામથી છે. આએ દુનીઆંને લગતાં આદમીઓમાં મોટાઇવાળું આદમી જયાંસુધી કેટલેએક દરજજે રોશનીવાળા યજદોની તરફજ એતેકાદ રાખનારા વીચારવાળું હોએ ત્યાંસુધી ખોદાએતાલાનો સારો પેઆર મેળવનારૂ છે, અને (તે પેઆરનું મેળવવું) આએજ તરીકાથી છે. તેમજ ઉલટાં મારગવાળું આદમી નીચાઇ અને બીજી હલકાઇની તરફ ફરનારૂં પ્રથવીના સંબંધથી થાએછે. આદમીની આંખને (યાને અકલને) રોશની આપનારી શકતી ભલા વીચારવાળા બેહમનની કેટલી એક સુધારાને માટેની વસ્તુવાળી શકતીવાન દોલતને ચાહવાથી (યાને મેળવવાથી) છે. જે કોઇ તે દોલત વગરનો છે તે ઉપલી (અકલના શુધારાની) ચીજો વગરનો છે. ૩૫

(લોકોએ) દુનીઆઇ લખવા પહવાની કેળવણીના વીચારથી પોતાને જેખદાર મરતબાવાળા બનાવવા. તથા દીનનાં ફરમાનના સંબંધથી પોતાને બરોબર કાએદામાં સારી આબરૂથી રાખવા, અને શાણી સખુનવાળાં ઘણાંએક પુશતકો ખરીદવાં, તથા (આવતી દુનીયામાં) અમરગી મેલવવા સારૂ મદદગાર યજદોની સારી રીતે વખાણ ગાવી અને (બુરાઓની સાથે) લડત કરવી. જેમ ઘણાએક નેક લોકો યજદોની વખાણ કરવાથી એક વસ્તુને સુધરેલી, અને જેખદાર બનાવેછે. જેમ લડાઇને માટેના (અહુરમજદની) વસ્તુઓની દોસ્તી વગરના અંધકાર પેદાએશને માટેનાં નામ બનામ (દેવ દરૂજો) છે, તેઓને લગતી મતલબ (દશતુરો લોકોને) સહમજાવનારા છે તેમ. ૩૬

જે દાદારે આતશ અને પાણીના સંબંધથી જાનદાર આદમીઓને અહડતે દરજેની સંપુરણ સરદારીવાલી કાયાવાલાં બનાવીયાંછે, તેને (આદમીઓએ) હયાતી બખ્શનાર તરીકે યાદ કરવો. ૩૭

દેવની તરફ ઇમાન લાવવા સારૂં નહી ફરનારા (યાને મજબુત એતેકાદથી મજદીઅસ્ની દીન ઉપર ચુસ્ત રેહનારાં) ઓને આએપત સાથે ૩૮

રાખવા. એક ખોદાએતાલાની પીછાણને લગતા વીચારવાલી ધારણાથી દુનીઆનાં લોકોને ચલાવનારાઓને ખલકના હાકમ બનાવવા, તથા દીનને લગતી વસ્તુઓની પખ્શમાં ઘણું કરીને પોતાને રાખનારા લોકોને પાક ઓલાદના કેહવા. એજ પ્રમાણે દીનનું ગ્નાન ધરાવનારા વીચારવંતોને જેટલી જોઇએ તેવી વસ્તુઓથી બખ્શેશવાલા કરવા.

૩૯ (જાણદારોની) હયાતીના સંબંધને માટેની જે વસ્તુ જ્યાં લેઇ જવાજોગ હોય (યાને જે વસ્તુ પોંહચાડવાથી જાનદારોની હયાતીનો જ્યાં બચાવ થતો હોય,) તે ચીજ (ત્યાં) કેટલીએક તરેહથી તેને સારૂ જરૂર લેઇ જવી. જેમકે નદીનું પાણી હયાતીને કઉઅત આપનાર તરીકે છે તે. તેમજ હયાતીનાં સેવટની તથા જાનની બેકરારીને સારૂ થંડાં અને ગરમ પાણીવાલી દવા છે તે. (હયાતીવાલા ઇનસાનને) લોહી, તેજ, સુધી, અને લેહજત આપવા સારૂ ભલી દવા કેહવી રીતની છે તે તેને લગતો ભલો વીચાર ધરાવનાર ભલા વીચારવંત (હકીમ) છે.

૪૦ જે પ્રમાણે રોશન આતશથી બળતું હોયછે, બળતાંથી ઉજેડું હોયછે, અને ઉજેડાંથી જળખલું થાયછે, તેમ (જાનદારના) ઘણાએક મરજની હાલતનો ઓછો અટકો ફેરફાર દરએક દવાઇના પાલાએ કરી થાયછે.

૪૧ જેમ ખજુરના ઠરીઆથી તેનાં ઝાડનું ઉગવું છે. તેમ હયાતી આપવાને લગતાં કાંમથી આદમીની ઉતપન્તીછે.

૪૨ ઓલાદના સંબંધને માટે (યાને ફરજંદની વરધી થવા સારૂ) એક આદમીનો બીજા આદમી સાથે (યાને મરદનો ઓરતની સાથે) વીરજને લગતાં કામને સારૂ સંબંધ કરવાએ (એટલેજે એક બીજા સાથે
૪૩ હમબીશતર થવાએ) છે. આતમાનો મેલાપ બદનની સાથે હોવાએ
૪૪ હયાતીનું કાએમ રેહવુંછે. હયાતીને આબાદ (યાને સુખભરેલી) રેહવાનો સબબ વરસાદ અથવા તેને લગતી બખ્શેશ કરનારા (યજદો) થી છે.

૪૫ દોસ્તી તથા મોહબતનું કાએમ રેહવું એક બીજા સાથે મોલાકાત કરવાથી તથા વાતચીત કરવાથી છે.

૪૬ હયાતીનું કેહવી તરહેથી બનવુંછે ? જેમ એક વસ્તુથી બીજી વસ્તુનું બનવું કાએદાસર અને હદ પ્રમાણેના વખતથી છે તેમ.

ફ્લાંનાં શેહરની આએપત કેહી ચીજને લગતીછે અથવા તેને લગતી સરજમીનમાં શું પાક થાયછે તેની સહમજ તેને લગતી વાકેફીથી છે. ૪૭

હયાતી બખ્શનાર દાદારની તરફથી પેહલ્લી બખ્શેશ આતમાને લગતી છે. પાક ખોદાએતાલા દરએક ઠેકાણે આતમાની જુદી જુદી બખ્શેશ કેહવી પ્રકારે કરેછે, તેની સહમજ માંઝ નો અભીયાસ કરનારાઓ સારી તરહેથી જાણેછે. તેમજ આતમાને લગતી સેવટની બેકરારીથી સઘળાઓનો ઘટતો ઉપાય કેટલી રીતે કરવો તે પણ તેઓની સહમજથી દુર નથી. ૪૮

દીનને લગતાં પ્રમાણીક વીચારની ગીબત કરનારાઓના સવાલો, આએ (નીચે જણાવેઆ) પ્રમાણેના છે. ૪૯

શકતીવાન હયાતીવાળો (ખોદાએતાલા) હદવાળો છે કે નહીં? ૫૦

શકતીવાન હયાતીવાળો (ખોદાએતાલા) દાનાઇમાં થોડીએક હદ વેર શકતીવાંન છે, કે તેથી વધારે છે? ૫૧

(ખોદાએતાલા) એકથી બીજાને પ્રતાપ આપનારો છે કે નહીં? ૫૨

જો શકતીવાંન હયાતીવાળો (ખોદાએતાલા) હદવાળો (યાને કાયદાસર ચાલનારો) નહીં હોય તો તે શકતીવાંન હયાતીવાળો કેમ કેહવાય? વલી હદવાળી શકતી ધરાવનારી વસ્તુ શકતીવાંન હયાતીવાળી કેમ કેહવાએ? ૫૩

સઘળાં કામ વખત ઉપર થવાં જોઇયે કે ઘેરવખતેબી થાએ? કરયામાં આવેલું (સવાબનું કાંમ) વગર સેવટનું થઇ શકે કે નહીં? ૫૪

હમણાં સઘળાં કામ કરઆમાં આવેછે તે દાનાઇની સાથે મલતાં છે કે નહીં? જો કોઇ કામ અસલ કઉવતના સંબંધવાળું (યાને ખોદાએતાલાની દોસ્તીવાળું) હોય તો, તે દીનને લગતી સહમજથી હદ વગરનાં વખતવાલું કેમ કેહવાય? ૫૫

અંધકારને લગતો પેશવા સાચ્ચો કેમ હોય? અને સાચ્ચો પેશવા અંધકાર કોણથી બનેછે? ૫૬

આતમાનો બખ્શનાર (ખોદાએતાલા સઘળી વસ્તુને) રૂપ આપવાનું કામ શાથી કરેછે? ૫૭

(ખોદાએતાલા તરફ) એતેકાદ ધરાવનારાં આએ દુનીઆંને લગતાં માણસ જેમ દાદારની ઇચ્છાવાળી મતલબ ધરાવનારા નુરમંદો (યાને યજદ અમેશાસ્પંદો) છે તેઓની માફકની ખાહેશવાળાં કામ કેમ બની શકે? ૫૮

૫૯ ખોદાએતાલાની સ્તુતી કરનારથી તેનો ધીકાર કરનારો શાથી જુદો છે?

૬૦ જે ખમવાની શકતી ધરાવનારો છે તેને (દુ:ખથી) ફરીઆદ કરવાનું

૬૧ કારણ શું? એક ચીજ ઘણી પ્રખીઆત કેહવી રીતે થઇ શકે?

૬૨ જમીનની ઉપર સુરયનું પ્રકાશવું તેની રૂતુના વખત પ્રમાણે છે, તેમાં કેટલીએક જગો પ્રકાશ આપનારની ગરમી વગરની શાથી હોયછે? જોકે (સઘલી વસ્તુનો) રોશની આપનારા સુરયથી સુધારો થયોછે તે છતાં બપોરને વખતે કેટલીએક જગો તેના તાપ વગર તરાવતવાળી અને નજીસ રેહછે ત્યારે બપોરના તાપથી એક જગો તરાવતવાળી અને બીજી જમીન ઉપર સુરજની રોશનીનું વધારે પ્રકાશવું એ બે રીત કેમ હોય?

૬૩ અહડતે દરજેની રોશનીની તરફ નહી જોઇ શકવું શાથી છે? અને આખના દેખાવની કઉઅતનું તેથી કમ થવું અને નબળું પડવું કાંએ છે? તે દાદારની શકતીવાળી સુરયની રોશન ચીજની મારફતે દુ:ખ કેમ હોય?

૬૪ શું દુનીઆની તપાસ રાખનારા યજદો બુરાઓની ધાસ્તીથી બ્રાતીવાળાં (આદમીઓ) ને (સંકટથી) છુટકારો આપવાનો એલાજ કરવાનું કામ છોડી દેનારા કેહવાએછે?

૬૫ જે કોઇ ઇજા દેનારો નથી તેની અંદર પેલો હાંકી કાહડેલો હાંણી પોંહચાડનારો કેમ હોએ? સાચ્ચું બોલનારની અંદર ગમગીનીનો વીચાર અને સખાવત કરનારની અંદર તથા (અનાજની) બખશેશ કરનારની અંદર ભુખાપણું કેમ હોએ? કારણકે તેને ઓત્તમ બદલાથી અહડતે દરજજેનો (ખોદાએતાલાએ) બનાવેલો છે.

૬૬ લોકો પ્રખીઆત બુનીઆદનાં (આદમી) ની સાખશીને પેલા ઉલટું બોલનારાઓનાં કરતાં વધારે અજવાળું નાંખનારી ગણેછે, પણ તેઓ હલકે દરજજેના પાદશાહની મતલબનું કાંમ કરનારાઓ હોએ તો તે સઘળાઓને અહડતી બુનીઆદના અને અહડતે દરજજેનાં કાંએ ગણવા જોઇએ? તે શખ્શ કે જેને ખોદાતાલાએ અવસ્તામાં (પાદશાહી) ખાનદાનનો જણાવેલો નહી હોએ તેને પાદશાહી ખાનદાનનો નહી ગણવો? પણ જો તે બુરા પાદશાહોનું કામ કરનારો નહી જણાય તો તેને પાદશાહી તોખમનો ગણવો.

૬૭ પેલો શેહનશાહ અરદેશીર પાપકાંન જે તેના કેટલાએક બાપ અને બપાવાથી છુટી પડેલી હકુમત છતાં પાદશાહીને લાએકનો કેમ ગણાએ?

દીનની સહમજ ધરાવનારા (દસ્તુરો) એ આએ સવાલ કરનારાઓની ૬૮
મતલબ આગમચથી જાણી લીધેલી હતી, તેથી તેઓના સઘળા સવાલો ઉપર ધ્યાન આપ્યું નથી, પણ જે સવાલોનો જવાબ દુનીઆંનાં લોકોને ફાએદા ભરેલો તથા પાછળથી રવાંનનાં સુધારાને લગતો દેખાયો તેનો આએ નીચે જણાવ્યા પરમાણે તેઓએ જવાબ આપ્યાછે.

જવાબો.

જ૦—જવાબ એ છે કે, દીનનો પેશવા (યાને દશતુરાન દશતુર) ૬૯
તેને આગમચથી ખોદાની તરફની અહુડતે દરજેની ખોરેહ મળવાના સબબને લીધે, ઘણો કીરતીવાંન થએલો રહેછે. તેમજ તે તેની દુરઅંદેશીવાલી સહમજથી લોકો પાસે દીનને લગતાં કામો કરાવનારો (ખોદાનો) વસીલો છે. તેથી તે પોતાને આગળથી મળેલા પેશવાઇના ઓધાને વગર પેશવાઇનું કામ કરીને ખોહે નહી.

જ૦—(સેતારાઓની) બખ્શેશ કરવાનાં કામને (યાને આદમીના ૭૦
તપકાની કુંદરી ઉપરથી તે આદમીનું ભાએગ કેવી ખાસીઅતનું છે તેની સહમજ) સેતારાઓની સહમજ ધરાવનારા (નજુમી) ઓ સમજી શકેછે.
બખ્શેશ આપનારા મુખ્ય (સેતારા) ઓ ખરાબ સુરતવાળી કીયાંવેરની ૭૧
ચાલનાછે? તથા ખરાબ સુરતના બુરા માલેકનો સંબંધ કયાંવેર રાખનારા છે? અને કયાં સુધી અકલને પસંદ કરીને તે આદમી કામ કરનારૂં છે? તેને લગતી બીજી ઘણીએક તરેહની વીગતના ફાએદાઓનું જણાવું પુરથવીને લગતાં સંબંધવાળાં લખાણોથી (યાને ગ્રેહઓની સહમજને લગતી જોતીશ વીદીઆથી) નજુમીઓ જાણી શકેછે. (માણુસની) સારી જાતની વીગત નજુમીઓ તેને લગતી જનમપતરીઓના વરતારાથી જણાવી શકેછે. અને તેની કાયાની તનદરૂસ્તીનું આતમાનાં તથા તેની સાથનાં બંધારણની—તથા કાયાની સલામતીની વીગત હકીમો આપી શકેછે. (માણુસની) જીંદગી—તેનો નાસ થવો—તેની હીલચાલ—અને તેની સોધખોળ કેહવી રીતની છે, તેની સહમજ તેના સંબંધમાં રેહેનારાઓ તેની પોતાની હીલચાલના દેખાવ ઉપરથી મેળવેછે. વસ્તુઓની—વખતની અને જગોની ઉતપન્તીની પીછાંણ કરવી, તેના પેદા કરનારની તરફ (ની સહમજ) થી છે. જાતથી તેના ખવાસનું

અને પેદાએશથી તેની હયાતીનું પીછાંણવું છે. ઉલટી વસ્તુને પીછાંણવી, જે વસ્તુ સારી પસંદ કરવા જોગ હયાતીવાલી હોએ, તેની વીગતને લગતી સહમજ ધરાવવાથી છે.

૭૨ જ૦—જે ખોદાએતાલાનો તાબેદાર આતમા છે તે તેની અંદર જે અમરગીવાળા (યજદો) ની સહમજ પાક ખોદાએતાલાએ બખ્શેલી છે, તેના સંબંધથી અને તેનાં નુરની બખ્શેશથી છે. તે નુરની બરકતથી તે (આદમી) આએ દુનીઆંનું દરએક કામ પોતાની મરજી મુજબ કરવાથી પ્રખીઆત થાએછે. તથા પેલા ઉલટા (અંગ્રમઇનીઉશ) ની સાથે એકમળતો થવાથી પોતાની જાતને દુર રાખનારો રીહેછે. અને જે ઉલટી ચાલવાળાને લગતી જુદી જુદી જાત છે, તેને પુરતી રીતે સુધારવાએ પોતાને બાએગસારી બનાવનારૂં છે. તેની ઓલાદ અસલને (યાને તેની પોતાની અસલ જાતને) મળતી રીહેછે. જેમ પેહલ્લા ઘોડાથી ઘોડાઓની ઓળાદ છે. તથા આરંજની ઉતપન્તી પેહલ્લાં આરંજના જાડથી છે, તે પરમાણે આદમીએ પોતાની ઓળાદને સલામત રેહવા સારૂ પુરતી રીતે પસંદ કરવા જોગ રીતે તેને સુધારવી, એ પોતાની જાતને દરએક બાબતમાં પ્રખીઆત કરવા સારૂ છે.

૭૩ ખોદાએતાલાના કાએદાથી (યાને મજહબના ફરમાંન પરમાણે આએ દુનીઆંમાં) રેહવું, (આદમીના) આતમાએ અને તેની ઓળાદે એ પ્રમાંણે બલી પેદાયશને લગતીચીજોને (યાને મીનોઇ દુનીઆંને લગતી વસ્તુઓને) હમેશગીની દાનાઇ તથા વખતને પીછાણવાની સહમજ આપનારી છે કેજેમ આંખની જોવાની શકિત તેમ. આએજ શકિતથી (માણસની) દરએક જાત પોતાની કાયાને જેમ રોશનીની સાથે ઉજેડાંનો સંબંધ છે, તેમ પોતાની કાયાને ખોદાવંદના સંબંધમાં

૭૪ તેના પ્રતાપથી રાખનાર છે. બલી દાનાઇથી જે વાકેફકાર દીનદાર બુજોરગ રાજા છે તે દીનદાર હાકમ (ખોદાતાલાની વખાણ કરવાને માટેનો) મોહટો સબબ છે.

૭૫ જ૦— પેહલ્લું—તે (પાદશાહ) ફાયદાને માટેની દાનાઇને લાયકનો હોય તથા પોતાના સંબંધમાં રેહનારાઓને ફાયદો કરનારો હોય. બીજું—તે પાદશાહ પોતાની જાતે લાએક હયાતીવાળાને (યાને ખોદાની રાહ ઉપર ચાલનાર આદમીને) ઇજ્જત આપનારો કેહવાતો હોય. ત્રીજું—

(તે પાદશાહ) ખોદાએતાલાની ઇચ્છા વાળાં ખોદાઇ ફરમાનવીસે વગર વાંધાવાળો કેહવાતો હોય. અને ખોંદાએતાલાની દાનાઇથી સઘળાઓની ઉપર ચહડતે દરજ્જેનો ગણાતો હોય. ચોથું—શકતીવાન યજદોને પોતાના ઉપરી નહીં કરવા એ (તે પાદશાહ) ચહડતે દરજ્જેનો બનતો નથી, પણ ઉલટા એરાદાથી બીજાં અપ્રમાણીક કામ કરનારો કેહવાયછે. જે (પાદશાહ) ખોદાએતાલાની દીનનાં ફરમાન મુજબ ઇનસાફ કરનારો છે, તે દુનીઆનાં લોકોના આજારોનો અસરકારક રીતે ઓત્તમ ઉપાય કરનારો છે. તથા ઇનસાફના વસીલાથી રઇતને ચહડતે દરજ્જે રાખનારો છે. અને તે (પાદશાહ પોતાનાં) તે કાંમથી દુખ વગર આબાદ હાલતે હમેશની કીરતી સાથે પોતાને ચહડતી પદવીથી રાખનારો છે. પાદશાહને પોતાની કીરતી પાએદાર રાખવા સારૂ, લોકોને બે તરેહની સજા તેઓનાં જુદાં જુદાં પાપને સારૂ કરવી સજાવારછે. એક (સજા) બદનને લગતી (યાને બદનને મેહનત આપવાની) અને બીજી પઇસાના દંડને લગતી. જે દરએક તરેહની સજાની સહમજ માગ્રેનો અભયાસ કરનારા ઇનસાફ કરનારા દાંનાઓ ધરાવેછે. જે માણુસના ઉપરી પાપની કેળવણી આપનારા (દેવો) હોયછે, તે આદમી (ઇનસાફની દરબારમાં) કેહછે કે, હું સાખ્શી છેઉં, અને વગર જોએલો હોવા છતાં, હાણી પોહચાડવાનું (ત્યાં) બોલેછે. તે (આદમી) પોતે બેઇમાનીનો ગુનાહ કરવાથી કેમ છુટવાનું હતું. ઇનસાફનો અભીઆસ કરનારાઓની અંદર, જેમ પાણી ને મીટીની સાથે રેહવુંછે તેમ યજદોનું રેહઠાણુ તેઓની સાથે જોડાયલું હોવાને લીધે, તેઓ આએ (બુરા) સંબંધવાળા માંણુસના (ખરા ખોટા) વીચારને પીછાણેછે. ઉલટો ઇનસાફ કરનારાઓ ખામીવાળા છે, તેથી તેઓનો સંબંધ રાખવો (યજદોને) નુકસાનકારક છે, તેથી તેઓ (યજદોના) સંબંધ વગરના ગણાએછે. આએજ સબબથી જે વસ્તુ ઉપર ઉપરી તરીકે યજદો હોએચ તો તેને લીધે તે વસતુ ચહડતે દરજ્જેની હયાતીવાળી ગણાયછે. અને જે વસ્તુ ઉપર (તેઓનું) ઉપરીપણું હોતું નથી, તે વસ્તુ અંધકાર અને નેસ્તીવાળી કેહવાયછે. વળી જે વસ્તુનો ઉપરી પેલો એક હયાતીને ખરાબ કરનારો (અંગ્રમઇનીઉશ) છે, તે વસ્તુ તેના ઉપરીને લગતી (બુરી) હયાતી ભોગવેછે. જે વસ્તુ યજદોની દાનાઇના વીચારવાળી છે, તે પેદાએશની અંદર ચહડતે દરજ્જેની નુરી શકતીની માફક કામ કરનારી છે. અને જીંદગીની અંદર જયાંસુધી તે વસ્તુ (એહરેમનની શકતીથી) પોતાને

ઉસકેરનારી નથી, ત્યાંસુધી તે બીજ લાએક સંબંધવાળી કેહવાયછે. તથા
જે (માંણુસ)ના ઉપરી યજદો કેહવાએછે, તે ખોદાની મેહરબાનગી મેળવ-
નારા બંદા તરીકે છે. અને જે (આએ પ્રકારનો બંદો છે) તે ઇજા
ભોગવી શકતો નથી.

૭૬ જ૦—(હયાતીને લાએકનો (ખોદાએ) હદવાળો છે કે નહીં? અને
તે સાહેબ દાનાઇમાં કેટલીએક હદ વેર શકતીવાન છે, કે હદથી જીઆદા
છે?) એનું જાણવું એ છે કે ખોદાએતાલા હદવાળા વખતને લગતો તથા
હદવાળી દાનાઇનો સાહેબ છે, પણ તે દાનાઇ અને વખતની અંદર
હદ વગરનો હોવાને લીધે વગર હદના વખતવાળો તથા વગર હદની
દાનાઇવાળો કેહવાયલોછે.

૭૭ જ૦—(એકથી બીજાને પ્રતાપ (યાને રોશની) છે કે નહીં? તેનો
જવાબ એ છે કે.) હયાતીવાળો ખોદાએતાલા (દીન અને દુનીઆનો)
સરવેથી સરસ આગેવાન છે, તે પોતાનો પ્રકાશ (બીજાને) આપવાને શકતી-
૭૮ વાન છે. હયાતી ધરાવનારાં લોકોને ખોદાયતાલા તેની મુખ્ય પેદાએશની
મારફતે (યાને ભલા વિચારવાલી યજદી શકતીની મારફતે) આખેરશને લગતી
૭૯ બાબતની સહમજ આપનારો છે. જેઓ દોજખના રહેવાસીઓ છે, તેઓ
૮૦ રોશનીવાળા નહીં પણ અંધકાર કેહવાયલાછે. યજદોના સાથી તરીકે
રેહનારાં (આદમી) નાં બદનની અંદર જે કાંઇ ગરમી, સરદી, તરાવત અને
સુકાસવાળાં તત્વો છે, તેને (ખોદાએતાલાએ) કાયાનાં કાંમ કરવા સારૂ બના
વેલાંછે. અને તેથી જીંદગીનો સારો સુધારો રેહવાનો સબબછે. અને તે બદનને
પાએદાર રાખનારા વસીલા તરીકે છે. તેમજ (દેહને) નુકશાન કરનારી
કેટલીએક (બુરી જાત) સરદી અને સુકાસનાં તત્વોનું બદનમાં રેહઠાણ કરનારી
છે, તે બદનને લગતી હયાતીનું કામ કરનારાં ગરમી અને તરાવતને
લગતાં તત્વોને હાંણી પોંહચાડવા સારૂં કાયાની અંદર પોંહચનારી છે.
આએ ચેહારે તત્વો એક બીજાની સાથે પ્રમાણીકપણાંથી રેહવાએ બદનને
૮૧ લગતો સુધારો છે. તથા બદનને અપ્રમાણીક અને એબવાળી શકતીઓની
મારફતે નુકસાન પોંહચવાનો સબબ છે. હયાતી બખ્શનારો એક (ખોદાએ-
તાલા) ઉલટી પેદાયશને કઉવત આપનારો નથી. સઘળા લોકો એક બીજાની
સામણે થનારા તથા એક બીજાની આડે આવનારા અને લડાઇ કરનારા
પોતાના સંબંધવાળી જાતને લગતી હયાતીને સારૂ (યાને સ્પેનામીનો

અને ધનામીનોની પખ્શને સારૂ) છે. બળકે પોતાની જાતવાળાઓને પુરતો સણગાર આપનારા જુદા જુદા હરીફો પોતાની જાતનો (યાને જેની પખ્શને લગતો તે હોય તેનો) સંબંધ ધરાવનારા છે. જેમકે સરદીવાળી વસ્તુ ગરમીને અને સુકાસવાળી વસ્તુ તરાવતને દાબી નાખવા સારૂં જાણીતી છે. એક તરફવાળા હરીફને બીજાના સંબંધમાં પોંહચવું, તેને ઢાંકી નાખવા સારૂ નહી પણ કાયદાના સંબંધની અંદર તેનાં કામને અટકાવવાના સબબથી છે. લોહીનું એકસરખી રીતે રેહવું, ગરમીના સંબંધવાળા સુકાસ અને તરાવતના સંબંધવાળી ઠંડીથી છે. તેમજ એક જાતને તરાવત સાથની ગરમી અને સુકાસ સાથની ઠંડીએ નાલાયક બનવું છે. અને તેનાં લોહીનું તેથી બંધ થવું છે તથા એકદમ ઉલટી રીતે ફરવું છે. તત્વોનાં મુલની મારફતે ગરમીના સંબંધવાળો સુકાસ તથા તરાવતના સંબંધવાળી ઠંડી હોવાને લીધે, ઠંડીની સાથે ગરમી અને સુકાસની સાથે તરાવત એવી રીતે રેહછે, કે તેનો સંબંધ બદનમાં રેહવાએ (માણસનું) બદન ઘટતી રીતે હયાતી ભોગવેછે. તથા તેને લગતા યજદોની સાથે હમેશાં ઉદ્યોગી રેહછે. જે કાંઇ હમણા એકને બીજાની સાથે કેટલીએક વેળા અથડાઅથડી તથા મીનાકેશો થાયછે, તે સંબંધવાળા વસીલાઓને નાલાયક બનવાને લીધે છે. આએ સબબનું બનવું હલકી હયાતીવાળાઓ (યાને દેવોની બુરી શકતીઓ) નાં બદનની અંદર ભેળાવાથી છે. એક જાતવાળાઓને એક બદનની અંદર તેને નાલાયક બનાવવા સારૂ એકદમ કોશેશ કરવાએ, તેને મોતનો સંબંધ આપવોછે. અને તે (બદન) ની ખરાબી, તેનો નાશ કરનારા દુરગુણોથી તેને ઘણીએક રીતે નબળું કરવાએછે. વળી તે બદનની હયાતીનાં કામની સામણે થનારી જે જાત છે, તે બદનને એકસરખી રીતના કાયદાથી ઉલટું બનાવવાની તેની અંદર કોશેશ કરનારી (બુરી) જાત છે. તે આદમી (બદન) ને લગતી હયાતીનું કામ કરનાર, તેની હયાતીને લગતું કામ કરનારી (મીનોઇ) શકતીઓના સંબંધથી છે. આતમાના નેક બદલાને લગતાં હયાતીનાં કામનું બંધ પડવું, (બદનને) વગર તેજનું (યાને બેજાન) થવાથી છે. તે (બદનની અંદર) નાં નાશકારક સંબંધવાળાં કામની મદદથી, તેની અંદરના નાતવાની કરનાર હરીફો જોરાવંતા બનેછે. જે સારાં તેજવાળા યજદો માણસનો સંબંધ રાખનારા છે, તેઓ તે આદમીઓને ઉલટી જાતવાળાઓના (યાને દેવદરૂજોના) સંબંધથી દુર રાખનારા છે. દીનમાં એમ કહેલુંછે કે,

આદમીઓની અંદરના તે ગેબી હયાતીવાળા યજદોના વસીલાથી, તેઓને બીજી કેટલીએક તરેહની ઇજા તથા ખરાબી નથી પોંહચતી.

૮૨ વળી દરએક ધંધો કરનારાઓમાં પસંદ કરવાજોગ ધંધો દીનના આગેવાનોને લગતો તથા યજદોની મોહબત મેળવવાને લગતો તથા આએ દુનીયામાં પોતાને ચહડતે દરજ્જેનાં કામ કરવામાં ચલાવવાનો છે.

૮૩ માણસને તેને માટેની ફરજો તથા નહી ફરજોને જાણવી, દીનના આગેવાન પુરૂશોનાં (યાને દસ્તુર મોબેદોનાં) ખાનદાનની પુરતી સંખ્યાથી (યાને દીનની વાકેફકારી ધરાવનારા દશતુર મોબેદો પુરતા હોવાથી) છે. કે જેઓ (યાને તે દસ્તુર મોબેદો) અવસ્તા અને તેને લગતા ખોલાસાઓને સારા શોક (યાને કાળજી) થી જાળવી રાખનારા છે. અને તેથી તેઓ દુનીઆનાં લોકોને જાહેર રીતે દીનની સમજ આપનારા તથા તે (દીન) ને લગતી વીદીયાનો લોકોને અભીયાસ કરાવનારા અને ઉલટી તકરાર કરનારાઓને (દીનને લગતી) સચ્ચાઇ જાહેર કરનારા છે. તથા દુકાલ પાડનારાઓને તથા તાજગીને હાંણી પોંહચાડનારાઓને તંગીમાં નાખનારા છે. અને લોકોને ખોદાએતાલાની આરાધના કરનારા, પાદશાહોનો હોકમ માનનારા, અને ઇનસાફ કરનારાઓના ચુકાદાને માનવાને લાએક બનાવનારા છે. તથા (અથોરનાન—અરથેશતાર—વાસ્ત્રીયોશ—અને હુતોખ્શ) એ ચેહારે ટોળાને તેઓના ધંધાની અંદર પ્રખ્યાત બનાવનારા છે. તથા અહુરમજદને લગતા સવાલ જવાબની સમજથી તેઓને દીનના શોકી—દીનના અભીયાસી અને ખોદાએતાલાની આરાધના કરનાર તરીકે બનાવનારા છે. તથા બીજા અથોરનાનોની હાજતોને ચાલુ રાખનારા (યાને તેઓને જોઇતી ચીજ પોહચાડનારા) અને તેઓની ઉમેદ પુરી પાડનારા છે. જેથી ખુબીવંતાં આબરૂદાર ખાનદાનને ઇજ્જત સાથે રખાઇ સકેછે. અને તેથી જે (લોકો) જરતોશતી ધરમની કેળવણી આપનારા, દીનની ઇછાનો વધારો કરનારા

૮૪ અને તેનાં જ્ઞાનનો ફેલાવો કરનારા છે. મજદીઅસની દીનને લગતી બીજી જે કાંઇ વસ્તુ (યાને દાનાઇ), સઘલાં ગુમાન (યાને શકશુબેહ) ની સમજના ઉપાયને સારૂં ખોદાઇ રાહ ઉપર ચાલનારાઓને ખુશહાલ કરનારી હોય, તેને સફાઇથી (યાને સવછ) રાખવી. અને નવા તાલેબે એલમોને તે મેળવવાથી વગર મોહતાજના કરવા. જે કોઇ પોતાની કોમને સુધારનારો તથા

(અનીતીનાં કામથી અટકાવ કરનારો નહી હોય, તે ઉપર સારો વીશ્વાસ રાખવો નહી. અને તેને (કોમના) સરદાર તરીકે તથા દરએક આદમીને વગર ધાસ્તીવાળું રાખનાર તરીકે તથા બીજી પેદાએશને (યાને ખોદાને નહી માનનારા લોકોને) ખોદાના તાબેદાર તરીકે બનાવનારની મીસાલનો હરગેજ ગણવો નહી.

(ગુનાહ) નો પસ્તાવો કરવાએ સવાબનો બદલો મલવો, અને પાપનું દુર થાવું છે. અને તે પછી સજાનું કારણ રેહતું નથી. એક સવાબના બદલાનો સંબંધ હોવાએ, (તે માણસના) ગુનાહની સજા ઓછી કરવાનો સબબ કેહવાયછે. ખોદાએતાલાની મતલબ, પાદશાહોનો હોકમ નહી માનનારાઓને ઇનસાફની રાહે ઘણી તરેહની સજાને લાએક થવા વીસેની છે. તેમાં એક જે (પાદશાહનાં) ફરમાનને નહી માનનારો હોય તેને, તથા (બીજો) જે રવાનને માટેના સઘળા ગુનાહને સારૂ કેદ પડેલો હોય, તેને રાજનાં ફરમાનથી છોડવવો ઘટારટ છે. તેમજ જે બંદીવાનને તેના આતમાને માટેની સખત ઇજાને સારૂ ફરમાંનથી ઉલટી રીતની પસંદગીથી (યાને નીઆએના કાએદા વીરૂધ) કેદ કરેલો હોય તો તે એક જાતની જાસ્તી છે. બીજું રવાનના મરજનું નીવારણ કરનારા હકીમ (યાને દીનના દસ્તુર) ના કેહવાથી દીનની રાહે વાટપાડાને કતલ કરવાથી છોડી દેવો ઘટારત છે. ૮૫

અહડતે દરજ્જેની ખોરેહ ધરાવનારાઓમાંના દુનીઆના સરદારો (યાને પાદશાહ તથા દસ્તુરો) એ ઇરાન શેહરને પોતાનાં ઉપરીપણાથી કાયદાસર ચલાવવું, એ ઇનસાફ આપનારા પ્રતાપી નીયાધીસોની મારફતે છે. જરતોશતીઓને હફતકેશવરના રાજા તરીકે તકી રેહવું, તેઓની અંદર દીન—કેયાની ખોરેહ અને બીજાં ખોરેહનું રેહઠાણ હોવાને લીધે છે. વળી તેઓને તાજગીથી (યાને આસુદગીથી) રેહવાનો જે કાંઇ સંબંધ છે, તથા પ્રથમને લગતી દરએક મોટાઇ અને અહડતા દરજજાનો સબબ છે, તે તેઓમાં યજદોની આમદરફત (યાને યજદ અમેશાસ્પંદોનો સંબંધ) હોવાને લીધે છે. તથા તે ઇરાનનો શેહનશાહ હફતકેશવરના હાકમોને હકુમત બખ્શનાર તરીકે છે, તે એજ (યજદી ખોરેહવાળાં) રાજનાં કારણથી છે. જેમ નુરના સંબંધથી આતશની જાહર છે. અને આતશની જાહરના સંબંધથી ઉજેડું છે. તેમ દીનના સંબંધથી દાનાઇ છે. અને દીનની કેળવણી આપનારના સંબંધથી (માણસને) અહડતે દરજ્જેની ૮૬

શકતીનું મળવું છે. અને તેને લગતી નજરથી (યાને સહમજથી માણુસની) હયાતી છે. અને તે (દીન) ને લગતા ખોલ્લા રસ્તાના સંબંધથી (માણુસની) પીછાણુ કરવી છે. તથા આએ તરેહની (દીનની દાંનાઇની) કઉવતથી, બદન—આતમાને લગતું કામ કરનાર છે. અને તે (બદન) ને પાએદાર રેહવાથી, (આતમાની) જાલવણી છે. સઘળા ઇરાનીઓ (યાને મજદીઅસનાંનો) ને એવી રીતે પોતાને ચલાવવાથી અહડતે દરજેની કઉવત સાથે રેહવું છે. શેહરોની અંદર જેકોઇ ગ્યાન આતમાઇ શકતી—હુનર—હીમત અંગબળ—અને આબાદીને લગતી દરએક લાયક કેળવણી આપનારા છે, તેઓથી તે ઇરાનના રાજાની હકુમત અહડતે દરજેની, નેકબખ્તીનો સંબંધ ધરાવનારી અને ઇજ્જત મેળવનારી છે.

૮૭ ઇરાનીઓ (યાને મજદીઅસનાનો) ની મોટાઇ, દરએક બાબતને લગતી સચ્ચાઇ—મોહબત ભરેલી નજર—દરએક શકતીવાંન વસ્તુને લગતી ધારણાનો વીચાર રાખવાએછે. અને તેથી તેઓ પોતાના અસલની (યાને પેદા કરનારની) ખેશી ધરાવનારા રેહછે. તથા પોતાની વીરૂધ જાતના તથા બીજા શેહરના કમજાત અને જંગલી દેખાવના તાબેદારો ઉપર ફતેહ મેંળવેછે. વળી જે લોકો સખ્તી તથા કરાહીયત ભરેલી ચાલચલણના—બુરી આરાધના કરનારા અને કમજોર થયલા હોય, તેઓને (મઅજદીઅસનાંનોએ) અહડતે દરજેની સહમજ આપવી, કે જેથી તેઓ અફસોસમાં પોતાની જીંદગી નહી ગુજારે. અને જે લોકો ભલી જાતવાળા નહી હોય (યાને બુરા હોય) તે લોકોને ભલાઇવાળા બનાવે. જેમ હમણાં સારા વીચારવાલા નેક લોકો અહડતે દરજેના વચનોથી પોતાને રાખવા અને એબવાલી વસ્તુ તરફ પોતાને નહી લેઇ જવા સારૂં વીગતવાર હુશીયારી રાખેછે તેમ.

૮૮ પેહલાં જો નેક પેદાયશના લોકો પોતાની વાચાથી હાકમોની હજુરમાં ઉલટા નહી બનીઆ હતે, તો કળુ વગર હોશવાળા નહીં બનેઆ હોતે, પણ હુશીયારીને સાવધ રાખી રેહી સકીઆ હતે. અને તે સબબને લીધે તે ખોદાના હોકમથી પોતાને ફેરવનારા તથા યજદોનાં ઉપરીપણાંની બુધ્ધિ વગરના પોતાને નહી કરતે, તો કેહી ચીજ નહી કરવી અને કેહી ચીજ કરવી તે વાત તેઓ શહમજતે. અને તેઓ જાણતે કે તેના પ્રતાપી આતમાનો યજદી પ્રતાપ દીલમાં ઘણો વખત નહી રેહી સકતો. જે પ્રમાણે જે ચીજો

ખોરશેદના પ્રકાશવાળી હોયછે, તે ભલી ચીજોને પ્રકાષ આપવાથી તે ખોરશેદ અટકેછે તેમ. માણુસ ઘણું બેદરકાર હોવાને લીધે તેનીથી (યજદીખોરેહનું) અટકવું જણાયલું છે. આએજ સબબને લીધે હાકમોની હજુરમાં કેટલાંએક કારણસર ઉલટા સખુન નહી કેહવા અને પોતાને ખુબીવંતા રાખવા સારૂં ધ્યાન પોંહચાડીને પોતાનો વીચાર તેઓ આગલ જણાવવો.

સવાલ કરવાની અંદર તથા જવાબ આપવાની અંદર બોલવાની આગમચ વીચાર કરી, જેવી રીત વાજબી હોય તે રીતનો સવાલ કરવો અને તેનો જવાબ વાળવો. બુરી દીનના ધર્મગુરૂઓનું કામ, તેઓને બંદીવાન થવાની આગમચ સારી સહમજથી કામ કરવાનું નથી. ૮૯

પોતાથી સવાલ પુછનારની આગમચ તકરાર કરનારના સવાલના સખુનો સાંભળવા. વળી તકરારની અંદર વધારે બોલનારને અટકાવવો નહી, પણ તેના સવાલને સારી રીતે સાંભળવા. વળી તકરારની અંદર એક સવાલ હોય તો તેનો ખોલાસો કરવો. જો ઘણા સવાલ હોય તો તેની ઘણી રીતે પીછાણ કરવી. ૯૦

સરદારી કરવાને માટેનું સંપુર્ણ ખોરેહ (યાને ખોદાઇ બખ્શેશ) આએ પરકારનાં હોએ, કે તે લોકો સારી તકરાર કરનારાઓના સવાલનો જવાબ (પોતાની તરફથી સારી રીતે) જાહેર કરેછે, પણ એબ શોધવાની બુધ્ધીવાળો શખ્શ તેથી (યાને તેવી રીતના સચા ખોલાસાથી) એકીનદાર થતો નથી. કારણ કે તે તકરાર કરનારો પોતાને લગતી ખુબીને સારૂં તકરાર કરનારો નથી. અને તેની તે (તકરાર) આતમાને લગતીબી નથી માટે તેની તકરારને પડતી નાખવી. પણ જે (તકરાર) ફાએદાને લગતી અને દોજખથી (આતમાને) છુટકારો આપનારી તથા આતમાને માટેના સારા પ્રતાપવાળી હોએ તેને પડતી મેલવી નહી અને તે વીશેનો ખોલાસો કરવો. તથા ખોટારૂં—ઉલટો વીચાર અને બદકારીને બતલાવવાથી પાછા રેહવું નહી. (લોકોને) દોજખથી છુટકારો આપવા સારૂં દરએક તરેહનાં સાચવટથી બેશક બેગુમાન કરતા રેહવું. અને કોઇબી તરેહથી તેથી ફરવું નહી. અને વસનત રૂતની માફક ઉલટથી (દીનનો ખોલાસો સમજાવવામાં) સારો દેખાવ આપવો. તથા (દીનને લગતી) જે કાંઇ મતલબ નહી સમજાઇ શકે, તેને નહી સમજાએલી મતલબ તરીકે જણાવવું, અને તે તકરારમાં પસંદ કરવાજોગ વાતને વીગતે પસંદ કરવી. વળી ૯૧

જે કાંઇ ખોટું કામ તેથી કરાયું હોએ તો તેને વખાણવું નહી. પણ યજદાંની મદદથી જે કાંઇ સાચું કામ કરેઆમાં આવેલું હોએ તેનેજ ફાએદાકારક ગણીને કબુલ રાખવું.

૯૨ દીનના ચહડતે દરજ્જેના આગેવાને (યાને દસ્તુરાંનદસ્તુરે) ઘણું કરીને આલમના લોકોને દીનનો ઉલટ આપવો, તથા તેઓને પોતાનાં કામના મારગમાં ચહડતે દરજ્જેના બનવા સારૂં ઘણા ઉદીઓગી કરવા, અને બીજા ચહડતે દરજ્જેના હોનરો મેલવવા વીશેની બલામણ કરવી.

૯૩ યજદોને લગતી અજમાએશ મેલવેલા લોકોએ, (યાને યકીનદાર મજદીયસનાંનોએ) સારી સહમજથી (સ્પેનામીનો અને ધનામીનોને સારૂ) લડાઇની કુશેશ કરવાએ એક (જે ધનામીનોછે તેને) અટકાવવો, અને બીજો (જે સ્પેનામીનોછે) તેની તરફ પોતાને ચલાવવા. તથા તે (સ્પેના) મીનોની તરફની કઉઅત, અને બાહધુરીથી બીજા (અંગ્રમઇનીઉશ) ઉપર હોમલો કરવો, અને પોતાની જાતની પરવરસી તે (સ્પેનામીનોની મદદ) થી મેળવવી. અને સેવટવેર તે (અંગ્રમઇનીઉશ)ની સાથે ઝગડો કરતા રેહવું અને તેને સારી કેળવણી મેળવેલો સમજવો નહી.

૯૪ જેકોઇ પોતાની (મેલવેલી) દોલતથી સખાવત કરે, તેજ સખાવત કરનારો છે. અને જે દોઇ કોઇની તરફેનથી તથા કોઇને સારૂં ખોટું બોલનારો નહી હોએ તે સાચો સખ્શ છે.

૯૫ જે શખ્શ આભારને પીછાણનારો હોયછે, તે આભાર માનનારો છે. આભાર તેણે માણવો જોઇએ કે, જેની હયાતી તાબેદાર તરીકે જેનાં હેસાનતરે હોએ. અને બીજો (તેનો આભાર માણવો જોઇએ કે), જેનથી તેને દુઃખ પોંહચવા જેવું હોવા છતાં તેને (દુઃખ) નહી પોહચીઉ હોએ, અને સેવટે બનીશકે તેટલી ખુબી તેનીથી તેને દેખાઇ હોએ, તો તેનો આભાર ખચીત પોતાના વચન અને કામથી તેણે માણવો.

૯૬ જે કોઇ ખોદાએતાલાની મતલબને લગતી અમરગ રેહવાને માટેની પુછપરછ (યાને શોધ) કરનારા તથા સખીઓ (યાને દીનને લગતી વિદ્યા સીખવનારાઓ) તથા બીજી આબાદી કરનારાઓના ભલા મીત્રો છે, તેઓ પોતાનાઓને સારૂ બીજી આબાદી મેળવનારા તથા રાહમારૂ—અને બીજા હાંણી પોંહચાડનારા તથા બંદીવાનો અને બીજા તકસીરવારો તથા કંગાળોની તરફની દુશ્મની નહી રાખીને તેઓને સુખી તથા ઇમાનવાળા

કરવાથી એક આભાર માંગુવા જોગ બલી કઉવતવાળા છે. (એટલેજે જેઓ રાહમારૂ—બંદીવાન—પાપીઓની તરફ રેહમદીલી બતાવી તેઓને સુધારા ઉપર લાવનારા છે, તેઓ ખરેખર તેઓને (દીન ઉપર) ઇમાનદાર કરવાએ તેઓને પોતાના આભારી કરનારા છે.) અને તેઓ ઉપર વેર રાખવાથી તેઓ (તકસીરવાર થવાની) ધાસ્તીવાળા ગણાએછે.

બાપે (તેનો) છોકરો જો નાલાએક હોએતો, તેને અહુડતે દરજ્જેના વીચારથી (યાને ધરમને લગતી કેળવણીથી) સુધારવો જોઇએછે. વળી જે (માણસ) ને મદદ નહી મળવાથી, તે દરએક કામ કરવાને લાચાર હોએ તો, તેને દરએક કંગાલીઅતથી અહુડતે દરજેનો બનાવવા સારૂ, તેને વધારે દોલત મેળવવાને માટેનાં સાધણ કરી આપવાં. ૯૭

દીનને માટેની તકરાર કરનારાઓમાં જેઓ દરેએક બાબતનો ચુકાદો કરી શકે એવા (વિદ્વાનો) હોએ, તેઓ સાથે દીનની તકરાર કરવી. કે (તેઓની તરફથી) સચ્ચાઇ જણાવાએ, બુરી દીનના ધરમગુરૂઓને (અવસ્તાને લગતા) નુસકની અંદર આપેલી સહમજ મુજબની સજા કરવાનું તેઓને કારણ નહી રીહે. ૯૮

જે લોકોનું લખાણ તુરે* (યાને યાહુદીનાં ધરમ પુશતક તુરાત અથવા ઇનજીલ) ને નામે ઓળખાએછે, તે દેવોના સખુન તરીકેનું લખાંણ ધારેઆમાં આવેલુંછે. અને તે વીસવાસ રાખવા જોગ નથી. તેમાં જેકઇ વસ્તુ કેહવામાં આવેલીછે, તે પેદાએશના ફાએદાને સારૂ કરવા જોગ નથી. કારણકે બાહેરની વારતા જેની આએ લખાણમાં જરૂર નહી હતી, તે તેને લગતાં લખાણમાં જણાવેલીછે. તેમાં જે સારૂ લખાંણ નથી તે સઘળું લખાંણ બીજાઓની શામેલગરીથી થાએલુંછે. તેથી તે લખાંણ આતમાને બંદીવાંન કરનારૂ કેહવાએછે. અને તે શામેલગરીથી બનેલી વાતોને યાહુદીઓ પેહલ્લી પેદાએશને લગતું (યાને મીનો યજદોના સંબંધવાળું લખાણ) સમજેછે. ૯૯

નેક દાનાઇવાળા યજદાપરસ્તોને (યાને મજદીઅસ્ની દીનવાળાઓને) મદદ કરનારા રૂમીઓ તથા બીજા તેવીજ (સારી) જીનદગી ગુજારનારાઓને 'ગજેશપીગાંન' માંનાં અસલ લખાંણની સહમજ આપવી. ૧૦૦

* તુરે—મોલવી ફજલિઅલીની અને ૧૮૮૫ નાં સાલમાં છપાવેલી ફારસી અને ઇંગ્રેજી ફરહંગમાં توره નો અરથ કાએદો—ધારો ઇત્યાદી કરેલો છે. توریت *Toret*—The Book of Moses એટલે જે મુસાની ચોપડીને 'તુરીત' કહેલીછે.

(યાને જે યાહુદી તથા યુનાનીઓ મજદીઅસની દીન ઉપર ઇમાન લાવવા માંગતા હોએ) અને તેઓમાંના જેકોઇ (પોતાની) દીન ઉપર વગર ઇમાનવાળા હોએ તથા સુધરવાની મતલબ ધરાવનારા હોએ, તેઓને દીનને
૧૦૧ લગતી સઘલી સહમજ આપવી. બીજાં શહેરોમાં (આપના ધરમને લગતાં) વાંચવા લાએકનાં નવાં સુધારાવાળાં તથા જેકાંઇ ભલાં ખોદાઇ લખાણો હોએ તે લાવવાં. અને તેની સહમજ મેળવવાથી તથા સોધ કરવાથી પાછા નહી રહેવું. અને પારકી કોમવાળાઓમાંનું જે લખાણ કબુલ રાખવા જોગ નહી હોએ તેને કબુલ રાખવું નહી.

૧૦૨ જે જાત દાંનાઇનો ઘણોજ વધારો કરવાને માટેની (યાને વિદ્યા અભીયાસી) હોએ, તેની વખાણ કરવી. બીજાં શેહેરોનાં લખાણો ઉપર ધેઆંન આપવું અને તેને ખરાબ કરવાં નહી.

૧૦૩ તેમાંનું (ઇઆને બીજાં શેહરમાંનું) જે લખાણ અને દાંનાઇ એક ખોદાની તાબેદારી કરવાને માટેની હોએ, તેને લગતી દરએક સમજ તથા દાંનાઇને લખાણો તથા દાંનાઇઓની અંદરથી પરસીધ કરવું નહી. બળકે તે જુદાં જુદાં (લખાંણમાંથી) અસલ (આપણી દીનને લગતાં) લખાંણ તથા દાંનાઇને આપણે પોતે પસંદ કરવી. અને 'ગજેશપીગાંન'-માંનાં લખાણના સઘળા વચનો ઉપર ધ્યાન આપીને તેને વાંચવાં.

૧૦૪ આએ (યાને આપણી દીનને લગતાં) લખાણોની અંદર દુનીયાનાં આદમીઓનાં બદનના ચાર ભાગ કરેલાછે. અને તેમાં માથાંનો ઉપરી આથોરનાનના ટોળાને, હાથનો ઉપરી અરથેસતારના ટોળાને—પેટનો ઉપરી કુનબીના ટોળાને અને પગનો ઉપરી દુનીયાદારીનો સારો ઉદ્યોગ કરનાર લોકોને
૧૦૫ કેહલાછે. આએ ઉપર જણાવેલા ચારે ટોળાઓનો ઉપરી, માણસના આતમાને, અને આતમાની ઉપરી અહુરમજદની હકુમતને કહેલીછે.

૧૦૬ દરએક માણસની દેખઇતી મતલબ બોલવા યા કરવા સારૂ બે તરેહના વીચારને માટેની છે. તેમાં પેહલ્લી (મતલબ) આખેર (નાં સારાં સેવટને) લગતી કેળવણી લેવાની છે. અને બીજી તે (દીનદારી) ના ધનધાની કેળવણીથી પોતાને ચહડતે દરજેના વીચારવાલો કરવાની છે

૧૦૭ ઇરાંનીઓ (યાને ખોદાના તાબેદાર મજદીયસનાંનો), સઘળાં પ્રમાણીકપણાંથી વખાણવાજોગ છે. અને અપ્રમાણીક તથા એબવન્તા લોકો ધીકારવાજોગ છે.

ઈરાન શેહરના અગમ બુદ્ધિવાળાઓને રૂમના વખણાએલા ફાજેલ ૧૦૮
સીનેકા*ઓએ તથા હીંદુસ્થાનના વીદવાનોએ અને બીજા દાનાઓએ પીછાણી, તેઓની ઘણી તારીફ કરેલીછે. અને જેઓએ તેઓના શખુન તથા વીચાર હાસેલ કરેઆ હતા, અને જયારે ઈરાન શેહરના દાનાઓની મોહટાઈ તેઓને જણાઈ હતી, તેથી તેઓએ તેઓને પસંદ કરેઆ હતા.

એજ સબબથી ઘણાએક વીદવાનો (ઈરાંની) હાકમોથી મેહરબાનગી ૧૦૯
તથા ચહડતો દરજ્જો મેલવવાને લાએક બન્યા હતા. તથા (ઈરાંનીઓથી) ચહડતે દરજ્જેનો સારો બદલો અને આસરો મળવવાએ, લાએકીનો અવેજ મેળવવા સારૂ (ઈરાંની) ઉપરીઓથી આએ દુનીઆં તથા પેલી દુનીઆંમાં સજા મળવાની ઘણી બીહક રાખતા હતા. અને અટકાવ કરનારા (ઈરાની) ઉપરીઓની તરફ પ્રમાણીક બદલાવાળા રહેવા સારૂ, તેવી એબથી દુર રેહતા હતા. અને આતમાના નેક બદલાની ઇચ્છાને સારૂ, પોતે આવતી દુનીઆનાં મકાન, મેહલ, ગામ અને શેહરની અંદર દુખી થાએ તેવી બેદરકારી રાખવાથી દુર રેહતા હતા, અને હવસનો જોસ્સો મુતલક રાખતા નહી હતા. પણ લાએક લોકોની માફક સારો દરજ્જો મેળવવા સારૂ, વીદવાનોને ચાહતા હતા. અને હાકમોની અંદર મોટું માન મેળવતા હતા. કારણકે અબણેોમાં ઉંચે દરજ્જેનું કામ પસંદ કરવું તથા તેઓથી ઘણો પુખ્ત વીચાર મેળવવો નથી, પણ તેને બદલે તેઓથી બીજી નોકસાની પેદા થાએછે. દાનાઈ વગરના લોકોમાં હાકમની મરજી મુજબનું પસંદ કરવાજોગ પુરતું છુટાપણું મેળવવાની રીતભાંત નથી. જેથી તે ડાહપણ વગરનાઓથી દુર રેહવાએ ઇજ્જતદાર હાકમને તેની મરજી મુજબની ભલાઇના મરતબાનો મારગ મેળવવો છે. અને હલકી તથા ઘણી નોકસાંનકારક કુશેશ કરવી નથી; પણ તેવી કુશેશની સાંહમણે આવતી દુનીઆમાં ચહડતો દરજ્જો મેળવવાને માટેની તે કુશેશ હોએછે. અને તે હાકમ તેના હાકમો તથા બીજા (રાજને લગતા) બંદોબસ્તો ઉપર સારૂં વેઆંણુ આપેછે. અને તે સબબથી તે હાકમ પોતાનો મરતબો સારી રીતની ખુશીથી ગુજારેછે.

---

* રૂમના ઘણાજ ચહડતે દરજ્જેના કાબેલ ફીલશુફોને રૂમીઓ 'સીનેકા' નાં નાંમથી બોલતા હતા તથા લખતા હતા.

૧૧૦ (રાજકરતા) સરદારોએ પાદશાહ તરીકે ચહડતે દરજ્જેના સારી આબરૂ-વાળા પુરૂષને પસંદ કરવો. વગર વજણના શખ્શને પાદશાહ તરીકે પસંદ કરવો નહી. એ કારણને સારૂ જે શખ્શ સરદારોની બેશીમાંનો પ્રખીઆત હોએ તેને મેળવવો. પોતાની મરજીથી રાજાને પસંદ કરવો નહી. વળી જો તે પાદશાહી જાત (યાને બુનીઆદ) નો નહી હોએ તો, બીજી જગોએથી મેળવવો ઘટારત છે. કેમકે ઇનસાફને સારૂ તેને પસંદ કીધા વગર ઉપાએ નથી.

૧૧૧ જે દાંનેશમંદો પાદશાહેથી મળેલા ઓધાથી દુર રેહવાનું પસંદ કરવા માંગેછે, યા તેઓને સોંફેલા ઉદીઓગ તથા ચાકરીનાં કાંમ છોડી દીએછે, કે સંતોષથી રીહે, એવી રીતનો જેઓ ભલો અને સુખનો વીચાર રાખેછે, તેઓને તે છોડી દેવાએ, જીંદગી ગુજારવામાં મુતલક ફાએદો નથી. કેમકે દરબારની તરફથી જો તેઓની મરજી ઉપરાંત તેઓને પાછા પકડીને લેઇ જાવામાં આવે અને તે કામમાં પાછા રોકેઆમાં આવે તો, તેથી તેઓને તે વગર સુખનું દેખાએછે. માટે તેઓને જે કાંમો જાહેર અને ખાનગી ફાએદાભરેલાં દેખાએ તે ઉપર કાએમ રેહીને સચ્ચાઇથી બજાંવવા જોઇએછે.

૧૧૨ દરબારના વીદવાંન રાજાઓએ તેઓનું રાજ ચહડતી પદવીથી ચલાવવા સારૂ, ખોદાએતાલાની તરફથી નવી નવી ચહડતે દરજ્જેની ઉમેદ રાખવી, જેમાં વીદવાંનોને—કીરતીવાંનોને અને સખાવત કરનારાઓને ઉલટ આવાની, તેમજ રાજની તરફ જેઓ ઇમાનદાર—અને હેતવન્તા હોએ તેઓનો આભાર માનવાની, જે કોઇ લાચારીને લીધે ધાસ્તી રાખનારા હોએ, તેઓને તેમજ ઉમેદવારોને બખ્શેશ કરવાની. જે વીદવાંનોને ખોરાક અને રોજીને સારૂ મેહનત કરવાની ધાસ્તી રેહતી હોએ, તેઓને દર વરસે ઘટતો ખુબીભરેલો લવાજમો આપીને તેઓને ખુશ રાખવાની, (આવતી) મીનોઇ દુનીઆંની બુઝોરગીનાં કારણસર દેખઇતા ઇમાનદારો હજુરમાં આવે તેઓને વખતને લગતી હાજત પરમાંણે રોજીનદી બખ્શેશો કરવાની. જે કોઇ આએ દુનીઆંની દોલતનો વધારો કરનારા બખીલો તથા આતમાનો મહલાજો રાખયા વગરના અને ગુનાહથી નહી દુર રેહનારા લોકો હોએ તેઓને બખશેશ નહી કરવી, કેમકે તેઓ સેહલાઇથી દારૂ પીવાનો બદલો મેળવનાર અને દાંનાઓનો લાભ લુટનાર નહી થાએ.

આએ દુનીઆની કાયા ધરાવનારાં આદમીએ પોતાને સારૂ લગનનું 113
કામ કરવાએ (યાને પોતાનાં લગનને લગતી શીઆદી થાએ) તેને જરૂરનું સારૂ કાંમ શહુમજવું.* પુરતી રીતે ઉદીઓગ કરવાથી પોતાની જીનદગી સુખમાં ગુજારવી. સકતીવાન અસબાબને (યાને આવતી દુનીઆંનાં ભલાં કામને) જાલવવાથી પોતાની હયાતીનો વખત સંતોશથી ગુજારવો. અને બીજાઓને લગનની સગાઇ કરાવી આપવી.

જો તું કેળવણી લેવા માંગતો હોએતો, જે કાંઇ અગમબુધ્ધિવાળાનું 114
(યાને દાદારને લગતું) કાંમ હોએ તે પસંદ કરજે. જો તું વખતની સંકટ મેળવવાથી દુર રેહવા માંગતો હોએ તો, ઘણીએક તરેહની સંકટનાં કામોને પસંદ કરવાથી દુર રેહજે.

આપણને કેળવણી આપનારા કોણછે? દીનની દાનાઇવાળા દસ્તુરો. 115

(તેઓએ) આપણને કેહી ચીજની કેળવણી આપવીછે? તરણ 116
(જગોને લગતી) ઓત્તમ ચીજની.

કેહી જગોની ઓત્તમ વસ્તુને લગતી? આએ દુનીઆં, આવતી 117
દુનીઆં અને તનપસીનને માટેની.

આપણે કેહી ચીજનો નેક બદલો પસંદ કરવો? સવાબનો. 118

આપણ તે વીશેની કેળવણી કેમ મેળવી શકીએ? દીનનો દસ્તુર 119
કેહ તે ઉપરથી.

આપણો આતમા (બદનમાંથી) નીકળી જશે ત્યારે આપણને 120
(મીનોઇ દુનીઆંમાં) કોણ લેઇ જશે. અને કીહે મારગે લેઇ જાશે?

---

* વંદીદાદની ૧૪ મી મગરદના ૧૫ માં ફેકરામાં ઓરત તથા મરદને ૧૫ વરસની ઉમરે શાદીને લગતો બંદોબસ્ત કરવાનું તાકીદ ભરેલું ફરમાન દાદારે કરેલું છે. તે મુજબ એક જરતોશતીએ ઉપલી ઉમરે શાદી કરી પોતાની ઓલાદ આએ દુનીઆંમાં ચાલુ રાખવી સજાવાર છે.

(તરજુમો કરનાર).

ભલા વીચારવાળો મેહમાંન (યાને નેક અન્તકરણનો ઉપરી યજદ) (બેહશતને) મારગે.

૧૨૧ ભલા વીચારનું રેહઠાંણુ કેહી શકતીની મારફતે હમો મેળવીએ ? ખોદાની તાબેદારીના વીચારની મારફતે.

૧૨૨ તે તાબેદારીના વીચારને હમો કેમ મેળવીએ ? અકલની હુશીઆ-

૧૨૩ રીની મારફતે સંપુરણ વીચારે જોવાથી. હું તમોને એક વખત દાનાઇના બે શખુન સીખવું છેઉં, કે સારાં કામો તમોએ કરવાં. અને નહી કરવા જોગ કામોને તમોએ છોડી દેવાં.

૧૨૪ કીયાં કામો આપણે છોડી દેવા ? અને કીહાં કામો આપણે કરવાં ? બુરા વીચાર, બુરા વચન અને બુરાં કામો આપણે છોડી દેવાં. અને સારો વીચાર, સારા વચન અને સારાં કામો આપણે કરવાં. આએ દરએક શીખાંમણ તમારે સારૂ નેક છે.

પેદાનો કરનાર અહુરમજદ જે મજદીઅસની દીનની સઘળી દાનાઈની જીન્દગી છે, તેનાં નુરની (યાને પ્રતાપી હકુમતની) ફતેહ હોજો. 1

નેકીથી જીનદગી ગુજારનાર ભલી દીનનો પેશવા આદરફ્રોબગ બીન ફૂરરોખજાદનાં લખાણને લગતું આએ પાંચમું દફ્તર છે. અને તે સેલમીનાં લખાણને નામે ઓળખાએછે. 2

ભલી દીનના પેશવા આદરફ્રોબગ બીન ફરરોખજાદ જે ભલી 3
દીનના લોકોનો પેશવા હતો તેણે, (આ અલખાણમાં) જેઓ સઘળા સેલમની ઓલાદના ટોળાવાળા લોકો કહેવાતા હતા, તેઓના કેટલાએક ખુબીવન્તા અને ભેદ ભરેલા, તથા ખુશી ઉપજાવનારા સવાલોના જવાબને લગતા વીચાર જણાવેલાછે.

આએ લખાણ આદરફ્રોબગ ઉપર ઇરાની ઓલાદનાં એક બુજોરગ 4
સરદારે મોકલ્યું હતું. જેના નીઆગાનો, ઉલટા—બુરી કરણીવાળા—મોટી દેવપ્રસ્તીવાળા—નોકસાનકારક ધરમના તાબેદાર હાકમને પદભ્રષ્ટ કરવા સારૂં બખ્તેનરસીય*ની સેપેહસાલારી તથા દોસ્તી હેઠલ તે લશકરનાં ટોળામાં ગયા હતા. અને તેઓને પાદશાહ કયે લોહરાસ્પે

---

* બખ્તેનરસીય—એ નામ એક ઇરાની પેહરવાનનું છે, અને તે રેહાંમગોદરજ હતો. પાદશાહ કેખશરૂ પછી, શેહનશાહ લોહરાસ્પ ઇરાનનો પાદશાહ થયો હતો, તે વેળા પાદશાહ લોહરાસ્પે રેહાંમગોદરજને પોતાના લશકરનો એક સેપેહસાલાર બનાવ્યો હતો. અને તેને "જોરૂજલમ" ખાતેના બુતપ્રસ્ત હાકમની સાથે લડાઇ કરવા સારૂ મોકલ્યો હતો. અને તે પેહલવાને પેલા બુતપ્રસ્ત રાજાને હરાવીને તેનું રાજ પોતાના સ્વાધીનમાં લીધું હતું. તથા પાદશાહ લોહરાસ્પના હોકમથી ત્યાંનું રાજ પોતે ચલાવ્યું હતું. બખ્તેનસરીય શેહનશાહ બેહમનની હકુમત થઈ ત્યાંવેર હયાત હતો. એ 'બખ્તુલનસરીય'ને લગતું વરનણ શાહનામામાં આપણને મલતું નથી, પણ તારીખે 'તબરી' માં જુરૂજલમને લગતી બખ્તુલનસરીયની લોહરાસ્પથી શાહ બેહમન સુધીની તવારીખ અને જીકર આવેલાછે તેમાં વીગતે મલેછે. બેહમન પાદશાહના વખતમાં તેણે (યાને શાહ બેહમને) જુરૂજલમને આબાદ કીધું હતું.

ઇરાન શેહરથી બર્જેનરસીયની સાથે અરૂમેમુકદસ તરફ મોકલ્યા હતા. જ્યાં ભલી દીનના વીચારવાળા ઇમાનદારો નેક ટોળાવાળા જમશેદની દીનના તરીકાવાળી સહમજ અને એતેકાદ રાખનારા હતા. તે જમશેદની દીનને ચાહનારા ઇમાનદારોને કેટલીએક તકરાર અને દીનની સહમજથી બીજી (યાને મજદીયસની જરતોશતી દીન ઉપર) ઇમાનદાર કરીને ચલાવવા સારૂં ઘણીએક લડાઇ કીધા પછી અને (નવી દીનને લગતી) મતલબ સહમજાવી, તેને લગતા સવાલ જવાબો કરીને, તે દીનના અભીઆશી-ઓને તે દીનના કલાંમોની ખાહેસ રાખનારા બનાવીને સવછ કીધા હતા.

૫ નેકીથી જીનદગી ગુજારનાર સપેતમાનનો અશો જરતોશત (આએ દુનીઆમાં) આવ્યો, તે અશો જરતોશતની આગમચના પેગાબરો આએ દીન આગલ કેવી રીતે કબુલ કરતા હતા, આએ પ્રકારે કે, આએ ખાલેસ ભલી દીન એકેક પછી લાવનારા ફરેસ્તાઓના પેગામોથી તેઓ દરએક ઠેકાણે દીનને કબુલ રાખનારા બન્યા હતા. જે વીચારવંત દીનના તાબેદારોએ આએ દીન કબુલ કરી હતી, તેઓની વીગત—જેમકે (પેહલો) દીન ઉપર ઇમાન લાવનાર જે ગ્રહસ્થ હતો તે ગયોમરદ હતો. તે પછી મસીય—સામક—હોશંગ—તખ્મોરપ—જમશેદ—ફરીદુન—માનોશચેહર—સેહમે અને કયાની પાદશાહઓ હતા. અને તે સીવાએ બીજા ઘણાએક આગેવાનોએ તેઓના વખતની અંદર લોકોમાં તે દીનની સમજ આપીને તેને ફેલાવતા હતા, અને તે (દીનની મદદથી) ખલકને લગતી ધાહતને દાબી દેતા હતા, તથા દુનીયાંને સુખાકારીના ફાએદા સાથે

૬ ચલાવતા હતા. વળી દાદારે ભલી પેદાએસોને ખુશી કરવા સારૂં સવછ નુરની અંદર અશો જરતોશતને અમેશાસ્પંદોની બરાબરની નેક ચાલચલણ-વાળો સાથી, વીચારવંત અને પુરતું ધ્યાન આપનાર તરીકે દુનીયાંની શરૂ-આતથી પેદા કરેલો હતો. અને તેની જાતને દીનને કબુલ કરાવનાર તથા દુનીયાંમાં તે દીનને ફેલાવનાર તરીકે, મીનોઇ દુનીયાંમાં બનાવી હતી. અને તેને મીટીની કાયામાં આએ દુનીયાંમાં ઘટતે વખ્તે માણસ તરીકે મોકલ્યો હતો. તે વેળા (યાને જરતોશતનો પવીત્તર આતમાં તેનાં ખાકી બદનમાં પેવસ થયો તે વેળા) તેનાં ઘર આગળથી ચહડતે દરજ્જેનું નુર અને રોશની (આસમાન) ઉપરના એક સેતારાની મારફતે પ્રકાશવા લાગી હતી. અને તે (પેશદાદીયાન પાદશાહ) જમશેદની ઓલાદમાંના બાપ

'પોરોશસ્પ' અને માએ 'દોગદો'થી જનમયો હતો. વળી જે વખતે તે (પેગમ-બર) જનમયો તે વખતે તેનાં ઘર આગળથી દરએક જગોએ હવામાં તેની બુજોરગી અને મોટાઇને સારૂં આતશનાં બળતાંની માફકની રોશની—બલુક—અને જજખલું દુરની જમીન સુધી પડયું હતું. અને ત્યાં (યાને અશો જરતોશતનાં મકાનમાં) જાદુગરો—પરીઓ—એહરેમનના ધરમનો બોધ આપનારાઓ,—ખોદાઇ ધરમ ઉપર નહી નજર કરનારા તથા તે વીશેનું નહી સાંભળનારાઓ તથા બીજા બુરાઓ તેને જનમવાના તથા બચપણના વખતથી તેને મારી નાખવાને લગતી હાણી પોંહચાડવાની તથા (તેના પવીતર આતમાને) નોકસાંન કરવાની ઇચ્છા રાખતા હતા. ત્યાંસુધી કે કોઇબી રીતે મોતથી તેના આતમાને નકામો કરવો તથા (તેને માટે) બીજું અશકતપણું અને તેને જણાતી સહમજને તેજ વગરની કરવા સારૂં (બુરાઓ) ત્યાં એકઠા મલ્યા હતા. અને પોરોશસ્પના સગાઓમાંથી જેઓ જાદુઇ તથા દેવપરસ્તી કરનારા હતા, તેઓને વરૂઓ અને ફાડી ખાનારાં જાનવરોનાં રૂપમાં તે (જરતોસ્ત)નો નાસ કરવાની અજ-માએશ કરવા સારૂં (પોરોશસ્પનાં ઘરમાં) મોકલ્યાહતા. એ વીશે (દીનમાં)એમ જણાવેલુંછે કે, બેહમન (અમેશાસ્પંદ) નું તે (અશો જરતોસ્ત) નાં અંત-કરણમાં રેહઠાણ હતું, તેથી તે જનમતી વખતે હસ્યો હતો. તથા (જે વેળા) દીન માટેની પુછપરછ કરવા સારૂં તથા દીન કબુલ કરવા સારૂં તે (સાહેબ) અહુરમજદની હજુરમાં ગયો હતો, તે વેળા એહરેમન તથા ઘણાએક દેવો અને દરૂજો તેને ધાસ્તી આપવા, સંકટમાં લાવવા અને લડાઇ કરીને તેની દીનને લગતી ઇચ્છાથી તેને આજેજ કરવા સારૂં, તેની આગલ આથા હતા. પણ તે સઘળાઓનું તેણે નહી માનવાથી, તથા તેના અહુરમજદની ઇચ્છાવાળી ઓત્તમ નેકીવાલા ખાલેસ (અહુનવરનાં) અવસ્તા પઢવાના આવાજવાળાં હથીઆરથી, હાર ખાઇ તથા આજેજ થાઇને તેનીથી તેઓ પાછા ફરેઆ હતા.* તથા યજદાંની તરફની સેવટની ફતેહ તેણે મેલવી હતી. અને તેદેખઇતા નેક બદલાવાળો તથા ખોદાઇ હકુમતની કઉવત ધરાવનાર થયો હતો. અને પેલા એબ આપનાર (અંગ્રમઇનીઉશ) ને નોકસાંન પોંહચાડવાનો મારગ લોકોને

---

* જુવો વંદીદાદની ૧૯ મી પ્રગરદની શરૂઆતથી તેના ૧૦ મા ફેકરાની આખેરી સુધીમાં એ વીશેની જીકર પાક અવસ્તામાં આવેલીછે તે.

બતલાવનારો તથા તે યજદાંની સેવટની ફતેહને લગતું કામ ચાલુ રાખનારો હતો. તેની (યાને અશો જરતોશત) ની આગમચ, જેકાંઇ દેવો દુનીઆમાં દેખઇતી રીતે દોડતા અને ચાલતા હતા, તેઓનાં કાલબુદને તેણે તોડયાં હતાં. અને તેઓની (આએ દુનીયાનો અવતાર લેવાની) દેહને હાણી પોંહચી હતી. અને નબલાઇથી તે દેવો વગર દેખાવવાળા બનયા હતા. તથા અશો જરતોશતથી તેઓ લાચાર—તાબેદાર—અને (લોકોને) ઠગવાથી હારી ખાધેલા અને વગર દેખાવના થયા હતા.*

૭ જયારે (અશો જરતોશતે) અહુરમજદની તરફથી દીનને સંપુરણ રીતે કબુલ કીધી. અને દુનીઆના લોકોને તેઓનાં સુખને સારૂં તે ઉપર એતેકાદ લાવવા થકી કયાની પાદશાહ ગુશતાસ્પની આગલ ગયો. તે વેળા ઘણી તરેહના દેવ–દરૂજોને હાણી પોંહચાડવાનાં નુરી કામો તેણે કરી બતલાવ્યાં હતાં.† અને પાદશાહ ગુશતાસ્પનાં દીલને ઘણાએક ચહડતે દરજ્જેના ભેદભરેલા ગેબી વીચારો બતલાવીને રોશન કીધું. અને તેના ખુબીવંતાં બદનને ખલકના લોકોના ફાયદાની સાથે જોડયું. તથા પોતાનાં જાનદાર બદનને, ઘણાએક જાદુગરો, દેવપરસ્તો, દેવની પુછપરછ કરનારાઓ અને દેવ બનેલા ઠગારા, અને સખત લડાઈ કરનારાઓની હરીફાઇની સામણે મેલ્યું હતું.

૮ તેની હજુરમાં બારે ગ્રેહઓની તાસીર કેહનારા દરએક દાનેશમંદો કે જેઓ જોસીઓને નામે ઓળખાતા હતા, તેઓ જાહેર રીતના (યાને સચ્ચાઇ મેળવવાના) શેકથી ખોનેરસના હાકમોની તરફથી સવાલો પુછવા સારૂં આવ્યા હતા. તેઓને ખોલાસાભરેલી તકરારથી જાહેર અને બાતેનની કાએદાસરની દલીલથી સમજ આપીને તથા (પાદશાહ) જમશેદની આગલી (દીનની) સારી મીસાલો આપીને સમજાવ્યા હતા. વલી એ સાથે તેને લગતો

---

* અશો જરતોશતની આગળ દેવો આએ દુનીઆંમાં આદમીને રૂપે આવતા હતા, તે દેવોની આદમીના આકારમાં આવવાની સકતીને અશો જરતોશતે પોતાની પેગમબરી ઓરેહથી તોડી હતી તેથી દેવો જાહેર રૂપે આએ દુનીઆંમાં આવવાથી અટકેઆ હતા. એ વીશેની શાસ્ત્રી યજશનેના ૯ માં હાના ૯ માં ફેકરામાં આવેલીછે.

† એટલે જે જે એજમતી મોજેજા અને ચમટકારી કામો માણસજાતથી નહી બની શકે તેવાં અચરતી ઉપજાવનારાં, મીનોઈ સકતીવાલાં, કામો તેણે પાદશાહ ગુશતાસ્પ તથા તેના વજીર અમીરોની હજુરમાં તેઓનો એતેકાદ મજદીયસ્ની જરતોશતી દીન ઉપર બેસાડવા સારૂં તેણે કરી બતલાવેઆં હતાં.

બેહમન (અમેશાસ્પંદ), અરદીબેહસ્ત, આદર અને બીજા ભલા મીનો
યજદો સેવટે પાદશાહ ગુશતાસપની હજુરમાં હોરમજદની દીનનો સઘળો
વીચાર આપવા અને કેહવા સારૂં તથા ખોલાસો કરવા સારૂં શાક્ષી
આપવા જાહેરમાં આવ્યા હતા.*

વળી જે કોઇ સરવેથી ચહુડતા હરીફો તેની (પેગમબર જરતોશતની) ૯
સાથે તકરાર કરનારા હતા, તેઓએ તેને તેની સામેની તકરારના તેના
જવાબોથી તેને ઘણોજ ચહુડતે દરજ્જેનો તથા અચરત થવાજોગ ઉમદા
ચુકાદો આપનાર તરીકે કબુલ રાખ્યો હતો.† તેમજ તે અશો જરતોશત તેનાં
નુરી કામથી લડાઇમાંથી છુટકારો મેળવતો હતો. તેનામાં પેગામબરો અને નુરી
સંદેશો લાવનારા (યજદો) ના સઘળા ખવાસ અને રીતભાત જણાયલી હતી.
તેની ચહુડતે દરજ્જેની શાક્ષી અને ગવાહીની મદદથી ખોદાના પેગમબર
તરીકે લોકોએ તેને કબુલ રાખ્યો હતો.

ત્યાર પછી કેયાની ગુશતાસ્પે ખુશીથી દીનને એબ તથા નુકશાન ૧૦
પોંહચવાની ધાસ્તી નહી રહે તે સારૂં, દીનને (દુનીઆમાં) ચાલુ કરવાનું
કામ કબુલ રાખ્યું. જ્યારે જરીર, અસ્પંદીઆર, ફ્રશોસ્તર, જામાસ્પ તથા
દેશના કેટલાએક હાકમોને તે દીન ચહુડતે દરજ્જેની તથા કીરતીવાંન અને
ભેદવાળી દેખાઇ, ત્યારે તે સઘળાઓ તેઓનાં નેક કામને પુરતી રીતનો
સીનગાર આપનારાં, અહુરમજદ અને અમેશાસ્પંદોની મરજીને લગતાં
ઇનસાનો બનયાં હતાં. અને ખલકના લોકોને લાયકના દીનના હોકમો
દુનીઆંમાં ચાલુ કીધા હતા. વળી (આસમાની) બારે ગ્રેહોથી જણાયું

* જુવો રાતની ગરેશ યસ્ટનો કરદો ૧૦ મો ફકરો ૨૩ અને ૨૪ મો.

† ચંગ્રંગાસ અને વીઆસ નામનાં હીન્દુ વીદવાનો, ગુસ્તાસ્પ પાદશાહની
દરબારમાં પેગમબર સાથે દીનને લગતી તકરાર કરવા સારૂં આવેલા હતા, તેઓ
શું સવાલ કરવાના હતા તેને લગતા વીચારો તે પંડીતોના કેહવા આગમચ
તેઓને લગતા સવાલ અને તેના જવાબો અશો જરતોશતે આગમચથી લખીને
તઇઆર કરેલા હતા, તે 'મઇદીઓમાહ' ની મારફતે તેઓની આગળ વાંચી સંભળા-
વેઆ. તે ઉપરથી ચંગ્રંઘાસ અચરત થયો અને પેગમબર જરતોશતની હજુરમાં
માફમાંગી મજદીઅશની જરતોશતી દીન કબુલ કીધી હતી. જે વીશેની શાહદત
દસ્તુર જરતોશત બેહરાંમનાં બનાવેલાં ચંગ્રંઘાસના ફારસી નાંમાંમાં (યાને તવા-
રીખમાં) આ રીતે આવેલીછે :—

پتیت ٤٥ من ز زراتشتم پتیت ٤٥
پذیرفتم وشاد گشتم از دین به

હતું કે, સેવટે દેવો (યાને દીનની સામે થનારા બુરા લોકો), આજીજ થશે અને તેઓનો અંત આવશે. અને લડાઇમાં સામને થનારા હદ વગરના દેવ પરસ્તોથી દીનદારો ખોદાની તરફથી જલવાયલા રેહશે. તથા ઘણીએક લડાઇ અને કાપાકાપી થઇને લોકો પવીત્ર થશે. જ્યાં દુનીઆંના લોકો નજીસ દીનવાળાં રહયાં હશે, તેઓને નવી દીન લાવનારા અને તેનો પુરતો રેવાજ આપનારા હોશેતર, હોશેતરમાહ, અને સોશીઓસ, એ પવીત્ર દીન ઉપર ચલાવનારા થશે. આએ અહુરમજદની ખાલેસ દીન છે તેથી, સોસીઓશ સઘલા લોકોને ગાહત વગરના તથા હમેશના સુખી કરશે.

૧ તે બુજોરગોભરેલા—ભવીષની અકલવાલા અને પુર ખુબીવંતા અશો જરતોશતની તરફથી દરએક બનાવની વાત જાહેર થવા વીશે.

૨ જાણવું કે, (તુરકી પાદશાહ) અરજાસ્પ અને તેનાં લશકર ઉપર તથા બીજા (રાજાઓ ઉપર) ઇરાનનો પાદશાહ કયાની ગુશતાસ્પ અને તેનું બેશુમાર લશકર કેવી રીતે ફતેહ મેળવશે, તેને લગતી દરએક બાબત વીગતે સેલસેલાબંધ તેણે (યાને પેગમબર જરતોશ્તે) ખોલાસાથી આગમચથી જાહેર કરી હતી. તેમજ બીજાં શેહેરોના હાકમો ઉપર (પાદશાહ) ગુશતાસ્પને સરેષ્ટ થવા વીશે—અશો જરતોશતને પોતાને તુરકી પેહલવાન બરાતરૂરીશના હાથ ઉપર કતલ થવા વીશે—યજદી (બદનવાળી) નગીરપાન (ગાવે)* શ્રીતુન

* નગીરપાન—કેયાની પાદશાહ કાઉશના વખતમાં યજદી કાયા ધરાવનારી એક ગાએ હતી અને તે લોકોને કેટલીએક ભવીશની વાતો કેહતી હતી. શેહનશાહ કાઉશના વખતમાં ઇરાની અને તુરાનીઓ વચે મોટી લડાઇ થયા પછી, ઇરાનના શાહ કાઉશ અને તુરાનના પાદશાહ અફરાસીયાબ વચ્ચે સલ્લા કરી બેઉના મુલુકની હદ વેંહચી લેવા સારૂ ઉપલી યજદી ખોરેહવાળી ગાએની મારફતે ચુકાદો લેવાનો ઠરાવ કીધો ત્યારે તે ગાવનો ચુકાદો પસંદ નાહી કરવા સારૂ તુરાની પાદશાહની તરફથી પાદશાહ કાઉશને કેટલાએકોએ ઉલટી સલાહ આપી તેથી પાદશાહ કાઉશે પોતાના [illegible] 'શ્રીતુન' નામના પેહલવાનને મોકલીને તે ગાવને મરાવી નાખી હતી. જે વીશેનું વરણુન પેગમબર અશો જરતોશ્તની જીંદગીના હેવાલમાં અસલ પેહલવી દીનકર્દ ના સાતમાં દફતરમાં આવેલોછે.

(પેહલવાન) ને અશો જરતોશતને આવવાની અગમચેતી કેહવા વીશે—અને બીજી ચીજો એકેક પછીના વખતમાં શું શું બનશે તે તથા તેની (દીનને) હાંણી પોંહચાડનાર જેવા કે સેકંદર—સરવેથી ચહડતે દરજેની અકલને નુકસાન કરનાર મલકુસ—જોહાક—અને બીજાં હાંણી પોંહચાડનારા ઇસા અને માનીની દીન ઉપર ઇમાન લાવનારા મરદો તથા ઓરતો વીશે તથા બીજાં જેવાકે ફોલાડને લગતા અને લોહડાંને લગતા ભેળસેળ વખતો વીશે,તેમજ (દીનને) આરાસ્તગી આપનારા—સુધારનારા—અને દીન લાવનારા જેવાકે અરદેશીર—આદરબાદ—નોશીરવાન—પેશોતન—હોશેતર—હોશેતરમાહ અને સોસીઓશ ઇત્યાદી વીશેની અગમચેતી આપી હતી.

3 વખતની અંદર ફેરફાર થનારાં કામોની ઇધાણીઓ જે ત્યાર પછી બનવાની હતી તે દરએક ચીજને સમજવાને લગતી કેળવણી જરતોશતની પાસેથી જામાસ્પે મેળવી હતી, તેથી તે ભવીષની વાત કેહતો હતો. અને તે દરએક વખતને લગતી નોંધ કરયામાં આવી હતી. અવસ્તા અને તેને લગતી શરેહનું લખાણ સુનેરી સીઆઇથી ગાવનાં (સફાઇદાર) ચામડાંઓ ઉપર કરયું હતું. અને તેને પાદશાહી ખજાનામાં રાખયું હતું. અને તેની ઘણીએક નકલો પાદશાહોએ તથા દશતુરોએ કરાવી હતી. કારણ કે સેવટે (દીનને) નુકસાન કરનારાઓથી તેને હાંણી પોંહચવા વીશેની તથા તે વીશે ઉલટા વીચાર તથા ઉલટી સમજ લેઇ જવા વીશેની અગમચેતી મળેલી હતી.

ઇરાની ઓલાદની મોટાઈ અને ચુનદાપણાં વીશે 1

2 વળી (અશો જરતોશ્તે) કહ્યું હતું, કે જેહારે પેદાએશની અંદર એબ આપનાર (એહરેમન)ની એબનું ભેલાણ પેવસ થયું, ત્યારે સીઆમકનાં ફરજંદોમાં ફરવાકની ઓલાદવાળા ભાગની અંદરની ઓલાદ પેહલ્લી—સારી અકલવાળી—ભલા ખવાસની—સારી મોહબતવાળી—વફાદાર—સારી મરવતવાળી—ઇમાનદારીનું કામ કરનારી—સખાવત કરનારી—સાચ્ચી—આબાદ—પજદાંની ભલી દોસ્તીવાળી—અને બીજાં સારા ગુણવાળી તથા કીરતીવાન ફરવાકને લગતું કામ કરનારી અને ભલી દીન

ઉપર તેનીજ માફક એતેકાદ રાખનારી બની હતી. (ઇરાંન સીવાય) બીજી સરહદવાળી જાત તેહવી ભલાઇ અને કીરતીવાળી નથી; પણ નજીસ મુળવાળી છે. બીજી પેદાએશ જે દેવોની તરેહ તરેહની એબવાળી બનવાને લીધે, ચહડતે દરજ્જેની ગણાતી નથી, પણ હાંણી પોંહચાડનારી વસ્તુ તરીકે ગણાયછે. ફ્વાકનાં ફરજંદોમાં હોશંગ ભલી જાતવાળો, ચહડતે દરજ્જેના પ્રતાપે કરી દુન્યાનો હાકમ થયો હતો. તથા તે દુન્યાના લોકોને સુખ અને પ્રવરસી આપવાનું કામ કરનાર તરીકે હતો. અને તેની ઓલાદના જેઓ નેક બખ્તીવાળા અને કીરતીવાન બનેલા હતા, તે પાદશાહી ઓલાદના અને પાદશાહોની અંદર (ભલા પાદશાહોથી) નેક જન્મ લીધેલા હતા.*

૩ આએ (ઉપલી) કીરતીવાન અને ભલી જાતવાળાઓએ લોકોની અંદર વખતે વખત દાનાઇથી મોહતાઇ મેળવી હતી, અને પાદશાહીનો સંબંધ રાખ્યો હતો. અને તુરની તરફના બુરી સરહદવાળાઓને દાબી નાખ્યા હતા. વળી તેઓ વીગતની અંદર તેહમુરસ્પ—જમશેદ—આથવીઆન—ફરેદુન અને તે પછીનાં ઇરાની પાદશાહોના નીઆગાંનો એરચ—માનુશ અરવર અને મીનોચેહરની ઓલાદથી તે હાલના ચહડતે દરજ્જેના કીરતીવાન પાદશાહ (અનોશેહરવાન) અને બીજા પાદશાહો છે. જે પાદશાહી ઓલાદના પ્રખ્યાત પાદશાહોમાં કેયાની પાદશાહો† છે, તે સઘળા દાનાઇવાળા પાદશાહોને (રઇઅતની) સલામતી ભરેલા પાદશાહ તરીકે ગણવા. કારણકે એજ ખાનદાનની કીરતીવાન ઓલાદની અંદર દાદાર અહુરમજદનાં નુર અને પ્રતાપવાળા નેરીઓસંગનું રેહઠાણ હોવાથી તે દાદારના પ્રતાપનો સંબંધ તેઓમાં જણાયલો હતો.

---

*ફરવરદીન યસ્તના પાક અવસ્તામાં ગયોમરદ—હોશંગ—તેહમુરસ્પ—જમશેદ—ફરેદુન—એરચ—મીનોચેહર—અને કેકોબાદ—કેકાઉશ—કે સીયાવખ્શ—કેખશરૂ—કે લોહરાસ્પ અને કે ગુસતાસ્પ અને બીજા સાસાની ઓલાદના પાદશાહો તથા ઇરાની પેહલવાનો અને લાયક દસ્તુર મોબેદોનાં અશો રવાનોની યાદ પેગમબર અશો જરતોશ્તની તરફથી કરયામાં આવીછે, તે ઉપલાજ સબબને લીધે છે.

† અતરે 'કેયાની પાદશાહ' ની મતલબ કેયાની ટોળાના પાદશાહો સમજવા ઉપરાંત, તે પછીના જે ઇરાની પાદશાહોની ઉપર અશો અહુરમજદની તરફથી 'કયાન ખોરેહ' જેને [illegible] [illegible] કરીને અવસ્તામાં કેહલુ છે, અને પેહલવીમાં [illegible] 'કયાન ખોરેહ' કરીને કેહછે, તે ખોરેહવાળા પ્રતાપી ઇરાનના પાદશાહોને સમજવા.

એજ પ્રમાણે, જરતોસ્તી વડા ધરમગુરૂઓની અંદર દીનને લગતી ખોરેહ* તેજ પ્રમાણથી હતી અને છે, જે વીશેનું ઘણુંએક વરણન અવસ્તામાં જણાવેલુંછે. તેમજ દુન્યાનાં પ્રખ્યાત ઘણાજ નેક બુનીઆદનાં ખોદાના તાબેદારોનું વરણન (પાક અવસ્તામાં) જણાવેલુંછે, કે એજ તરીકાવાળા ખાનદાનનાં દીનની સહમજ ધરાવનારા અહડતે દરજજેની કીરતી તથા ભલાઈવાળા લોકો નવી નવી હાજત પુરી પાડનાર તરીકે પ્રખ્યાત થયા હતા. ૪

વળી જેમકે (દીનનાં) લાયક કામો કરવા સારૂં જે 'સએમલી'†ના રેહવાસી તરીકે કેહવાયછે, તેઓએ દીનની સહમજ દરેક ઠેકાણેથી દરેક ઘટતે વખતે હમારીથી જાણવા માંગીછે, અને તેઓ બની શકે એટલી (ગુનાહથી) પરહેજ કરેછે. અને કામોની અંદર (દરૂજથી) દુર રેહનારા છે, તથા મજહબના તરીકા પ્રમાણેના સઘળા વીચાર રાખનારા છે. વળી તેઓ આપણી પાસેથી સાચા ધરમની કેળવણી લેવાએ વારેઘડીએ કેટલાએકો ધરમી ગ્નાન મેળવેલા તથા ક્રીયા કામ કરનારા અને રવાનને ચાહનારા બન્યાછે. ૫

---

* જરતોસ્તી વડા ધરમગુરૂઓના 'ખોરેહ' અથવા 'પ્રતાપ' ને પાક અવસ્તામાં [illegible] [illegible] 'અઘરીયન ખરનંઘ' એવું નામ આપેલુંછે. અને તે વીશેનું વરણન 'આતશની' નીયાએસની પેહલવી શરેહમાં નીચે જણાવીયા મુજબ કરેલુંછે:—

[illegible]

"અહુરમજદનું પેદા કરેલું 'અઘરાંન ખોરેહ' આએ આતશને લગતું નામ છે કે જેહને 'આત્રેફ્રોબગી' કરીને કેહછે. આએ આતશી નુર અથોરનાંનના ટોલા ઉપર મવકલછે. જયાંખી દસ્તુરો અને મોબેદોને દાંનાઇ—બુજોરગી—અને કીરતી મલેછે, તે (દાંનાઇ—મોહટાઇ અને પ્રતાપ) આએ આતશનાં નુરની મદદથી તેઓને મલેછે. ફરેદુન પાદશાહ (જેનો એલકાબ મોબદનો હતો તેણે) જોહાક (પાદશાહ) સાથે લડાઇ કરીને ફતેહ મેલવી હતી તે આએ આતશના પ્રતાપથી હતી."

† સએમલી—જેમ અવસ્તા [illegible] ઉપરથી ફારસી سرم બન્યુંછે તેમ અવસ્તા [illegible] નું પેહલવી [illegible] એ سلم ને બદલે થયલુંછે. એ પાદશાહ ફરેદુનના વડા દીકરા સેલમનાં નામ ઉપરથી તેના દેશનું અસલ નામ બનેલું છે. શાહનામા પ્રમાણે પાદશાહ ફરેદુને રૂમ અને ખાવરના દેશનું રાજ સેલમને આપ્યું હતું. અને અવસ્તામાં [illegible] સીરીઆ દેશનું તથા સેલમનું નામ આવેલુંછે. તારીખે તબરી તથા દીનકર્દમાં 'સએમલી' દેશ જેરૂજલમ આગળ આવેલું કરી જણાવેલુંછે જયાં પાદશાહ લોહરાસ્પે યજદાં પ્રસ્તી દીન ચાલુ કરવા સારૂં રેહાંમ ગોદરજ જેને અરબો 'બખ્તુલનસર' ને નામે બોલેછે તેને મોકલ્યો હતો.

અને તેને લગતી પુરતી ફરજો સીખવા સારૂં અતરે આવનારા થયાછે. વળી ત્યાં જે વખતે તેઓને એક સીખેલા રતુ (દસ્તુર) જોઇયેછે, તે વેળા તેઓને ઘટતે વખતે (અતરેથી તે દસ્તુર) મોકલયામાં આવેછે, અને તે ટોળાના લોકો તેને અતરેથી લેઇ જાએછે.

૧ ## પેગામબર અશો જરતોશ્તે કરેલી નસીહત.

૨ (પેગામબર) અશો જરતોસ્તે નસીહત કરી હતી કે, (જરતોસ્તીઓએ) સઘળી ઇચ્છા, દાદાર અહુરમજદનાં ફરમાન મુજબ રાખવી. અને તેથી દરએક જાતની બદીઓને તોડવી. અને એબ આપનાર (એહરેમન) ની નજીસ એબોને તેથી નાબુદ કરવી. તથા દરએક નેકીનો પુરતો ફાયદો ભલા લોકોને બતલાવવો. અને દરએક રીતે આએ દુન્યામાં આદમીઓને ફરાગત આપવી, અને તેઓને કાએદાસર રોજી મેલવીને પોતાનુ પાલણુ કરવા સીખવવું. આએ દુનીયાંનાં ઇનસાંનોને તરણ રીતે ફરાગત (યાને સુખનું) મેળવવું છે. એક અહુરમજદના દરેક તરીકાએ ચાલવાથી; બીજું—દરએક તરેહનાં નોકસાનથી રવાનનો બચાવ કરવાય; અને તરીજું—તનપસીન (યાને આવતી મીનોઇ દુનીયાંમાં) મળનારાં સુખની મતલબને પોંહચવાથી.

૧ ## બંદગીથી નેક બદલો મલવા વીશે.

૨ હયાતી આપનારા એક (ખોદાએ) ની બંદગીનો વીચાર કરવો, તે
૩ સાહેબના કાયદા પ્રમાણે રેહવાથી છે. જેમાં (નીચે જણાવેલા) ચાર ભાગો છે
૪ જેમાંનો પેહલો ભાગ કરવાજોગાં કામો કરવાનો; બીજો ભાગ તરણ કામ કરવા અને તરણ કામથી દુર રેહેવાનો; તેમાં નેક વીચારવું, ભલા વચન વાપરવા, અને સારાં કામો કરવાનો; તથા બુરૂં વીચારવું, બુરા વચન
૫ વાપરવા અને બુરાં કામ કરવાના તરીકાથી દુર રેહવાનો છે. ત્રીજા ભાગમાં

(અથોરનાન—અરઅેશતાર—વાસ્ત્રીઉસ અને હુતખ્સના) ચાર ટોળા કરવાનો છે. અને ચોથા ભાગમાં જે બુજોરગ દસ્તુર મોબેદો અવસ્તા તથા તેની મતલબની કેળવણી વારંવાર લોકોને આપનારા હોય, તથા તે (ધરમની કેળવણીનાં નેક) કામને શરૂઆતથી સેવટ સુધી પુરૂં કરનારા હોય, તેઓ દરએકને વારમવાર પુરતી રીતની દોલત બખ્શવાનોછે.*

---

* પાક ખોદાયતાલાની બંદગી કરવાના ઉપર જણાવેલા ચેઆર તરીકા છે, તે પ્રમાણે ચાલનારા દરએક જરતોશતીને આએ દુનીયામાં, તેને સારૂ થાએલાં કામો-થીજ આવતી મીનોઇ જેહાનમાં તેને લગતી બંદગીનો બદલો તેને લગતાં કામ પ્રમાણે મલવાની તે કુદરતના સાહેબની તરફથી મુકરર થાએલી બખ્શીશછે. કેટલાએક જરતો-સ્તીઓ એવો વીચાર આપેછે કે, એક જરતોશ્તીએ પોતાની હયાતીમાં કરેલાં તેનાં પોતાનાંજ કામોનો બદલો તથા સજા આવતી જેહાનમાં તેને મલેછે, પણ તેની પછવાડે તેના એશાવંદોની તરફથી દીનના રેવાજ પ્રમાણેનાં—મરનારની વસીઅતને લગતાં તથા મરનારે પોતે આએ દુનિઆમાં ચાલુ કરેલાં નેક કામોનો બદલો તે ગુજરનારને પોંહચતો નથી. તે બોલવું જરતોસ્તી ધરમની રૂઢી પ્રમાણેનું નથી. આપણી દીનનાં ફરમાન મુજબ એક જરતોસ્તીએ પોતાની જીંદગીમાં જે નેક કામો કીધાં હોય—યા જે નેક કામની તેણે પોતાની હયાતીમાં શરૂ કીધા પછી તેની હયાતી ખતમ થાઇ હોએ, અને તેની મરજી મુજબનું તે કામ તેની દોલતથી બીજાઓએ સુરનજામ પોંહચાડયું હોય—યા ભલાં કામો કરવાની તેણે વસીઅત કરેલી હોય, અથવા તેની પછી બીજાં તેના વારેસો—એશાવંદો અને દોસ્તો જેબી જરતોસ્તી દીનનાં ફરમાન પ્રમાણેનું નેક કામ તેની નઇયતે કરે, તો તેને લગતાં રોજે રીસ્તાખેજ સુધી થનારાં તે કામનો હીસાબ શુમાર કરીને તે સઘળાં નેક કામોનો બદલો તે ગુજરનાર જરતોસ્તીને અહુરમજદી ઇનસાફથી બેહમન અમેશાસ્પંદ, મેહર દાવર—રસ્નને યજદ—અને સરોશની અદાલતથી ચેહારમની બામદાદે તેને આપેયામાં આવેછે. મીનોઇ જેહાનમાં ઇનસાફ કરનારા યજદ અમે-શાસ્પંદો આએ દુનીયાંની હદવાળી સમજ શકતીવાળા નીયાધીસો નથી, કે સાક્ષી ગવાહી લેઇને તે ઉપર આધાર રાખી ખોટો કે ખરો ઇનસાફ પોતાનાં ધ્યાનમાં આવે તેમ કરે; પણ મીનોઇ દુનીયાનાં નીયાધીસો અહુરમજદી ખોરેહ અને હરવેસ્પ આગાહીવાળી સહમજશકતી ધરાવનારાછે, તેથી દરએક બનેલી અને બનવાની સરવે ગેબી વાતો તેઓ જાણેછે, તે સબબને લીધે તેઓનો ઇનસાફ ખરો અને દરએકને વાજબી બદલો આપનારો છે. (જુઓ હાદોખ નુસ્કની પ્ર૦ બીજી અને તરીજી. વન ૧૯ મી પ્ર૦ પતેત પશેમાની, અને આફ્રીને અરદાફરૂઅશ.)

૧ દાદારની ખુશી વીશે.

૨ દાદારની ખુશી દરએક ઠેકાણે તેની ઇચ્છા તથા ફરમાનથી પોતાને ચલાવનારા લોકોથી છે. અને તેની નાખુશી દરએક ઠેકાણે જે લોકો તેની ઇચ્છા તથા હોકમ પ્રમાણે ચાલતાં નથી તેથીછે. એ વીશે દીનમાં જણાવેલું છે કે, તેવા નાફરમાંન સખ્સો દાદારનાં ફરમાંન તથા તેની ઇચ્છાને તાબેએ રેહનારા નથી.

૧ (મજદીઅસનાને) નીચ (યાને હલકે દરજજેનો) નહી બનવા સારૂં પોતાનો સંભાળ રાખવા વીશે.

૨ (દરએક મજદીઅસનાને) પોતાને હલકે દરજજેનો નહી બનવા સારૂં, અને દરએક ઠેકાણે પોતાનો બચાવ કરવા સારૂં, ઠગાઇથી (તેને પોતાની તરફ) ઉમેદવાર બનનારા એહરેમન તથા દેવોને પીછાણવા. કારણકે તેઓ ભલી પેદાએશોમાં બેમાલમ રીતે દાખલ થનારા છે, અને છુપી રીતે તેઓના સાચા તરીકાવાળા મારગને હાંણી પોંહચાડેછે. જેઓ વગર દેખાવે (ભલા લોકોનો) નાશ કરનારા છે. તથા તેઓ રાહજણપણાથી,માણસોના વીચાર—વચન અને કામની અંદર નુકસાન કરનારી એબનું રેહઠાંણુ કરનારા છે. તેઓનાં ગુનાહનાં કામોના શોકને અટકાવવા સારૂ, અને તેઓના સવાબની ખાહેશ કરવાના એતેકાદને વધારવા સારૂં, સાચ્ચા પેગમબરો મીનોઇ દુન્યાને લગતો ભરમ (યાને દીન) આએ દુન્યાનાં લોકોને જાહેર કરવા સારૂં આવનારા છે. (તે પેગમબરોને) પીછાણીને તેઓનો તરીકો કબુલ રાખવો. અને તે દેવોનાં નુકસાનથી પોતાને જાળવવા. તથા તેઓના (યાને દેવોના) ફાયદાને પોતાની જાતથી દુર કરવો. અને તેઓને પોતાની જાતમાં દાખલ થવા નહી દેવા. તથા હમેશાં પોતાની અંદરના દરએક દરૂગો (યાને દુરગુણોની શકતીઓ) સાથે લડાઇ કરવી. અને દેવોના દેવ ઘનામીને તથા કાયદાને તોડનારી તેની બુરી શકતીઓને ધીકારવી. તથા મારેલી રાખવી. જેવી કે અકોમન—અંદર—સોરો—

નાંઓગસ—તારીચ—જારીચ—અખદેહશ—આજ—હેશમ અને બીજા (અહુરમજદી) કાયદાને તોડનારા (દુરગુણી) દેવો. સઘળા દેવોમાંના આએ કેટલાએક (ઉપર જણાવેલા) દેવોથી (મજદીઅસનાંને) પોતાને જાળવી રાખવું. અને ઘણું કરીને અકુમન–યાને ઉલટા વીચારવાળા (દેવ) ના ઉલટા મારગથી પોતાનો બચાવ કરવો. ભલી અકલવાળી સમજે ઉલટા વીચારના (દેવ) ની સમજની સાહમને થવું. અને હંમેશાં પોતાનો સંભાળ રાખ-વાથી માણસે પોતે સુધરવું. તથા બીજાને સુધારવાની કુશેશ કરવી ઘટારત છે.

એજ પ્રમાણે અકોમનની સાહમણે બેહમનનું, અને બીજા ભલા ૩
મીનોઓનું રેહઠાણ, દરૂજાની સોહામને તેઓના હરીફ તરીકે ઉભા રેહવા સારૂ આદમીઓનાં બદનમાં (દાદારે) કરેલું છે. તેથી તે (મીનોયજદો) જાંન-દાર આદમીની અંદર તેની સારી નેગેહબાની તથા પાસબાની કરેછે.

બેહશત અને દોજખ કેહવું છે? અને રીસ્તાખી કેમ થશે? તે વીશે. ૧

બેહશત અને દોજખ હમણા કેહવી રીતનું છે? બેહશત ચહડતે ૨
દરજેના સતર પાયાથી છે. અને દોજખ જમીનની સપાટીની નીચે છે. બેહશત—રોશનીવાળું, ખુશબોએવાળું, ફરાગતવાળું અને સઘળા ચલકાટ તથા ખુબીવાળું છે. દોજખ—અંધારીવાળું, સંકટભરેલું, ઘન્ધાતું, વગર ચલકાટનું અને સઘળી હલાકી સાથનું છે. આએ (બેહશત અને દોજખ) ની અંદર ઘણીએક તરેહની જુદી જુદી બેવરી ખુબી અને હલાકી છે. (તેવી ખુબી અને હલાકી) તેઓ વચેની પ્રથવી ઉપર નથી. સતર પાયા અને હમેસ્તગાંનનાં મકાનમાં ભેલસેલ હીસ્સો ધરાવનારાં ગુજરેલાં અને મુવેલાં* એ બંધે (જાતનાં રવાંનો) છે. તેમાં જેનો સવાબ વધારે હોય તેનો મારગ બેહશતમાં (યાને સતર પાયામાં) છે. અને જેનો ગુનાહ વધારે હોયછે તેનો રસ્તો દોજખમાં છે. જેનો સવાબ અને ગુનાહ બરાબર હોયછે, તેનું મકાન હમેસ્તેગાંનમાં થાયછે. આએ ત્રણે પદવીવાળી

* મુવેલાંની મતલબ દુખી અને ઇજા ભોગવનારની સહમજવી.

જગોમાં કેવી રીતનાં મકાન છે? આએ પ્રમાણેનાં. એક—સુખ અને ખુબી-બરેલું; બીજું—વગર સુખવાળું અને હલાકીભરેલું; અને તરીજું—સવાબની પવીત્રાઇ અને ગુનાહની આમેજસવાળું છે.

૩ રીસ્તાખેજને લગતો ખોલાસો આએ પ્રકારનો છે કે, સેવટે ઘાતનો (યાને ઇજા પોહચવાનો)ઘટાડો થશે. અને બરદાસતનો કરનાર દાદારઅહુરમજદ સઘળાં (આએ દુનીઆંથી ગુજરેલાં) આદમીઓને પાછાં જીવતાં કરશે. તથા પાપીઓને પાપથી પવીત્ર કરવા સારૂ, જે કોઇ એબીઅલ બનેલા હશે તેઓને એબથી જુદા કરીને, જેકોઇ ગુનાહની આલાએશવાળા હશે, તેઓ પાક કર-નારા(ફાએદા)ઓથી પાક થાઇ, સજાથી વેગળા બની અહડતે દરજ્જેના બનશે. અશો લોકો પોતાનાં કામોથી હમેસની પાએદારીવાળો નેક બદલો મેલવશે. તથા સઘળા લોકો ગુનાહનાં કામથી દુર રેહવાએ સજાની સામણે થશે. અને ભલો બદલો મેલવશે. તથા સઘળા લોકો ઘાત વગરની હાલતની અંદર રેહશે. (એ વખ્તે) એહરેમન તથા બીજા દેવો (દુનીઆમાં) રેહશે નહી. અને દરૂજ (યાને દુરગુણી શકતીઓ) હાંકી કાહડેલી—મરાએલી અને કતલ થાએલી થશે. તથા સઘળી ઘાત અને એબ ભલી પેદાએસથી દુર કરયામાં આવશે. અને સઘળા લોકો સવચ્છપણાંની હાલતમાં—પવીત્રાઇવાળા—વગર ખામીના—ઉંચા પ્રતાપના સંબંધવાળા અને વગર ઘાતે હમેસની ખુશી સાથે સુધરેલા રેહશે.

૧ નેકનામી વીશે.

૨ જે આદમી આએ દુનીયામાં (દોજખથી) છુટાપણું મેલવનારૂં, અને આવતી દુનીયામાં નેક કામનો બદલો મેલવનારૂં, તથા એ બંધેની અંદર તનપસીનને માટેનાં મેહનતભરેલાં (યાને સવાબનાં) કામ કરવાના અહડતે દરજ્જેનાં ઉપાયથી નામદારી મેલવનારૂં છે, તે માણસ સરવેથી ઓત્તમ બદલો મેલવનારૂં—દરએક ઠેકાણે ખુબીભરેલા માન તથા ઇજ્જત-વાળું—પાપના એરાદા વગરનું, અને સવાબ કરવાને માટેના સોકવાળું છે.

ગુનાહઓની વીગત. ૧

(જરતોસ્તી દીનની રાહે) જેટલાંઇ (વધારે સખતી ઉપજાવનારા) ગુનાહઓછે, તેની વીગત:—આએ (યાને નીચે જણાવેલાં) ખોદાની તેમજ યજદો અને બીજા ભલા લોકોની દુશમનીને લગતાં છે. અને વળી તે દેવને ઉલટ આપવાવાળાં છે. તેઓનાં નામ આએ પ્રાકરણમાં જાહેર કરયામાં આવેછે. જેમકે—માલેકની સાથે દુશમની રાખવી; માલેકને સરદાર તરીકે નહી ગણવો; પાદશાહનાં ફરમાનને નહી માનવું; સરદારોની હકુમત ઉપર ધયાણ નહી આપવું; તથા તેઓની માલેકી પોતાની ઉપર કબુલ નહી રાખવી; એ સીવાય બીજા વીચાર કરવા જોગ હલાકીને લગતા તથા ખોદાની નાફરમાનીને લગતા ગુનાહઓની વીગત:— ૨

દીનની સામણેનું અભીમાન; દીનની બદગોઇ કરવી; દીનનાં હોકમને નહી માનવો; આપખુદીથી ચાલવું. એજ પ્રમાણે બીજા ગુનાહો જેવાકે બુરી દીનને લગતી વસ્તુનો વીચાર રાખવો—બુરી દીનવાળા લોકોની વસ્તુને લેવી—દેવો અને બુરાઓની સાથે લડાઇ નહી કરવી—વગર દીનવાળાઓની સાથે વેહવાઇ સંબંધી સગાંઇ કરવી—દુનીયાંનો ઉદ્યોગ નેક તરીકાથી કરવામાં બીજા લોકોને સારી મદદ નહી કરવી—ભાગીદારો સાથે બેવફાઇ કરવી—કનજુસ બનવું—ખોટું કામ કરવું—ખોદાની વેરદ (યાને દીલમાં યાદ) કરનારા ભલા લોકો સાથે દુશમની રાખવી—બુરા લોકોને રાજી રાખવા—વળી દેવપ્રસ્તી કરવી—અશો આદમીને હાંણી પોંહચાડવી—પવીત્રાઇને નુકસાન કરવું—ગોલામબારગી કરવી—જાદુઇ કરવી—રાહ મારવી—જનાકારી કરવી—ખાનદાનનો ઘટાડો કરવો (યાને વખત ઉપર શાદી કરીને પોતાની ઓલાદને નહી વધારવી) અને બીજી (યાને આવતી દુનીઆને લગતી) હકુમતને ખરાબ કરવી—ખોટો ઇનસાફ કરવો—ખોટું સીખવવું—પાળક અથવા વારેસનો હક લુટવો—ખાનદાનને વગર વાલીનું કરવું—બુરા ઉપર ચાહ રાખવો—જુઠી સાક્ષી આપવી—જુઠાની મદદ કરવી ઇત્યાદી—વળી આતશબેહરામને બુજાવવા—નસાને ખાવો—નસાને આતશ અને પાણીમાં નાખવો—મુએલાંને બેકાએદે વગર દુરીએ એખલા જમીનની અંદર દાટવું, એ કતલ કરવાજોગ ગુનાહ છે. ૩

૪ (દરએક ગુનાહનો) નહી પસ્તાવો કરવાએ (યાને તેનું બીજા સવાબથી નીવારણ નહી કરવાએ) તેનો ચુકાદો સજા કરવાનો છે. બીજા મરગરજાણી ગુનાહો :—દરીઆઇસગ તથા બીજી જાતના સગોને મારી નાખવાનો—જેહી મરજી—તથા દશતાન મરજીનો ગુનાહ—તથા અવારૂન મરજી (યાને ઉલટી રીતે ઓરત સાથ હેમબીસ્તર થવાનો ગુનાહ)— છાકટપણું— ચોરી—જુલમ— કનજુસાઇ— ચુગલપણું— ઠગાઇ—નજીસ કામ કરવું—વગર બાજે ખાવુંપીવું—શુદરેહ કુસ્તીવગર ફરહર કરવી—ઉભા રેહીને પીસાબ કરવી—અનીતીભરેલું બોલવું— અને દરએક અનીતીવાળું કામ કરવું—ઇત્યાદી બીજાં એવાંજ કામો છે.

૫ એજ પ્રમાણે ચહડતા વીચારવાળા સવાબનાં (કામો) જણાવેલાંછે, તે સઘળાં ઘણા ચહડતા દરજાવાળાં છે. જે (સવાબ) ચહડતે દરજેના છે, તેની વીગત આએ (નીચે જણાવ્યા) પ્રમાણેની છે :—ખોદાએતાલાની અને યજદ અમેશાસ્પંદોની (યાદ અને બંદગી કરવાથી તેઓની) દોસ્તી કરવી—માલેકનો યાને જેની તાબેદારીમાં કારોબાર કરતા હોય તે શેઠનો પ્યાર મેળવવો—માલેકની તાબેદારી કરવી—હાકમના તાબેદાર રેહવું—દરએક જણ સાથે નમનતાઇથી ચાલવું—દીનથી (યાને દીનનાં ફરમાન મુજબ ચાલવા) ભલા બનવું—ભલા લોકોનો પ્યાર મેળવવો— લોકોનો ચાહ મેળવવો.

૬ બીજા ચહડતે દરજેના વીચારવાળાં ગુનાહોની સામે થનારાં કામો જે (ભલી દીનની) અંદર કેહવાએલાંછે, તે આએ પ્રમાણેના છે:—ભલી દીન ઉપર એોસ્તવાર (યાને ઇમાન રાખીને) રેહવું, (ખોદાએતાલા અને યજદ અમેશાસ્પંદોની) આરાધના કરવાના સબબથી છે. અને તે આરાધના ત્રણ તરેહનાં અંતકરણથી છે. (એક) ખોદાએતાલા ઉપર એકીન રાખવાથી—(બીજું) ભલી દીનને તાબે રેહવાથી અને ત્રીજું ખોદાએતાલા તથા યજદ અમેશાસ્પંદોનો સંબંધ મેળવવાની આરાધના અવસ્તા પહવા એ કરવાથી છે. ભલા યજદો તથા અશો લોકોને ખુશી કરવા સારૂ ગાહંબારની તથા બીજાં વીગતવાર સરદારોને લગતાં જશનોની યાદને લગતી ક્રીયા કરવી. અને દેવો—તથા મુજી જાનવરો—અને બુરા

લોકોને મારવા તથા તેઓની સામણે થવું અને તેઓને અટકાવવા. દરએક ગુનાહનાં કામોનો વીગતે પસ્તાવો કરવો. દોજખથી છુટકારો મેળવવાનાં હથીઆર, સખાવત—સચ્ચાઇ—ખોદાનો આભાર માનવો અને આતમાને વાસ્તેની મુખ્ય પવીત્રાઇ રાખવાથી છે.

ગુનાહોનાં નીવારણ તથા તેને લગતાં ધોવાણ વીશે. ૧

ગુનાહોનાં નીવારણને સારૂ તથા તેને લગતાં ધોવાણથી પાક થવા સારૂ, ૨
પેહલું કામ ખોદાની હજુરમાં માફી ચાહવાનું—પોતાની દીલગીરી બતલાવવાનું અને પસ્તાવો કરવાનું છે. જેમ ગુનાહની સંખ્યા ઘણી હોયછે, તેમજ તેનાં નીવારણો પણ વીગતવાર છે. અને તે આએ પ્રમાણે છે:—પાદશાહનો હોકમ તોરવો—અને બીજી નાફરમાની કરવી—ભલી દીનની બદગોઇ કરવી—નવી બુરી દીનની વખાણ કરવી—આદમીને વગર ઇનસાફે મારી નાખવાં—ગોલામબારગી કરનારા—જાદુગરો—રાહમારૂ (વાટપાહડુઓ)—નસા પકાવનારાઓ, અને બીજા મરગરજાની ગુનાહ કરનારાઓને ઇનસાફને લગતી મોહતની સજા છે. અને બીજા સઘળા ગુનાહોનું નીવારણ પૈસાના દનથી છે. વગર હાંણી પોંહચાડવે છુપી રીતે જનાકારી કરનાર તથા રાહમારનારને પૈસાના દનથી ગુનાહની સજા છે. તરેહ તરેહના ગુનાહની પદવીવાળાં કામ કરનારાઓની સજા કેદખાના તથા સખત મેહનતનાં બંદીવાનપણાથી છે.

આદમીને વગર કારણે ઈજા કરવાના પાપ વીશે. ૧

આદમીને વગર કારણે મારવા તથા કેદ કરવાનો અને દરએક ૨
ભલી માદાઓ ઉપર ઇજા પોંહચાડવાનો તથા દરીએક ગુનાહનો પસ્તાવો નહી કરવાનાં કાંમનો (મજદીઅસની દીનની રાહે) ગુનાહછે. ચોર તથા વસીઅતને મુનકેર જણાર પુરૂષ પાપી છે. તેમજ ફરજંદને નહી જણાવનારો (યાને પોતાનાં ખુનથી થએલાં ફરજંદને નહી કબુલ

કરનારો) અનીતીનું કાંમ કરનાર—તથા માતાઓને ઈજા દેવાનો—નજીસ કામ કરવાનો—(કબુલાતથી) ફરી જવાનો—ધાસ્તી આપવાનો—જુઠું બોલવાનો—ગાલ દેવાનો તેમજ હદને લગતી લાકડાની વારના એક શોટાને તથા આખી વારને બાજી નાંખવાનો—ઉલટી લાકડી મારવાનો, ગુનાહ કેહવાયછે, તેની સજા (દીનની અંદર) કેટલીએક રીતે ખોલ્લી જણાવેલીછે. આદમીને તે સઘળી સજા વડા દસ્તુરે ન્યાધીશોના હોકમ તથા ઈનસાફના ચુકાદાથી કરવી. તે સિવાય જેને કતલ કરવા હોય તથા જખમી કરવા હોય તો જ્યાંસુધી હાકમની તરફનો હોકમ થાય ત્યાંસુધી તે સજા કરવી નહી. (દીનમાં) ફરમાવેલુંછે કે કોઈ તે સજા પોતાની મરજી મુજબ પોતાને હાથે કરે તો, તે વાટ પાડા તરીકે છે. બીજી કેટલીએક તરેહના ગુનાહો, જેનું નીવારણ આએ દુનીયાંમાં (તે માણસે) નહી કરીયું હોય તો, તે દરએક ગુનાહની સજા તેના ગુજરયા પછીની ત્રીજી રાતે, તથા તનપસીતને વખતે (યાને મીનોઈ હાલતમાં ગયા પછી કરયામાં આવેછે. અને તેનાં આતમાને નીચાં દોજખની અંદર સખ્તી સાથે રાખયામાં આવશે.

૧ ## બદનને ધોવા તથા નજીસીથી પાક રાખવા વીસે.

૨ નસુસ (યાને રીમની તથા નજીસી) થી બદનને ધોવાથી (યાને નવાણ તથા હુંગેલ કરવાથી), અને બરસ્નુમ આપવાથી, પવીત્રાઈમ રાખવું. અને તેને દરએક ઠેકાણેની અપવીત્રાઈના સંબંધથી દુર રાખીને જાળવી રાખવું. અને બે તરેહની (રીમન ચીજો) ને, તેમાં એક મુએલાઓના નસાને, અને બીજું—બીજા એ હરનસાઓ (યાને બદનને લગતી નજીસ ચીજો) ને જેવી કે:—દશતાંન—મની—લોહી—પીશાબ—અને પસીનાના જેવી પ્રવાહી પદાર્થથી તથા આદમી—સગ અને બીજાં રીમનીવાળાં પ્રાણીઓને અડકવાથી (બદનને) દુર રાખવું. જીંદગીની અંદર મુવેલાંને અડકવાના ગુનાહનાં કામથી પાકી આપનારા (યોજદાથરેગર) ની મારફતે (બદનને) પાક કરવું. તેણે પાણીને નજીસ કરવું નહી. અને પાણીને આજાર ઉતપન કરનારૂં નહી બનાવવા

સારૂં તેની (યાને પાણીની) જાતને નજીસ વસ્તુથી દુર રાખવી. વળી જે આદમીઓ (નસાને) અડકેલાં હોય, તેઓએ તે નસાના સંબંધની યાદ રાખીને કોઈ ચીજને અડકવું નહી. પાણી નજીસ નહી બને તેને સારૂં તેણે (યાને રીમની તથા નજીસીવાળાં આદમીએ) (પોતાનાં બદનને) નીરંગ અથવા ઝાડપાણના મુળથી (યાને ઝાડનાં મુળીઆનાં રસથી) દીનના તરીકા પ્રમાણે ધોવું. જેની વીગત આએ પ્રમાણે છે :— દસતાનવાળી ઓરતે ત્રણ રાતવેર તે (દસતાન) ની નજીસીથી ખોટી રેહવું, અને તે પછી એક દાહડો અને રાત ગુજારીને અવસ્તા અને બીજી ક્રીયાથી પાક થવું. ઈજાવાલા (યાને રોગ ઉતપન કરનારા) નસાને અડકવાના સંબંધથી, રીમન (યાને અપવીત્ર) થવાએ તથા બીજો જે નસાને અડકેલો શખ્સ હોય તે શખ્સથી રીમન થવાએ, તથા નસા વગર જાણવે ખવાયા પછી, પેટની અંદરની તથા બાહેરનાં બદનની દરએક નજીસીને પાક કરવી. એજ પ્રમાણે બામદાદના વખતમાં રાતના વસીન્દા હાથ પાક કરવા. વળી ખાણું ખાવાને વખતે, તથા જ્યારે (ખોદાએતાલાની) બંદગી કરે તે વખતે, તેમજ જે વખતે બરસમથી (ખોદાએતાલા—યજદ અમેશાસ્પંદો અને અશો ફરોહરોની) યાદ અને આરાધના કરે ત્યારે, સઘળાં બદનને અને કપડાંને કોઈબી તરેહની નજીસી તથા મેહનત લીધેલાં કામનાં સબબથી, પાક કરીને નવાં કપડાં પેહડવાં. અને બદનને તથા કપડાંને તથા બંદગીની જગોને અને બીજી સરવે વસ્તુઓને અપવીત્ર ચીજોથી દુર રાખવી.

ધરમગુરૂની સરદારી વીશે. ૧

દરએક ઠેકાણે નેકીનાં કામો ધરમગુરૂઓથી છે, અને તેની વીગત આએ પ્રમાણે છે:—દીનને લગતા પેગમબરોને પીછાણવા, તેના હોકમથી બને એટલાં સવાબનાં કામ કરવાં, અને પાપનાં કામ નહી કરવાં સજાવાર છે. (તેના હોકમ મુજબનો) દરએક ઉદ્યોગ કરવો. તે (દસ્તુરાન દસ્તુરો) ના હોકમ મુજબ ઉદ્યોગ સાથે જીંદગી ગુજારવી—તેના હોકમ મુજબ (જમીન ઉપર) પાણી વેહતું કરવું—ઝાડપાણ ઉગાડવાં—અને બીજી

દુનીયાંની આબાદીને લગતાં કામો કરવાની કોશેશ તેના ફરમાન મુજબ કરવી—ચહડતે દરજ્જેનો ધંધો કરવો—નીચ ધંધો કરવો નહી—તથા આળસુ રેહવું નહી—ઓરત સાથે બર વખતે સાદી કરવી—તેની સાથે હમબીસતર થવું અને પોતાની ઓલાદનો વધારો કરવો. કેટલીએક નેકીને સારૂ આદમી—ગોસ્પંદ તથા બીજી ભલી પેદાએશનો જેમ બને તેમ વધારો કરવો, તથા તેઓને સુખી રાખવાં.—સારી રીતે મેળવેલી દોલતને ઉમેદવાર ફકીરોને, તથા સખાવતને લાએકના નેક લોકોને બખ્શેશ કરવી. તથા જે ભલું આદમી હોય તેને ખવાડવું. તે (દસ્તુરાન દસ્તુરે) દરએક આદમીને જે કામ સવાબ અને ગુનાહનું હોય તેથી—પેદાના કરનારની હસ્તીથી અને તેની ઘણી અજાએબ જેવી પેદાએશની બુજોરગીથી તથા મીનો યજદોની મોટાઇથી, લોકોને જાણીતા કરવા. અને આએ દુનીયાંની જે પેદાએશથી દુર રેહવું જોઇયે, તે ઉપર (મજદીઅસનાનોને) એતેકાદવાળાં બનાવવાં. અને અહુરમજદની તરફની નેકીનો અને તેને માનવા વીશેનો તથા એહરેમનની તરફની હલાકીનો અને તેની બદીઓને લગતી સહમજનો વીચાર લોકોને આપવો.

૩ (મજદીઅસનાનોએ તે દસ્તુરાન દસ્તુરથી) દેવોને ધીકારવાની તથા બુતપરસ્તીને નહી માનવાની—સવાબનો બદલો મેળવવાની ઇચ્છા રાખવાની, તથા ગુનાહની સજાની—બેહસ્ત—દોજખ—અને રીસ્તાખેજને લગતી સહમજ મેળવવી.

૪ જે કોઇ અવસ્તા પઢવાથી આરાધના કરવાને માટે અસક્ત હોય (એટલે જે વાંચીને અવસ્તા પઢવાની શક્તી નહી ધરાવતો હોય) તો, તેણે 'યથાઅહુવએરીઓ' અને 'અશેમવહુ' પઢવી. તથા બીજા અવસ્તા વીશે પણ 'યથાઅહુવઇરીઓ' પઢવી, તેને સારૂં (દીનમાં) જણાવેલુંછે.

૧ ## ખોરાક કયો ખાવો તે વીશે.

૨ જાણવું કે, હયાતીને લગતો ખોરાક, હાજતને લાયકનો—પવીતર—સારૂં રૂપ આપવાને માટેનો—દરએક કામના પ્રમાણવાળો—દુનયાંને ફાયદાકારક હોએ તે છે. અને તેમાં બદનની ઇચ્છા મુજબનો ખોરાક પાણી—

વનસ્પતી અને ખાવાનાં ફળને લગતો છે. દીનનાં મોટાં કામોને સારૂં (યાને જશન તથા ગાહમબાર ઇત્યાદીને થકી) પાંચ તરેહની જાતનાં ગોસ્પંદોનાં ગોસ્તનો (ખોરાક) છે. પખશીઓના ખોરાકની અંદર ગીદ—કાળો કાગડો અને ગુહર એ ત્રણ પંખેરાંને વીશે મનાઇ કરેલીછે. વળી દેહને દુખી નહી કરનારો નીતીવાન ખોરાક તે ગોસ્પંદોની માદાઓનાં સ્વચ્છ દુધનો નીરદોશ ખોરાક છે. વળી બીજા ખોરાકની અંદર જે પચી નહી શકે તેવો ખોરાક હોય તે નહી ખાવો. એટલેજે દરએક વસ્તુ એવી ખાવી કે પાછી ફરી શકે (યાને હજમ થઇ શકે.) કારણકે આદમી—સગ—કોહલાંની જાતને લગતો તથા બીજાં મુવેલાંઓ તથા મુજી જાનવરોનો દરએક ખોરાક (આદમીને) બુરૂં બનાવનારો તથા ઝેરી છે. તેથી એવી દરએક વસ્તુ (માણસને) રીમન કરનારી તથા નુકસાન પોંહચાડનારી છે.

પોશાક વીશે.૧ ૧

પોશાક યાને કપડાં અહડતે દરજ્જેનાં આદમીને સારૂં છે. જેમકે ૨
બદનની અંદર સુદરેહનો ઓમદા પોશાક પેહરવો. અને તે સુદરેહની ઉપર કુસ્તી બાંધવી. જેમ બને તેમ (બદનને) ઉઘાડું રાખવું નહી. સુદરેહ કુસ્તી પેહડયા વગર ચાલવું નહી. શરમ (યાને મરદ તથા ઓરતની શરમગાહ) ને ઢાંકેલી રાખવી. સરદ પવન તથા ગરમ પવનને (તેને લગતા પોશાકથી) અટકાવવો. અને તે સિવાય કામ તથા ઉદ્યોગના તરીકા પ્રમાણે બદનને જાળવવાનો સાફ પોશાક પેહડવો. બદનને (નજીસીથી) પાક રાખવું. બદનને વગર કારણે મેહનત આપવી નહી. વળી વગર રવઇયાવાળો (યાને સાધારણ પોશાકથી ઉલટો) અને અનજાણ્યો પોશાક પેહરવો નહી. કેટલાંએક કામને સારૂં તથા કેટલીએક ચીજને સારૂં લડાઇ કરવી નહી. પોતાને સારે મારગે ચલાવવામાં સ્વચ્છ ઉપાયભરેલા અને ખુબીવંતા રાખવા.

૧ ઓરત વીશે.

૨ પસંદ કીધેલી સ્ત્રીને (યાને લગનની ક્રીયાવાળી ઓરતને) દરએક ઠેકાણે સારી તરેહના પ્યારથી તથા બખીલીનાં પ્રમાણ વગર (યાને સારી આપ લે સાથે) રાખવી. તેણીની સાથે હમબીસ્તર થયાથી પોતાની ઓલાદનો વધારો કરવો. સવાબના બદલામાં તેણીને ભાગીયણ કરવી. પોતાની શાહજણ (યાને પેહલીવાર પરણેલી) ઓરતોને દીનનાં ફરમાન મુજબ સારી પુંજી આપવી. ચકરજણ (યાને વીધવા થયલી ઓરત સાથે પરણે તેણી) ને શાહજણને માફકની પુંજી આપવી નહી. તેણીની સાથે સંબંધ રાખવો, બને એટલી વખત તેણી સાથે હમબીસ્તર થવું (યાને સંસાર ભોગવવો). એ વીશેની (યાને હમબીસ્તર કેટલી વખત થવું) તે વીશેની હદ (યાને ગણત્રી) નથી, પણ એક મહીનામાં ત્રણ વખત વાજબી છે. બને ત્યાંસુધી (યાને જરૂર વગર) ઓરતે બીજો ખાવંદ નહી કરવો અને મરદે બીજી ઓરત નહી કરવી. કેમકે તે (દીનની રાહે) લાયક કામ નથી.

૧ સખાવત કરવા વીશે.

૨ સખાવત કયે ઠેકાણે કરવી તેના ઘણા તરીકા છે. અને તે વીશેની વીગત આગ્એ નીચે જણાવ્યા પ્રમાણે છે. લાયક અને ચહડતે દરજ્જેના લોકોનાં સુખને સારૂ, દીનદાર લોકોનાં રવાનનાં ભલાને સારૂ, દરએક ભલી દીનવાળો શખ્શ ભુખ—તરસ—હુનાળા અને શીયાળાથી પોતાનો બચાવ કરવાને અસ્કત હોય, તેને તે વીશેનો મારગ ખોલ્લો કરી આપવો. અસલ પુંજીને લગતાં વીઆજમાંથી, તથા આગ્એપતને લગતી આવકથી લાંબી મુદતવેર (ગરીબોને) મદદ કરવી.

૩ આદમીઓની અંદર પરવરશ કરવાને માટે જેઓ લાયકના હોય તેઓને સખાવત કરવી. તેમજ જે ઉંચે દરજ્જેના ફકીરો વરસનાં વરસ વગર ખોરાકવાળા હોય તેઓને સખાવત કરવી. બુરી દીનવાળાઓ

જેઓને ભુખ અને પીઆસ તથા સરદીથી ઇજા પોહચવાની ધાસતી હોય તેઓનો તેથી બચાવ કરવો. તેમજ જે લોકો મરગરજાંની ગુનેહગાર હોય તેઓને દીનના ઇનસાફની મારફતે ધાસ્તી યા લાચારી હોય તો, તેવા લોકોનો બચાવ કરવો. બને ત્યાંસુધી હાજતમંદ લોકોને ખવાડીને પોતે ખાવું. વળી જે જાંનદારો દીનની રાહે તેની સરદારી હેઠલ હોય તેને બખશેશ કરવી ઘટારત છે. તથા બીજા ભલા લોકો ખોરદેહ અવસ્તા પઢતા હોય, અને નેક કામ કરનારા હોય, તેઓને ખોરાકને સારૂ સખાવત કરવી.

લગન સંબંધી સગાઈ કરવા વીશે. 1

જે કોઇ લગનને લગતી થયલી સગાઇ બુરી મતલબથી તોડવાની ભાંજગડ કરે તો, વાજબીની રીતે (સરકારની) મદદ મેળવવા સારૂં તે વીશેની ફરીયાદ (અદાલતમાં) જાહેર કરવી, અને તેમાં ઇનસાફથી જે કોઇ પાછો રાહટવાતને (યાને લગનનો હક ભોગવવાને) કબુલ થાય, તેને કોઇબી રીતે કેદની સજા નહી કરવી. (કારણકે) દાદારની તરફથી એજ પ્રમાણે હૈયાતી ધરાવનારી એવી પેદાયશને જાહેર રીતે પ્રતીવાદી તરીકે ગણ્યામાં આવેછે, પણ અવલથી તે આખરસુધીની સેવટની તપાસમાં તેને ભલી પેદાએશ તરીકેનો ચહડતો દરજ્જો બખશવામાં આવેછે. ઓલાદની વરધી કરવાનું કામ એકથી વધારેવાર કરવાનું ઘણું ચડતે દરજેનું—કીરતી ભરેલું—અને આદમીઓના બીજા ભલા ચહડતા ઉદીઓગની અંદર ખુબી અને ઘણી મોહટાઇવાળું છે, માટે તેઓએ (યાને આદમીઓએ) પોતાની ઓલાદની સલામતી (યાને કાયમી) રાખવા સારૂ તે કામ વધારે કરવું. ઓલાદ વધારવાને લગતાં કામથી (આદમીઓએ) સારી સગાઇ કરવી. નોકસાની વગર સારી જીંદગી ગુજારવી. અને બચ્ચાંઓને સારી રીતે ઉધારવાં,એ માબાપના સારી રીતના સંભાળથી છે. આએ લગનનાં બંધારણથી (માણસોને) એક બીજા સાથે સગાઇ થવી તથા સંતોશથી રેહવું છે. ભલી દીનવાળા તરીકે રેહેવું છે, અને તેથી તેઓને એક બીજા સાથે બુરી અદેખાઇથી રેહવાની હાજત રેહતી નથી. તથા તેઓ પોતાનાં ફરજંદો 2

સાથે ઘરની અંદર એક બીજાની સાથે એક જગાવાળા—અને એક જગેએ સાથે વસનારા તથા એક બીજા ઉપર હેત પ્રીત રાખનારા અને વળી પોતાનાં કુટુંબની સાથે સારી દેખરેખ રાખનારાં રેહછે. વળી દીનને માટેના એક વીચારથી તેઓનો વીચાર એક બીજાને મળતો રહેછે, અને તેઓ ઇજ્જતને સારૂ એક બીજાને લોભ રાખવાથી જાળવે છે. તેમજ બેગાના શખ્સની નજદીક જવાથી તે પોતાને દુર રાખેછે. તથા આદમીને નોકસાન પોહચાડનારા શતરૂ દેવોનો તેઓ ઘણો ભય રાખીને, તેઓથી પોતાને સંભાળેછે. એવી રીતની ચોકસી રાખવાથી આદમીઓને અતીઅંત ખુબી અને બીજી નેકી વીશેની ઘણી ઉમેદ, તથા એવીજ રીતની સલામતીથી પાએદાર રેહવાના ફાયદાનું જણાવું અને છુપી રીતના સારા ગુણો તથા ઓલાદ પછીની ઓલાદને પુરતા સુધારાનો સારો શોક રાખવા અને તેઓને ચહડતા દરજ્જા મેળવવા વીશેના પ્રતાપનું પોંહચવું જણાયછે. અને તેથીજ ઓલાદ દર ઓલાદમાં લાયકીવાળા ઉમરાવોનું ઉતપન થવુંછે—અગત કરીને (ખોદાનાં) પસંદ કરેલા દીન કબુલ રાખનાર (પેગમબર) ઉપર એતેકાદ રાખવાએ, માણસને વીગતવાર (યાને સઘળી રીતના ગુનાહથી) છુટકારો મળેછે. તેથી જે કોઇ સારી રીતે જાણીતો દીનદાર શખ્સ છે, તે પેગમબરો અને ખોદાઇ બેશારત પોંહચાડનારાઓ (યાને ગેબી યજદો) ની વીગતવાર ખાલેસ શીખામણથી સચાઇવાળા રીહેછે. પણ અશો જરતોસ્તનાં ફરમાનો દીન દાદાર અહુરમજદની તરફથી તેના સંબંધમાં પોંહચવાએ મેલવેળાં ફરમાનો છે.

---

૧ ## પરસ્તેશ અથવા બંદગી કરવા વીશે.

૨ ભલી પેદાએશને પેદા કરનાર સ્પેનામીનોઅ હુરમજદની બંદા તરીકેની પરસ્તેશ યાને બંદગી, વીચાર, વચન અને કામથી તેણે બખ્શેલી હેંયાતી અને કાયાને સારૂ જેમ બની શકે તેમ કરવી સજાવર છે. અને બીજી તેની સઘળી પેદાએશોને લગતા વીચાર વીશે તેની સીફત ગાવી તથા તેને નમવું અને તે સાહેબનો બંદા તરીકે હમેશાં આભાર માનવો. અને તેની ખશનુદીને સારૂ બંદગી તથા વખાણ પ્રથ મ ઇજશને યા આરાધણામાં (જરતોશતીઓએ) એક-

મળીતા થઇને કરવી. એક દીવસમાં ત્રણ વખત ખોરશેદને ઉગતાં—બપોરનાં અને પાછળા પોહોરે ખોરશેદની સાહાંમને નોમાજ કરતી વખતે પેહલલાં દાદાર અહુરમજદની વખાણ અને આરાધણા કરવી, અને તેની પછી તેની બુજોરગ પેદાએશો (યાને યજદ અમેશાસ્પંદો) ની કરવી. બીજું—ગાહંબારની આરાધણા 'રથવોબેરેજતો' ની ખશનુંમનથી પાંચ દાહંડા ઘણા નેકી સાથના વીચારથી અને સારી બંદગીથી કરવી. ફરવરદેગાંનની ફરજીઆતના ૧૦ દીવસોમાં અશો ફરોહરની યજશને આરાધના કરવી. વરસના ૧૨ મહીનામાં જેનો રોજગાર હોય તે રોજગાર વીગતે કરવા. વરસના મહીના ૧૨ છે અને દરએક મહીનાના ૩૦ રોજ છે. દાહડાઓના વધારાના વખતના ગાથાના પાંચ દીવસો છે. હમેશાં પેહલલાં ખોરાક લેવો અને પછી બંદગી કરવી. વળી અવસ્તામાં બીજી બંદગીની જેમ વીગત જણાવેલીછે તે પ્રમાણે (અહુરમજદની) પેદાએશો (યાને યજદ અમેશાસ્પંદો) અને ભલી ચીજો (ખોદાએતાલાએ બખશેલી) ની 'આરાધના' બંદાતરીકેના વીચારથી અને સચાઇથી પોતાને સારૂ જુદી જુદી કરવી. વળી તેઓની એજમતી શકતીઓની અને મોટાઇઓની વખાણ તથા યાદ કરવી. અને તેની અંદર તેઓની મોહટાઇ ભરેલી તથા તેની એજમતી બખશેશ વીશે જણાવવું. અને તે બખશેશ તે ખોદાવંદે આપણાં હેતને સારૂ કરીછે, તેનો જાહેરમાં એકરાર કરવો. અને જેટલી નુરી વસ્તુઓની આગળ નોમાજ થઇ શકે તેઓની સાહમણે બંદગી કરવી. અને તે કારણસર ખાલેસ રોશનીવાળી વસ્તુઓની હજુરમાં જવું. વળી આદમી—ગોસ્પંદ—આતશ—ધાતુ—જમીન પાણી—અને જાડપાણની વખાણ કરવી. તથા તેઓને નમન કરવું. અને જેમ દીનમાં ફરમાવેલું છે તેમ તે વસ્તુઓને નજીસીથી દુર રાખવી. અને કાયદાસર દીનનાં ફરમાન મુજબ તેઓને ખોરાક આપવો. વળી આદમીને દુઃખ નહી દેવું તથા બને એટલી તેની સાથે ખુબી કરવી. અને પોતાની કોમની તરફ મોહબત તથા પ્યાર રાખવો, તેઓનો મોલાકાત લેવો તથા તેઓ સાથે એક મકાનમાં વસવું. અને બીજી સગાઇ તેઓ સાથે રાખવી. ઘણું કરીને સંબંધને લગતી સગાઇ રાખવી. (યાને એક બીજા સાથે જોડાવું), સગાઇ ચ્યાર તરેહથી છે—એક ખુદ (યાને જાતી) સગાઇથી—(બીજી) નમનતાઇથી—

(ત્રીજી) સારી ચાલચલણથી અને ઓથી દીનથી કેહવાયલીછે. તેમાં સરવેથી ચહડતે દરજ્જેનો સંબંધ (શેહરના) પાદશાહને લગતો છે. કારણ કે તેથી તે આદમી ભલી પેદાએશવાળું નહી હોય તોપણ ઘણું આબરૂદાર ગણાયછે. દરએક માણુસો તથા દરએક વસ્તુને સારી રીતે પીછાણવી. જે (માણુસ અથવા વસ્તુ) અનદીઠ હોય, અને સહમજમાં નહી આવે તો તે ઉપરથી તે અનદીઠ અચરતીભરેલી પેદાએશને પેદા કરનાર દાદારના વીચારને ઘણો ચહડતે દરજ્જેનો ગણવો. અને ખોદાએતાલાનાં તે કામ વીશેનો તેઓએ આભાર માનવો. અને તેની (હજુરમાં) સ્તુતી—બંદગી—અને દુવા ગુજારવી. જો તે વીચાર તેના પોતામાં નહી હોતે તો તેણે પોતાને નેક તથા અહુરમજદને માનનાર તરીકે નહી ગણવો. અને બીજું વીગતે સુખ જે નેક ચાલચલણવાળા મજહબની અંદર જણાવેલુંછે, તે સુખને કોઇબી તરેહથી તેણે પોતાને માટેનું નહી ગણવું.

૧ ## આદમી તથા ગોસ્પંદોને ઈજા નહી દેવા વીસે.

૨ નીતીવાંન લોકોને દુઃખ—ઈજા અને સંકટ પોહચાડવી નહી. વચન અથવા આપેલો કોલ તોડવો નહી. ઉપકાર ભુલવો નહી. બખીલી તથા બીજી દેવોની ચાલે ચાલવું નહી. દરએક ભલી પેદાએશ તરફ વેર રાખવું નહી. અને તેને ઈજા દેવી નહી. પોતાથી ઉતરતા દરજાવાળાં આદમીઓને પોતાની બરાબર ગણીને તેઓને જાલવવાં. ગોસ્પંદને વગર ધાસ્તીએ રાખવાં. અને તેની પાણી તથા ઘાસ દાંણો આપીને સંભાલ કરવી. તથા બીજી કામેહાસરની જતન રાખવી. અને જેહારે તે મોટી ઉમરે પોંહોચે ત્યારે ચહડતી દાંનાઇવાળાં અને મોટે દરજ્જેના આદમીઓને સારૂ (યાને કરીઆ કરનાર અથોરનાંનો થકી) તથા દેવોને હાંણી પોહચાડવા અને આતશબેહરાંમને લગતાં મોટાં કાંમને થકી (યાને જશન ઉપર ચરબ ચહાવવા સારૂ) કાપવું. તેને વગર કારણે અનીતીથી કાપવું નહી. અને તેને નાલાએક લોકોથી—અપ્રમાંણી ખાંણાંપીનાંથી—બાંધી રાખવાથી—ચોરો તથા વરૂઓએ મારવાથી—ભુખ—તરસ—

શીઆલાની—ગરમીની અને બીજી ધાતથી ઈજા પાંમવાથી બચાવમાં રાખવું. અને કામ તથા મેહનતનો સખત બોજો બેકાએદે તે ઉપર નાંખવો નહી. અને બુરા લોકોને તે ઉપર બેસવા દેવા નહી. અણઘટતી રીતની તે ઉપર હકુમત કરવી નહી. તથા તેને દયાથી અને કાએદાથી રાખવાં.

આતશ વીસે. ૧

આતશ બીજી મુખ્ય રોશનીવાલી ચીજોથી (યાને સુરજ—ચંદ્ર—સેતારા ઈત્યાદી) કે જેઓથી આએ દુનીયાની વસ્તુઓનું પ્રકાશવું છે, તેથી જુદી વસતુ છે. અને પાણી—પવન—તથા દરએક દેખાવવાલી વસ્તુઓનું તે અસલ મુળ છે. તેનીથી આએ દુનીઆંના લોકોની હયાતી—અને પાળણુ છે. તેને બુજાવવાથી પરહેજ કરવી. નસા (યાને—મુરદાંની ચીજ) થી તેને તરણ દગળાંની હદવાળાં ૩૦ કદમ દુર રાખવો—અને દશતાનવાલી ઓરતે ૧૫ કદમ દુરથી તેને જોવો. બદબોએ (યાને ખરાબ વાસ) તથા બીજા બદનના એહર નસાથી તરણ કદમ તેને દુર રાખવો. વળી રાખ—બુરાં આદમી—પ્રવાઈ પદારથ તથા રીમન ચીજો અને અનીતીવાળાં માણસોથી તેને અતરંગ રાખવો. બોરશેદની રોશની—ભુખની નબળાઈ—થંડો પવન તથા ગરમ પવન અને અપ્રમાણીક મેહનતનાં કામને તેનીથી અટકાવવું. સારા લાએક લોકો (યાને અથોરનાંનો) એ તેની સારી રીતે પ્રસ્તેશ (યાને સંભાળ) કરવી. અને જે સુકી—પાક—સોજી—કાઠી અને ખુશબોએ તે ઉપર મેળવા જોગ હોએ તે તે ઉપર મેળવી—તેનો સંભાળ કરવો—અને તેને ખુબીથી રાખવો. તેની સારી રીતે જતન કરવી. દીનના તરીકા પ્રમાણે તેને કેબળા તરીકે માનવો. અને વળી જેમ દીનના આગેવાંનો તેને ફીઆ અને લાએક બંદગીની કઉઅતને સારૂ રાખતા આવેઆછે તેમ રાખવો. ૨

૧ ## ધાતુંઓ વીશે.

૨ ધાતુને કામની તથા ઘરેણાંની અંદર આલાએશથી એહલાએદી અને સવછ સારી રીતે રાખવી. તેનાં વીગતવાર હથીઆરો બનાવવાં. અને ખોદાને નહી માણનારા—અને અનીતીના કામ કરનારાઓને સુનું રૂપુ દાટી રાખવા—નકામી રીતે ખરાબ થાએ અને કીટાઇ જાએ તેમ રાખી મેળવા આપવું નહી. અને નાલાએક લોકો તેથી પોતાને દીપાવે તેવા બુરા લોકોને તે કામ કરવા શારૂ આપવું નહી.

૧ ## જમીન વીશે.

૨ જમીનને કાયદાસર (યાને સરખી) રાખવી. નસાને (યાને મુરદાંને) દાટવાથી, દેવો (યાને બુરા લોકો) તથા મુજી જાનવરો અને બીજા બુરા લોકોનાં રહેઠાણથી તેને દુર રાખવી. તેમાંથી ફળનો ઉપદ્રવ કરવો, તે ઉપર ઘટતી રીતની દોડધામ કરવી, બુરા માણસ પાસેથી તે બેવડી કીમત આપીને ખરીદ કરવી, બુરા વીચારવાળા પાસેથી પડાવી લેવી, અને બીજી અનીતીઓથી તેને જાળવવી. અને તે ઉપર આદમીઓ તથા ગોસ્પંદોને વસાવવાં, અને તેમાં પાણી તથા ઝાડપાનની ઉત્તપંતી કરવી, અને બલી પેદાએશોનાં વશીઆણથી તેને આરાસ્તગીવાળી બનાવવી, અને તેને સારી જીંદગી ગુજારવાનાં કામમાં તથા નેક કામ કરવામાં વાપરતી રાખવી.

૧ ## પાણી વીશે.

૨ પાણી રોશનીવાળી વસ્તુઓના સંબંધથી જુદું છે. તેને આતશનીજ માફક આલાએશથી દુર રાખવું. અને ગલીચીથી તેની જાળવણી કરવી. અને દરએક જાતની નજીસી સાથે તેને પીવાનો તથા તેથી બદનને ધોવાનો વીચાર રાખવો નહી. (એટલેજે કોઇબી જાતનું નજીસીવાળું પાણી લેવું નહી અને પીવા તથા વાપરવામાં લેવું નહી.) તથા તેથી પાદીઆવ

અથવા અંગોળ કરવું નહી. અને ના લાયકોના વપરાસ તથા સંબંધથી તેને દુર રાખવું. પાણી ને પાક તથા દીનનાં ફરમાન પ્રમાણે ખુબીભરેલું રાખવું.

ઓરવરો વીશે. ૧

ઓરવર (યાને જાડપાન) જમીનના સંબંધે કરી એકસરખી મત- ૨
લબનાં અને એકસરખાં પ્રમાણુવાળાં છે. તેમજ પાણીના સંબંધે કરી તે એકસરખી મતલબવાળાં અને એકસરખાં પ્રમાણુવાળાં છે. તેજ પ્રમાણે આતશના સંબંધે કરી તેઓ એકસરખી મતલબ અને એકસરખાં પ્રમાણુવાળાં છે. આતશને (જાડપાન) વચેના વસીલા તરીકે કામ કરવાથી દુર રાખવો. તે જાડપાનની પાકવણી કરેછે તે વીશે તેની વખાણુ કરવી. અને બીજી જુદી જુદી અગતો તે પુરી પાડેછે તે વીશેની તેની પીછાણુ કરવી. વળી દીનની અંદર ફરમાવેલુંછે કે ખોદાએતાલાની તથા મીનો યજદોની યાદ ખસુસણ એજ પ્રમાણે તેના એક નેક કેબલાની હજુરમાં કરવી. આતશને બેવજન (યાને કમીનો) ગણવાથી તથા તેનો ધીકાર તથા તેની નાલેશી કરવાથી (યાને તેને અપવીત્ર કરવાથી યા અપમાન આપવાથી) દુર રહેવું. અને તેની બનાવટથી અચરતી ઉપજાવનારાં કામો કરવા વીશે ખોદાએતાલાનો આભાર માનવો તથા બંદા તરીકે તેની સ્તુતી કરવી ઘટારત છે. વળી રોશનીવાળી ચીજો ઉપર નજર કરવાથી દસ્તાન ઓરતે તથા બુરા લોકોએ દુર રહેવું. અને ભલા લોકોએ ભલી નોમાજ તથા બંદગી કરતી વખતે તે રોશનીવાળી ચીજો તરફ નજર રાખવી.

ગુજરેલાં આદમી તથા સગથી દુર રહેવા વીશે. ૧

જયાં ગુજરેલું આદમી અથવા સગ હોએ તેથી દુર રહેવું. અને તેને ૨
સગદીદ કરી બે આદમીઓએ જોડ વળગીને તેની લાશને (યાને તે મુવેલાં સગ યા આદમીને) ઠેકાણે પોંહચાડવાની જગોએ લઈ જવી. પેલાં (આદમીની ૩
લાશ) ને એક આદમીએ એકલી દીનની ક્રીયા કરયા વગર લઈ જવી નહી. વંદી-

૪ દાદની અંદર તેને સગદીદ વારે ઘડીએ કરવા સારૂ જણાવેલું છે. ગુજરેલાં આદમીઓનાં બદનને અવલમંજલે લઇ જતી વખતે તેના સરવે હમદીનોએ તેને સેજદો પોતાનું સર નમાવીને ઘણી નમનતાઇથી કરવો. અને તેની નઇઅતે નીયાએશને લગતી બંદગી કરવી. કે જે બંદગી કરવાથી પેલાં દાદારથી હયાતી પામેલાં આદમીઓને આરેનો નેક ઉપાય થાઇ શકે. આએ બંદગી કરતી વખતે પોતાનું માથું નમાવી તથા હાથ નમાવીને ખોદાએતાલાની હજુરમાં નમવું. અને તે વેળા જબાને કરી ઉલટું બોલવું નહી. તથા તે બંદગીના બાબમાં કાંઇ ખામી રાખવી નહી. આએ ફરજ જેઓ તે ગુજરનારને લાગતાવલગતા હોએ તેઓને છે. કે એમ કરવાથી તે સઘળાં લોકોને બેકરારી અને હલાકી નહી પોંહચે. જે માણુસની સાથે તેને ઓળખ હોય તેવાં માણુસને સારૂં તેણે નોમાજ તથા બંદગી કરવી. અને તે ઓળખ દીનને લગતી નવી પીછાણવાળા વીશેની વાજબી ગણવી. (એટલે જે ગુજરનાર જરતોસ્તી હોય તોજ તેને લગતી ફરજીઆત ગુજારવી.)

૧ સાચા લોકો વીશે.

૨ આપણી અંદર જે સાચા લોકો છે, તેઓ ખોટારાં વગરના અને ભલી દીનવાળાઓની સાથે સંબંધ રાખવાજોગ છે. કારણકે દરએક ઠેકાણે તેઓનું જે કાંઇ કામ હોયછે તે દાંનાઇ સાથનું હોયછે.
૩ અમેશાસ્પંદોની શાખ્સીની સાહેતા સાથની કીરતીવાળાં એવી તરેહનાં બીજાં અજાયબીમાં નાખનારાં મીસલ વગરનાં (યાને આએ દુનીયાની ચીજો સાથે જેની સરખામણી નહી થઇ શકે તેવાં) કામો અશો જર-તોસ્તની તરફથી જાહેર થયાં હતાં. અને જે ચીજો ગેબી વીચારવાળી હતી તે તેની તરફથી જાહેર કરયામાં આવી હતી. અને તેવાં કામો વખતે વખત આગળા દીનના દસ્તુરોની તરફથી ત્યાર પછી કરી બતલાવ્યામાં આવ્યાં હતાં. શેહનશાહ શાહપુર ઓરમજદની હકુમતના વખતમાં નેકીથી બંદગી ગુજારનાર આદરબાદ બીન મારાસ્પંદે ખોનેરસના તકરારી લોકોને ગુમરાહીથી છોડવવા સારૂં તાવેલું કાંસું પોતાના બદન

ઉપર રેડીને તેઓના દીનને લગતા તકરારી વીચાર સુધારયા હતા. અને એવી અજાયબીઓ જાહેર કરનારી બીજી કેટલીએક તરેહની તેની ક્રીયા અને કીરતીવાંન કાંમ હવે પછી આગળ શેહનશાહ યજદજરદ બીન .શેહરીઆરના સેવટના વખત સુધી ચાલુ રેહશે. અને એજ પ્રમાણેની બીજી સારાં પ્રમાણવાળી જાહેર ક્રીયાઓ સારી રીતે ચાલુ કરયામાં આવતી રેહસે. અને તેના સબબથી દરએક આદમીનો આતમા બદનની હાલતમાં ઘટતી રીતે ચહડતે દરજ્જે (જરતોશ્તીઓથી) રાખી શકાસે. અને જેથી આતમા તાજગીથી રેહી શકસે. હમણા જે કાંઇ દીનને લગતી તકરાર કરનારાઓનું તે તરીકાની સહમજ વીશે શક ઉપજાવવાને માટેનું બોલવું છે, તે તેઓની વગર દીનદારીને લીધે છે. ઘણું કરીને અવસ્તાના ગ્રંથની અંદરના ખુબીભરેલાં વચનોનાં લખાણો ઇનસાફ અને દીનનાં ફરમાનોને સારૂં અકલમંદી સાથનાં છે, તેની અંદરની બાબત વીશે મતફેર થવું જોઇયેજ નહી. (અવસ્તાનાં) જે લખાણો લાંબી મુદતને લીધે પુરાણા થયલાં હોય તે અવસ્તાનાં લખાણને દીનદાર દસ્તુરોએ પાછાં સુધ રીતે લખવાં અને તે પછી તે વીશેની ખોટી તકરાર કરનારાઓને સારૂં જે હાલનો મોટાઇ ભોગવનારો અને (લોકોના) આતમાને વગર ઇજાએ રાખનારો શેહનશાહ (નોશેરવાંન) છે તેણે પેલા દીનને હાંણી પોંહચાડનારા તથા બુરાઇથી ઉલટી જીંદગી ગુજારનારા લોકોછે તેઓને સખત સજા કરવાનો હોકમ કરવો. અને બીજા જેકોઇ પોતાને દીનથી સુધારવાની ઇચ્છાવાળા વીચારના લોકો હોય, તેઓની નેક જાતને સાચ્ચી મજદીયસની દીનની કઉઅતવાળી અને ઘણું તેજવાળી માઞ્રેસ્પંદના સંબંધવાળા અવસ્તાની નેક સમજથી પુરતી વાકેફગારી મેળવનારી બનાવવી કે જેથી ચહડતે દરજ્જેની તેઓને સહમજ મળે.

CONTENTS.

(۴۱۴) **Exposition in the good religion regarding the character of the man whose body is the abode of generosity and of the man whose body is the abode of avarice.** 1

Be it known that the invisible feeling generosity is warm and passionate and that of avarice cold. The source of both is in the conscience of men. The heart and conscience of the generous man are warm and such a heart has the light of the holy fire. It is the warmth of this lustre that indicates the presence of this feeling. The generous man is exalted among men. 2

The heart and conscience which are the abodes of avarice are cold as ice and it is the meanness and the coldness (of the man) which show him to be avaricious. (Such a) man is through his avarice the chief of all avaricious men. 3

(۴۱۵) **Exposition in the good religion regarding the fact that life-endowed human beings are either praiseworthy or blameworthy in their actions and either accept and follow the good that is in them or the evil that is in them.** 1

Be it known that life-endowed human beings are either good-looking or ill-looking. Because the man of good essentials (*i. e.* the four that go to make a man's body, fire, wind, water and earth) is healthy in appearance, the man of bad essentials sickly in appearance. The man of good essentials praises his Creator and feels grateful to Him for his healthy appearance. 2

1

3 The man whose body is sickly because of its bad essentials is ugly in appearance through the man's evil deeds. Good looks are due to health induced by the good essentials (of one's body). Every part of the body performs its normal functions and the enemy full of blemishes cannot affect (such body) for evil. The sickly body induced by the bad essentials (of one's body) has no thought for the Creator, is devoid of good looks and is worthy of the bad essentials which jeopardize (the health) of the body.

4 Of those who crave for a righteous and those who crave for a sinful life, the man who prefers righteousness through his pure thoughts and understanding has an understanding full of good thoughts. And he who has a perverse intellect full of evil thoughts prefers sin. Of these, the righteous man who follows the lead of the understanding given by Vohuman deserves praise (from men) and good return (*i. e.* reward) from his Creator. The righteousness induced by good thoughts is due to the grateful understanding which prefers righteousness (to sin).

5 Again the man, who hankers after the perverse thoughts induced by the sinful and evil-thought power, is the sinful man who guides himself by his perverse intellect of evil thoughts. He is hateful in the sight of his Creator. The righteous man influenced by the good-thought power has an understanding which prefers righteousness and has nothing to do with the sin induced by the evil-thought power. Hence it is impossible for such a man to have any liking for sinful and perverse thoughts.

(۳۱۴) Exposition in the good religion regarding the revelation (to the prophet) about the creation of the invisible spirit (in the spiritual world) and sending of that spirit from the spiritual world to this world. 1

Be it known that the invisible spirit was brought into 2
this world (by God) to embellish the material universe. The spirit or the soul of man is invisible and intangible and its abode in this world is the perishable (human) body. The body is sustained so long as it is united with the invisible spirit. The growth and development of the body is due to the progress it makes through (the presence of) this invisible spirit. The life-endowed creatures of this world are visible and tangible. From (all this) it is apparent that the material body is the abode of the invisible spirit or soul. Again all (the information) that we can gather about the spirit is through its union with the material body. Again the material body grows and developes through its union with the invisible spirit. That the invisible spirit has taken up its abode in the material body is known by (observing) the material body itself. The invisible spirit (when it leaves its tenement of clay) returns to its original abode, the spiritual world. The invisible spirit is one and indivisible but (through its union with the body) it divides itself into two (*i. e*, the vital power and the soul). Again He who invests the soul with its first halo and glory is God, the Creator. Life in matter is due to the union of the soul with the body. God Himself is known through His investing the invisible spirit with glory (in the

spiritual world) and (then) giving it birth in this world. It is known from the scriptures of the good faith that God created the first creation, the invisible spirit, in the spiritual world and then sent it from that spiritual world to this world.

---

1 (۲۱۷) Exposition in the good religion about the power of motion.

---

2 Be it known that the power of the invisible spirit is for inducing motion in those that move about. Without the spirit or soul none can move about and work in this world. The continuance of the power of motion in the living body that moves about and works (in this world) is due to the presence in the material body of the life-and-movement-inducing spiritual substance. The growth of the body too is owing to the invisible spirit. Men in this world conduct themselves aright through their moral faculties. The life-inducing power (or in other words the invisible spirit) which is the seat of the spiritual substances (the vital power, the conscience, the intellect, the soul and the guarding spirit) makes the body move about and grow. The material body is (refreshed and) strenghtened by water and powerful (*i. e.* good) air. And water and winds (move about) through the strength of the heavenly power (the Yazads and Ameshaspands). The heavenly spirit (*i. e.* the soul) grows and develops through the inspiration of the Ameshaspands. The material body is strengthened by strengthening the structure of the body through its four essentials (fire, air, water and earth.) The spiritual powers

in man (intellect, conscience, soul etc.) in getting strength (for themselves) strengthen the invisible spirit in man.

The priestly class gives religious instruction to the world, the military protects it, the farming nourishes it, and the artisan gives it (facilities for) comfort. 3

Security for men in this world is through kings. Security for the next is through those who raise men (to a higher moral level) through religion (*i. e.* the priests). 4

It is through (worldly) wealth that men improve in health and strength in this world. It is through the power of exalted righteousness that the soul is rendered fit for the spiritual world. 5

Again, he, who conducts the life that he has obtained in sinful acts and shows (to all that) his life is useless, viciously lessens instead of piously (increasing) the strength (he derives from) his ancestral faith. 6

Again, when the (same) man is in the pious estimation of the faithful worthy of (all) praise and in the judgment of the world seems fit (only) for curses, the difference (in the estimation of the worldly and the pious) should be understood as due to the influence of the northern stars. The cure for the injury and sting and poison of noxious animals is the (recitation of) the mathras of the Avesta. And sickness induced by a vicious course of life can be removed by religious ceremonies. It is through the influence of the northern stars that fire, water and the vegetable creation are harmed and that life-endowed animals live in (and 7

pollute) subterranean mines. All the diseases in the world are from the (malign) northern stars. Health is due to the seven planets because all these seven planets side with the (benign) new, full, and the Vispatas moon. Again, it is noted in the (scriptures of) the faith, that by worshipping God with the (appropriate) religious ceremonies, the Yazads are pleased and the demons distressed. It is by the triumphant ceremonies of the faith that many substances both in the material and the spiritual world are strengthened. The overpowering triumph in this world of the strength of the spirit is only then lessened when the strength (for the performance of) acts for the spiritual world
8 gives way. The resolution, which exalted life-endowed human beings have in their heart, for the performance of pious deeds, is due to the strength of inspiration. The exalted strength for public work, exalted success (in) such work, and the religious ceremonies incidental to such work are all due to inspired strength. Just as people visiting towns and countries distant from one another appreciate the strength of the rulers of such countries and obtain knowledge regarding many places like these (*i. e.* the towns and countries) by observing the rulers (so it is by fixing one's mind and heart on God and the holy Yazads that one can obtain inspiration for pious deeds.)

(۳۱۸) Exposition in the good religion regarding the indication of (the presence of) Spenāmīnō and Ganāmīnō in this world. 1

Be it known that the indication of Spenāmīnō in this world is generally the virtuous, pious ruler. This ruler is the exalter of Ahurmazd; he is of pure motives, and of good resolutions; he gives birth to exalted understanding in men (*i. e.* leads the thoughts of men to the things of the spirit), inculcates the best and most sublime precepts, strengthens men's adherence to their faith and guides the world aright. Through him, men lead a holy life, cities remain without fear (and in security), the subjects enjoy happiness and those who work according to his wishes (*i. e.* obey him in everything) are hopeful and secure (about their future). And through his deeds, he confers happiness on his soul both in this and in the next world, confers greatness, advantages and strength on his family and on the people of the world and their descendants. He (*i. e.* the king) like Spenāmīnō is full of glory through the honour in which he is held by the people of the world. 2

The influence of Ganāmīnō makes itself manifest in this world through the supremacy of the sinful ruler of evil religion. Such a ruler, through his base instincts working against God, is (characterized by) dark sins, destructive intentions and wishes for the infliction of evil. He orders about his subjects according to his wantonly perverse will, weakens (men's) faith in religion, desolates the world through his mean instincts and makes the people lead an evil life 3

full of misery. Every city stands in dread of him and men have to put up with miseries of various sorts through him. In a variety of ways he inflicts harm on those who follow the commandments of God. The hopes of his officers who obey his evil behests are as dead within them (as men) buried in snow and he himself owing to his heart full of malice is doomed to damnation. All his thoughts are to weaken the sources of prosperity and to increase the strength of those making for harm. And in the end he destroys those who put their trust in him and wish to work for him and (he) strengthens (every) work which is harmful. Such a ruler is, through his defects, like unto Ganāmīnō, to the people of this world.

---

1 (۴۱۹) **Exposition in the good religion as to which (of the two years) the solar and the lunar is (connected with) the important ceremonies of the faith.**

---

2 Be it known that the solar year is of two kinds. Of these (two solar years) one is made up by the addition of days, the other by the addition of hours. The one that is made up by the addition of days consists of twelve months, each month of which is of thirty days. (When to these three hundred and sixty days) the five additional days, required for the course of the sun through the constellations during twelve months, are added the year becomes one of three hundred and sixty-five days. The five days which are over and above (the thirty days) of each month are placed at the end of the last month of the year. These five days are made up by the increase (in time of

the solar year over the year of 360 days) and they
are fixed after many calculations. According to such
calculations these days are named (in the daily prayers
recited on the last five days of the year).

Besides the sum-total of three hundred and sixty-five 3
days there are six additional hours (to be taken into con-
sideration). These hours have to be added every year.
These additional (six) hours (for every year) make up one
day for four years, ten days for forty years, one month for
a hundred and twenty years, five months for six hundred
years and one year for one thousand, four hundred and
forty years. The time of six hours should be kept apart 4
from (*i. e.* not to be added to) the last days of the year for
many years, till (the hours) amount to (a definite period of
time).

This additional period (*i. e.* the intercalary month' at 5
the end of every hundred and twenty years) is fixed by calcu-
lations. And it (*i. e.* the intercalary month) is necessary
for (the right performance of) Naoroz, Mehrgan and other
time-honoured Jasans. Again the commencement of the
year has been fixed by great kings from the first day of the
year from the beginning of creation. Hence innumerable
men adhere to the Naoroz or New Year's day (*i. e.* observe
it as a holiday) and perform good deeds (on the day). And
on this glorious day (of the New Year) the people of all
countries from the times of the old Peshdadians downwards
have been rendered happy and full of joy by their kings.
On the occasion of this Jasan, men who work (for their

living) hope for rest (*i. e.* observe it a day of rest) enjoy happiness and find comfort. Again when the solemn time (of the intercalary month) arrives, down-trodden nations derive strength from just kings and innumerable men find happiness and comfort. On that occasion (of the intercalary month) work and labour which wear away (mind and body) become (a good deal) less and by the ceremony fixed from of old (regarding the intercalary month) the state is reformed anew. The good of many things is (closely) united to this period. Weak and diseased men find relief from laborious work and a new gift is conferred on the world. (The calculation of) years, months and days depends on the course of the starry orbs. From the beginning of the world men have fixed the year (of the intercalary month) by adding up the past years of the (preceding) sovereigns (*i. e.* the period of one hundred and twenty years which intervened between one intercalary month and another was calculated on the basis of the period of rule of the different sovereigns). During the glorious and immortal period (of the intercalary month) large quantities of food are exchanged among men. According to the precepts of the faith the year (of the intercalary month) should be kept up (every 120 years) and should not be allowed to pass by (without the addition of the intercalary month). Men should not (during the period) harm animals which should be cared for. When the calculated year arrives, the intercalary (month) should be added. And many people (in other parts) of the world should be made to add the intercalary (month).

The additional hours of each year get accumulated in the course of years. Exalted (religious) work (*i. e.* ceremonies) is fixed (or connected) with the four seasons of the year. * 6

The spring is the season of the commencement of the 7
year. It is from (the time) when the sun enters the first portion (or degree) of Aries which (degree) is called the *Halo* of the sky. And its three months are those (during which) the sun travels through the constellations of Aries, Taurus, and Gemini.

The second season of the year is summer which is 8
regarded as the season of light. And it lasts three months from when the sun enters the first degree of the constellation Cancer till it continues its course through the constel-
lations of Cancer, Leo and Virgo. The third season is 9
autumn and it lasts from when the Sun arrives at the first degree of Libra, which (degree) is known as *Star*, till it (*i. e.* the sun) completes the (constellations) of Libra, Scorpio and Sagittarius.

The fourth that is to say the last season is winter and 10
it lasts from when the sun enters the limit of Capricornus called (in Pehlvi) Dudtora till (the end of) the three months which are for the sun to travel through (the constellations of) Capricornus, Aquarius and Pisces.

Again the proper arrangement of the four seasons of 11
the year (or in other words the due falling in of the four

* The attention of those who deny that the Jashans and Gāhānbars ought to fall in their due seasons might with advantage be drawn to this passage.

seasons) is connected with the motion of the sun through the constellations. And through the many delays in the course (of the sun, owing to the different periods taken to travel through the different constellations) additional (six) hours are accumulated, (by the proper addition of which) days remain with days, months with months, and years with years (*i. e.* occur at regular intervals). And from this (*i. e.* the regular observance of intercalary periods) each season and the festivals connected with each season are known by the (close) connection of the festivals with the seasons and the nature of the seasons. The certainty (which men have) of the (proper time of offering certain) prayers of the faith and (the certainty) of the ripening of corn and the growth of plants is through men taking the intercalary period into calculation. The recognition of the difference between the seasons of summer and winter by warlike kings and the reasoning on the blowing of gales and the commencement of breeze on the sea are fixed on this (intercalary calculation).

12 The custom of the faith and each work (*i. e.* ceremony) of the faith are fixed as (religious) duties at (their proper) seasons. Again the period for intercalation is made up by the calculation of many additional periods (of six hours). And by the order of the king, those who work (for the addition of the intercalary period) have done so to make the four seasons fall in at the proper time. And through this (observance of the intercalary month) a religion-glorifying sentiment is felt clearly by men and plants.

And it is the admonition of the good faith that the rectification (of the calendar) should not be made till a month is completed (*i. e.* till the additional six hours every year amount to a month at the end of a hundred and twenty years).* And more than a period of five months should not be allowed (to accumulate.) [*i. e.* failing a rectification of a month at the end of 120 years a rectification of five months *must be made* at the end of 600 years].† The details regarding the cause of this (limit of 120 and 600 years) are to be found in the chapter on days, months and years. 13

The lunar year is (derived) from the motion of the moon along with the sun. The defect of every lunar month (as compared with a month of 30 days) is ten hours which at the end of a year, when the moon recommences its revolution, amount to 120 hours. The five days of these 14

* This confirms the statement of Mahomedan and classical writers that the Parsee year is a solar year, that the additional five days [illegible] are added at the end of the last month, Spendarmat, and that an intercalary month is added every 120 years.

† The reason for this restriction will be made apparent by the following. According to the Zoroastrian faith there are two chief seasons in the year Hamin (summer) which lasts from Farwardin the first month to the month of Mehr, in all seven months, and Zamestan (winter) which lasts from the first of the month of Aban to the fifth Gatha Vahishtoisht the last day of the year, in all five months. During Hamin, 12 noon to 3 p. m. is the period of the Rapithwin Gāh, and during Zamestan the Hāvan Gāh continues from early morning to 3 p. m. During the Rapithwin season moreover the place where the corpse is deposited is rendered fit for use at the end of nine, whereas during the Hāvan season it is fit for use at the end of thirty days and nights. [Vide Sec. 42 Chap. V. of the Vendidad] The limit of intercalary months is therefore fixed at five at the outside to prevent the Hamin from merging into the Zamestan or in other words to keep the Rapithwin period distinct from the Hāvan period.

120 hours together with the five Gathic days amount to ten days (at the end of a year. *i. e.* the lunar is ten days short of the year of 365 days).* And on this calculation the days came to a month at the end of three years and to one intercalary year at the end of thirty-six (lunar) years. This (lunar) year (which makes the festivals fall behind or after their proper time) should not be used for great works (*i. e.* important ceremonies like Jashans, Gāhānbars etc.) In the business of the world smaller gifts are to be had in the lunar year.† And this fact is made known in the chapter (containing) the details of years (dependent on) the law of intercalation.

---

1 (۶۲۰) **Exposition in the good religion about the Dinkard book, one of the scriptures of the faith.**

---

2 Be it known that the Dinkard scripture is made (or written) to make the knowledge of the adorning wisdom of the faith public (to the Mazda-worshippers). The first writing of the work was done by one of the men of the primitive faith, the first disciple of the holy Zarthosht, whose Fravashi (*i. e.* guardian spirit) is worthy of rever-

---

* These Gathic days are to be added at the end of the month of Spendārmat. Hence during the five Gathic days, whether in our obligatory or voluntary prayers or in the ceremonies of Yajashne or of Bāj (consecration of the sacred cake and food) the name of the Spendarmat month is not repeated with the name of the particular Gathic day. The learned Iranian dastur Zarthosht Behram author of the Zarthoshtnamāh is of the same opinion, as may be seen from his lines :—

سفندارمذ ماه رفته تمام   بروزي كه خواني انير انرش نام

From this it will be seen that the Parsee family who repeat the name of the last month in their prayers during the five Gathic days are in the wrong.

† The Gujrati original is rather unintelligible here.

ence, after questioning and hearing the explanation of that prophet of the worship-worthy Fravashi. Just as from a light-giving centre light is diffused everywhere so out of the original Dinkard copies were ordered to be made by the glorious king Gustasp to enlighten the people on the wisdom of the good faith. With the permission of this king the original book was placed in the royal library known as Ganj-i Shaspigan.* The king ordered other clear (*i. e.* legible) copies to be made, to be distributed among the people. And lastly he sent one copy to the Dez-i Napesht and ordered that the copy should be (always) kept there.

When king Alexander of evil fame came to the 3
country of Iran, the divine faith was (a good deal) harmed. All the writings (preserved in) the Dez-i Napesht were burnt. And other writings (which) were in the Ganji-Shaspigan passed into the hands of the Arumans. (Alexander) had these translated into Greek. When Artakhshari-Papekan was in the ascendant, (acting on) the information obtained during the time of his mending (*i. e.* restoring to its prestine vigour) the Iranian government, he caused all the scattered writings, which fell in his way and which were referred to by men of the past, to be collected. He ordered the righteous Tosar, religious teacher and leader of the faith, to devote his attention (to the writings) and to complete them after comparing their sense with the Avesta. Accordingly (Dastur Tosar) composed another work of starry clearness after the original glorious work.

---

* For Dez-i Napesht, Ganj-i Shaspigan and Ganj-i Shapigan see the author's Pehlvi Grammar p. p. 78.

And the king ordered it to be kept in the Ganj-i Shapigan and other copies of it to be distributed among the people.

4 After this owing to the mischief and revolt of kings belonging to the faith itself, that (religious book was scattered) and was obtained from different districts by Âtarfarobag þin Farrokh-zād, leader of the people of the good faith and belonging to the family of the saintly Âdarbād Mārespand. He for the sake of the people of his faith arranged into chapters the work scattered on different sides, after adding new subjects therein. And in order to make the people of the good faith read and understand its exposition made by the men of the Avesta and of the primitive faith, he made luminous copies after the original.

5 During the times of quarrel of the people of the faith, Zarthosht the leader of the good faith, of the family of the possessor of inspired wisdom and understanding, Dastur Atar-Farobag, obtained this copy (of Atar-Farobag) in odd volumes and scattered condition.

6 After that I, Atarpad, of the family of Admigan (and) leader of the faithful obtained this book in its weak, old and decayed state. With the help of God and the assistance of the Mazda-worshipping faith I made a new copy of it after laborious and zealous investigation. And whatever of its writing had been lost, eaten up and worn to dust was obtained (by me) once again from those of the good faith. In this fashion after having brought back the book from its (previous) state (wherein it had been) carried away, plundered and robbed, I have composed its sublime matter with the

help of the spiritual counsel-giving understanding, after comparison with the Avesta and the writings of the former leaders of the faith. And with the exalted wisdom of the good faith (the book) has been put into chapters according to rule. And from the light of the original copy its halo (*i. e.* another copy is made.) And from the glory of the halo (*i. e.* from the second copy) I have made the last and complete copy which is clear as the light of the true dawn. The large sized book of the original Dinkard had one thousand chapters; in spite of the subsequent additions (put in to make) those of the good faith understand (the subject-matter), "Dinkard" is still retained as the name of the book.

With the help of God every reliable writing (which 7
may be) sent by any one or obtained (by me) should assuredly be added to this (book). The exalted faithful, who in their time obtain in any way writings bearing on the Mazda-worshipping faith from other parts of Iran, should publicly add (these) to the original work for the good of the souls of the faithful. (I hope that) the disciples of Hoshetar of the family of Zarathosht will after re-questioning Hoshetar compose a still more exalted work for the faith.

THE FOURTH BOOK OF THE DINKARD.*

1 **I make obeisance to the Mazda-worshipping religion which is opposed to the demons (and) is the ordinance of Ahurmazd.**

2 The matter of the fourth book (of the Dinkard) is composed from sentences selected from Ayinin Amuk Vazin by Atar-farobāg bin Farrokhzād, the leader of the faith† of the family of the educated-in-the-faith, and saintly Adarbād Marespand.

3 Be it known that the One God is the cause of the beginning (of creation) and is the causer of causes. Cause is not for Him (*i. e.* He is uncaused.) ‡

4 Among those connected with (God) the second as the second (if we regard Ahurmazd as the first), (and) first
5 among the original creation is Vohuman. The commencement of creation was with Vohuman. And the origin adverse to him (*i. e.* Vohuman's adversary) is (Ahriman) the blemish giving cause of the creation.

6 Seeing with complete vision (*i. e.* on careful inquiry) it is found that the other with the perverse understanding

---

* The first two books of the Dinkard are lost. The eight volumes already published cover only the third book of the Dinkard and with this the ninth volume commence the writings of the Dasturs of the Ashkānian and Sāsānian periods.

† 'The leader of the faith,' known in the Avesta is styled Zarathushtrōtemō, a title given to the Head Dastur of the Zoroastrians. According to the Zoroastrian faith the community needs two leaders, one secular the other religious.

‡ cf. Vend. 22nd chap., and the Ahurmazd Yasht. "I who am Ahurmazd is the Creator of the good creation." "Mine is the name of the creator, nourisher, and preserver."

(*i. e.* Ahriman) conducts things in this world (in the path of evil). At times several original (creations) are destroyed through him. Because this creation separating itself from the wish of close connection with its original master (*i. e.* God) has taken the side of his adversary. And it is become unfit through not caring to keep up its connection with its true Maker. And by harming the moderate party (of God) it is broken (from its own party). For the same reason that substance which is on the adverse side of harming the side (of God) is not fit to receive the gifts (of God). Again a substance which has received its life from the one life-giving God becomes unfortunate through the same cause. Any person who turns against Him from whom he got his birth is not able to improve himself (morally) through his connection with that one (*i. e.* Ahriman). Because he is connected with his (*i. e.* Ahriman's) substance.

Again that evil one is not, as the creation of Vohuman 7
is, the second creation of God. From this it appears that the great self-existing God who is a law unto Himself is one and alone.

And one (creation) after another is made by Him. Hence no one else can be his equal as an adversary (*i. e.* Ahriman can never equal Him). The one God is He who through that one (*i. e.* Vohuman) has given birth to innumerable other creations.

The creation connected with that other (*i. e.* Ahriman) 8
is without religion; how can it be said to have connection

with the second (creation, *viz.* Vohuman)? But that one (*i. e.* the creation connected with Ahriman) can be said to be separated from the One (God).

9 Third—The creation-increasing origin (*i. e.* God) keeps the second (creation) Ashavahisht under the supervision of one who is among those connected with Him (*i. e.* under Vohuman). Among the Ameshspends, Ashavahisht has the third rank. And he is obedient to the first creation (Vohuman). The reason of his being third (in rank) is that Ahurmazd Himself is the first. And as being the first creation, Vohuman is the second (in rank). And his (*i. e.* Vohuman's) obedient servant Ashavahisht is considered the third (in rank). From this, Vohuman having obtained his life from Ahurmazd is (Ahurmazd's) obedient servant. And the good custom and law of (men) obeying the authority of Ahurmazd and of living as His obedient servants has (prevailed in the world) from the beginning of creation through the thought of (Vohuman). Again the good custom of life-possessing men publicly obeying and respecting religious rulers is (prevailing in the world through Vohuman).

10 Among those connected with the perfect authority of Ahurmazd the fourth in rank called Shatravir is worthy of being blessed through his possessing life according to Ahurmazd. And he is a worthy servant of the worker of pure deeds, Ashavahisht. And this second (creation, Ashavahisht) is obedient to Vohuman the first creation. (Shatravir) presides over metals. And these give strength

for generosity and nourishment to men living a life of piety. And thereby is (acquisition of) honour, (attainment of) one's desires, propagation of the faith, attainment of (both) knowledge and the intuitive wisdom of the good-thought Vohuman. And thereby is the springing up (in the heart) of the desire of obedience to God, the conducting of oneself towards Ashavahisht to one's (own) advantage, and the making one's friends do likewise. And to conduct the people by the authority of Ahurmazd and the leadership of the faith is to disgrace the blemish-giver (Ahriman).* And hence the blessed are exalted.

Again he who keeps up the divine religion in this world 11
and rules the people according to the precepts of religion is the (king or priest) the maintainer of religion and of the true and temperate authority of God.

The state through the (inspired) strength of the 12
knowledge of religion is worthy of the trust (of the people) and those who in truth and purity propagate the knowledge of religion among the pious are strong through the strength of the state.

Unholiness, and the intense prevalence of unholy 13
utterances (in state and church) is through the rival efforts of the adversary (*i. e.* Ahriman) to (keep himself) in

---

* The spiritual agents were created one after the other. The good-thought-power Vohuman was created first and since harmony, order and purity depend upon good thought, Ashavahisht was created next. And farther since a ruler's authority depends upon physical and moral order in his dominions Shatraver was the third to be created. Corresponding to Vohuman, Ashavahisht and Shatraver a king of this world if he wishes to govern well must have good thought, purity and wealth.

touch (with men). In the same way the method of (men's) speech and deed is like unto fire. Just as burning fire (first) dries up the wet fire-wood and (next) after drying up the fire-wood acknowledges the ruddy light (as akin to itself), so too in both ways (*i. e.* the two referred to above) the people of the world by their holiness are fit to drive away the unholy Druja from among them (*i. e.* the fire first expels the adverse principle of water from the wet fuel so too piety first drives out the unholy element; next the fire makes the fuel glowing hot and absorbs the fuel into itself and so too piety absorbs that which remains after the unholy element has been driven off and makes the remnant akin to itself). It behoves the people to acknowledge their obligations to the agents (*i. e.* the Mobeds and Dusturs) who give them an insight into the nature of the different kinds of unholiness and of those who give rise to different sorts of harms. In the same manner people ought to be always extremely grateful to the good triumphant kings, the defenders of the faith. Because he (*i. e.* such a king) is the believer in the religion loved of God and more specially because he explains the wisdom underlying the Mazda-worshipping faith. Hence his good Government is safe and permanent. And by the adornment derived from his and the Yazads' mutual connection he is secretly sheltered (and protected). And the continuance of his authority one after the other (in his own family) is through divine assistance. And so people should look upon the religious kings who have faith in their religion as courageous, as being the good kings of religion. And the

kings who are of the law of the (good) faith should attempt to spread in the world the exalted law-abiding wisdom of the Mazda-worshipping faith.

When king Vishtasp became relieved from the war with Arjasp he sent messages to other kings to accept the (Mazda-worshipping) faith. And to spread (among the people) the writings of the Mazda-worshipping religion which are studded with all wisdom and which relate to the acquisition of knowledge and resources of various kinds, he sent all together (*i. e.* at the same time) Spiti and Arezrasp* and other mobeds who had studied the language relating to these (writings) and who had returned from Khaniras after a complete study of the knowledge of the faith under Frashaoshtra. 14

Darai son of Darai ordered the preservation of two written copies of the whole Avesta and its commentary according as it was accepted by Zarthosht from Ahurmazd, one in the Ganj-i-Shapigan and the other in the Dez-i-Napesht. 15

The Askkanian government got the Avesta and its commentary which from its (original) pure (and sound) condition had been, owing to the devastation and harm (inflicted by) Alexander and his general of the plundering Aruman army, separated into parts and scattered about, to be copied out. And any (work) which remained with the 16

* The two brothers Spiti and Arezrasp flourished in the reign of Vishtasp and studied the Avesta at Khaniras under Frashaoshtra the disciple of Zárthosht. In the 121st Section of the Farwardin Yasht their holy Fravashis are thus remembered. We remember the holy Fravashis of Spiti and Arezrasp the sons of Uspasnu.

Dasturs for their (own) study and the writings subsequently obtained in the city were ordered to be preserved and copies of them to be made out for other cities.

17 (After this) Artakhshar-i-Papakan in his time got a true Dastur named Tosar to arrange together all the scattered writings relating to the Avesta and its commentaries. On this (order) Dastur Tosar devoting his attention to (this subject) made one harmonious work after comparison with other writings. And (he) entrusted the Dasturs with the
18 work of making other copies of it. And (the king) also ordered that other writings relating to the Mazda-worshipping faith which might be obtained after him and of which no information or clue was to be had then should be preserved in the same way.

19 Shahpuhar* son of Artakhshar king of kings collected together, from Hindustan, Arum and other places where they had got scattered, writings other than those of the faith (*i. e.*) other than those on prayer, worship, precepts and law), (such as) those relating to medicine, astronomy, geography, minerals, the increase of the glory of the life-possessing kinds, the parts of the soul, and (writings relating to) other arts and sciences.

And he ordered a correct copy of them after collocation with the Avesta to be deposited in the Ganj-i-Shaspigan. And he ordered (the Dasturs and Mobeds) to deliver sermons and speeches to draw the faith of the people without religion to the Mazda-worshipping faith.

---

* Shahpuhar's mother was the daughter of Ardwan the last of the Ashkanian kings. He was as zealous for the faith as his father.

Shahpuhar king of kings, son of Ahurmazd warred with 20
the kings of all countries and made them believers in Ahurmazd. And he created a taste (for religion) among all people by means of speeches. And he made them investigators of religion. And at last Adarbad* by his admonitions made the people religious and secured their salvation from hell. And this supreme high priest placed before all the non-Zoroastrians an explanation of all the different Nasks of the Avesta. Upon which some who accepted the faith confessed to this effect—we have seen with our eyes every point of the faith and hence every one of us is sure to abandon his evil religion, and we shall keep up our efforts for the faith. And they did accordingly.

Now Khusro, king of kings, son of Kavad drove out 21
from among the four divisions of (the people of) the faith (*i. e.* from the Athornan, Artheshtar, Vastriosh and Hutokhsh) any priest of the evil religion and ruler of the evil religion who seemed to be full of enmity to the faith, (in fact he drove out) all these evil men. And he has exalted the Zoroastrians (through their faith) by giving them from time to time encouragement and instruction regarding the faith.

Again (Khusro) has given this order about the (priests 22
gifted with) divine wisdom—that the clever men who explain the truth of the Mazda-worshipping faith should through their good judgment and foresight encourage the

* Adarbad son of Marespand was a famous and learned Dastur who by his exposition of the faith and by his miracles brought over many to the Zoroastrian faith. The Pehlvi prayers Patet-Pashemani, Nam-Setayeshn, Setayesh-i-haft ameshaspenta are his compositions.

ignorant by teaching them the faith and make them as steadfast as possible in their faith. And the learned supreme high priest, the Dastur of the Dasturs should not enter into religious discussion with the people. But he should through pure thought, word and deed be on the side of the good spirits. And he should piously worship and pray to God through the Mathras that by (his) worshipping with the Mathras we might always call to our mind the leader of our people *i. e.* of the Magus* to wit Ahurmazd. The Lord (God) is manifest unto us through spiritual understanding. And the Lord shows us through spiritual thought the measures for our salvation so as to be understanded of us of the world. We will continue to love Him fully from among the Yazads by both the agencies (of the spiritual and bodily faculties). And we will continue to remember the Yazads who work for the prosperity of God's world in order that religious merit might accrue to those of the good faith.

23 Again that king (*i. e.* Khosro) in addition to this (work) sent the inhabitants of Iran studying the Mazda-worshipping faith to Khoneras† to study under teachers of exalted wisdom, so that we might acquire full adornment through knowledge of the divine religion. These keep aloof from perverse discussions, exhort (men to lead a good life) through the words of the Avesta and compose books

---

* The Magus *i. e.* the Mazda-worshipping Zoroastrians.

† From this it appears that Khoneras which was the chief centre of Zoroastrian studies in the time of Vishtasp maintained the same position in the time of Khosro. Here lived Zoroaster's disciple Frashaoshtra son of Habub, Isaduastar and the supreme high priest Adarbad Marespand.

of wisdom. And people through their wise writings keep themselves moderate and honoured by obeying those who enlighten them. Again for this reason all men regard the Mazda-worshipping faith of divine wisdom as meant for the final existence. Hence intellectual strangers continue coming to this place (*i. e.* Iran) for (studying) the Ahurmazd-worshipping divine religion. Explanation of the Mazda-worshipping faith is afforded to people from the outside who continue coming to obtain connection with and zeal for the new religion. And the Dasturs after many (religious) researches with still greater zeal travel and instruct those who cannot come there (*i. e.* to Iran) for the work of obtaining the benefit of the faith.

Again (Khosru) thus addressed all the mobeds who 24
are evidently servants of God and of virtuous disposition—I order you with the best wish (*i. e.* most sincerely) that you should create a taste for the Avesta and its exposition with new and new zeal. And by the acquisition of its knowledge (*i. e.* of the Avesta) the worthy people of the world should be made exalted in rank. They should fully instruct such, as are capable of learning, from among the people of the world, who do not understand the Creator nor the details regarding His miraculous spiritual-creation. Such as are wanting in intelligence and are of perverse thoughts should be instructed in the faith in the way that seems best, to wit, by comparisons (and examples) And he who can instruct (people) in the faith with such wisdom should be regarded as the instructing (priest).

25 The profession of that instructor in the faith, who is a teacher fit for the above (work), who has spiritual gifts, who instructs (men) in every wisdom of the faith and who likewise plainly tells with wisdom the vices of the world to every one, is the only one which makes men (incline) to the divine faith. He should not expound anything on the authority of the faith which is not in agreement with the exposition of the faith. Likewise he should teach on the authority of the faith everything that is found in the faith as a duty he owes to his office.

26 (The Creator Ahurmazd) for (the maintenance of) His authority produced and gave being to the increase-giving Spendârmat of obedient thought, the fifth among his holy relatives. This is the begetting power for begetting spiritual and earthly creation (in the world). Through Spendârmat is the strength of the earthly body, the sense of feeling, courage and every kind of foresight. Man is obedient to God and possessing His glory on account of the presence in him of thought, word and deed which makes him obedient to God. For in pious men is the lodgment of the Yazads for the complete recompense of virtue and the presence of the Yazads vanishes (from among men) on account of their connection with impiety. Moreover in men is the relation of exalting foresight and five other substances (life, soul, intellect, conscience and guarding spirit) whose names are mentioned in religion.

27 Ahurmazd created among (His) relatives (*i. e.* the Archangels) the essence of (archangel) Huaretât sixth in

high dignity, always bestowing gifts and endowed with the thought of obedience. This creation on account of its communion with many earthly substances (especially time and water) yields good thought to the good creation in its allotted work, takes proper care of it, as a faithful companion keeps itself in communion with the essence of (the good creation,) and out of the feeling of kinship keeps itself united with (the good creation) to show it the full and proper path in every work and process. In the same manner, the hidden qualities, which are with Huaretât—viz, the resplendent fravashi, conscience, life, intelligence, wisdom and others pertaining to the affairs of the soul,—remain as the corrector and manager of the body. The invisible physical senses give intimation unto the soul, of sinful actions which the body commits with regard to the soul. These invisible (senses) are called the mediators between body and soul. And these senses yield happiness to both body and soul by making these two assist each other.

The seventh (related to Ahurmazd) is (the Archangel) 28
Ameretât, which, besides yielding protection unto men, always keeps living men immortal and connected with the (faithful) flock. He is the promoter of thoughtful, meditating nature, bestower of progeny to the warriors, and begettor of good thought among those who are born. He yields radiance to the bodies of those who are born good and is of many natures through the mingling of wisdom.

The one existence of God perfects and completes itself 29
in seven (including the six spiritual archangels.) It befits

all to thank God for perfection in all deeds (as every nature obtains capacity to enjoy life) and for being engaged in their proper work. God gets victory (over Aharman) through the thanks given unto Him by the creatures for being able to occupy themselves in their proper work. This thanks-giving (from men) is due on account of the nature they have received from Him (*i. e.* on account of the useful life obtained from Him.)

30 Learned archpriests must impart a knowledge of religion to the creatures of God. From the scholars of the Mâthra-utterances well-versed in religion is attained a proper understanding of the industry each man ought to engage in and of the way he should work.

31 The creatures are not informed as regards the infinite time connected with God, its nature being understood only by the unique existence (*i. e.*) the Creator himself.

32 The creation of finite time on earth is for (bringing about) the improvement of the creatures having existence by means of a change from one (condition) to another (the change being from the material world, into which man is born from the spiritual, back into the spiritual state.) As regards the cause of creation, it is said in religion that every one comes into being from Him who has being (*i. e.* God) and every creature that is created obtains existence from the existent (*i. e.* God.)

33 The utterances of God (*i. e.* the sayings of the Mazdayasnān religion) are a law unto the existing (*i. e.* to men.) There is nothing without order. Some of the substances

are finite. Moreover the substance wanting in order is from the blemish giver (*i. e.* is on the side of Aharman,) and is said to be the substance following the law of wicked similitude (*i. e.* of Aharman) and existing without rule and limit (*i. e.* without the restriction of law.) Just as the period of the Creator's existence is infinite so is the exalted soul; how can it (ever) have non-existence?

The creation which is produced receives by its actions 34
gifts of a high order from God.

Moreover men perform meritorious actions on account 35
of fate or destiny and it is on account of (destiny) that a being of the earth is considered famous among the spiritual yazads. Through the performance of actions pertaining to the spiritual world is man's high destiny. In this world a man of greatness receives the favour of God so long as he has faith in the shining yazads. In the same manner a man following the reverse path turns to meanness and degradation through worldliness. The good thought power Vohuman which gives light to the eye (*i. e.* the understanding) of man is (obtained) by loving the powerful wealth (*i. e.* course of life) which makes for improvement. He who is without this wealth is without the abovementioned things (for the improvement of wisdom.)

Men ought to raise themselves to illustrious positions 36
by worldly knowledge and by education (which enables them) to read and write. They should keep themselves within the bounds of law and order by the precepts of the

faith and purchase many books containing wise sayings. For obtaining immortality (in the next world) they should duly praise the helping yazads and struggle with (the wicked.) Many virtuous men improve and exalt the one substance (*i. e.* the soul) by praising the yazads. (The archpriests) explain to the people the nature of the several (wicked beings) who are always for quarrel, inimical to the creations of (Ahurmazd) and helpful to the creatures of darkness.

37 (Men) ought to remember as the giver of existence the Creator who endowed living men with bodies possessing complete supremacy, with the help of fire and water.

38 Those who do not turn to the faith of the Daevas (*i. e.* those who cling to the religion of Mazda-worship with firm faith) must be rewarded. Those who lead mankind with the intention of making them recognise one God must be made the governors of the world, and those who keep to the mandates of religion must be called (men) of pure origin. In the same manner the contemplators of Divine knowledge must be rewarded with such gifts as they desire.

39 Things which are fit to be supplied at some place for (keeping up) the existence (of animate beings) must be most certainly borne there in any way (that is possible;) as for instance, the water of the river which gives strength to life, and medicine prepared in cold and warm water for (removing) discomfort from the soul (both in life and at the time of death.) It is the good thoughtful (physician)

who knows the proper medicine for (giving) blood, shining (complexion), consciousness and taste.

Just as the flame is through live fire, light through flame, and twilight after light, in the same manner, the greater or less recovery (of animate beings) from many a disease, takes place by means of medicinal herbs. 40

Just as the date tree grows up from the date-stone, in the same manner the production of man is through the act of procreation. 41

For the connection of progeny (*i. e.* for begetting offspring) the sexual congress of one person with another is (essential.) 42

Permanence of life depends on the soul's connexion with the body. 43

Rain or the yazads bestowing rain are the cause of prosperity to living beings. 44

The permanence of friendship and amity is through seeing and conversing with one another. 45

How is existence brought about? Just as one substance is evolved out of another according to its own laws and in the finite time (fixed for it.) 46

What the produce of a certain city is, or what grows up in its lands is understood by a knowledge of (the city.) 47

The first gift of life-giving Creator is as regards the soul. The students of the Mâthra properly understand the different gifts relating to the soul, bestowed by the Creator. 48

Nor are the proper remedies for the last pangs of the soul hidden from them.

49 The following are the questions of those who retail scandal against honest religious beliefs.

50 Is the potent being (God) finite or not?

51 Is the potent being (God) capable of wisdom to a limited extent or more than that (*i. e.* is He omniscient or not?)

52 Does (God) irradiate His glory through intermediaries?

53 If the potent being (God) be infinite, how can He be called potent being? Again how can one possessing finite power be called the potent being?

54 Should all works be done at their proper (*i. e.* destined) time? Can they be done at other times? Can a good work be without reward?

55 Are all works done at present in accord with knowledge and wisdom? If a work is connected with the original strength (*i. e.* has come from the source of goodness, God) how can it be said in light of the faith to belong to infinite time?

56 How can the leader of darkness be truthful? By whom is the true leader led astray?

57 How does the life-giver (God) give outward form (to all substances?)

58 How can the faithful of this world perform actions the aim and object of which would be the same as (the

aim and object) of (the yazads and Ameshaspends) the radiant beings who always carry out God's wishes?

In what ways is the worshipper of God distinct from 59
the one who scorns Him? Why should one who has 60
power of endurance complain (against pain?) How can a 61
substance become very famous?

62 The Sun shines on the earth according to the time of the season. Why are (then) some places without the heat of the illuminator? Although (substances) improve by means of the illuminating Sun, some places are (even) at noontide moist and dirty. Why should it be that one place is moist in spite of the noon-day heat whereas another gets more than its portion of the light of the Sun?

63 How is the inability to look at the effulgent light (of the Sun to be explained?) Why is the weakening and enfeebling of the eye-sight thereby? How can pain proceed from the luminous Sun which derives its power from God?

64 Do the yazads guarding the earth give up the work of man's salvation, through fear of the wicked?

65 How can the expelled Blemish-giver be (present) in him who is innocent? If God should recompense them and make them of great worth how can the truthful ever think of sorrow and the charitable bestowers of corn ever suffer from hunger?

66 People consider the evidence of (persons) of high descent as throwing more light than that of untrue

speakers; but why should they be considered of high descent and lofty dignity if they serve the will of sovereigns of low worth. One whom God has not declared to be of (royal) family in the Avesta is not to be considered royal. But if (such a person) serve not the will of wicked sovereigns should his royal descent be acknowledged?

67 How can the Emperor Artakhshir Pâpakân's sovereignty be acknowledged in spite of the severance of authority from several of his direct ancestors?

68 The archpriests acquainted with religion understood beforehand the object of these questions and hence all the questions were not attended to, but those questions, whose replies seemed to them to be productive of profit to the earthly people and in consonance with the soul's improvement, have been answered as detailed below:—

Replies.

69 A.—The answer is this that the leader of religion (the chief archpriest) remains glorious by receiving God's halo of exalted worth. In the same manner he is the agent (of God) to encourage people to perform works of religion by means of his far-seeing understanding. Therefore by actions unworthy of a leader he does not lose his previously obtained position as a leader of religion.

70 A.—The star-readers (*i. e.* astrologers) understand the worth of the allotment (of destiny by the stars).

How long are the chief allotting (stars) to move in bad aspects? How long are they in conjunction with the malignant owner of bad aspects? how long does the man (influenced by such stars) work in the way of wisdom? The laws relating to these and other (astrological) details the astrologers learn from writings on the earth (*i. e.* from astrology). Astrologers can foretell the good events of a man's (life) from his horoscope. And physicians can explain the details (regarding) the health of the body, the safety of the body and the connection of the soul with the body. Those who are connected (with a man) infer from his outward movements his life, the destruction of his life, his actions and his investigations. A knowledge of the substances and of the creation of time and place is (attained) by (the explanation of) the creator (*i. e.* by inspiration.) Through the nature (of the substance) is (attained) the knowledge of its qualities and through creation its existence (is known). A knowledge of perverse substances is attained through understanding the nature of acceptable substances. 71

A.—The obedient soul (created by) the Almighty is so on account of the connection and radiance of the immortal (yazads) whose knowledge the holy God has bestowed on (the obedient soul). With the blessing of that radiance that (man) becomes famous by performing every earthly action according to his will. And through unanimity with the opponent (Ganamino) man prevents his nature (from virtuous actions). And he who completely reforms the dif- 72

ferent natures of the adversary's (connections) renders himself fortunate. His progeny keeps to the original (nature from which he is sprung). The race of horses is (sprung up) from the first horse; the production of orange is from the first orange tree. In the same manner, that a man should completely improve his progeny, for its safety and continuance, is necessary for making his race famous.

73 Through abiding by the mandates of God (*i. e.* observing the precepts of religion on earth) the soul of man and his progeny acquire an insight into the things relative to the good creation (*i. e.* the spiritual world), eternal wisdom and (eternal) time (as naturally as) the eye (acquires) the power of vision. By means of this every nature keeps his material existence connected with God, in the same manner as twilight is connected with light.

74 The religious governor conversant with religion is a great instrument, for the worship and praise of God.

75 Firstly—(The king) must be susceptible of beneficent wisdom, and useful to those related with him. Secondly—The king is supposed to pay respect to worthy beings (*i. e.* men walking in the path of God). Thirdly—(The king) is supposed to be without deviation from divine mandates, fulfilling God's wish, and is reckoned superior through (possessing) God's wisdom. Fourthly—(The king) does not become supreme by disowning the superiority of the potent yazads, but is supposed to perform other dishonest actions, through adverse intentions. (The

king) who deals justice, according to the precepts of God's revelation, has an effective remedy for the griefs of the people of this world and keeps his subjects well-off by means of justice. And that (king) preserves his dignity with permanent fame by means of these (his) actions, (which are) without harm and bring on prosperity. It behoves the king to inflict on men two kinds of punishment for their offences in order to establish his fame. The one (punishment) is bodily (*i. e.* giving physical labour to the body) and the other is the infliction of fine. The sage judges, studying the Mathra, know every kind of punishment. The man under the dominion of (the demons) the instructors of sins, declares (in a court of justice) that he is a witness, and gives harmful evidence, inspite of not seeing (anything). How can that man receive salvation from the sin of unfaithfulness? The students of justice discern the (real) thoughts of these men of (wicked) connection, on account of the lodgement of the yazads among them, (which lodgement is) like the lodgement of water in clay. The connection of adverse (*i. e.* unjust) judges is harmful (to the yazads), therefore they are regarded as not connected (with the yazads). For this same reason the substance under the dominion of the yazads is considered to be of exalted (*i. e.* supernal) existence, and the substance not under their dominion is called (the thing) of darkness (infernal) and non-existent. Again, the substance under the dominion of (Ganamino) the despoiler of existence, enjoys the (wicked) existence of its master. The substance possessing the wisdom of the yazads acts in the creation,

just like an effulgent supernal power. And so long as the substance during its life does not excite (itself) (with Ahriman's power), it is said to be of proper connection. And those men of whom yazads are supposed to be the masters are the servants of God, enjoying His favour; harm cannot reach them.

76 (In reply to the questions: Has God who is worthy of (eternal) existence any limit? and in knowledge is He capable to a certain extent or is His capability beyond limit?) The explanation thereof is that God has concern with finite time, and is Lord of finite knowledge, but He being (Himself) without limit as to knowledge and time, is said to be of unlimited time and unlimited knowledge.

77 (Is there any transmission of Light from one to another? The answer to which is that) the God of Existence is the best leader (of the world temporal and spiritual) and He is capable of imparting His own Light to another.
78 To the people who have existence God, through His chief creation (*i. e.* through the good-thinking angelic power), giveth a comprehension of the end of the Creation.

79 Those that are dwellers in Hell have been mention-
80 ed as (inmates) of Darkness, not of Light. Whatever elements there are of heat, cold, moisture, and dryness in the bodies of those (*i. e.* men) living as the companions of the yazads, they have been created (by God) for doing the work of the body. They thus serve to keep in good order the vitality and are the means of keeping the body sound.

In the same way some (evil agencies) that do harm (to the
body) cause the elements of cold and dryness to dwell in
the body, and permeate the human system to the injury
of the elements of heat and moisture that do the work of
vivifying the body. The co-existence of these four
elements in equitable relations with each other tends to the
amelioration of the body. Unfair and defective agencies 81
cause harm to the body. The Life-giving One (God) is
not the sustainer of the adverse creation. All men oppose,
obstruct, and fight with one another for the existence of the
principle with which they are connected (*i. e.* are either for
Spenâmino or Ganâmino). Nay, the different opponents who
fully-grace the principle to which they belong are related to
their kind (*i. e.* to the side to which each has given his choice).
Thus a thing of cold (essence) is known to suppress heat, and
a thing of dry (essence) to suppress moisture. When the
representative of one side comes into contact with the
representative of the other, it is not for the purpose of
suppressing him altogether, but with the motive of obs-
tructing the work assigned to him by (natural) Law. The
uniform state of the blood is due to the dryness which is
related to heat and moisture which is related to cold. In
the same way an organic body is rendered unfit when
heat accompanies moisture, and cold accompanies dryness;
the blood stops in consequence, and at once flows in the
opposite direction. As the sources of the elements bring
about dryness connected with heat, and moisture connected
with cold, there is such a commingling of heat with cold
and of dryness with moisture, that this relation being

kept up in the body, it conduces to the proper animation of the same, and the body always remains busy at its work along with the connected yazads. All misunderstandings and quarrels which now occur at times between individuals, are due to the related influences becoming unworthy. This is brought about by the lower existences (*i. e.* the evil powers of the demons) commingling in the body. When those of one kind make a sudden attempt to make the body unfit, it is brought into affinity with death. And the ruin of the body is through its being enfeebled in many ways by destructive evil tendencies. Also the spirit that is opposed to the vital action of the body is the (invisible) one that tries to make the body act contrary to uniform laws. The man works for the good life of his body through the spiritual powers which work for his (virtuous) existence. The cessation of the work of existence, pertaining to the good recompense of the soul, is due te the body becoming lightless (*i. e.* lifeless). By the development of the work of the destructive forces (in the body) the enfeebling powers therein get strengthened. The good bright yazads that have relation with men keep them from contact with the adverse forces (*i. e.* the demons). It is mentioned in the religious books that it is through the influence of the spiritually existing yazads residing in men, that they (men) are free from various kinds of harm and evil.

82 Again, among the various professions the choicest is that of the heads of the Religion, and the one pertaining to the attainment of the love of the yazads, and that of leading oneself to the performance of noble actions in this world.

The knowledge of what man's duties are and what 83
they are not is acquired by man through there being a sufficient number of the family of the religious leaders (*i. e.* through there being a sufficient number of Dasturs and Mobeds informed in religion), who are the ardent (*i. e.* careful) preservers of the Avesta and its commentaries. And they are thus the expounders of the religion in public to the people of the world, the instructors of the philosophy of the Religion to the people, and the proclaimers of the (religious) truth to those that argue perversely against it. They are those that embarass all famine-producers and ravagers of fertility. They are those that attract people to the worship of God, and make them obey their kings and honour the decisions of their judges. They are those that make the people of the four divisions (the *Athornâns*, the *Artheshtârs*, the *Vâstriosh* and the *Hûtôkhsh*) illustrious in their respective occupations. And by means of questions and answers pertaining to Aûharmazd, they make them devoted to religion, students of religion, and worshippers of God. They keep in currency the requirements of the other Athornâns, (*i. e.* they supply them the things they want), and fulfil their wishes, whereby good and respectable families are maintained honourably. And so those (men) that are the instructors in the Zarthoshtî religion are the promoters of the desire for religion and the disseminators
of the knowledge of it. The other thing pertaining to the 84
Mazdayasnian faith, (*i. e.* wisdom), which, in so far as it serves the purpose of clearing up all misunderstanding (*i. e.* doubts), is pleasing to those that tread the path of God,

is to be kept pure. And the new seekers after knowledge must, by being put in the way of acquiring it, be kept above want. In him that does not advance his community, and forbids not men from immoral acts, good faith should not be placed. And he should never be regarded as a leader (of the community) or as one who can remove the apprehensions of each individual, or as one who can make the other creation (*i. e.* the athiests) obedient to God.

85 Through repentance of sin is attainable the receiving of the recompense for righteousness and the discarding of sin. And after that there is no occasion for punishment. Connection with the meed for a single act of righteousness is the cause of the reduction of the punishment for the sins (of that man). It is God's object to make those, who disobey the commands of the king, deserving of various kinds of punishment by way of justice. Among them, the one who disobeys the commands (of the king), and the one who is imprisoned for all the offences relating to the soul, are to be released by order of the State. Also, if a prisoner has been put in imprisonment by recourse to ways contrary to orders, (*i. e.* in contravention of the laws of justice), for causing grievous wrong to his soul, it is a kind of oppression. Again, at the bidding of the physician that heals the disorders of the soul (*i. e.* the Dasturs of the religion), it would be conformable to religion to let off a highway man from capital punishment.

86 For the leaders of the world—those that are crowned with supreme majesty (*i. e.* the king and the Dasturs)—the equitable Government of Iranshehr is feasible through

illustrious judges--the dispensers of justice. The maintenance of the sovereignty over the seven regions by the Zoroastrians is due to there being an abode within them of Religion, the Kayân majesty, and other glories. Again, the means that they have for living in exuberance (*i.e.* in comfort), and the cause of all their pristine greatness and supremacy are due to their having within them the coming and the going of the Yazads (*i. e.* to their intercourse with the Yazads and Ameshaspends). And it is on account of this very sovereignty (endowed with Yazadi majesty) that such a king of Iran is able to invest with power the rulers of the seven regions. As the flame of a fire is due to its relation with the inward glow, and as light is due to its relation with the flame, in the same manner is Wisdom due to Religion, and superior power is attainable (by man) by his relation with the instructor of the Religion. And through an insight into (*i. e.* comprehension of) it is the (righteous) existence of man. And through his connection with the open path (of religion) is the test (of man). And through such power (of religious wisdom) is the body able to perform the functions necessary to the soul. And through soundness of the body is the preservation of the soul. All Irânians (*i. e.* Mazdayasnians) by so regulating themselves can live with a superior kind of strength. Those of the citizens that give instruction in (the acquirement of) knowledge, spiritual forces, art, courage, physical strength, and prosperity, make the rule of the king of Iran supreme, auspicious, and honoured.

87 The greatness of the Iranians (*i. e.* the Mazdayasnians) is owing to truthfulness in all matters, kind regard, and meditation on the design of Providence in all powerful creations. By these means they keep in affinity to their source (*i. e.* their Creator), and obtain victory over men of the opposite nature and over the ignoble and wild-looking subject nations of other cities. Again the Mazdayasnians should give good advice to the people that be of harsh and abominable traits, evil-worshippers, and enfeebled, so that these may not waste their life in vain actions. And they should form men, who are not of good essence (*i. e.* are evil), into being good men, like the present good-thinking pious men, who are particularly careful in their adherence to noble speech and in keeping aloof from base things.

88 Had not the people of the good Creation put themselves at first into an awkward position before the rulers, by the use of (inept) expressions, they would never have become uncircumspect, but could have remained with their faculties on the alert. And had they not in this way come to disregard the Divine commands, and to deprive themselves of the intellect guarded over by the Yazads, they would have been able to understand what things are to be done and what not to be done. And they would have known that the Yazadî effulgence of the luminous soul cannot for long dwell in the body; just as the sun refrains from making luminous (for all time) the

good things that shine by the sun's light. (The Yazadî radiance) has been known to be interrupted by the man's being very careless. Therefore it is that for certain reasons contradictory words should not be uttered in the presence of rulers; and in order to keep oneself in good repute one should, in their presence, give expression to one's thoughts after mature consideration.

Premeditation is necessary in questioning and in 89
answering, and then the question may be put, or the reply given, in the proper way. It is the way of the priests of the false religions not to act with good sense, before they are overpowered.

Before putting a question in one's turn, one should 90
catch the drift of the opponent's argument. Again, in a discussion, he that speaks much should not be checked, but his reasoning should be well listened to. Also, in a discussion, if there be a question, it should be satisfactorily answered. If there be many such questions they should be dealt with in various ways.

The perfect glory (*i. e.* the Divine gift) that fits men 91
for leadership is of this nature, *viz.* that such people take upon themselves to answer properly the questions of those that argue well; but he that has the faculty for (mere) fault finding is not convinced thereby (*i. e.* by such right explanation); because such a disputant does not argue for self-improvement. Nor is his discussion pertaining to the soul, and therefore such discussion should be dropped. But (the discussion) which is beneficial, and pertaining

to the salvation (of the soul) from Hell, and for the welfare of the soul, should not be set aside, but should be carried out to the solution. Nor should one refrain from exposing falsehood, wrong ideas, and wickedness. To secure their deliverance from Hell, they (the people) should be led, by all kinds of truth, to have implicit and unshaken faith; and from this there should be no turning aside for whatsoever reason. And like the spring season one should show himself at his best in his ardour (for expounding the religion). If the signification of anything (pertaining to religion) be not clear, it should be given out as unintelligible. And in the argument whatever is worth esteeming should be appreciated in detail. Moreover, no wrong deed that might have been done should be admired. But the right action only that has been performed by the help of God should be accepted as beneficial.

92 The foremost leader of the religion (*i. e.* the Dasturân Dastûr) should imbue the people with ardour for the religion, and should induce them to be very industrious, in order to make them excel in their routine of work, and should exhort them to acquire other noble arts.

93 Those that have been in touch with the Yazads (*viz.* the believing Mazdayasnians), should, by girding themselves for the fight, making use of the right understanding (about Spenâmino and Ganâmino), ward off one of them (the Ganâmino), and follow the other (the Spenâmino). And with the strength and courage derived from the Spenâmino

they should attack the other (Ganâmino), and (by the help of the Spenâmino) they should obtain the nourishment of their nature. Till the end, the fight should be maintained with Ganâmino, who should never be regarded as having received good training.

The charitable man is he who bestows in charity 94
from his own (acquired) wealth. And the truthful man is he who never speaks untruth on behalf of or about another person.

The grateful man is he who recognises an obligation. 95
Gratitude should be shown towards him to whom one, like a dependant, is under obligation for his life. And, secondly, gratitude should be shown towards him who having the power to harm hath done no harm; and finally, when one has experienced all possible good from him, one must assuredly show one's gratitude by words and deeds.

Those that are engaged in the enquiry (*i. e.* search) 96
after immortality, acceptable to God, and (are the friends) of the benevolent (*i. e.* the imparters of religious instruction), and of other benefactors, are the procurers of other felicities for their kith and kin; and by not bearing any ill-feeling towards robbers and other harm-doers, towards prisoners, and other criminals and wretched people, and by making them happy and faithful, they prove themselves possessors of the good strength worth being grateful for. (*i. e.* Those who showing compassion towards robbers, prisoners, and sinners, lead them to improvement, really

bring them under their obligation by making them staunch believers (in the faith). But by cherishing hatred towards them they are held to be in danger of becoming guilty.

97 A father ought to reform his son, if he be unworthy, by inculcating in him noble thoughts (*i. e.* by religious instruction). So, if a man from want of assistance be incapable of doing any work, he should, in order that he may surmount all kinds of wretchedness, be given the means to acquire more wealth.

98 A discussion on religion may be entered into with those of the controversialists on religious subjects, who are so (learned) as to be able to give authoritative decision on all subjects. Thus the truth on their side being known, they may have no occasion to punish, according to the dictates of the Nasks (of the Avesta), the priests of the false religion.

99 A certain nation's scriptures, known by the name of Tûrê* (*i. e.* the scriptures of the Jews *viz.* the Torât or the Injîl) have been regarded as the words of the devils, and are not worthy of belief. Nothing mentioned therein deserves to be done for the benefit of the creation. Because the writing makes mention of irrelevant matters which ought not to have been introduced therein. Whatever therein is not good writing is the concoction of various writers, and therefore such writing is said to be of soul-cramping

* Tûrê—Moulvi Fazleali in his Persian English Dictionary, ed. 1885, gives the meaning of توره as Law. توریت —The Book of Moses.

tendency. And these concocted accounts the Jews regard as the revelation of the original creation (*i. e.* pertaining to the celestial Yazads).

To the Rûmîs who help the Yazdân-worshippers of 100
good wisdom (*i. e.* who help those of the Mazdayasnian faith) and to others who live a similar (good) life, should be expounded the original text of the 'Ganjê-Shapigân.' (In other words, the Jews and the Greeks who wish to believe in the Mazdayasnian religion), and such of them as have no faith in their own, and want to improve, should be thoroughly instructed in the religion.

If in other countries there be any writings (respecting 101
our religion) worth reading, new, ameliorating, good, and divinely inspired, these should be procured; and there should be no backwardness in the study of them and in the researches into them. And whatever in the writings of other nations is unbelievable should not be accepted.

The nature that has concern with the greatest develop- 102
ment of wisdom (*i. e.* is studious) must be admired. Attention should be given to the writings of (the men of) other countries, and the same should not be destroyed.

In these writings (of men of other countries) if there 103
be any passages and aphorisms pertaining to the service of the one God, it is not every comment thereon or every maxim that is to be indescriminately given publicity out of the body of those writings and maxims; but we should make from them a selection of the original (sacred) passages and maxims (pertaining to our religion). And the

books in the Ganjê-Shapigân should be read with careful attention to all the passages.

104 In these writings (*i. e.* those pertaining to our religion) the human body is treated of in four parts, of which the head is said to be presided over by the Athornân (*i. e.* the priestly) class, the hand by the Artheshtâr (*i. e.* the warrior) class, the stomach by the agricultural class, and the leg by the people who follow good avocations for livelihood.

105 The human soul is said to have the chief control over all the above-mentioned four classes, and the soul itself is said to be under the dominion of God.

106 The words and deeds of every man are evidently influenced by a twofold object. His first object is to qualify himself for the final (welfare), and his second object is to endow himself with noble thoughts by so training himself for the profession (of piety.)

107 The Irânians (*i. e.* the God-fearing Mazdayasnians) are deserving of praise on account of all their honest dealings, while dishonest and blemishful men deserve to be condemned.

108 The celebrated erudite Senecas* of Rûm, and the savants of India have shown an appreciation of and have much admired the foresighted persons of Iran. They adopted their expressions and ideas, and on seeing the great worth of these wise men of Iran showed their preference for them.

---

* The very able philosophers of Rome were called by the Romans, in their speeches and writings, Senecas.

For the same reason many scholars became worthy to obtain high position and favour from the (Iranian) rulers. And by obtaining high recompense and support (from the Iranian leaders), they, in order to get a full reward of their merit, much dreaded these leaders in this world, and were much afraid of punishment in the next. And they abstained from these blemishes, so that they might continue (to receive) honest recompense from their Iranian superiors who could hold them back (from such blemishes.) 109

And they themselves, (*i. e.* the leaders), in their desire to obtain a good recompense for their souls, abstained from any carelessness that might cause them to be miserable in the abode or palace, village or city of the next world; and they never gave way to any lustful passion. But they cherished the learned men, with the view of securing distinction as men of worth. And they were held in high esteem among the rulers; for from the illiterate is not to be expected the approval of a noble action, or mature consideration; nay, on the contrary, there proceed from them various evils. The unwise have not the tact to acquire the desirable sufficient independence pleasing to the rulers. So an honoured ruler, by keeping aloof from the unwise, can put himself in the way of acquiring the desired degree of excellence. His endeavours should not be directed towards any base or injurious ends, but he should strive by counteracting such tendencies to attain to a high position in the next world. Such a ruler gives good attention to the orders he issues and to other regulations (pertaining to

the State); and thereby ensures a pleasant enjoyment of his dignity.

110 The (State-administering) chiefs should choose as their king a person of high rank and good repute. None but a man of worth should be elected king. For this purpose a distinguished person related to the chiefs should be secured. Individual predilections should have no weight in the choice of a king. Further, if the person (fixed upon) be not of kingly descent, another one should be procured from a different place, as in the interests of justice the election (of a king) is indispensable.

111 To those wise men who choose to retire from the post conferred on them by the king, or who, in order that they may live in contentment, give up the business or service which was entrusted to them,—to those that entertain such good notions of securing happiness, no benefit can accrue in life by this relinquishment (of their work). Because, if against their wishes they be again forcibly carried off by order of the State, and be forced to resume their work, they would find no enjoyment in it. Therefore they should stick to and perform faithfully whatever works appear to them to be of public or private benefit.

112 The learned kings of the State, with the view of ruling with a high degree of efficiency, should strive (for the fulfilment), by Divine Grace, of new and noble aspirations, such as:—encouraging the learned, the illustrious, and the charitable; being grateful towards those who are loyal to and have affection for the State; conferring of bounty on the suppliants, and on those that are in solicitude owing

to poverty; gratifying with a good and befitting remuneration annually the learned men who may be in constant anxiety for having to labour for their food and livelihood; and the giving of every-day donations, according to the needs of their circumstances, and for the glorification of the (next) spiritual world, to the conspicuous true-believers who come into the (royal) presence. On those that are misers greedy for amassing worldly pelf, on those that have no reverence for the soul, and on those that abstain not from sins, nothing should be bestowed, so that they might not get facilities for taking to drink and of robbing the wise of their due.

Every man that has a material body should regard 113
his own marriage as a good work incumbent on him to perform.* He should strive diligently at his avocation that he may live in happiness. He should take good care of the materials of power (*i. e.* good deeds for the next world) that his lifetime may pass in contentment. And he should promote the marriages of others.

If thou wishest to be educated, give thy choice to the 114
works of the foresighted (*i. e.* works pertaining to God). If thou wouldst avoid hard times, refrain from giving thy approval to works involving afflictions of various kinds.

Who are our instructors? The Dastoors learned 115
in religion.

---

* In Vendidad XIV. 15 God has laid strict injunctions on every man and woman attaining the age of 15 to make arrangements about marriage. It therefore behoves a Zoroastrian to marry at this age, and provide for the continuance of his progeny in this world. (Translator).

116 In what subjects have they to instruct us? In noble things (belonging to) three (places.)

117 In noble things of what places? This world, the next world, and Tanê-pasîn (*i. e.* the final imperishable embodiment).

118 Of what thing should we choose the good recompense? Of righteousness.

119 How can we get instruction in this subject? From what the Dastûr of the religion says.

120 On our soul's parting from the body, who will take us (to the spiritual world), and by what path? The good-contriving guest (*i. e.* the guardian angel of the good conscience) by way (of Heaven.)

121 By what powers can we attain to the lodgment (within us) of good thoughts? By the resolve of obedience to God.

122 How can we acquire the resolve of such obedience?

123 By concentrated meditation through the acuteness of the intellect. I, for once, teach you two words of wisdom—that you should do good deeds, and should refrain from doing deeds which should not be done.

124 What deeds should we eschew and what deeds should we do? Evil thoughts, evil words, and evil deeds we should eschew; and good thoughts, good words, and good deeds we should adopt. Each of these maxims is good for you.

BOOK FIFTH.

May the Light (i. e. the blessed Rule) of Auharmazd, who is the Life of all the wisdom contained in the Mazdayasnian Religion, be ever prevalent. 1

This is the fifth volume of the writings of Âdar Frobag son of Farrôkhzâd, a practiser of virtue and a guide of the good Religion. And it is known as the writing about the Selamis. 2

The guide of the good Religion, Âdar Frobag son of Farrokhzâd, who was a leader of the faithful, has expressed in this writing his views about the answers to some of the good, mysterious, and pleasing questions put by those who were all known as the tribe of the descendants of Selam. 3

This writing was sent to Âdar Frobag by a venerable chief of Iranian descent. His ancestors had, for the purpose of dethroning a ruler perverse, evil doing, and following a gross devil-worshipping and harmful religion, gone under the leadership of and as the allies of Bakhtenarsiya* into the midst of that martial tribe. And king Kai Lohrâsp had sent them with Bakhtenarsiya from Iranshehr to Arume-mukaddas, where the faithful who had a conception of the 4

* Bakhtenarsiya is the other name of the Iranian Warrior Reham Gôdrez. On Lohrasp's succeeding Kaikhosru to the throne of Iran, he appointed Reham Godrez as one of the commanders of his army and sent him to fight with the idol-worshipping ruler of Jerusalem. And the said warrior, after defeating the heathen king took the kingdom under his charge, and by the order of king Lohrasp ruled over it. Bakhtenarsiya was living till the reign of Behman. The Shahnameh makes no mention of "Bakhtulnasriya," but we find details given in the Tarikhe Tabari, in the portion which treats of the history of Jerusalem and of Bakhtulnasriya from the time of Lohrasp to that of Behman. Behman had during his reign brought about the prosperity of Jerusalem.

good religion were believers in, and had a knowledge of the tenets of the religion of Jamshed of the noble race. After many fights, in order to induce, by various arguments and by exposition of religious points, those devoted adherents of the religion of Jamshed to believe in and to adopt the other (*i. e.* the Mazdayasnian Zarthoshti religion), and after expounding the tenets (of the latter faith) and discussing the same by way of questions and answers, they had purified the students of the religion by imbuing them with a yearning for the precepts thereof.

5 Before the advent of the holy Zarthosht (descendant) of the devout Spetmân in what way had the preceding prophets been initiated into this religion? In this way:—The messages brought by the angels, who revealed this pure good religion from time to time, had induced them to adopt the religion everywhere. An account of the thoughtful followers of religion, who had adopted this religion (is as under). The (first) man to have faith in this religion was Gayômard; and after him Mashiya, Sâmak, Hôshang, Takhmorasp, Jamshed, Farêdûn, Mânoshchehr, Sehm, and the Kayânian kings. Besides them there were many other leading men, who used to propagate the religion by expounding it to the people, and by the help of the same (*i. e.* the religion) used to ward off the calamities overhanging the people, and to rule the world in prosperity.

6 Furthermore, God, in order to give joy to the good creation, had, from the beginning of the world, created, in pure and luminous essence, the holy Zarthosht as an

associate of the Ameshâshpends, endowed with all their good qualities, thoughtful, and fully attentive. And his essence was made in the Spiritual World fitted for (the task of) proselytism, and of propagating the religion throughout the world. And at the right time he was sent down to the world as a man, invested with the earthly body. At that time (*i. e.* when the pure Spirit of Zarthosht entered this tenement of clay), a superior kind of light and effulgence began to flash forth from his house, through the medium of a star (in the heavens). And he was born of his father Pouroshasp—a descendant of (the Peshdadian King) Jamshed—and of his mother Dogdô. Further, when he (the prophet) was born, there was a light like the blaze of fire—a glare and a twilight—irradiating from his house in all directions, high in the air, and to great distance on the earth, as a token of his greatness and exaltation. And there (in the house of the holy Zarthôsht) were (gathered together) the sorcerers, the perîs, the teachers of the religion of Ahrîman, those that turned their eyes and ears away from the Divine Religion, and other evil-doers, desiring to do him mortal injury at his birth and in his infancy, and to cause harm (to his pure soul). So much so that the evil doers collected there wanted by any means to make his soul inefficacious through death, or to disable him otherwise, and to obscure the dawning intellect in him. And for the purpose of contriving the destruction of Zarthosht, they sent (to the house of Poroshasp), in the forms of wolves and other beasts of prey, such of Poroshasp's relatives as were addicted to

sorcery and devil-worship. In reference to this it is mentioned (in the religious books) that as (the Ameshâspend) Behman had an abode in the heart of Zarthosht, the latter laughed at the time of birth. And when he (the holy one) went into the presence of Auharmazd to crave for an insight into and to accept the faith, Ahriman, and many devils, and evil spirits came to him to frighten him, to trouble him, and, by fighting with him, to crush his aspirations about the religion. But he defied them all, and they retired routed and overcome by that weapon—the chanting of the sacred Avesta (of the Ahunuvar), embodying the sublime goodness pleasing to Auharmazd.* And he won the final victory in the cause of God. And he became worthy of the manifest good recompense, and a wielder of the power pertaining to God's Dominion. And he showed to the people the way to mar the blemish-giver, (Angromainyush), and he kept in progress the work pertaining to the final triumph of God. He destroyed the material frames in which the evil spirits before his time used to move about openly. And thus harm was done to their bodies (*i. e.* their physical manifestations in this world), and the evil spirits being enfeebled lost their power of visibility. And owing to the holy Zarthosht they became helpless, vanquished, despairing of misleading (the people), and incapable of assuming a visible shape.†

* See an account of it in the holy text, vendidad XIX., 1 to 10.

† Before the time of Zarthosht evil spirits used to come into this world in the form of men, and this power of assuming human form was destroyed by Zarthosht by means of the glory of his prophetic mission. The evil spirits were thus disabled from coming into this world in visible shapes. This is borne out by Yazashne IX., 9.

When (the holy Zarthosht) after having thoroughly received his mission from Auharmazd went to the Kayânian King Gushtâsp for the purpose of winning over the people of the world to the belief in the Religion, for the sake of their own happiness, he wrought many glorious deeds of smiting the evil spirits : * and he enlightened the mind of Gushtâsp by unfolding to him many of the sublime mysteries. And he brought his august person into unison with the good of the people of the created world; while with his own animated body he withstood the antagonism of the various sorcerers, devil-worshippers, devil-seekers, demoniacal impostors, and stubborn fighters. 7

To him came all wise men versed in the prognostication of events from the twelve zodiacal signs, that is those who were called astrologers; (they came) with the evident desire (of attaining to truth), sent by the rulers of Khoneras to put to him certain questions. He convinced them by explanatory arguments, by making everything clear to them with logical evidence exoteric and esoteric, and by illustrating the same with similar tenets from the previous religion of (king) Jamshed. Moreover, Behman (the Ameshâspend) connected with him, Ardibehesht, Âdar, and other good Heavenly yazads, becoming manifest, finally came to the court of King Gushtâsp to testify to (the truth of) the religion of Auharmazd, to instil (into the minds of men) 8

* That is he performed in the presence of King Gushtasp and his courtiers, for the purpose of convincing them of the truth of the Mazdayasnian Zoroastrian Religion, many sublime miracles and stupendous marvels, superhuman, awe-inspiring, and influenced by spiritual agencies.

the comprehension of it, to express their views about it, and to expound it.*

9 Further, debaters of the highest class, who entered into discussion with the prophet Zarthosht, acknowledged him, from the way in which he confuted their contradictory arguments, to be (a possessor) of transcendent qualities and a giver of wonderfully excellent judgments.† In the same way the holy Zarthosht, by means of his glorious deeds came safely out from all conflicts. In him were manifest all the traits and characteristics of the prophets and of the glorious messengers (the Yazads). And owing to this supreme testimony and evidence, the people acknowledged him to be the prophet of God.

10 Afterwards the Kayânian Gushtâsp willingly undertook the work of enforcing observance of the Religion (in the world), so that there might be no danger of its being overtaken by degeneration and decay. When Zarir, Aspandiâr, Frashostar, Jâmâsp, and several rulers of the provinces saw the sublimity, the gloriousness, and the mysteries of the religion, they all became thorough

---

* See the Sraosha Yasht for the night, X 23. and 24.

† Changranghas and Vias, two Hindu savants had come to the court of Gushtasp to discuss religious subjects with the prophet. Ere the pandits announced what questions they had to ask, the holy Zarthosht, who had already got the questions and their answers written out beforehand, got the same read out to them by Mediomah. Changranghas was so much struck with this that he apologised to the prophet Zarthosht, and adopted the Mazdayasnian Zarthoshti religion. For authority relating to this see the Persian Changranghas Nameh of Dastur Zarthosht Behram, wherein these lines occur:—

پتیت ده من زرا تشتم پتیت ده
پذیرفتم و شاد گشتم از دین به

embellishers of their good deeds—men after the heart of Auharmazd and the Ameshaspends. And they promulgated religious mandates to be observed by the people of the world. Moreover, from the (aspect of) the twelve Zodiacal signs they learnt that the devs (*i. e.* the evil beings who opposed the religion) would ultimately be overcome and destroyed; that the faithful would be preserved by God in their conflict with the opposing innumerable devil-worshippers; that men would become pure after much fighting and bloodshed; and that in the world wherever the people should have remained (adherents) of their impure faiths Hoshetar, Hoshetarmâh, and Soshiyos, the re-introducers and the propagators of the religion, would make them followers of the pure faith. By means of this pure Auharmazd-given Religion Soshyos would make the people free from afflictions, and everlastingly happy.

On the revelation of all events by the holy Zarthosht gifted with prescience and thorough excellence. 1

Be it known that he (the prophet Zarthosht) had pre- 2
dicted with full details and in concatenation all the circumstances as to how the Kayânian Gushtâsp, King of Iran, and his innumerable army would obtain a victory over (the Turkish King) Arjâsp and his hosts, and over other (kings). Similarly had he made revelations about King Gushtâsp's supremacy over rulers of other countries; about his own self (*i. e.* of the holy Zarthoshts') being killed by the

Turkish warrior Barâtarurîsh, about the yazad-bodied cow Nagirpân* having foretold to (the warrior) Thritûn the advent of the holy Zarthosht; about the events which would happen in successive ages; about the doers of harm to his religion, such as Alexander; about Malkus, the perverter of the high order of intelligence; about Zohâk; about men and women who believe in the faiths of the other evil-workers, Jesus and Mâni; about the confused times of the steel age and the iron age; and likewise about the embellishers, reformers, and renovators of religion, such as Ardeshîr, Âdarbâd, Noshîrwân, Peshutan, Hoshetar, Hoshetarmâh, Soshyos, and others.

3 Jâmâsp had been instructed by Zarthosht in the understanding of all things connected with the future, and in the indications of the changes to be wrought by Time, and he was thus able to foretell future events. And the details of every such event were registered. The Avestâ and its commentary were written on (smooth) cow-skins with golden ink, and thus preserved in the Royal Treasury. And the kings and the Dasturs had many copies of them made; for they had been warned beforehand of (the reli-

---

* Nagirpân was a cow of angelic body in the time of the Kayanian King Kâush, and she foretold future events. After the great battle between the Iranians and the Turanians in the time of the said King it was decided that the Iranian monarch Kâush and the Turanian Afrasiyab should make peace, and abide by the decision of the above mentioned cow of Yazadi glory, regarding the demarcation of their territories. The Turanian King not willing to abide by the decision of the cow, gave wrong advice to Kâush, and the latter sent one of his warriors [illegible] 'Thritun,' and had the cow killed. An account of this is given in the biography of the prophet Zarthosht in the 7th volume of the original Pehlavi Dinkard.

gion) receiving harm from the maleficent, and of its being misrepresented and misinterpretted.

On the greatness and distinction of the Irânian race. 1

Moreover, it was mentioned by the holy Zarthosht 2
that when the evil of the blemish-giver (Ahriman) got mingled with the good creation, the progeny of Fravâk, one of the sons of Siâmak, turned out pre-eminent, highly intellectual, good natured, affectionate, faithful, deserving of good consideration, honestly acting, charitable, truthful, prosperous, enjoying the good friendship of God, endowed with other good qualities, working on the same lines as the renowned Fravâk, and like him devoted to the good religion. The races of other countries (non-Irânian) are not endowed with such goodness and glory, but are of unclean origin. They belong to the adverse creation which, owing to its absorbing the various blemishes of the evil spirits, is regarded as being not of a high order but of the order of pernicious things. Among the sons of Fravâk, Hoshang, of good essence, had become a ruler of the world by means of his superior excellence. And he was the giver of happiness and of the means of subsistance to the people of the world. And among his descendants those that attained to good fortune and renown were of kingly descent and of auspicious royal birth.*

* It is for this reason that the holy Zarthosht has commemorated in the sacred text of the Farwardin Yasht the holy souls of Gayomard, Hoshang, Tehmurasp, Jamshed, Faridun, Erach, Minochehr, Kaikobâd, Kaikâush, Kai Syâvaksh, Kai Khoshru, Kai Lohrâsp, Kai Gushtâsp, and other Kings of the Kayânian dynasty, and of Irânian warriors, and of worthy Dasturs and Mobeds.

3 Men of the glorious and good race (above mentioned) had from time to time acquired, by their wisdom, greatness among the people, and had kept up their connection with sovereignty, and had suppressed the descendants of Tur—the people of the bad territories. To mention in detail, they were Tehmurasp, Jamshed, Âthaviân, Farîdûn, and the ancestors of the succeeding Irânian Kings—from the progeny of Erach, Mânush Arvar, and Minochehr down to the present exalted and glorious King (Anoshehrawân)—and other kings. All the wise kings of the royal dynasty to which belong the Kayânian kings* should be regarded as the protectors of their subjects; because it was only in the illustrious scions of this dynasty that the Divine glory and the radiant Nairyosangh had their abode, and consequently their connection with the glory of God was manifest in them.

4 In like manner the Zoroastrian high priests had, and have, in the same proportion a glory† pertaining to religion.

* Here the expression "Kayânian Kings" signifies not only the Kings of the Kayânian dynasty, but the subsequent renowned Kings of Iran, to whom was vouchsafed by Ahurmazd the gift of the "Kayânian glory" called in the Avesta [illegible] and in Pehlavi [illegible] 'Kayân Khoreh'

† The glory or halo of the Zoroastrian high priests is called in Avesta [illegible] "Airyana Kharenangha," and a description of it is given in the Pehlavi commentary of the Âtash Nyâyesh as under:—

[illegible]

"The 'Airân Khoreh' created by God is the name of a fire called Âtrefrobagi. This firelike light has special care of the Athornân class. Wherever the Dasturs and Mobeds attain to wisdom, greatness, and renown, it is through the help of this firelike radiance. The victory which king Faredun (whose title was 'Mobed') obtained over (king) Zohâk in battle was through virtue of this fire."

Of this there is frequent mention in the Avestâ. The sacred Avestâ also contains a description of the world-renowned, pre-eminently well-born worshippers of God, to the effect that the highly renowned and virtuous persons, learned in religious lore, and belonging to the family of the same religious opinion, had become famous for supplying the ever recurring wants of men.

Furthermore, those that are called the inhabitants 5
of Saemali* have, for the sake of performing the proper acts (of religion), applied to us from all places, and at every opportune time, for elucidation of religious points; and they abstain (from sin) as far as it lies in their power. And their thoughts are all in accordance with the dictates of religion. Moreover, many of them have, owing to their having received from us frequently instruction in the true religion, become learned in religious lore, performers of religious rites, and cherishers of the soul. And they have taken to coming to this place for learning the complete duties pertaining to the religion. Moreover, whenever they are there in want of a learned Ratû (Dastur), he is deputed

---

* Saemali.—In the same way as the Persian سرخ is formed from the Avesta [illegible], the Pehlavi [illegible] is formed, in lieu of سیلم from the Avesta [illegible] This is the original name, derived from Selam the eldest son of Faridun, given to the country over which he ruled. According to the Shahnameh, king Faridun had conferred on Selam the sovereignty of Rûm and Khâwar. In Avesta occurs the word [illegible] the name of Syria as well as of Selam. In the *Târikhe Tabari* and in the *Dinkard*, the 'Saemali' country is said to be situated near Jerusalem, to which place king Lohrâsp had sent Rehâm Godarz, called by the Arabs 'Bakhtulnasar,' to propagate the God-worshipping religion.

to them (from here) at the proper time, and the people of this tribe take him with them from here.

1 The admonitions of the prophet, the holy Zarthosht.

2 The prophet, the holy Zarthosht admonished (the Zoroastrians) to control all their desires in accordance with the ordinances of Ahurmazd, and thereby to smite every description of evils and to annihilate all the vices of the blemish-giver (Ahrîman); also to show to good men the full benefit of every virtue, and to make the people of the world comfortable in every way, and to teach them to earn their livelihood by honest means. Man in this world can obtain comfort (*i. e.* happiness) in three ways. Firstly by regulating himself in accordance with all the ordinances of Ahurmazda, secondly by guarding the soul from all sorts of harm, and thirdly by attaining to the comprehension of the happiness of Tane-pasîn (*i. e.* of the coming spiritual world).

1 On the good recompense of worship.

2 The thought of adoring the one Life-giver (*i. e.* God) is due to living in accordance with His laws. This consists of the undermentioned four divisions. The first whereof

is the doing of deeds which ought to be done; the second treats of doing three things and eschewing three things—*viz.* indulging in good thoughts, good words, good deeds, and eschewing the ways of evil thoughts, evil words, evil deeds; the third part deals with the division into the four classes (the Athornân, the Arthreshtâr, the Vâstriyôsh and the Hûtòkhsh); and the fourth part treats of the giving of frequent and sufficient donations* to all the great Dasturs and Mobeds who from time to time enlighten the people

* To every Zoroastrian who follows the four ways of worshipping God as mentioned above, the gift is vouchsafed by the Lord of Creation, of his getting in the next world the recompense of his worship, through the agency of and in proportion to the good works done for and by him in this world. Some Zoroastrians express an opinion that a Zoroastrian gets in the next world the reward or the punishment of his own deeds only, done during his lifetime, but that the deceased gets no recompense for the good deeds done after him by his relatives in accordance with the religious observances, and for the deeds enjoined by him, in his will, and for the works set going in this world by himself. Such statements are not in accordance with the principles of our religion. According to our religion a Zoroastrian on the dawn of the fourth day of his demise, is given, in the court of Divine justice presided over by Behman Ameshâspand, Mehr Dâvar, Rashne Yazad, and Serosh, a reward of all the good deeds done by himself in his life time, and of all the good deeds of which he had made a beginning but was overtaken by death ere he could finish them, and which were subsequently completed according to his wish from the money left by him for the purpose, and of all good deeds enjoined by him in his will, and of the good deeds, in consonance with the dictates of the religion, which after his death his heirs, or relatives, or friends do on his behalf—all these deeds, with their results upto the day of resurrection being fully estimated in the assignment of the reward. The yazads and the Ameshâspands who dispense justice in the spiritual world are not judges possessed of the limited earthly understanding that they should mete out justice whether right or wrong, as they think best, after weighing only the evidence produced; but the judges of the Spiritual world are endowed with the understanding imbued with the Light and the foreseeing Omniscience of Ahurmazd, by which reason they know all the events that have happened, and have the occult knowledge of futurity, whereby their judgment is accurate, and capable of giving every one his exact recompense. (See Hâdokht Nusk II & III; Vandidad XIX; Patet Pashemâni; and Âfrin-e-Ardâfravash.)

on the Avestâ and its meaning, and who perfect, from the beginning to the end, the good work of religious instruction.

---

1 **On what pleaseth the Lord.**

2 The Lord delights in persons who on all occasions conduct themselves in accordance with His wishes and behests; and He is displeased with persons who on all occasions transgress his wishes and commands. Of such contumacious persons it is stated in the Religion that they observe not His behests and wishes.

---

1 **On (The Mazdayasnians) preserving themselves from debasement (i. e. from becoming deteriorated).**

2 (Every Mazdayasnian) in order that he may not degenerate, and may be able to preserve himself on all occasions, should have a knowledge (of the ways of) Ahrîman and the evil spirits who guilefully try to win him over; because they imperceptibly enter into the good creation, and secretly do harm to the path of rectitude. They are the unseen destroyers (of good people). And by stealth they make the thoughts, words, and deeds of men the habitations for destructive vices. The advent of true prophets in this world is for the purpose of revealing to the people the mystery of the spiritual world (*i. e.* the Religion), with the view of checking their longings for

sinful acts, and of comfirming their resolve for striving after good deeds. (The prophets) should be recognised and their ways followed; the evils wrought by the Devs should be guarded against; and whatever is profitable to them (*i. e.* to the Devs) should be cast away from one's essence. And they should not be given admittance into one's nature. And one shall constantly wage war with the Druj (*i. e.* the malignant influences) within oneself, and hold in abhorrence and keep in subjection the devil of devils Ganâminô and his law-breaking evil powers, such as Akoman, Andar, Soro, Nâogas, Târich, Zârich, Akhdehash, Âj, Hêsham, and other (vicious) devils, the violators of the (Divine) Law. Of all the devils those several (mentioned above) require to be particularly guarded against (by the Mazdeyasnians). Especially should they preserve themselves from the perverse ways of Akoman, *i. e.* (the devil) of perverse thoughts. The intelligence of the perverting devil should be opposed by the intelligence pertaining to good wisdom. Man should improve himself by constantly being on his guard, and it behoveth him to try to improve others.

For similar reason the Creator has made the human 3
body an abode for Behman to withstand Akoman, and for other good angelic powers to withstand the Drûjas, whereby the Mino Yazads (are enabled to) keep good watch and ward within the living man.

1 **On the Nature of Heaven and Hell and on the mode of the Resurrection.**

2 Of what manner now are Heaven and Hell? Heaven begins with the exalted Satarpâyâ, and Hell is below the surface of the earth. Heaven is luminous, fragrant, bliss-giving, and possessed of all sorts of brilliancy and charm. Hell is dark, full of wretchedness, stinking, lustreless, and given to every misery. In these (Heaven and Hell) there are many sorts of double bliss and double misery respectively. (Such bliss and misery) exist not on the earth that lies between. In the abodes of Satarpâyâ and Hamestagân are (the souls) both (of) the departed and the dead* having in them an admixture (of merits and sins.) Of them he that has the preponderance of righteousness has the passage to Heaven (i. e. to Satarpâyâ), while he whose sins are in excess is on the pathway to Hell; and he whose sins and meritorious deeds are in equal proportion has his abode in Hamestagân. What sorts of abodes are there in these three places of different grades? Of these sorts:—the first full of bliss and charm, the second devoid of happiness and full of misery, and the third having a combination of the (awards of) righteous purity and sin.

3 The explanation of the (mode of) Resurrection is of this nature:—Finally there will be a decrease of afflictions (*i. e.* injuries), and the Preserver—the Creator Auharmazd will restore to life the men (that have departed this life).

---

* "Dead" signifies "afflicted and suffering."

The sinners will be purified of their sins and the vicious dissociated from their vices ; and men, defiled with sin, will, after being made pure by the purificatory (laws), and being exempted from (further) punishment, become beings of a high order. Pious men, by the merit of their works will obtain the good everlasting recompense. And owing to all men abstaining from sinful acts, punishment will be done away with, and good recompense will be their portion. And all men will live in the condition of immunity from afflictions. (At that time) Ahriman and the other Devs will not remain (in this world) ; and Drûj (*i. e.* the powers of evil) will be repulsed, overthrown, and slain. All harm or blemish will be removed from the good creation. And all people will continue to be in the state of innocence,—pure, faultless, connected with the supreme glory, free from affliction, ever joyful, and progressive.

On Good Name. 1

The man that in this world obtaineth salvation 2
(from Hell), and in the next world a recompense for good deeds, and who in both the worlds secureth good name by the excellent means of performing the laborious (*i. e.* meritorious) work for Tane-pasîn, is the obtainer of the best recompense, is everywhere held in noble estimation and respect, is devoid of any sinful resolve, and hath a longing for the doing of righteous deeds.

---

1 ## A Description Of Sins.

2 (This is) a description of the sins that (according to the Zoroastrian religion) are productive of much suffering. These (*i. e.* the undermentioned sins) involve antagonism to God, to the Yazads, and to the other good beings, and are, moreover, the source of encouragement to the Dêvs. Their names are given in this section,:—*e. g.*, animosity towards the master, not regarding the master as one's Chief, not obeying the commands of the King, not having due regard for the authority of the chiefs, and not acknowledging their lordship over oneself. Other sins besides these, worth noting, that lead to wretchedness and are pertaining to disobedience towards God, are :—

3 Contempt for the religion, speaking ill of it, disobeying the dictates thereof, and self willedness. Similarly other offences are:—thinking of matters pertaining to a wicked religion, accepting anything from those professing a wicked religion, not fighting with the Dêvs and the wicked persons, becoming related to unbelievers by giving them children in marriage, not giving good help to other people in the virtuous pursuit of their callings in the world, disloyalty to partners, sordidness, doing wrongful acts, harbouring enmity towards the good people who constantly invoke God, pleasing the wicked; also, worshipping the Devil, doing harm to pious men, impairing (their) sanctity, committing sodomy, practising sorcery, highway robbery, committing adultery, decreasing the progeny, (*i.e.* not caring to increase one's progeny by timely marriage),

and impairing the other Dominion (*i. e.* that pertaining to the next world), doing injustice, false teaching, depriving the adopted son or the heir of his rights, depriving a family of its guardian, loving the wicked, giving false evidence, helping the untruthful, &c—also putting out the Âtash-behrâm fire, eating of putrefying animal matter, throwing the same into fire or water, burying the dead under the ground against the law (of the religion), not within the distance prescribed (by the religion), and singlehanded, which is a sin deserving of death.

Every sin that is not repented of (*i. e.* which is not 4
expiated by countervailing good deeds) entails a condemnation to punishment. Other capital offences are:—killing the water-dog and other species of dogs, prostitution, sexual intercourse with women during menstruation, Avârûn Marzî (*i. e.* unnatural intercourse with a woman), drunkenness, theft, oppression, sordidness, back-biting, deception, doing dirty acts, eating or drinking without the Vâj (*i. e.* saying grace), moving about without the Sudreh and the Kushti (the sacred shirt and girdle), making water in a standing posture, obscene speech, doing every sort of immoral deeds, and other such acts.

In like manner mention is made of the meritorious deeds 5
involving noble thought, which are all of great worth. These deeds of great worth are of the following description:—Acquiring the friendship of God and of the Yazads and the Ameshâspends (by invoking and worshipping them), obtaining the favour of the master, that is the employer under whose orders one works, obedience to the master, submis-

siveness to the ruler, behaving respectfully towards everyone, becoming virtuous through religion (*i. e.* through observance of religious precepts, gaining the goodwill of the virtuous, and winning the affections of the people.

6 Other meritorious deeds of noble thought, antigonistic to sin, that are mentioned (in the good religion) are as under:—One should remain staunch (*i. e.* with firm faith) in the good religion. This is attainable through the worship (of God and of the Yazads and the Ameshâspends); and the worship is through three kinds of conscientious regulation ——(firstly) having belief in God, (secondly) obedience to the good religion, (thirdly) worshipping God and the Yazads and the Ameshâspends by the recital of the Avastâ, with a view to putting oneself into relation with them. One should perform, with the object of giving gratification to the good Yazads and the pious people, the ceremonies pertaining to the Gâhânbârs and pertaining to the celebration of other festivals about the respective chiefs (of the creation.) One should smite, oppose and restrain the Dêvs, the noxious animals, and the wicked men. One should repent of each sin separately. The instruments of salvation from hell consist of liberality, truthfulness, thanks-giving to God, and of attending to the essential purity of the soul.

1 **On the Expiation and Lustration of Sins.**

2 The first requirement for the expiation of sins, and for becoming pure through the expurgation of them, is to implore forgiveness, to express contrition, and to repent—in

the presence of the Lord. As the sins are many in number so are likewise their atonements various. And they are as follows :—For disobeying the behests of the king, for other acts of insubordination, for speaking ill of the religion, for praising the new-fangled false faiths, for killing men without justice, for the (acts of) the sodomites, the sorcerers, the highwaymen, those who cook putrefying animal matter, and the perpetrators of other capital offences, the punishment in accordance with justice is death. The expiation of all other sins is by pecuniary fines. For him who commits adultery secretly and without injury, and for the highwayman, the penalty for their offences is a fine. For those who commit acts of various degrees of sinfulness, the punishment is incarceration, and imprisonment with hard labour.

On the Sin of causing Injury to a Man without Cause. 1

It is a sin (according to the tenets of the Mazdayasni 2
religion) to strike or to confine a man without cause, to do harm to any good female, and to leave any sin unrepented. A thief, and a person suppressing a will are sinners. Likewise he who suppresses his progeny (*i. e.* disowns the off-spring of his seed) (is) guilty of an immoral act. And injury to mothers, the doing of filthy acts, going back (from a promise), intimidation, telling a lie, using abusive language, breaking a single palisade of a fence or the whole

fence of a boundary, striking with the butt end of a stick, (all these) are called sins, the penalty whereof is in various ways expressly mentioned (in the religion). All these punishments are to be inflicted by the head Dastur by the order of the judges, and in accordance with the dictates of justice. Moreover the penalties of death or of mutilation are not to be inflicted until the ruler so decrees. It is set forth (in the religion) that whosoever takes upon himself to punish of his own will, is like a highway robber. The punishment for various other sins that have not been atoned for in this world (by the man), is dealt out to him on the third night after his decease, and at the time of the Tane-pasîn (i. e. after his passing into a spiritual condition). And his soul is kept in torments in the nether hell.

---

1 **On Washing the Body and Keeping it Free from Impurities.**

2 The body should be kept pure by washing it (*i. e.* by means of ablution and bathing) of all *nasûs* (*i. e.* pollution and filth), and by giving it the *barashnûm*. And it should, be preserved by keeping it everywhere out of the reach of impurity. (The body) should be preserved from coming into contact with two kinds of (polluting things) *viz.* (1) the *nasâ* (*i. e.* putrefying matter) of the dead, and (2) other *êhêrnasâs* (bodily excretions), such as menstrual discharge, semen, blood, urine, and perspiration, and from contact with (impure) men,

dogs, and other unclean animals. With the help of the purifying *yôzdâthrêgar*, the body should be purified of the sinful act of touching a corpse during life. Water should not be defiled. And in order that it may not become the breeding ground of disease, its substance should be kept out of the reach of defiling matter. Moreover those men who have come into contact (with any *nasâ*) should refrain from touching any substance whatsoever, keeping in mind their contaminated state. In order that water may not be defiled, the person, (who is in a state of pollution and uncleanliness), should (first) wash (the body) as ordained by religion, with cow's urine and the roots of trees (*i. e.* with the juice of the roots of trees). The details hereof are these :—A woman in menses should wait for three nights, on account of (menstrual) impurity, and after further passing one day and one night should purify herself, making use of the Avastâ (formulæ) and other ceremonies. On one's coming into contact with injurious (*i. e.* disease-breeding) *nasâ*, on one's becoming *rîman* (*i. e.* polluted), or on one's becoming defiled by contact with a person who has touched *nasâ*, and on one's unconsciously partaking of *nasâ*, all such impurity, whether within the stomach or on the outward parts of the body, should be expurgated. In like manner at the break of day the hands should be cleansed of overnight impurity. Furthermore, prior to taking one's meals, to praying (to God), and to invoking and propitiating (God, the Yazads and the Ameshâspends, and the holy Farohars) by means of the *barsam* (*i. e.* bundle of sacred twigs), new clothes should be put

on, after having the whole body and the clothes washed of all impurity and of begrimed appearance consequent on labour. And the body, the clothes, the place of worship, and all other things should be kept at a distance from impure things.

---

1 On the Authority of the Priests.

2 Everywhere good deeds are due to (the influence of) the priests; and a description of these is as under:—It behoves one to know the prophets of the religion, to do, as bidden (by the religion), as many meritorious deeds as possible,—and to refrain from sinful acts. One should follow any avocation (that is in accordance with its mandates). One should pass his life in industry as bidden (by the Dastûrân Dastûr); one should, as directed by him, irrigate the land, promote the growth of vegetation, and endeavour, under his direction, to do the deeds conferring other blessings on the world; one should follow a noble occupation and not a mean one; and one should not be idle. At the proper age one should take a wife, have sexual intercourse with her, and increase progeny. For promoting certain good deeds (it is necessary that) man, and flocks, and other things of good creation, should as far as possible be multiplied, and kept in comfort. Well earned wealth should be bestowed on the suppliant poor, and on pious men deserving of charity; and the good

people should be fed. He (the Dastûrân Dastûr) should make the people acquainted with (the right distinction between) acts righteous and sinful, with the existence of the Creator and the magnitude of His marvellous creation, and with the greatness of the heavenly yazads. And he should make the Mazdayasnians believe in the necessity of keeping at a distance from certain objects of this world. And he should enlighten the people on the goodness leading to God, on the belief in Him, on the sufferings caused by Ahrîman, and on the comprehension of his evils.

3 The Mazdayasnians should receive (from the Dastûrân Dastûr) instruction as regards the abhorrence of the demons, the rejection of idolatry, the yearning for the recompense of righteousness, the punishment of sins, and as regards Heaven and Hell, and the Resurrection.

4 He who is unable to perform his devotions by the recital of the Avastâ, (*i. e.* he who is unable to read and recite the Avastâ), should recite the "Yathâ ahû vairyô" and the "Ashem vôhû." And he should also, as mentioned in the religion, recite the "Yathâ ahû vairyô" in place of the other Avastâ passages.

---

1 **On the Food suitable for Consumption.**

2 Be it known that the food that is the staple of Life is that which is suitable to our needs, pure, promoter of good looks, appropriate for all functions, and beneficial to the

world. And the food that is in accordance with the requirements of the body consists of vegetables and edible fruits. In the great religious ceremonies (*i. e.* of the Jashns and the Gâhânbârs), the flesh of five species of domestic animals is allowed (as food). As regards the use of birds as food, the flesh of the three species—the vulture, the dark raven, and the owl—is forbidden. Moreover, the food that is innocuous to the body and is the promoter of morals, is the harmless one consisting of the pure milk of the female domestic animals. Among other foods, that which is indigestible should not be partaken of. That is to say, the diet should be such as can admit of repetition (*i. e.* as can be assimilated). Because the food prepared from men, dogs, animals of the fox species, and other carcasses, and from noxious animals, is poisonous, and generates wickedness (in man). All such food is injurious (to man), and renders him polluted.

---

1 **On Garments.**

2 Garments or clothing are (essential) for persons of a high order. For instance, next the body should be worn the excellent garment of the Sudreh (the sacred shirt), and over it be put on the Kushtî (the sacred girdle). As far as possible one should not expose (the body), nor should he move about without the Sudreh and Kushtî on. The pudenda (*i. e.* the private parts of men and women) should be kept covered. Cold winds and hot winds should be

guarded against (by suitable garments). And besides this a clean dress, protecting the body, should be put on according to the requirements of one's work or occupation. The body should be kept pure (undefiled); nor should it be put to unnecessary exertion. Nor should one put on a dress that is out of vogue (*i. e.* other than the habitual dress) and is strange. For certain acts and for certain things there should be no fighting. To conduct oneself on the right path, one should be full of pure resources, and be virtuous.

On Women. 1

The wife of one's choice (*i. e.* to whom one is tied by the marriage ceremony) should always be treated with much affection and without the tinge of niggardliness (*i. e.* with liberality in the conferring of favours). One should strive for the increase of progeny by going in to her. She should be made a sharer in the recompense for righteous deeds. One's Shâh-zan (*i. e.* a maiden wife) should be given a good dowery. A Chakar-zan (*i. e.* a wife who was previously a widow) should not be given the same amount as the Shâh-zan. One should keep up (intimate) relations with one's wife, and have sexual intercourse with her several times. There is no limit (*i. e.* reckoning) of this (*i. e.* of the number of times one should have the sexual congress), but thrice in a month would be reasonable. As far as possible, (*i. e.* unless through necessity), a woman 2

should not wed a second husband, nor a man a second wife, because such act, (according to the religion), is not a meritorious one.

1 ## On Charity.

2 There are various ways of ascertaining where charity is deserved, and a discription of this is given below. A way should be opened for the happiness of worthy and excellent people, for the good of the souls of the devout people, and for (the relief of) every follower of the good religion, who may be unable to preserve himself against hunger, thirst, and (the rigours of) summer and winter. (The poor) should be supported for a long time from the interest on the capital and from the receipts of the income.

3 Charity should be extended towards those among men, who are worthy of being taken care of. In like manner one should be charitable to the poor of superior worth, who are, for years together, without (proper) sustenance. People of evil religions, who may be in danger of suffering from hunger, thirst, and cold, should be saved from these (hardships). Also Margarzâni sinners (*i. e.* those deserving of capital punishment), who may be in dread of religious justice and be unable to help themselves, should be protected. As far as possible one should not partake of food till after feeding the needy. Moreover it is proper for one to be liberal towards the creatures, who, from a religious

point, are under his control. And other good men, who are the reciters of the Avastâ and are the doers of good deeds, should be given the means of sustenance.

On Contracting Matrimony. 1

If any one tries with evil intent to sever the matrimonial tie, complaint regarding it should be lodged (in a court of justice), with the view of obtaining State interference in the matter; and if then, in accordance with the judgment, he re-accepts the conjugal relationship (*i. e.* the enjoyment of marital right), he should in no wise be punished with imprisonment. Because, in like manner, every such living creature is regarded by the Creator as the accused (in the above case), but finally, in the comprehensive test from the beginning to the end, he is given an exalted position as belonging to the good creation. Frequent repetition of the act of propagating the offspring is an act of great worth, and glorious, and it holds a noble and exalted position among other good, superior functions of men; and therefore they (the men) should do this act frequently with the view of ensuring the perpetuity of their progeny. (Men) should form good connexions for the purpose of increasing the progeny, and should live a harmless virtuous life. And children should be properly brought up,—which entails good care on the part of the parents. It 2

is through the marriage tie that men become related to each other and live contentedly. They remain adherents of the good religion, and so no occasion arises for their harbouring wicked jealousy of one another. And they, with their children, live together in the same abode, in the same place, dwelling together in one locality, with affectionate regard for one another, and taking a watchful care of their families. Again, owing to their unanimity on religious points, their views (on other points) are similar, and from a sense of honour they preserve one another from falling into avarice. In like manner they refrain from approaching a stranger. And they carefully guard themselves against the inimical demons harmful to men, by being very much in dread of them. By observing such precautions men attain to super-excellence, and can aspire to many other virtues; and by the exercise of like carefulness they come to know of the advantages of stability, and acquire occult virtues, and attain to the glory of possessing a keen desire for the perfect improvement of their posterity, and of securing for them high positions. And the procreation of worthy noblemen generation after generation is due to this cause only. And especially by faith in the acceptor of the (Divine) mission—(the Prophet) chosen (by God)—can a man obtain salvation in every particular (*i. e.* from every sort of sin). In this way every wellknown pious man remains addicted to truthfulness, following in every particular the sincere admonitions of the prophets and the bearers of the Divine revelation (*i. e.* the invisible Yazads). But the ordinances

of the holy Zarthosht are those that were obtained by him on his receipt of the Religion from the Creator Auharmazd.

On Worship or Adoration. 1

It behoves us, as far as it lies in our power, to pay 2
homage to, that is to worship, Spenâminô Auharmazd, the Creator of the good creation, with thought, word, and deed, for His gift of Life and Body. And for the providence underlying all His creations, we ought to sing His praises, render obeisance unto Him, and be thankful to Him as it behoves His creatures to be. And in order to propitiate Him, (the Zoroastrians) should with one accord worship and glorify Him, (firstly) by means of the Yazashnê or invocation. Three times a day—at sunrise, at noon, and in the afternoon—while rendering obeisance to the Sun, the Creator Auharmazd should first of all be praised and invoked, and afterwards His supreme creations (*i. e.* the Yazads and the Ameshâspends). Secondly—the Gâhânbârs should be celebrated for five days with highly virtuous thought and good devotion, and by means of the recital of the propitiatory formula of "Rathvô Berezatô." The holy Farohars should be invoked with the Yazashnê ceremony during the ten sacred days of the Farvardêgân. In the twelve months of the year the rôzgâr ceremony of the deceased should be performed on the respective dates. The year has twelve months, and each month has thirty days. The five days of the Gâthâs are the accumulation

of the surplus day-fractions. One should always take his meals before praying. Moreover, according to the details of the other prayers given in the Avastâ, one should perform separately, with feelings of devotion and sincerity, the act of propitiating the (Divine) creations (*i. e.* the Yazads and the Ameshâspends), and of the good things bestowed by God. And also their miraculous powers and greatness should be praised and remembered; and their great and marvellous gifts (to us) should at the same time be alluded to. And an open acknowledgment should be made of the fact that these gifts have been given by the Lord for the love of us. And in prayers the face should be turned towards every luminous object worthy of obeisance. And for that purpose one must seek the presence of the objects shining with pure light. Also, one should offer due praise to men, domestic animals, fire, metals, land and water, and vegetation, and should do reverence to them. And, as ordained in the religion, these substances should be kept preserved from impurity, while (to the animate beings) proper food should be given according to the dictates of the religion. Moreover pain should not be inflicted on mankind, but as far as possible good should be done unto them. One should have regard and affection for (people of) one's community, and should visit them, and should live with them in one abode. And one should hold other relationship with them, especially that pertaining to communion. Relationship (*i. e.* communion) is of four kinds :—(1) Personal (or direct) relationship, (2) relationship through humility, (3) relationship through good conduct, and (4) relationship

through religion. Of these the highest connection is that with the king (of the country), because it confers respectability on a man, though he may not belong to the good creation. Every man and every substance ought to be properly estimated. From (the man or substance) that is invisible or incomprehensible we should form a very high idea of the providence of the Creator who brought into being such invisible and marvellous objects, and we should render thanks to the Lord for this act of His. And one should offer to Him praise, prayer, and supplication. If these thoughts do not pervade a man he cannot claim to be a virtuous man or a believer in Auharmazd, nor should he expect to realize the various sorts of bliss mentioned in the religion that enjoins good conduct.

On not injuring Men and Animals. 1

Pain, injury, or hardship should not be inflicted on 2
virtuous men. A promise or plighted faith should not be broken, nor should obligation be forgotten. Niggardliness and other demoniacal traits should not be adopted. Animosity should not be entertained towards, nor injury done to anything belonging to the good creation. One's inferiors should be treated as equals, and taken care of. Domestic animals should be kept out of harm's way, and should be attended to in the matter of the supply of water and forage, and should be guarded in other legitimate ways. And when they reach maturity they should be slain for (the

use of) the men of superior wisdom and of exalted position (*i. e.* the pristly class who perform the religious ceremonies), and for smiting the demons, and for the great rites performable in connection with the Âteshbehrâm (*i. e.* for the fat-offering on the occasion of the religious festivals). They should not be slaughtered unlawfully and without cause. And they should be preserved from (going into the hands of) unworthy men, from a disproportionate allowance of food and drink, from being kept tethered, from being harmed by thieves and wolves, from hunger and thirst, from (the rigours of) summer and winter, and from being afflicted with other woes. And they should not be unlawfully overburdened with work and labour. And bad men should not be allowed to ride over them. There should be no undue exercise of power over them. And they should be treated with kindness, and as required by the law.

---

1 **On Fire.**

2 Fire is a thing differing from other principal shining bodies (*i. e.* the Sun, the Moon, the Stars, &c.) which give luminosity to the things on this Earth; and it is the original principle of water, of air, and of every visible matter. To it is due the existence and sustenance of men. One should abstain from extinguishing it. It should be kept 30 paces off, each pace being equal to three steps (*i. e.* foot-lengths), from decaying animal matter; and it should not be seen except from a

distance of 15 paces by women during menstruation. It should be kept at a distance of three paces from (the source of) offensive smell and from bodily excretions. Moreover it should be kept clear of ashes, and out of the reach of wicked men, of fluids, of contaminating substances, and of immoral men. It should be protected from the rays of the Sun, and prevented from going out through lack of fuel, be preserved from hot or cold blasts, and it should not be made use of in any work involving dishonest labour. Good, worthy people (*i. e.* the Athôrnâns) should carefully tend it (*i. e.* take care of it). Dry, pure, and clean wood, and incense, that are suitable for feeding the fire, should be placed on it; and it should be preserved and kept with reverent care. It should be scrupulously guarded, and be held as the symbol of worship, according to the dictates of the religion. And further, as is done by the heads of the religion, it should be cherished as the giver of intensive force to religious rites and proper devotions.

On Metals. 1

Metals, whether serving for ordinary use or for ornament, 2
should be kept properly clean, and apart from defiling matter. They should be made into implements of various kinds. Gold and silver should not be given to atheistic and immoral men, who might, by keeping the same lying uselessly underground, cause the metals to

tarnish and rust. Nor should these be given for use to the wicked, lest they might serve for the ornamentation of these unworthy men.

1 On the Earth.

2 The earth should be kept in a regular (*i. e.* proper) condition. It should be guarded from (the defilement caused by) the interment of nasâ (*i. e.* corpses), and by the habitation of the dêvs (*i. e.* evil beings), noxious animals, and wicked people. It should be made teeming with produce, and an object of suitable enterprise. It should be purchased from bad men at (even) twice its value, and should be wrested from the evil-thinkers, and protected from other disturbing evils. It should be brought under the occupation of men and domestic animals; water and vegetation should be made to spring therefrom, and embellishment should be given to it by the settlement thereon of the beneficent things, and it should be constantly utilized for the leading of a pious life and the doing of good actions.

1 On Water.

2 Water has no affinity with light-giving matter. Like fire it should be kept out of the way of defilement, and it should be preserved from all impurities. And when it is foul in any degree, no thought should be entertained

of drinking it, or of washing the body with it, (*i. e.* no kind of impure water should be used for drinking or other purposes); and it should not be used for ablutions or for bathing. Unworthy people should be restrained from touching or using it. Water should be kept pure and efficacious according to the dictates of the religion.

On the Vegetable Kingdom. 1

The *Orvars* (*i. e.* the trees and plants), owing to their 2
connection with the earth are of uniform design and uniform combination (of elements). Likewise owing to their connection with water they are of uniform design and uniform combination. And in the same manner owing to their connection with Fire they are of uniform design and uniform combination. Fire should not be allowed to be their working medium. It should be glorified for its maturing the vegetation; and its (importance) should be recognised in the various other needs that its supplies. Further, it is enjoined in the religion that the invocations to God and the Heavenly Yazads should likewise be addressed in the presence of this holy symbol. We should abstain from regarding the Fire as an insignificant thing, and treating it with irreverence and obloquy (*i. e.* desecrating and profaning it). And it behoves us as God's creatures to return thanks to Him and glorify Him for the marvels that He has wrought through the creation of Fire. Moreover, women in menstruation, and evil people should

refrain from looking at light-giving objects; and good people should keep these luminous creations in sight when offering their devout homage and prayers.

1 **On keeping at a distance from dead men and dogs.**

2 One should keep away from the place where there is a dead man or a dead dog. And the corpse (whether of man or dog) should be taken to its final resting place by two men (jonied hand to hand) after it has been exposed
3 to the gaze of a dog. The corpse (of a man) should not be carried by a single man, and without the religious rites. The Vendidâd enjoins repeated exposition of it to the gaze
4 of a dog. When a human corpse is being borne to its resting place, all the co-religionists should pay reverence to it with much humility and with bent heads. And for the good of the soul (of the deceased), they should recite a Niyâyesh prayer. Such prayer is the means of securing the welfare of those men endowed with life by the Creator. During the prayer homage should be rendered unto God with bent head and lowered hands. No contrary word should be uttered at the time, nor should any other defect be allowed in the prayer. This obligation is incumbent on those who are in any way connected with the deceased, so that all those concerned may remain out of the reach of anxiety and trouble. One should offer supplications and prayers on behalf of any (deceased person) with whom one

had acquaintance. And that acquaintance only is recognisable here which pertains to (community of) religion; (*i. e.* the above ceremonies are obligatory only when the deceased is a Zoroastrian).

On Truthful Men. 1

The truthful people amongst us are devoid of insin- 2
cerity, and are worthy to be associated with the followers of the good religion; because whatever act they do is, on
all occasions, full of wisdom. From the holy Zarthôsht 3
had proceeded acts bearing the glory of being testified to by the Ameshâspends, and other acts marvellous and matchless, (*i. e.* those which could not be compared to anything on this earth). And all things that contained sublime mysteries were made know by him. And after him similar feats were displayed from time to time by the ancient Dustoors of the religion. The devout Adarbâd bin Mârespand, in the reign of King Shapûr Ormazd, in order to redeem the dissentious people of Khonêras from heresy, poured molten bronze over his own body, and thus corrected their heterodoxical views about the religion. And various other ceremonies and glorious deed that he performed, involving the unfolding of similar marvels, will continue to be in force henceforth up to the reign of king Yazdezard bin Shehryâr. And similar other well organised public ceremonies will continue to be performed efficiently. And by means thereof every man

(*i. e.* every Zoroastrian) will be able to keep his soul, during its sojourn in the body, in a befitting and exalted condition; whereby the soul will be enabled to enjoy felicity. In these days, whatever doubts about the comprehension of the tenets of religion are expressed by the controversialists on religious matters, are due to their want of faith. Generally, the writings embodying the excellent precepts in the Avastâ books are replete with wisdom as regards the commandments of justice and religion, and admit of no diversity of opinion regarding the sense thereof. The pious Dastûrs should re-write correctly the (Avastâ) texts that have become antiquated through age; and then if there be any perverse dissentients, the present glorious king Noushîrwân, the preserver of the souls (of men) from evil, should issue mandates for the severe punishment of those harm-doers to religion, and of those practisers of evil ways through perverseness. And all those, that cherish a desire for improving themselves by means of the religion, should have their pure natures thoroughly inculcated in the right understanding of the Avastâ texts of the highly glorious Mâthrespand, which is endowed with the strength of the true Mazdayasni religion, so that they may acquire understanding of a very high order.

દીનકર્દ કેતાબનાં નવમાં દફતરના અગતજોગ લોગતાના શબ્દ કોષ.

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૨, ના. અંતકરણ. *abs. n.* Heart, Conscience. (અ૦ [illegible].)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૩, વિ. ઠંડા. *adj.* Cold.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, વિ. બૂરા વિચારવાળો. *adj.* Evil-thinking. (અ૦ [illegible] [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૨, ના. આલમ. *n.* World.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૨, વિ. અણદીઠ. *adj.* Invisible. (અ૦ [illegible]+[illegible] જોવું, to see.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૨, વિ. કઉવતદાર. *adj.* Strong. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. લશ્કરી ટોળો. *n.* Martial Class (અ૦ [illegible]—[illegible] ગાડી, a chariot અને [illegible] to stand, ઉભું રેહેવું.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. મંત્ર. (ફા૦ افسون) *n.* Incantations, spells.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૮, ના. એરાદો. *n.* Resolve.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, વિ. પાક. *adj.* Pure.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, વિ. બેહદ. (ફા૦ بیشمار અ૦ [illegible] ગણવું, to count. સં૦ મિ. ફા૦ شمردن) *adj.* Innumerable, unlimited.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, વિ. ઉજડ. *n.* Desolate condition (અ૦ [illegible]+[illegible] ઢાંકવું, to cover.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, વિ. બેહદ. *adj.* Innumerable. (અ૦ [illegible]+[illegible]. ગણવું, to count.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, વિ કાયમ રેહેનારા. *adj.* Lasting, predominant.

[illegible]=[illegible] §૪૧૯, ફ૦ ૬, ના. ફસલો. (ફા૦ فصلہا) *n.* Seasons.

[illegible]=[illegible] § ૪૨૦, ફ૦ ૩, ના. રૂમીઓ. (ફા૦ رومیان Romans) *n.* Eastern Greeks.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૪, ફ૦ ૧૦, ના. તાબેદારી. *n.* Obedience.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૫, ફ૦ ૧૦, ક્રિ. તેજ વગરનું કરવું. *inf.* To make lustreless, to disgrace.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૭, ફ૦ ૧૯, ના. ધર્મ વગરના. *n.* Unbelievers.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૮, ફ૦ ૨૩, ના. બોધ. *n.* Precept, admonition. (અ૦ [illegible] બોલવું, to speak.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૮, ફ૦ ૨૩, ના. ઉમેદ. *n.* Zeal. (અ૦ [illegible]+[illegible] બાંધવું, to construct.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૮, ફ૦ ૨૪, વિ. ખોદાની તાબેદારી કરનાર. *adj.* Devoted, or obedient, to God.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૮, ફ૦ ૨૪, વિ. અજબમતી. *adj.* Miraculous, marvellous.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૫૮, ના. નુરમંદો. *n.* Beings of Light.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૩, ના. આંખ. (અરેબીક عين) *n.* Eye.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૬, વિ. ચહડતી બુન્યાદના. *adj.* Of noble descent.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૫, ફ૦ ૭૫, વિ. વગર વાંધાવાળો. *adj.* Unobjectionable.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૫, ફ૦ ૭૫, વિ. દુઃખ વગરનું, તંગી વગરનું, આબાદી. *adj.* Devoid of hardship; flourishing.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૫, ફ૦ ૭૫, ક્રિ. મેહરબાની મેળવવી. *inf.* To obtain the favour.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૭, ફ૦ ૮૩, ના. સચાઇ. *n.* Truth.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૨, ફ૦ ૯૯, વિ. નહિ વિશ્વાસુ. *adj.* Not worthy of belief.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૨, ફ૦ ૧૦૪, ના. પેટ. *n.* Belly. (ફા૦ شکم)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. અંદર દેવ, ઇંદ્ર દેવ; એ અર્દીબેસ્ત અમશાસ્પંદનો હરીફ છે. (અ૦ [illegible]. સં૦ इंद्र ગર્જનાનો દેવ. God of thunder).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. અખ્દેહશ દેવ. *n.* The demon Akhdehash.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. ઉલટો માર્ગ. *n.* Perverse way; misguidance.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૫, ફ૦ ૪, ના. ઘટાડો થવો. *n.* Decrease.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૨, ના. ચહડતે દરજ્જેનાં ઉપાય. *n.* Excellent means.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૨, ના. દુશ્મની. *n.* Enmity.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૦, ફ૦ ૨, ના. બુત (પરસ્તી). *n.* Idol (worship). (અ૦ [illegible] બાંધવું, to build.)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, વિ. નિર્દોષ. *adj.* Harmless, innocuous.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. બુરૂં બનાવનાર. *n.* Corrupter.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૫, ના. મોહોટાં કામ. *n.* High functions.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ક્રિ. પહેરવું. *inf.* To put on.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, વિ. પ્રમાણ વગર. *adj.* Unqualified, untinged.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૩, ફ૦ ૨, ના. અદેખાઇ (ફા૦ رشک) *n.* Jealousy.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૫, ફ૦ ૩, ના. એજમતી શક્તિઓ. *n.* Occult powers, miraculous powers.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૩, ક્રિ. યાદ કરવી. (અ૦ [illegible].) *inf.* To call, invoke.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૫, ફ૦ ૪, ના. ધાતુ. *n.* Metal.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૭, વિ. અપ્રમાણી, બેહદ. *adj.* Immoderate. (અ૦ [illegible] માપવું, to measure.)

[illegible] = [illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૩, ના. એબીએલ ખવાસ. *n.* Vicious nature.

[illegible] = [illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૧, ક્રિ. પેદા કરવું. *inf.* To create.

[illegible] = [illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૪, ના. પ્રતાપ આપનારો. *n.* Giver of halo or radiance.

[illegible] = [illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. ધર્મની કેળવણી. *n.* Religious instruction.

[illegible] = [illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. અથોરનાન. *n.* The priestly class. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. સુખ. *n.* Ease, comfort. (અ૦ [illegible] બેસવું, to sit.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૬, ના. સહેમજ. (ફા૦ [illegible]) *n.* Imbibing, aptitude for. (અ૦ [illegible] ધ્યાન આપવું, to pay attention, see).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. આફરીન, વખાણ. *n.* Praise. (ફા૦ آفرین). (અ૦ [illegible] ચાહવું, to love. અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૧૨, વિ. નજીસ. *adj.* Filthy. (અ૦ [illegible]+[illegible] પાંથરવું, to spread.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૨, ફ૦ ૧૦૪, વિ. આત્માને બંદીવાન કરનારૂં. *adj.* Cramping the soul.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૩, ક્રિ. ઉભું રહેવું. *inf.* To withstand.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૩, ના. આશ્મોગપણું. *n.* Heresy, apostacy.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૦, ફ૦ ૨, વિ. આળસુ. *adj.* Idle.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૩, ફ૦ ૨, ના. લોભ રાખવો. *n.* Greediness.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૭, ના. રાખ. *n.* Ashes.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૭, ફ૦ ૨, ક્રિ. કીટાઇ જવું. *inf.* To rust.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૩, ના. હરીફ. *n.* Adversary.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. પેશ્વર, જાતજાતનાં ધંધાદારી. *n.* Men of different occupations. (અ૦ [illegible]+[illegible] મેહેનતકરવી, to endeavour.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૯, ક્રિ. તેઓ પીછાણેછે. *v.* They estimate, they recognise.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, ના. દયાનત, ખવાસ. *n.* Nature, will.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, ક્રિ. સારી જીંદગી ગુજારવી. verb. *n.* leading a good life. (અ૦ [illegible]+[illegible] જીવવું, to live. [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, ના. ઉમેદ. ફા૦ امید *n.* Hope.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. હાણી. *n.* Injury (ફા૦ کین અ૦ [illegible] + વેર લેવું, to take revenge.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૩, ના. એકઠું થવું, સંબંધ. *n.* Total. (અ૦ [illegible]+[illegible] જવું, to go.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ના. ભલાં કામ કરનારા. *n.* Doers of good deeds.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૮, ના. ગરમીની ૠતુ. *n.* Summer season.

[illegible]=[illegible] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ના. શાગેર્દ. *n.* Disciple.

[illegible]=[illegible] § ૪૨૦, ફ૦ ૩, ના. જબાન, ભાષા. (અ૦ [illegible]). *n.* Language.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૪, ફ૦ ૧૦, ના. ફાયદો. *n.* Advantage.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૪, ફ૦ ૧૦, ના. દોસ્તો. *n.* Friends.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૫, ક્રિ. સારો પ્યાર મેળવવો. *inf.* To gain the love.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૬, ના. સંબંધ. *n.* Means, relation, connection.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૯, ના. બેકરારી. *n.* Uneasiness.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૭, ક્રિ. એતેકાદ લાવવો. *inf.* To induce to a belief in.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૨, ફ૦ ૯૯, ના. સામેલગીરી. *n.* Joint work, concoction. (અ૦ [illegible] + [illegible] વહેવું, જવું to flow.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૬, ફ૦ ૩, ના. વિચાર. *n.* Views.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૦, ફ૦ ૨, ના. લશ્કર. *n.* Army. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૧, ફ૦ ૨, વિ. નેક જન્મ લીધેલા. *adj.* Well-born.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૫, ક્રિ. સામણે થવું. *inf.* To oppose. (અ૦ [illegible] + [illegible] ઉભું રહેવું, to stand)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. વાટપાડા. *n.* Highwaymen. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. હેર નસા, બદનને લગતી નજીસ ચીજો. *n.* Dry dead matter.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, ના. ભાગ્યણ. *n.* Partner, (અ૦ [illegible] + [illegible]. એકઠું કરવું to collect.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૩, ફ૦ ૨, ક્રિ. સાથે રહેવું. *inf.* To live together. (અ૦ [illegible] + [illegible], ખોદવું to dig.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. શીખામણ. *n.* Advice. (ફા૦ [illegible]. અ૦ [illegible] + [illegible] બાંધવું to fasten.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. સુરજનું ઉગવું. *n.* Sunrise. (અ૦ [illegible] = [illegible] + [illegible]. ઉગવું to grow, rise.)

[illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. સુરજનું અસ્ત પામવું, પાછલો પોહોર. *n.* Sun-set. (અ૦ [illegible]).

[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. મુંઝી જાનવરો. *n.* Noxious creatures. (અ૦ [illegible]. ચીરવું, ફાડી નાખવું, to tear.)

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. દર્જ. *n.* Zodiacal degree, portion.

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૮, ના. કન્યા રાસી. *n.* Zodiacal sign of Virgo.

[illegible] પાનું ૪૫૫, ફ૦ ૧૦, ના. સુખ. *n.* Happiness.

[illegible] પાનું ૪૮૦, ફ૦ ૩૦, ના. ઉદ્યોગ. *n.* Calling, business. ([illegible] અ૦ [illegible] self + [illegible] અ૦ [illegible] to do.)

[illegible] પાનું ૪૬૭, ફ૦ ૮૩, વિ. ખુબીવંતા, આબરૂદાર. *adj.* Respected.

[illegible] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૬, ના. નાશ. *n.* Destruction.

[illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૩, ના. આપખુદી. *n.* Selfishness. ([illegible] + [illegible] ચાહવું to love.)

[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૫, ક્રિ. યજદ અમેશાસ્પંદોનો સંબંધ મેળવવો. *inf.* To become related to or enrapport with the Yazads and Ameshaspands.

[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. દલગીરી. *n.* Remorse, sorrow.

[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. આત્મા. *n.* Soul.

[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. પસીનો. *n.* Perspiration. (ફા૦ خوی)

૭—૭

[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, વિ. ઇચ્છા રાખનારૂં. *adj.* Yearning. (ફા૦ [illegible])

[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, વિ. સવાબકાર. *adj.* Doing righteous deeds.

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૨, ક્રિ. પઢવામાં આવેછે. *v.* Are recited. (અરેબીક قرء to read.)

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, વિ. કદીમ. *adj.* Old, ancient. (ફા૦ کهن)

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ના. બુજોર્ગ પાદશાહો. *n.* Powerful Monarchs. (ફા૦ کیان Potentates. અ૦ [illegible].)

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ક્રિ. ઓછું કરવું. *inf.* To decrease, to lessen (ફા૦ کاهیدن)

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૮, ના. કરક રાશી. *n.* The zodiacal sign of Cancer. (ફા૦ خرچنگ)

[illegible] પાનું ૪૭૭, ફ૦ ૬, ના. ઓદાઇ ધર્મ ઉપર નજર નહિ કરનારા. *n.* Those who slight the Divine Religion.

[illegible] પાનું ૪૭૭, ફ૦ ૬, ના. ઓદાઇ ધર્મ નહિ સાંભળનારા. *n.* Those who pay no heed to the Divine Religion.

[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. લાકડાંની વાર. *n.* Wooden fence.

[illegible]

[illegible] પાનું ૪૪૧, ફ૦ ૨, ના. નુર, પ્રતાપ. *n.* Halo, radiance.

[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. ડંખ. *n.* Sting. (ફા૦ گزیدن to bite.)

[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૧, ના. ઘનાકમીનો. *n.* The evil spirit. (અ૦ [illegible]).

[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૯, ના. વરશ્ચક રાશી. *n.* The zodiacal sign of Scorpio (ફા૦ کژدم)

[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૫, ના. ગાહંબાર. *n.* Season festival. ([illegible]=ફા૦ ૪ઠ વખત. [illegible]= અ૦ [illegible]+[illegible]. એકઠું થવું.)

[illegible] પાનું ૪૫૫, ફ૦ ૧૩, ના. અપવિત્રાઇ. *n.* Impurity. ([illegible]=ફા૦ آمیختن to mix.)

[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૬, ક્રિ. સમજાવવું, વાચા. *inf.* To expound. ([illegible]=અ૦ گویا to speak.)

[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૭, ના. જાનદાર આદમીઓ. *n.* Men endowed with life. (ફા૦ جانوران. અ૦ [illegible] જીવવું.+[illegible]).

[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૫૮, ના. એતેકાદવાળા. *n.* Believers.

[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૬૦, ક્રિ. ફર્યાદ કરવી. *inf.* To complain. (અ૦ [illegible] રડવું to weep.)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૫, ના. ગમગીનીનો વિચાર. *n.* Sorrow, grief. ([illegible]=ફા૦ گران heavy+ [illegible] અ૦ [illegible] to think.)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૫, ના. ભુખાપણું. *n.* Hunger. (ફા૦ گرسنگي)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૬, ના. સાક્ષી. *n.* Evidence, testimony. (ફા૦ گواهی)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૬, વિ. ચહડતે દરજ્જેનાં. *adj.* Precious, superior. (ફા૦ گرامی)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૯, ફ૦ ૮૭, ક્રિ. લઇ જવું. *inf.* To carry.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૭૬, ફ૦ ૪, ના. ઇમાન. *n.* Faith, belief.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૫, ફ૦ ૪, વિ. ગંધાતું. *adj.* Stinking.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, ક્રિ. મેહેનત આપવી. *inf.* To cause exertion.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૭, ફ૦ ૮૩, ના. ઉલટી તકરાર કરનારા. ([illegible]=ફા૦ جد અ૦ [illegible] + [illegible] to do). *n.* Those who argue perversely.

[illegible] = [illegible] પાનું ૫૦૦, ફ૦ ૩, ના. મતફેર. *n.* Diversity of opinion.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. રાતના વસીનદા હાથ. *n.* Hands that are ceremonially impure after sleep overnight.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૫, ફ૦ ૪, ક્રિ. પવિત્ર કરવું. *inf.* To purify. (અ૦ [illegible] I shall purify.)

[illegible]

[illegible] = [illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૨, વિ. સારો દેખાવવાળું. *adj.* Of good appearance.

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૫, ના. બદલો. *n.* Reward. (અ૦ [illegible] to collect.)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૩, ક્રિ. શીખવવું. *inf.* To teach. (અ૦ [illegible] શીખવવું, to teach.)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, વિ. ઉપાય ભરેલા. *adj.* Resourceful. (ફા૦ چابک)

[illegible] = [illegible] પાનું ૪૫૯, ફ૦ ૨૬, ના. હિંમત. *n.* Courage.

[illegible] = [illegible] § ૪૨૦, ફ૦ ૩, વિ. યુનાની. *adj.* Greek. (ફા૦ يهودي)

[Pahlavi]—[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. ઝેહર. *n.* Poison. (ફા૦ زهر)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, ના. જનમ આપનાર. *n.* One who develops, one who brings into existence; promoter (અ૦ [Pahlavi]= જનમવું, to be born.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. નોકશાન. *n.* Harm, injury. (ફા૦ زيان)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૨, ના. કલાક. *n.* Hours.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૧, ના. દરીઆ. *n.* Seas, oceans. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૫૬, ફ૦ ૧૫, ના. સમજ. *n.* Commentary, explanation, meaning. (અ૦ [Pahlavi] જાણવું, to know.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૫૯, ફ૦ ૨૬, ના. જન્મ. *n.* Birth.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૬, ના. નબળાઇ. *n.* Weakness.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. જરીચ દેવ, અનાજનો દુકાળ પાડનાર દેવ, અમરદાદ અમશાસ્પંદનો હરીફ. *n.* Opponent of Amerdâd Ameshaspend, the demon of scarcity of corn. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૫૦૦, ફ૦ ૩, વિ. પુરાણાં થયલાં. *adj.* Antiquated. (અ૦ [Pahlavi] બુઢું થવું, to grow old.)

[Pahlavi]—[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૬, વિ. બદીને લગતી. *adj.* Pertaining to evil.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. સંકટ. *n.* Want. (ફા૦ تنگي)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. વરખ રાશી. *n.* The zodiacal sign of Taurus (Latin)=Fr. Taureau. (અર૦ ثور)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૯, ના. તોલા રાશી. *n.* The zodiacal sign of Libra. (ફા૦ ترازو)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૦, ના. "મકર" ને પહેલવીમાં "દુદ તારા" કહેછે. *n.* The zodiacal sign of Capricornus.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૦, ફ૦ ૩૭, ના. હાણી. *n.* Harm. (ફા૦ تبهی)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૯, ફ૦ ૮૭, વિ. જંગલી. *adj*. Wild, barbarous.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૯, ફ૦ ૮૭, ના. સખ્તી. *n*. Harshness.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૯, ફ૦ ૮૭, વિ. કરાહીયતભરેલી. *adj*. Abominable.

[illegible]=[illegible] પા૦ ૪૭૫, ફ૦ ૧૧૮, ના. તનપસીન. *n*. The future body, i. e. given at the Resurrection.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. તારીચ દેવ, પાણીનો દુકાળ પાડનારદેવ, ખોરદાદ અમશાસ્પંદનો હરીફ. *n*. Opponent of Khôrdâd Ameshaspend; the demon of scarcity of water. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૩, ના. ઉલટો વિચાર, અભીમાન. *n*. Conceit; slighting. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, વિ. ઉમદા. *adj*. Rare.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, ના. તરસ. *n*. Thirst. (ફા૦ [illegible])

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૧, ના. નીશાણી. *n*. Mark, sign. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૨, વિ. પવિત્ર. *adj*. Pure.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૩, વિ. નીચ. *adj*. Mean, base. (ફા૦ دون).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૫, વિ. ધુરછાવાળું. *adj*. Hankering for. (અ૦ [illegible] ચાહવું, to love.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. ઇલાજ, ઉપાય. *n*. Remedy. (ફા૦ درمان).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. અંદરમાહ. *n*. New moon. (અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. મેથુન રાસી. *n*. The zodiacal sign of Gemini.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૦, ના. કુંભરાશી. *n*. The zodiacal sign of Aquarius. (ફા૦ دول).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૧, ના. ઢીલ. *n*. Delay. (ફા૦ درنگ).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૪, ના. પ્રકરણ. *n*. Chapter.

[illegible] પાનું ૪૬૦, ફ૦ ૨૮, ના. જાતો. *n.* Species.

[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૪૧, ના૦ ખજુરનું ઝાડ. *n.* Date tree. (ફા૦ [illegible]).

[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૪, ના. એલાજ. *n.* Contrivance ; remedy.

[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૬, ના. ઉલટું બોલનાર. *n.* Perverse in speech.

[illegible] પાનું ૪૭૭, ફ૦ ૬, ના. મીટીની કાયા. *n.* Tenement of clay.

[illegible] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૬, ના. ફાડી ખાનારાં જાનવરો. *n.* Beasts of prey. (ફા૦ [illegible]).

[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૩, ના. ખાનદાન. *n.* Family. (ફા૦ [illegible]).

[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૪, ક્રિ. વગર બાજે ખાવું પીવું. *verb. n.* Partaking of food without saying grace.

[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. કેદ કરવું. *n.* Imprisonment.

[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. ગાળ. *n.* Abuse. (ફા૦ دشنام. [illegible] ખરાબ, bad+[illegible] નામ, name. અ૦ [illegible] જાણવું, to know.)

[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. ઘુવડ, ગરૂડ પક્ષી. *n.* Owl ; eagle (ફા૦ [illegible]).

[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. દેહ. *n.* Body.

[illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, અ. લાંબી મુદતવેર. *adv.* For a long time.

[illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. એક મરતબે, વખતે. *n.* Time.

[illegible] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૫, ક્રિ. તોડવું. *inf.* To break.

[illegible] પાનું ૫૦૦, ફ૦ ૩, ના. દીનદાર દસ્તુરો. *n.* The religious arch-priests.

[illegible] પાનું ૪૬૪, ફ૦ ૭૨, ના. બક્ષીશ આપનાર, ખોદાતાલા. *n.* God, the Bestower.

[illegible] પાનું ૪૯૮, ફ૦ ૨. વિ. એકસરખાં પ્રમાણવાળું. *adj.* Having equal proportions.

[Pahlavi script]

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૪, ફ૦ ૧, ના. ખોલાસો. *n.* Exposition.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૫, ફ૦ ૧, ના. ધીક્કાર. *n.* Hatred, condemnation. (ફા૦ نکوهش).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૬, ફ૦ ૧, ના. કઉવત. *n.* Strength, vigour. (ફા૦ نیرو).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. શાપ, બદદુઆ. *n.* Curse. (ફા૦ نفرین).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. ક્રિયા. *n.* Ceremony.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ક્રિ. નબળું કરવું. *inf.* To weaken. (ફા૦ نزار=અ૦ [Pahlavi script]+[Pahlavi script] બુઢું થવું, to grow old.)

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. નીચાઇ. *n.* Bottom. (ફા૦ نشیب).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૧૯, ફ૦ ૬, ના. ધનરાશી. *n.* The zodiacal sign of Sagittarius.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૨૦, ફ૦ ૧, ના. લખાણ. *n.* Writing; book.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, વિ. પહેલું. *adj.* First. (ફા૦ نخست).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૫૭, ફ૦ ૨૦, ના. પુસ્તક. *n.* Nask, (a volume). (અ૦ [Pahlavi script] ફા૦ نسک).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૮, ના. પક્ષ. *n.* Side; party.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૬૭, ફ૦ ૮૩, ના. તાજગી. *n.* Freshness; plenitude.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૮૨, ફ૦ ૨, ક્રિ. નાબુદ કરવું. *inf.* To destroy. (અ૦ [Pahlavi script]+[Pahlavi script] to lie down.)

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૮૨, ફ૦ ૨, ક્રિ. ફરાગત આપવી. *inf.* To make comfortable.

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. નાઓંગસ દેવ, જુઠાઇનો દેવ; એ અસ્પંદાદ અમશાસ્પંદનો હરીફ છે. *n.* Opponent of Aspendâd Ameshaspend; demon of falsehood. (અ૦ [Pahlavi script]=સં૦ नासत्य.)

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, વિ. વીગતવાર. *adj.* Various; of different descriptions. (અ૦ [Pahlavi script] જાણવું, to know +[Pahlavi script] શીખવવું, to teach.)

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨૦, ના. નસા પકાવનાર. *n.* Those who cook decaying matter. (અ૦ [Pahlavi script] કોહવું, to decay +[Pahlavi script] પકાવવું, to cook=ફા૦ نسا پز).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ક્રિ. લડાઇ કરવી. *inf.* To fight. (અર૦ نزاع).

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. બપોર. *n.* Noon. (ફા૦ نیمروز [Pahlavi script] અર્ધું, half+[Pahlavi script] દહાડો, day.)

[Pahlavi script]=[Pahlavi script] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૬, ક્રિ. કાપવું. *inf.* To break, to cut. (અરબી نقض ભાંગવું, to break.)

ઇ—ઇ

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૪, ફ૦ ૧, ના. બખીલી. *n.* Sordidness.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૨, ના. બનાવટ. *n.* Structure; composition.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના૦ સંભાળ. *n.* Protection. (અ૦ [Pahlavi] બચાવવું, to protect.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. પૂરમાહ. *n.* Full moon. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૨, ના. ઓલાદ. *n.* Union, progeny. (ફા૦ پیوند=અ૦ [Pahlavi] + [Pahlavi] બાંધવું, to bind.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, વિ. વીરૂધ. *adj.* Opposed to. (અ૦ [Pahlavi] + [Pahlavi] જવું, to go.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, વિ. ઘણી એબ. *adj.* Full of defects. (ફા૦ پر عیب).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, વિ. જોડાયલાં. *adj.* United. (અ૦ [Pahlavi] + [Pahlavi] પેહેલવી [Pahlavi] બાંધવું, to fasten, to bind.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ના. જતન કરવા લાયક જાનવર. *n.* Tame or domesticated animals; animals that are to be taken care of. (અ૦ [Pahlavi] રક્ષણ કરવું, to protect + પેહેલવી [Pahlavi] ટોળું, a flock)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૯, ના. પાનખર રૂતુ. *n.* Autumn. (ફા૦ پائیز).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, વિ. ઝળકદાર. *adj.* Lustrous. (અ૦ [Pahlavi] સણગારવું, to adorn.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ના. આગળી દીનવાળાઓ. *n.* Believers in the previous Dispensation. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ના. નકલ. *n.* Copy.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૩, ક્રિ. છુટું પડવું, વીખરાઇ જવું. *inf.* To be scattered; to become loose. (અ૦ [Pahlavi] + [Pahlavi] મારવું, to strike.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૪, ના૦ પેશ્વા. *n.* Leader. (ફા૦ پیشوا : [Pahlavi]=ફા૦ پیش આગળ, before, in front of + [Pahlavi]=ફા૦ پی પગ, foot.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૫, ના. કોહવાટ. *n.* Decay, putrefaction. (અ૦ [Pahlavi] : [Pahlavi] કોહવું, to putrefy.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૪૦, ના. મરજ. *n.* Disease.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૪૦, ના. રોશન આતશ. *n.* Blazing fire. (અ૦ [illegible] ચલકવું, to shine.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૫૨, ના. પ્રતાપ આપનાર. *n.* Giver of halo or glory.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૫, ફ૦ ૭૫, ના. હમેશગી. *n.* Eternity. (ફા૦ پایداری.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૩, ફ૦ ૧૧૦, ના. પાદશાહ. *n.* King.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૪, ફ૦ ૧૧૧, ના. સચાઇ. *n.* Faithfulness.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૪, ફ૦ ૧૧૩, ના. લુંટનાર. *n.* Embezzler.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૩, ફ૦ ૬, ના. શરૂઆત. *n.* Beginning.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૨, ક્રિ. નામદારી મેળવવી. *inf.* To become illustrious, to be renowned.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. સજા. *n.* Punishment.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. અપવિત્રાઇ. *n.* Impurity.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. દુધ. *n.* Milk. (અ૦ [illegible] from [illegible] પીવું, to drink.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, વિ. પાક. *adj.* Clean; free from impurity.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૩, ફ૦ ૨, ના. તોડવું. *n.* Breaking; infringing.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૩, ફ૦ ૨, ના. પ્રતીવાદી. *n.* Defendant.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૭, ફ૦ ૨, ના. ઘરેણું. *n.* Ornament. (ફા૦ پیرایه).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. આસમાનનો પ્રતાપ. *n.* Luminosity of the sky.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૨, વિ. ફરજ તરીકે ઠરાવેલું. *adj.* Rendered incumbent; made obligatory.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૧૯, વિ. દુરઅંદેશ. *adj.* Wise, discreet. (ફા૦ فرزانه)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૭, ફ૦ ૮૪, ના. અનિતીનું કામ, દગાઇ. *n.* Immoral deed; deceit. (ફા૦ فریب)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, ક્રિ. મદદ કરવી. *inf.* To help; to support. (ફા૦ فریادن=અ૦ [illegible]+[illegible] જવું, to go.)

[Avestan]

[Avestan]=[Avestan] § ૪૧૬, ફ૦ ૪, ના. ભાગ. *n.* Share. (ફા૦ [Persian])

[Avestan]=[Avestan] § ૪૧૭, ફ૦ ૫, વિ. ચહડતે દરજ્જેનું. *adj.* High; noble. (ફા૦ [Persian] બુલંદ, high.)

[Avestan]=[Avestan] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ક્રિ. દુઃખી કરવું. *inf.* To afflict. (અ૦ [Avestan] દુઃખ દેવું, to cause pain, afflict.)

[Avestan]=[Avestan] અથવા [Avestan] § ૪૧૯, ફ૦ ૨, ના. મહિનો. *n.* Month.

[Avestan]=[Avestan] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ના. પેદાયશની શરૂઆત. *n.* Evolution; beginning of creation. ([Avestan] શરૂઆત, source, beginning + [Avestan] પેદાયશ, creation.)

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૪૦, ના. ઉજેરું. *n.* Light.

[Avestan]=-[Avestan] પાનું ૪૬૦, ફ૦ ૩૪, ક્રિ. બક્ષેશ મેળવવી. *inf.* To be endowed; to obtain gifts.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૫, ના. ભાયગ. *n.* Destiny, fate.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૬, ના. સુખ. *n.* Bliss.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૯, વિ. લઇ જવા જોગ. *adj.* Worth supplying.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૪૦, ના. બળતું. *n.* Blaze. (અ૦ [Avestan] ચલકવું, to shine.)

[Avestan]=-[Avestan] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૬૦, ના. ખમવાની શક્તિ ધરાવનાર. *n.* One who has the power of endurance.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૨, ના. પ્રકાશ આપનાર. *n.* He who shines; light-giver.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૬૫, ફ૦ ૭૫, ના. ઘણો જ અસરકારક, તંદરોસ્તી આપનાર. *n.* Efficacious healer. (અ૦ [Avestan]).

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૮, ના. જોષીઓ. *n.* Astrologers.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૨, ના. પ્રકરણ. *n.* Chapter. (અર૦ باب)

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૪, ના. દરીઆઇ સગ. *n.* Water dog; Beaver. (અ૦ [Avestan] [Avestan] [Avestan] બવ્રી પાણીમાં રહેનાર છે=ફા૦ سگ آبی)

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. સખત કેદખાનું. *n.* Rigorous imprisonment.

[Avestan]=[Avestan] પાનું ૪૯૧, ફ૦, ૨, વિ. ઉઘાડું. *adj.* Naked. (ફા૦ [Persian])

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૧, ના. રહેઠાણ. *n.* Abode. (ફા૦ [illegible])

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, ના. બદલો. *n.* Reward, recompense. (ફા૦ [illegible] = અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૧૦, ના. મીન રાશી. *n.* The zodiacal sign of Pisces. (ફા૦ ماهی)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૬, ફ૦ ૧૫, વિ. ચંદરમાહને લગતું. *adj.* Lunar.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૫, ફ૦ ૧૦, ક્રિ. મોહોટાઈ આપવી. *inf.* To honour.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૯, ફ૦ ૨૬, ના. લાગવાની શક્તિ. *n.* Sense of feeling; sensation.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૦, ફ૦ ૩૦, ના. માંથ્રવાણીનાં અભ્યાસીઓ. *n.* Students of the Mâthras.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૯, ના. દવા. *n.* Medicine; remedy.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૯, ના. લેહેજત. *n.* Taste. (ફા૦ مزه)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૪૪, ના. વરસાદ. *n.* Rain. (અરબી مطر)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૪, ફ૦ ૭૧, અ. મુખ્યત્વે કરીને. *adv.* Especcially; principally.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૬, ફ૦ ૪, ના. સમજ. *n.* Explanation; exposition.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. સંખ્યા. *n.* Number. (અ૦ [illegible] ગણવું, to count.)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. પીશાબ. *n.* Urine. (અ૦ [illegible] છાંટવું, to sprinkle.)

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૨, ના. હીલચાલ કરનારા. *n.* Those who have power of motion.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૨, ક્રિ. ચલાવવું. *inf.* To cause to move.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. દીશા. *n.* Direction.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. દીલ. *n.* Heart.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૩, ના. આખેરી. *n.* Completion; end.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ક્રિ. ખુશી ભોગવેછે. *v.* Rejoice. (અ૦ [illegible] ખુશી થવું, to rejoice.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૧, ના. ચાલવું. *n.* Motion.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૮, ક્રિ. ઇમાન લાવવું. *inf.* To have faith in.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૨, ફ૦ ૪૪, ના. બક્ષેશ આપનારા. *n.* Donors, bestowers.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૪, ફ૦ ૧૧૨, ના. કિર્તિવાનો. *n.* Illustrious men.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૭, ફ૦ ૬, વિ. ચહડતે દરજ્જેનું. *adj.* Of supreme kind; surpassing.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૮, ફ૦ ૬, ક્રિ. ચાલતા હતા. *v.* Were moving about.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૬, ફ૦ ૩, ક્રિ. બદગોઇ કરવી. *inf.* To speak ill of. (અ૦ [illegible])

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. જખમ. *n.* Wound. (ફા૦ ریش અ૦ [illegible]).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. કોહોળું. *n.* Fox. (ફા૦ روبا ه).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. "રઠવી મેરેજતો." *n.* The sublime chief.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૫, ફ૦ ૩, ના. રોજગાર. *n.* Anniversary of one's death, and the ceremony pertaining to the same; also, the day of the month, recurring in the 12 months of the year, of one's death.

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૨, ના. બીમારી. *n.* Sickness. (અપ૦ [illegible] ફા૦ بیماری)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, વિ. ભલા વિચારવાલી. *adj.* Good-thinking; gifted with noble thought.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, ના. પસંદ કરનાર. *n.* Chooser; adopter. (અ૦ [illegible] ચુંટી કાહડવું, to distinguish.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, વિ. ઉલટી. *adj.* Perverse.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૪, ના. વસીલો. *n.* Medium. (ફા૦ پایه).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૬, ફ૦ ૨, ના. સઘળી રીતનો શણગાર આપવો. *n.* Embellishment ([Pahlavi]=હમા સઘળા, all+[Pahlavi] શણગારવું, to adorn.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. પ્રવરશી. *n.* Nourishment. (અ૦ [Pahlavi] કામ કરવું, to work.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૩, ના. ખેડુતનો ટોળો. *n.* Agricultural class.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૬, વિ. મેળવેલી. *adj.* With which one is endowed (અ૦ [Pahlavi] મેળવવું, to get, to obtain.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ના. "વીષપતથ" માહ. *n.* The moon which dispels darkness. The full moon. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, વિ. નાશકારક. *adj.* Destructive.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૨, વિ. વધારાને લગતું. *adj.* Intercalary.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. વસંતરૂતુ. *n.* Spring. (ફા૦ بهار).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૭, ના. મેષરાસી. *n.* The zodiacal sign of Aries. (ફા૦ برہ).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૧૦, ના. મકરરાસી. *n.* The zodiacal sign of Capricornus.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ના. પેગમ્બર. *n.* Prophet. (અ૦ [Pahlavi] ચલકવું, to shine.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ક્રિ. છુંટું પડવું, ભાંગી જવું. *inf.* To be scattered. (ફા૦ گسستکي).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૬, ના. શોધખોળ *n.* Researches.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૫૫, ફ૦ ૧૩, ક્રિ. હાંકી કાઢે. *v.* May drive off, ward off, avert. (અ૦ [Pahlavi] મારવું, to strike.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૫૮, ફ૦ ૨૪, વિ. દેખાઇતી. *adj.* Evident. (અ૦ [Pahlavi] જોવું, to see.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૪૦, ના. દવાઇના પાલા. *n.* Drugs. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૫, ના. હાણી પ્હોંચાડનાર. *n.* Harm-doer. (અ૦ [Pahlavi] મારવું, to strike.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૩, ફ૦ ૬૫, વિ. હાંકી કાઢેલો. *adj.* Repelled; driven off.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૪, ફ૦ ૭૨, ના. આરંજ. *n.* Orange. (ફા૦ نارنگ).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૨, ફ૦ ૧૦૨, ક્રિ. ખરાબ કરવું. *inf.* To spoil.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૭૯, ફ૦ ૮, ના. દલીલ. *n.* Proof; reasoning.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૪, ક્રિ. સુદરેહ કુસ્તી વગર ફરેહર કરવી. *inf.* To move about without putting on the sacred shirt and girdle.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. નીવારણો *n.* Expiations; atonements.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. કાળો કાગડો. *n.* Dark raven.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૫, ફ૦ ૪, ના. સારી ચાલચલણ. *n.* Well regulated life; piety.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૬, ફ૦ ૭, ક્રિ. બાંધી રાખવું. *inf.* To keep tethered.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૯૭, ફ૦ ૨, ના. હથ્યારો. *n.* Weapons; instruments.

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૫, ના. તરીકો. *n.* Path, mode of life.

[illegible]

[illegible]=[illegible] § ૪૧૪, ફ૦ ૩, વિ. બરફ જેવું ઠંડું. *adj.* Cold as snow. (અ૦ [illegible] ટપકવું, ટીપાવું, to trickle.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૫, ફ૦ ૧, ના. વખાણ. *n.* Praise. (અ૦ [illegible] વખાણવું, to praise.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૧, ના. વૃદ્ધિ કરનાર મીનો. *n.* The increase-giving (beneficent) invisible spirit. (અ૦ [illegible] વૃદ્ધિ કરવી, to increase + [illegible] વિચારવું; to think.)

[illegible]=[illegible] § ૪૧૮, ફ૦ ૩, ના. જુલમગાર. *n.* Oppressor.

[illegible]=[illegible] § ૪૧૯, ફ૦ ૫, ના. સુસ્તી. *n.* Laziness. (ફા૦ مستي)

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૫૩, ફ૦ ૬, ના. પક્ષ. *n.* Side. (ફા૦ سوی).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૬, ના. વખાણ. *n.* Praise. (અ૦ [illegible] સાંભળવું, to hear).

[illegible]=[illegible] પાનું ૪૬૧, ફ૦ ૩૭, વિ. સંપૂર્ણ. *adj.* Perfect. (અ૦ [illegible] પાથરવું, to spread.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૬૯, ફ૦ ૮૮, વિ. હોશવાળા. *adj.* Circumspect, with senses on the alert.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૭૯, ફ૦ ૧૦, ના. અંત. *n.* End. (ફા૦ سر છેડો, end.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૪, ફ૦ ૨, ના. સવર દેવ; એ શેહેરેવર અમશાસ્પંદનો હરીફ છે. *n.* The demon Savar opponent of Shahrevar Ameshaspend (સં૦ સ ર્ક=અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૩, ના. પાલક. *n.* Ward, protege, adopted son.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૪, ના. જાત. *n.* Species. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૭, ફ૦ ૪, ના. ચુગલી. *n.* Backbiting.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. ફટકો. *n.* Blow. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૮, ફ૦ ૨, ના. ધાસ્તી. *n.* Intimidation. (ફા૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૯૦, ફ૦ ૨, ના. મુઆ પછીની ત્રીજી રાત. *n.* The third night after one's death.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. ગીધ. *n.* Vulture, mountain-hawk.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૯૨, ફ૦ ૨, ના. ભૂખ. *n.* Hunger.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૬, ફ૦ ૪, ક્રિ. સંબંધ ધરાવેછે, *v.* Is fastened to; is united.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૭, ફ૦ ૭, ક્રિ. ખુશી કરવું. *inf.* To propitiate.

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૮, ફ૦, ૨, ના. શેહેરો. *n.* Cities. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૧૯, ફ૦ ૮, ના. શીંહ રાશી. *n.* The zodiacal sign of Leo. (ફા૦ شیر).

[Pahlavi]=[Pahlavi] § ૪૨૦, ફ૦ ૨, ક્રિ. મોકલી. *v.* Sent.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૮૯, ફ૦ ૨, ના. મની. *n.* Human seed, semen. (અ૦ [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૯૧, ફ૦ ૨, ના. સુદરેહ. *n.* The sacred shirt.

[Pahlavi]=[Pahlavi] પાનું ૪૯૪, ફ૦ ૨, ના. ખુશ્નુદી. *n.* Propitiation. (અ૦ [Pahlavi] ધાતુ [Pahlavi] ખુશી થવું, to rejoice.)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]

[illegible] 1 ૧

2 ૨ [illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]

1/9 [illegible]

2/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/9 [illegible]

2/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/٦ [illegible]

2/٦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1/١ [illegible]

2/٢ [illegible]

1/١ [illegible]

2/٢ [illegible]

[illegible] 1

[illegible] 2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] 1

[illegible] 2

1 ۱ [illegible]

2 ۲ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

[illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

[illegible]

1/1 [illegible]

2/2 [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ࡞

[illegible] ࡞ 1 ١

[illegible] 2 ٢
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{ 1 [illegible]
[illegible]

{ 2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1 1

2 2 [illegible]

3 3 [illegible]

[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ❀

{4 [illegible]

{5-6 [illegible]

{1 [illegible]

{2 [illegible]

{1 [illegible]

{2 [illegible]

[illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] ۞

[illegible]
[illegible] ۞

[illegible] ۞

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8 ૮
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9 ૯
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 10 ૧૦
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

અસલ દીનકર્દી કેતાબનાં પાંચમાં દફતરના ઉચ્ચાર.

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

115 ૧૧૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
116-17 ૧૧૬-૧૭ [illegible]
118 ૧૧૮ [illegible]
119 ૧૧૯ [illegible]
120 ૧૨૦ [illegible]
121 ૧૨૧ [illegible]
122 ૧૨૨ [illegible]
123 ૧૨૩ [illegible]
124 ૧૨૪ [illegible]
[illegible]
125 ૧૨૫ [illegible]
126 ૧૨૬ [illegible]
127-28 ૧૨૭-૨૮ [illegible]
[illegible]
129 ૧૨૯ [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
112 ۱۱۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
113 ۱۱۳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
114 ۱۱۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
110 ١١٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
111 ١١١ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] 105 ૧૦૫
[illegible]
[illegible] 106 ૧૦૬
[illegible]
[illegible] 107 ૧૦૭
[illegible]
[illegible] 108 ૧૦૮
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 109 ૧૦૯
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
100 ૧૦૦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
101 ૧૦૧ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
102 ૧૦૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
103 ૧૦૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
104 ૧૦૪ [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

96 ૯૬ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

97 ૯૭ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

98 ૯૮ [illegible]

[illegible]

[illegible]

99 ૯૯ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
92 ૯૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
93 ૯૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
94 ૯૪ [illegible]
[illegible]
95 ૯૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 89
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 90
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 91
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
87 ٨٧ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
88 ٨٨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
84 ૮૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
85 ૮૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

82 [illegible]

83 [illegible]

[illegible]

[illegible]

{76 ૭૬} [illegible]

{77 ૭૭} [illegible]

{78 ૭૮} [illegible]

{79 ૭૯} [illegible]

{80 ૮૦} [illegible]

{81 ૮૧} [illegible]

[illegible]

[illegible] 72 [illegible]

[illegible]

[illegible] 73 [illegible]

[illegible]

[illegible] 74 [illegible]

[illegible]

[illegible] 75 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

69 ٦٩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

70 ٧٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

71 ٧١ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

64 ૬૪ [illegible]

65 ૬૫ [illegible]

66 ૬૬ [illegible]

67 ૬૭ [illegible]

68 ૬૮ [illegible]

53 ٤٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
54 ٤٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]

55 ٤٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
56 ٤٥ [illegible]
57 ٤٦ [illegible]
58 ٤٧ [illegible]
[illegible]
59 ٤٨ [illegible]
60 ٥٠ [illegible]
61 ٥١ [illegible]
62 ٥٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
63 ٥٣ [illegible]

[illegible]

41 ٤١ [illegible]

[illegible]

[illegible]

42 ٤٢ [illegible]

43 ٤٣ [illegible]

44 ٤٤ [illegible]

[illegible]

45 ٤٥ [illegible]

46 ٤٦ [illegible]

[illegible]

47 ٤٧ [illegible]

[illegible]

48 ٤٨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

49 ٤٩ [illegible]

50 ٥٠ [illegible]

51 ٥١ [illegible]

52 ٥٢ [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
37 ᠓᠗ [illegible]
[illegible]
[illegible]
38 ᠓᠘ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
39 ᠓᠙ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
40 ᠔᠐ [illegible]

[illegible]
[illegible]
33 ٣٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
34 ٣٤ [illegible]
[illegible]
35 ٣٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
36 ٣٦ [illegible]

28 ٢٨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
29 ٢٩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
30 ٣٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

31 ٣١ [illegible]
[illegible]
32 ٣٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

27 ٢٧

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
25 २४ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
26 २५ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 23 ۲۳
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 24 ۲۴
[illegible]

[illegible]

21 २१ [illegible]

22 २२ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
18 १८ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

19 १९ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

20 २० [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

15 ٩٣ [illegible]

16 ٩٤ [illegible]

17 ٩٥ [illegible]

[illegible]

14 ۱۴

[illegible]

[illegible]

11 ١١ [illegible]

12 ١٢ [illegible]

13 ١٣ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] 7 ٧
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8 ٨
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9 ٩
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 10 ١٠

અસલ દીનકર્દ કેતાબનાં ચોથાં દફતરના ઉચ્ચાર.

1 ૧ [illegible]
2 ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 ૩ [illegible]
[illegible]
4 ૪ [illegible]
[illegible]
5 ૫ [illegible]
6 ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٤/٧
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٥/٤
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ٦/٥
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ૧ (૪૨૦) [illegible]
[illegible]

2 ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 ૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
12 ١٢ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
13 ١٣ [illegible] ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

14 ١٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

7 ۷ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
8 ۸ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 ۹ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
10 ۱۰ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
11 ۱۱ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3 ٣
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4 ٤
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5 ٥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(٦١٩) [illegible] 1/2

[illegible] 2/2

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ۱ (۴۱۸) [illegible]
[illegible]
[illegible]

2 ۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 ۳ [illegible]
[illegible]
[illegible]

٥٧

٥٨

٥٩

1 ૧ [illegible] (૬૧૭) [illegible]

2 ૨ [illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

5 ૫ [illegible]

6 ૬ [illegible]

(٤١٤) [illegible] 1
[illegible]
[illegible]

[illegible] 2
[illegible]
[illegible] 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3 3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4 4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5 5
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(४१४) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

(४१५) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

Variants of MB.*

In order to give full advantage to the student of the oldest copy of the text in the Dinkard, Vol. IX, below are given all the variants or additions of MB. which now belongs to the Mullâ Firuz Library at Bombay, without correcting even those which are evidently mistakes or slips by the copyist. A part or portion of a word in the beginning of a line is not counted, but the following word is reckoned as the first one in the line.

(The abbreviations are P. = page; l. = line; w. = word; om. = omit).

P. 441, l. 1, w. 4 add [Pahlavi]—l. 3, w. 4 [Pahlavi]; w. 5 [Pahlavi]; after w. 7 add [Pahlavi]—l. 4, w. 2 [Pahlavi]—l. 6, w. 3 [Pahlavi]; w. 6–7 [Pahlavi]; w 8 om. [Pahlavi]—l. 9, om. w. 6 —l. 11, w. 2 [Pahlavi]; w. 6 add [Pahlavi]—l. 13, add [Pahlavi] after w. 2—l. 14, w. 1 [Pahlavi]; w. 5 [Pahlavi]—l. 17, w. 4 add [Pahlavi].

P. 442, l. 1, om. w. 3 [Pahlavi] only; om. w. 5 and add [Pahlavi]—l. 2, om. w. 7; om. w. 9—l. 3, w. 3 add [Pahlavi]—l. 4, w. 1 [Pahlavi]; w. 4 [Pahlavi]—l. 5, w. 7 add [Pahlavi]—l. 7, w. 10 add [Pahlavi]—l. 8, w. 4 add [Pahlavi]; w. 5–6 [Pahlavi]; w. 7 add [Pahlavi]—l. 9, w. 1 added through mistake [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi] [Pahlavi];—l. 10, om. w. 1; w. 3 add [Pahlavi]—l. 12, w. 10 add [Pahlavi]—l. 13, w. 8 [Pahlavi]—l. 14. w. 1 [Pahlavi]; w. 3 add [Pahlavi]—l. 16, om. w. 5—l. 17, w. 1 add [Pahlavi]—l. 18, w. 6-7 [Pahlavi]—l. 21, w. 2 add [Pahlavi]; w. 3 add [Pahlavi]; om. w. 7—l. 22, om. w. 3.

P. 443, l. 1, w. 1 add [Pahlavi]—l. 5, w. 4–5 [Pahlavi]—l. 6, w. 7 add [Pahlavi]—l. 7, w. 8 add [Pahlavi]—l. 8, w. 3 [Pahlavi]; w. 5 [Pahlavi]—l. 9, w. 5 [Pahlavi]—l. 10, w. 4 [Pahlavi]; w. 5 add [Pahlavi]—l. 11, w. 3 [Pahlavi]—l. 12,

* It is called B. in Dr. West's *Pahlavi Literature*.

w. 6 add ⁘—l. 13, w. 6 add [illegible]—l. 15, w. 3 [illegible]—l. 16, w. 2 add ·—l. 18, w. 2 add ⁘; w. 8 [illegible]—l. 21, w. 6 [illegible]—l. 22, w. 2–3 [illegible].

P. 444, l. 1, the full-stop after w. 2 om.; om. w. 5—l. 2, w. 3 add ⁘—l. 3, w. 1 [illegible]; w. 7–8 [illegible]—l. 4, w. 1–2 [illegible]; w. 7 [illegible]; w. 8 add ,—l. 5, w. 2 [illegible]; om. w. 4—l. 6, w. 5–6 [illegible]; w. 8 add ,—l. 7, w. 3 [illegible]—l. 9, w. 2 [illegible]—l. 10, w. 1 add ,; om. w. 5; om. w. 7—l. 12, w. 6 add ,—l. 13, w. 6 [illegible]—l. 14, w. 3 [illegible]—l. 15, w. 2 om. ·; w. 3 add ,; w. 4 [illegible].

P. 445, l. 2, w. 2 add ,—l. 4, w. 7 add ⁘—l. 5, w. 2–3 [illegible]; w. 8–10 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]—l. 12, w. 2 [illegible]—l. 13, w. 5 [illegible]—l. 14, w. 3 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 15, w. 3 add ,; w. 6 add ⁘—l. 16. w. 2 [illegible]—l. 17, w. 2 add ·—l. 18, om. w. 3; w. 4 [illegible]; om. w. 9; w. 12 add ·—l. 20, w. 5 add ·—l. 21, w. 1 [illegible]—l. 22, w. 1–2 [illegible].

P. 446, l. 1, w. 3 add ·—l. 2, w. 2 [illegible]—l. 5, w. 6 [illegible]—l. 6, w. 3 om. ·; w. 7 om. ·—l. 7, w. 6 om. ·—l. 8, w. 8 add ·—l. 9, w. 3 [illegible]—l. 11, w. 7 om. ·; w. 8 [illegible]—l. 13, w. 5-6 [illegible]—l. 14, w. 7 om. ·—l. 15, om. w. 3; om. w. 5; w. 9 om ·; w. 11 add ⁘—l. 16, w. 1 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 17, w. 1 add (an error) [illegible]; om. w. 4; w. 7 [illegible]; w. 10 add ⁘; om. w. 11—l. 18, w. 7 add ⁘; om. w. 8; om. w. 11; w. 12 [illegible]—l. 19, w. 1 add ⁘; w. 6 [illegible].

P. 447, l. 1, w. 4 om. ·; w. 9 om. ·—l. 3, om. w. 2; w. 3 [illegible]; om. w. 4; w. 6 om. ·—l. 5, om. w. 6; w. 7 [illegible]—l. 6, w. 6–7 [illegible]; w. 8 add ,—l. 8, w. 6 [illegible]—l. 12, om. w. 5—l. 13, w. 2 add ,—l. 14, w. 2–3 [illegible]—l. 15, w. 5 add ,—l. 16, w. 2 [illegible]; om. w. 4; w. 7 add ·; w. 9 [illegible]—l. 18, w. 2 add ·—l. 19, w. 1 om. ·—l. 22, w. 1 add ,; om. w. 3; w. 6 om. ·; om. w. 8—l. 23, w. 3 [illegible]; w. 5 add · and ,; w. 7 [illegible].

P. 448, l. 2, w. 4 [illegible]; the full-stop after w. 5 om.; om. w. 6—l. 3, w. 9 [illegible]—l. 4, w. 2 [illegible]; w. 7 add [illegible]—l. 5, om. w. 3; om. w. 5; w. 7 om. [illegible]—l. 7, w. 5 add [illegible]—l. 8, om. w. 5; w. 8 add [illegible]—l. 11, w. 8 add [illegible]—l. 12. w. 3 om. [illegible]—l. 13, w. 8 [illegible]—l. 15, om. w. 1—l. 16, w. 2 [illegible]—l. 19, w. 4 [illegible]—l. 20, w. 5 [illegible]—l. 21, om. w. 1; w. 7 [illegible]; om. w. 8–10—l. 22, om. w. 4; om. w. 6.

P. 449, l. 3, w. 1 add [illegible]—l. 4, w. 3 [illegible]—l. 5, w. 6–7 [illegible]—l. 6, w. 3 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 7. w. 1 om. [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 8, w. 2–3 [illegible]; w. 5 om. [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 9, om. w. 2; om. w. 4; w. 7 [illegible]—l. 11, w. 2 [illegible]; w. 4 add [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 12, w. 2 [illegible]; om. w. 4; w. 7 add [illegible]—l. 13, om. w. 10—l. 15, w. 2 [illegible]; w. 4–5 [illegible]; w. 6 [illegible]; om. w. 7—l. 16, w. 6 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 17, w. 6 [illegible].

P. 450, l. 3, w. 5 [illegible]; w. 6 add [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]; w. 3 [illegible]; w. 4 add [illegible]—l. 5, w. 2 [illegible]; w. 3 om. [illegible]; w. 5 om. [illegible]—l. 9, w. 1 om. [illegible]—l. 11, w. 2 [illegible]; w. 5 om. [illegible]—l. 12, om. w. 7—l. 14, w. 6 [illegible]—l. 15, om. w. 2; w. 8 add [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 2 [illegible]—l. 19, w. 7 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 20, om. w. 7—l. 21, w. 5 [illegible]; om. w. 8—l. 22, w. 2 [illegible]; w. 5 add [illegible].

P. 451, l. 1, w. 7 [illegible]; om. w. 9—l. 3, om. w. 2; w. 7 add [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]; w. 3 [illegible]; w. 6–7 [illegible]—l. 5, w. 6 [illegible]—l. 6, w. 1 [illegible]—l. 9, the full-stop after w. 6 om.—l. 11, w. 6 add [illegible]—l. 13, w. 1 [illegible]—l. 14, w. 5 [illegible]—l. 15, w. 1–2 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 18, w. 8 [illegible]—l. 19, w. 2–4 [illegible]; om. w. 6—l. 23, w. 1 [illegible]—l. 24, w. 5 add [illegible].

P. 452, l. 5, w. 9 om. [illegible]—l. 6, w. 1 om. [illegible].

P. 453, om. l. 1—l. 2, w. 4–5 [illegible]—l. 3, w. 4 om. [illegible]—l. 4, w. 3 add [illegible]; w. 6–7 [illegible]—l. 6, w. 4 add [illegible]—l. 8, w.

1 [illegible]; w. 3 [illegible]; the full-stop after w. 4 om.—l. 9 w. 5 [illegible]—l. 10, w. 6 [illegible]—l. 12, w. 5 add [illegible]—l. 13, om. w. 1; w. 4 om. [illegible]; w. 8 [illegible].

P. 454, l. 1, w. 3 add [illegible]—l. 3, w. 1 add [illegible]—l. 6, w. 1 [illegible]; w. 7 after the full-point add [illegible]—l. 7 w. 5 [illegible]—l. 8, w. 2 [illegible]—l. 9, w. 3 om. [illegible] and add [illegible]—l. 11, w. 1 om. [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 12, w. 4 [illegible]; w. 7 add [illegible]—l. 13, w. 3 [illegible]—l. 14, w. 5 om. [illegible]—l. 18, w. 3 [illegible]—l. 20, w. 8 [illegible]—l. 21, w. 1 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 22, w. 3 [illegible].

P. 455, l. 1, w. 1 om. [illegible]—l. 3, om. w. 4; w. 9 add [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]—l. 10, om. w. 1; w. 2 add [illegible]—l. 12, w. 3–5 [illegible]; w. 5 add [illegible]—l. 13, w. 3 [illegible]—l. 15, w. 4 [illegible]—l. 16, w. 6 [illegible]—l. 17, w. 6 [illegible]—l. 22, w. 1 add [illegible]; w. 6 add [illegible]; om. w. 8–9—l. 23, w. 1 [illegible]; w. 5 add [illegible].

P. 456, l. 1, w. 3–4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 2, w. 1 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 4, w. 2 [illegible]—l. 7, w. 7–8 [illegible]—l. 10, w. 5–6 [illegible]—l. 12, w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 13, w. 7 add [illegible]—l. 15, w. 4 [illegible]—l. 17, w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 19, w. 7 add [illegible].

P. 457, l. 1, w. 1–2 [illegible]—l. 2, w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 3, w. 3 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 4, w. 4 add [illegible]; w. 7–8 [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]—l. 7, w. 4 om. [illegible]; w. 7 om. [illegible]—l. 8, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 9, w. 2 add [illegible]—l. 10, om. w. 2; w. 7 [illegible]—l. 11, w. 3 *[illegible]—l. 13, w. 5 om. [illegible]—l. 14, w. 3-4 [illegible]—l. 16, w. 5 [illegible]. om. the full-stop after it.—l. 17, w. 1 [illegible]; w. 5 om. [illegible]—l. 18, w. 2 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 21, om. w. 3, and substitute [illegible]—l. 22, w. 6 [illegible]; w. 7 add [illegible]—l. 24, w. 7 om. [illegible].

P. 458, l. 1, w. 7 om. the full-stop after it—l. 3 w. 10 [illegible]—l. 4, w. 2 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 5, w. 2 [illegible]—l. 6 w. 1 [illegible]—l. 9, w. 2 [illegible]—l. 10, w. 6 add [illegible]—l. 11, w. 5 [illegible]—l. 12, w. 4 [illegible]—l. 13, w. 2–3 [illegible] [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 14, w. 1 [illegible]—l. 15, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible] [illegible], om. the full-stop after it—l. 16, w. 3 [illegible]—l. 17, w. 3 add [illegible]—l. 18, w. 5 add [illegible]—l. 20, w. 7 [illegible]—l. 21, w. 4 add [illegible]—l. 22, w. 5–6 [illegible]; w. 6 add [illegible].

P. 459, l. 1, w. 1 add [illegible]; w. 5 om. [illegible]; w. 6 add [illegible]—l. 2, w. 4 om. [illegible]—l. 3, w. 3 [illegible]—l. 4, w. 8 [illegible]—l. 5, w. 2 [illegible]; om. w. 7—l. 7, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 4 add [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]—l. 11, w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 13, w. 7 add [illegible]—l. 17, w. 4 add [illegible]—l. 21, w. 2 add [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 5–6 [illegible]—l. 22, w. 1–2 [illegible]—l. 23, w. 1 add [illegible]; w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 24. w. 2–3 [illegible].

P. 460, l. 1, w. 7 om. [illegible]—l. 2, w. 5 [illegible]—l. 3. w. 7 add [illegible]—l. 5, w. 5 [illegible] and add [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 9, w. 1 add [illegible]—l. 10, w. 6 added through mistake [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]—l. 16, w. 4 [illegible]—l. 19, w. 1 add [illegible]—l. 20, w. 2 add [illegible]—l. 21, w. 1 [illegible]—l. 23, w. 3–4 [illegible]; om. the full-stop after w. 7; w. 8 add [illegible]—l. 24, w. 1 add [illegible]

P. 461, l. 1, om. w. 8—l. 3, w. 4 add [illegible]—l. 4, w. 6 add [illegible]—l. 5, w. 2 add [illegible]; om. w. 3 and add [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]; w. 3 om. [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 7. w. 1 add [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 9, w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 10, w. 4 add [illegible]—l. 13, w. 2–3 [illegible]—l. 15, w. 1–2 [illegible]—l. 17, w. 2 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 18, w. 4 [illegible]; w. 6 [illegible] [illegible]—l. 22, w. 1 [illegible].

P. 462, l. 2, w. 2 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 5 add [illegible]; w. 7 om. [illegible]—l. 3, w. 8 om. [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]—l. 5, w. 3 add [illegible]; w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]—l. 10, w. 5 add [illegible]; w. 6 om. [illegible]—l. 11, w. 10 [illegible]—l. 13, om. the full-stop after

w. 1 —l. 16, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 2 add [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 19, w. 1 add [illegible]—l. 21, w. 3-4 [illegible]—l. 23, om. the full-stop after w. 7—l. 24, om. the full-stop after w. 6.

P. 463, l. 1, om. the full-stop after w. 2; om. w. 5; om. the full-stop after w. 7.—l. 2, w. 3 add [illegible]—l. 3, w. 1 [illegible]—l. 4, w. 8 [illegible]—l. 7, w. 8 [illegible]—l. 8, w. 4 add [illegible]; w. 7 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 10, w. 4 add [illegible]—l. 11, w. 2 add [illegible]—l. 12, w. 6-7 [illegible]—l. 14, w. 4 [illegible]—l. 15, w. 3 [illegible]—l. 17, w. 4 [illegible]—l. 20, w. 7 add [illegible]—l. 21, w. 7 add [illegible] and [illegible]; om. the full-stop after w. 9—l. 22, w. 7 add [illegible].

P. 464, l. 2, w. 2 [illegible]; w. 3-4 [illegible]—l. 3, w. 9 [illegible]—l. 4, w. 5 om. [illegible]—l. 8, w. 2 [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 11, w. 4 add [illegible]—l. 12, w. 7 om. [illegible]—l. 13, om. w. 1, and add [illegible]—l. 17 w. 2 [illegible]—l. 18, w. 2 om. [illegible]—l. 19, w. 2 add [illegible]—l. 21, w. 5 add [illegible]—l. 22, w. 9 [illegible]—l. 23, w. 3 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 24, w. 2 [illegible].

P. 465, l. 1, w. 6 [illegible]; om. w. 7 —l. 2, w. 4 add [illegible]—l. 3, w. 1 add [illegible]—l. 4, w. 1 add [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 7 add [illegible]; w. 8 om. [illegible]—l. 7, w. 3 [illegible]; w. 5 add [illegible]—l. 8, w. 9 add [illegible]—l. 9, w. 7 [illegible]—l. 10 w. 7 [illegible]—l. 11, w. 1 [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 12, w. 3 [illegible]—l. 13, w. 2-3 [illegible]; w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 14, w. 2 [illegible]—l. 15, w. 7 [illegible]—l. 16, w. 1 add [illegible]—l. 17, w. 7 add [illegible]—l. 18, w. 5 add [illegible]—l. 19, w. 6 [illegible]—l. 20, w. 5 add [illegible] and add [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 21, w. 1 add [illegible]—l. 22, w. 4 [illegible]—l. 23, w. 6 [illegible].

P. 466, l. 3, w. 5-7 [illegible]—l. 4, om. w. 6—l. 5, w. 2 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]—l. 7, w. 7 [illegible]—l. 9, w. 7 [illegible]—l. 11, w. 9 [illegible]—l. 14, w. 2 [illegible]—l. 15, w. 4 add [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 16, om. w. 9—l. 17, w. 2-3 [illegible]—l. 19, w. 7 [illegible]—l. 21, w. 8 [illegible].

P. 467, l. 2, w. 1 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]; w. 6 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]; w. 6 om. [illegible] and add [illegible]—l. 5, w. 1 [illegible]—l. 7, w. 6 [illegible]—l. 9, w. 7 [illegible]—l. 13, w. 2-3 [illegible]; om. the full-stop after w. 7—l. 15, w. 1 [illegible] and add [illegible]—l. 17, om. w. 6—l. 19, w. 6 add [illegible]—l. 22, w. 6 [illegible].

P. 468, l. 1, w. 1 [illegible] [illegible]—l. 2, w. 5 [illegible]; om. the full-stop after w. 6—l. 4, w. 2 om. [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 5, w. 2 [illegible]—l. 6, w. 3 [illegible]—l. 9, w. 9 [illegible] l. 10, w. 5 [illegible]—l. 11, w. 4-5 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 12, w. 8 [illegible] [illegible]—l. 13. w. 4 [illegible]; w. 7 add [illegible]—l. 14, w. 6 [illegible]—l. 15, w. 4 om. [illegible]—l. 18, w. 5 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 19, w. 7 [illegible]—l. 24, w. 4 [illegible].

P. 469, l. 2, w. 7 om. [illegible]—l. 3, om. w. 1-3—l. 6, w. 2 [illegible]—l. 8, w. 8 add [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 9, w. 5-6 [illegible]—l. 10, w. 3 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 11, w. 4 add [illegible]—l. 13, w. 1 [illegible]—l. 15, w. 3-4 [illegible]; om. w. 8 and add [illegible]—l. 18, w. 6 [illegible]—l. 21, w. 2 add [illegible]

P. 470, l. 4, w. 3 add [illegible]; w. 5 add [illegible]—l. 8, w. 2-3 [illegible] [illegible]—l. 10, w. 7 [illegible]—l. 11, w. 5 add [illegible]—l. 12, w. 3 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 13, w. 4 [illegible]—l. 14, w. 7 [illegible]—l. 15, w. 5 [illegible]—l. 16, w. 7 [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 18, w. 2 add [illegible]—l. 19, w. 4 [illegible]—l. 20, w. 5 [illegible] [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 21, w. 6 [illegible] and add [illegible]—l. 22, w. 4 add [illegible].

P. 471, l. 1, w. 2 [illegible]; w. 3 add [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 2, w. 5 [illegible]—l. 7, w. 2 add [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]—l. 10 w. 1 [illegible]—l. 11, w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 16, w. 4 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 17, w. 8 add [illegible]—l. 18, w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 19, w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 20, w. 2 [illegible]—l. 21, w. 2 [illegible].

P. 472, l. 1, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]; w. 6 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 2, w. 8 add [illegible]; w. 9 om. [illegible]—l. 3, w. 12

add [illegible]—l 4, w. 1-2 [illegible]—l. 5, w. 4 om. [illegible]; w. 5 om. [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 6, w. 2-3 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 7, w. 11 [illegible]—l. 8, w. 8 [illegible]—l. 9, w. 4 om. [illegible]—l. 10, w. 2 3 [illegible]—l. 11, w. 5 [illegible]; w. 7 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 13, w. 5 add [illegible]—l. 16, w. 6 added [illegible] through mistake—l. 17, w. 3 add [illegible]—l. 20, w. 5 add [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 23, w. 3-4 [illegible].

P. 473, l. 2, w. 2 [illegible]—l. 4, w. 5 [illegible]—l. 7, w. 7 [illegible]—l. 10, w. 5 [illegible]—l. 11, w. 6-7 [illegible]—l. 12, w. 9 [illegible]—l. 14, w. 1 [illegible]—l. 17, w. 3-4 [illegible]—l. 19, w. 2 [illegible]—l. 23, w. 5 [illegible].

P. 474, l. 3, w. 4 [illegible]—l. 4, w. 7 [illegible]—l. 6, w. 2 add [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 8, w. 2 add [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]; w. 3 add [illegible]—l. 10, w. 1 [illegible]—l. 12, w. 3 om. [illegible]—l. 13, w. 2 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 16, w. 1 om. [illegible]; w. 6 om. [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 17, w. 6 [illegible]—l. 20, w. 2 add [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 22, w. 3 [illegible]; w. 7 [illegible].

P. 475, l. 2, w. 7 add [illegible] and [illegible]—l. 3, w. 6 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 4, w. 3-4 [illegible]—l. 5, w. 6 add [illegible]; om. w. 9—l. 6, w. 5 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 10, w. 3 [illegible]; w. 7, [illegible]—l. 11, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible].

P. 476, om. l. 1—l. 2, w. 1 [illegible]—l. 3 w. 1 [illegible]—l. 8, om. the full-stop after w. 2; w. 3 [illegible]—l. 9, w. 4 [illegible]—l. 10, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]—l. 11, w. 3 [illegible]—l. 13, w. 2-3 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 15 w. 2 om. [illegible]—l. 16, w. 5-6 [illegible]; w. 7-8 [illegible]—l. 17, w. 1-2 [illegible]; w. 5 om. [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 19, w. 4 [illegible]; om. w. 6; w. 8 [illegible];

P. 477, l. 1, w. 2 add [illegible]; w. 4 add [illegible]—l. 2, w. 1 add [illegible] and [illegible]—l. 3, w. 7 add [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]—l. 5, w. 6 [illegible]—l. 7, w. 3 [illegible]—l. 9, w. 5 [illegible]; om. the full-stop after w. 6; w. 7 add [illegible]—l. 10, w. 6 add [illegible]—l. 11, w. 2 om. [illegible]—l. 12, w. 5

add [illegible]—l. 13, w. 5 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 14, w. 1 add [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]; om. w. 5; w. 7 [illegible]—l. 18, om. w. 3—l. 19, w. 3 [illegible]; w. 11 [illegible]—l. 20, om. w. 3; w. 7 [illegible]—l. 21, w. 5 [illegible]—l. 22, w. 4 [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 23, w. 6 [illegible].

P. 478, l. 1, w. 5 [illegible]—l. 2, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 4, w. 4 [illegible]—l. 5, w. 4 [illegible]; w. 6 [illegible]; w. 9 om. [illegible]—l. 6, om. w. 4; w. 7–8 [illegible]—l. 10, w. 9 [illegible]—l. 12, w. 4 add [illegible]—l. 16, om. the full-stop after w. 1; w. 5 [illegible]—l. 17, w. 4 [illegible]; om. w. 5—l. 18, w. 6-7 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 20, w. 6 [illegible]—l. 21, w. 1 add [illegible]—l. 22, w. 2 [illegible].

P. 479, l. 1, w. 1 [illegible]—l. 2, w. 6 [illegible]—l. 3, w. 4 add [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 7, om. the full-stop after w. 2—l. 10, w. 6 add [illegible]—l. 11, w. 4 [illegible]; w. 7 [illegible]; om. the full-stop after it; w. 8 [illegible]—l. 12, w. 11 [illegible]—l. 15, om. w. 5—l. 16, w. 7 [illegible]—l. 17, w. 1 [illegible]—l. 18, w. 1 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 22, w. 2 [illegible].

P. 480, l. 2, om. w. 2—l. 4. om. the full-stop after w. 3 and add [illegible]—l. 6, w. 3–4 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]—l. 9, w. 2 [illegible]—l. 10, w. 3 om. [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 11, w. 2 add [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 12, w. 3 [illegible]—l. 13, w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 15, w. 5 [illegible]—l. 16, w. 2 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 18, w. 4 [illegible]; w. 7 [illegible].

P. 481, l. 1, w. 1 add [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 3, w. 7 [illegible]—l. 4, w. 8 [illegible]—l. 7, w. 3 add [illegible]; w. 4 om. [illegible]—l. 8, w. 4 [illegible]; om. w. 5—l. 9, om. w. 4, 6, and 8—l. 10, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 11, w. 5 [illegible]—l. 12, w. 2–3 [illegible]—l. 13, w. 7 [illegible]—l. 14, w. 1 [illegible]—l. 15, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 8 add [illegible]—l. 19, w. 5 [illegible]—l. 20, w. 5 add [illegible].

P. 482, l. 2, w. 1 add [illegible]; w. 2 [illegible]—l. 3, w. 4 [illegible]; om. the full-stop after w. 6; w. 7 [illegible]—l. 4, w. 1 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 5, w. 1 add [illegible]; w. 2 [illegible]—l. 7, w. 5 add [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]; om. the full-stop after w. 5; w. 10 [illegible] [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 11, w. 6 [illegible]—l. 12, w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 13, w. 3 add [illegible]; w. 5-6 [illegible]—l. 14, w. 2 [illegible]—l. 15, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 16, w. 6 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 18, om. w. 4 and add [illegible]—l. 20, w. 2 [illegible]—l. 21, w. 1 [illegible]; om. the full-stop after w. 5.

P. 483, l. 1, w. 6 [illegible]; w. 7 add [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 2 w. 6 add [illegible]—l. 3, w. 2 [illegible]—l. 4, om. the full-stop after w. 6—l. 5, w. 4 [illegible]; om. the full-stop after w. 7 and add [illegible]—l. 6, om. w. 8; w. 9 [illegible]—l. 7, w. 2-3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 8, w. 6 add [illegible]—l. 9, w. 4 [illegible]—l. 10, w. 4 om. [illegible]—l. 12, om. w. 6.

P. 484, l. 1, w. 2 [illegible]—l. 2, om. w. 3—l. 4, w. 1 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]—l. 7, w. 2 [illegible]—l. 9, w. 6 [illegible]—l. 10, w. 8-9 [illegible]—l. 11, w. 4 [illegible]—l. 13, w. 2 [illegible]; w. 4 [illegible]; w. 7 [illegible]; w. 8 [illegible]—l. 15, w. 6 [illegible]—l. 16, w. 3 om. [illegible]—l. 17, w. 5 [illegible]—l. 18, w. 1 [illegible]—l. 19, w. 1 [illegible]—l. 20, w. 3-4 [illegible]; w. 6 [illegible].

P. 485, l. 3, w. 2 om. [illegible]; w. 3 add [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 5, w. 9 [illegible]—l. 7, w. 8 [illegible]; w. 10 [illegible]—l. 9, w. 8 [illegible]—l. 10, w. 7 add [illegible]—l. 11, w. 6 [illegible]—l. 12, w. 7 add [illegible]—l. 15, w. 4 [illegible]—l. 16, w. 7 [illegible]—l. 19, w. 8 [illegible]—l. 22, w. 1 [illegible].

P. 486, l. 2, w. 1 add [illegible]; w. 3 add [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 3, w. 6 [illegible]—l. 4, w. 9 [illegible]—l. 9, w. 3 [illegible]—l. 12, w, 5 [illegible]; w. 7 add [illegible]—l. 15, w. 4 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 17, w. 4 [illegible]—l. 19, w. 6 add [illegible].

P. 487, l. 2, w. 1 [illegible]—l. 3, w. 2-3 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 5, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]—l. 6, w. 3 [illegible]—l. 7, w. 5 add [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 8, w. 2 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 9, w. 3 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 11, w. 2 [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 12, om. the full-stop after w. 1—l. 13, w. 3 add [illegible]—l. 17, w. 6 add [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 18, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 19, w. 4 [illegible]—l. 20, om. w. 2—l. 23, w. 2 add [illegible]; w. 3 [illegible].

P. 488, l. 3, w. 5 add [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 5, w. 7 [illegible]—l. 6, w. 5-6, [illegible]—l. 7-8, w. 9-1 [illegible]—l. 8, connect w. 4-5—l. 9, w. 8 [illegible]—l. 10, w. 1-3 [illegible]—l. 13, w. 1 [illegible]—l. 15, w. 1 om. [illegible]; w. 4 om. [illegible]—l. 16, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 6 [illegible]—l. 20, w. 1 [illegible]; w. 3 add [illegible]; w. 7 [illegible].

P. 489, l. 1, w. 3 [illegible]; l. 3, w. 4 add [illegible]—l. 7, w. 9 [illegible]—l. 9, w. 3-5 [illegible]—l. 10, w. 3-4 [illegible]; w. 8 [illegible]; w. 9 [illegible]—l. 11, w. 3 add [illegible]—l. 14, w. 5 add [illegible]—l. 15, w. 8 [illegible]—l. 16, w. 5 [illegible]—l. 18, w. 1 om. [illegible]; w. 4 om. [illegible] and add [illegible].

P. 490, l. 4, w. 2 and 5 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 7, w. 5 [illegible]—l. 9, w. 3 [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 10, w. 1 add [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 11, w. 3 [illegible]; w. 11 add [illegible]—l. 12, w. 6 [illegible]—l. 15, w. 2 [illegible]—l. 16, w. 2 [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 17, w. 2 [illegible]—l. 18, w. 3 [illegible]; w. 5 [illegible]; om. the full-stop after w. 6.

P. 491, l. 3, om. w. 3; w. 5 add [illegible]—l. 4, w. 9 [illegible]—l. 5, w. 5-6 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 13, w. 7 om. [illegible]—l. 14, w. 6 [illegible]—l. 16, w. 5-6 [illegible]—l. 18, w. 8 [illegible]—l. 19, w. 4-5 [illegible].

P. 492, l. 3, w. 4 [illegible]—l. 4, w. 7 om. [illegible]—l. 4, w. 9 [illegible]—l. 5, w. 1 om. [illegible]; w. 2 [illegible]. w. 8 [illegible]—l. 6, w. 2-3 [illegible]—l. 7, w. 7 [illegible]—l. 8, w. 3 [illegible]—l. 9 w. 5 [illegible]—l. 11, w. 1 [illegible]—l. 12, w. 5-6 [illegible]—l. 14, w. 2 [illegible]; w. 4 [illegible]—l. 15, w. 6 add [illegible]—l. 16, w. 1 [illegible]—l. 18, w. 1 [illegible]—l. 19, w. 5 add [illegible].

P. 493, l. 1, w. 1 [illegible]—l. 2, w. 1 [illegible]—l. 3, w. 5 [illegible]—l. 4 w. 4 add [illegible]—l. 7, w. 2 add [illegible]; w. 7 [illegible]—l. 8, w. 2 [illegible]—l. 12, w. 8 [illegible]—l. 13, w. 2 om. [illegible]—l. 19, w. 7 add [illegible]—l. 21, om. w. 3; w. 5 [illegible].

P. 494, l. 2, w. 5 [illegible]—l. 3, w. 5 add [illegible]—l. 4, w. 2 add [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]; w. 5 [illegible]—l. 6, w. 6 [illegible]—l. 10, w. 4 add [illegible]—l. 15, w. 8 [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 8 [illegible]—l. 20, w. 2-3 [illegible]—l. 21, w. 3 add [illegible].

P. 495, l. 1, w. 3 add [illegible]—l. 3, w. 5 written thrice through mistake—l. 4, w. 7 [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]; w. 9 add [illegible]—l. 8, w. 1 add [illegible]; w. 6-7 [illegible]—l. 15, w. 4 [illegible]; w. 6 [illegible]—l. 17, w. 3 added [illegible] through mistake.

P. 496, l. 2, w. 8 added [illegible] through mistake; w. 3 [illegible]—l. 5, w. 2 [illegible]—l. 7, w. 5 [illegible]—l. 8, w. 1 add [illegible]—l. 10, om. w. 4—l. 11, w. 2 om. [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 13, w. 1 [illegible]—l. 14, w. 1 [illegible]; w. 2 [illegible]; w. 4 add [illegible]—l. 15, w. 6 [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]—l. 19, w. 1 add [illegible]; w. 2 add [illegible]—l. 20, w. 1 [illegible]; w. 3 [illegible]—l. 21, w. 4 [illegible]—l. 24, w. 2 add [illegible]; w. 5 add [illegible]; w. 6 [illegible].

P. 497, l. 1, w. 7 add [illegible]—l. 4, w. 3 [illegible]; w. 6 add [illegible]—l. 5, w. 3 [illegible]—l. 6, w. 2 [illegible]—l. 8, w. 3 om. [illegible]—l. 10, w. 2 om. [illegible]—l. 11, w. 4 [illegible]—l. 12, w. 8-9 [illegible]—l. 13, w. 6 add [illegible].

P. 498, l. 3, w. 1 add [illegible]—l. 5, w. 1 add [illegible]—l. 10, w. 1 [illegible]—l. 12, w. 7 [illegible]—l. 15, w. 6 om. [illegible]—l. 16, w. 5 [illegible]—l. 17, w. 5–6 [illegible].

P. 499, l. 4, w. 5 ورز—l. 7, w. 1 له; w. 7–8 [illegible]—l. 8, w. 1 [illegible]; w. 6 om. [illegible]—l. 9, w. 1 [illegible]—l. 11, w. 1 [illegible]—l. 12, w. 2 [illegible]—l. 16, w. 5 add [illegible]; w. 8 add [illegible]—l. 17, w. 3 [illegible]—l. 18, w. 3 [illegible]; w. 5 [illegible].

P. 500, l. 1, w. 4 [illegible]—l. 2, w. 3 [illegible]—l. 4, w. 4 om. [illegible]—l. 7, w. 3 [illegible]; w. 7–8 [illegible]—l. 9, w. 5 ولو; w. 7 [illegible]—l. 10, w. 4 [illegible]—l. 12, w. 7–8 [illegible]—l. 13, w. 3 add [illegible]—l. 16, w. 2 [illegible]—l. 18, w. 2 [illegible]—l. 19, w. 5 add [illegible].

[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
3 ٣ [illegible]
[illegible]
4 ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
3 ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

1 ۱ [illegible]

2 ۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ۱ [illegible]

2 ۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

5 4 [illegible]

[illegible]

6 4 [illegible]

7 5 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] 3 ۳
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4 ۴
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ۱ [illegible]

2 ۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧ ૯ [illegible]

૨ ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1 ١} [illegible]

{2 ٢} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1 ١} [illegible]

{2 ٢} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/٤ [illegible]

2/٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/٤ [illegible]

2/٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] — 1 ૧

2 ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 ૩ [illegible]
[illegible]
4 ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4/8
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5/4
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
3 ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]
3 ૩ [illegible]
4 ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૪. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

1 [illegible]

2 [illegible]

3 [illegible]

[illegible]
[illegible]

1 / ૧ [illegible]

2-3 / ૨-૩ [illegible]
4 / ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
5-6 / ૫-૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]

1 / ૧ [illegible]

2 / ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]

૩, ૧) સઘળી નકલમાં س મલેછે.

[illegible]

4 ۴ [illegible]

5 ۵ [illegible]

1 ۱ [illegible]

2 ۲ [illegible]

3 ۳ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/9 [illegible]

2/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

---

1 ૧ [illegible]

---

2 ૨ [illegible]

3 ૩ [illegible]

---

૧૦. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) [illegible] થી [illegible] સુધીની એબારત દસ્તુર તેહમુલજીની નકલમાંથી નજરચુકને લીધે નીકલી ગએછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 9 ۹
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 10 ۱۰
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]

[illegible]

૬. ૬) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible] 1 ૧
[illegible]
[illegible] 2 ૨
[illegible]
[illegible] 3 ૩
[illegible]
[illegible] 4 ૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5 ૫

---

૪. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૪. ૨) સઘળી નકલમાં [illegible] મલેછે.

116-17 ૧૧૬-૧૭ [illegible]

118 ૧૧૮ [illegible]

119-20 ૧૧૯-૨૦ [illegible]

121 ૧૨૧ [illegible]

122 ૧૨૨ [illegible]

123 ૧૨૩ [illegible]

124 ૧૨૪ [illegible]

125 ૧૨૫ [illegible]

126-27 ૧૨૬-૨૭ [illegible]

[illegible]

128 ૧૨૮ [illegible]

[illegible] *

---

* ચોહું દફતર અતરે પુરૂં થયુંછે, પણ દ. એ. વાળી દાદીશેઠને ત્યાં સુરતથી આવેલી નકલમાં તથા દ. તે. વાળી નકલમાં એક જરતોસ્તીને દાહમ મુકયામાં આવે તો તે કેમ પાક થાય. તે વિશેનું પેહલવી લખાણ ૬ થી ૭ શતર સુધીનું આવેલુંછે, તે લખાણ અસલ ઇરાનથી આવેલી મરહુમ દસ્તુર મુલાં ફીરોઝનાં કેતાબખાનાની નકલમાં તેમજ હમારા પહેલા મીતર મોબેદ મનચેરજી જામાસપજી વાછાની નકલ જે ઉપલી અસલ કેતાબની ઉપરથી કરયામાં આવેલીછે તેમાં મલતો નથી. માટે હમોએ તે ફકરો પછવાડેથી દાખલ થયલો સમજીને કાહડી નાખ્યોછે.

(તરજુમો કરનાર.)

[illegible] 111 ૧૧૧
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 112 ૧૧૨
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 113 ૧૧૩
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 114 ૧૧૪
[illegible]
[illegible]
[illegible] 115 ૧૧૫
[illegible]
[illegible]

---

૧૧૨. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

107 ૧૦૫ [illegible]
108 ૧૦૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
109 ૧૦૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
110 ૧૧૦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

99 ૯૯ [illegible]

100 ૧૦૦ [illegible]

101 ૧૦૧ [illegible]

102 ૧૦૨ [illegible]

103 ૧૦૩ [illegible]

104 ૧૦૪ [illegible]

105 ૧૦૫ [illegible]

106 ૧૦૬ [illegible]

---

૯૯. ૧) બીજીમાં [illegible]. ૧૦૦. ૧) ઈ. તે. [illegible]. ૧૦૬. ૨) બીજી નકલમાં [illegible] મળેછે.

93 ૯૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
94 ૯૪ [illegible]
[illegible]
95 ૯૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
96 ૯૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
97 ૯૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
98 ૯૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]

૯૩. ૧) બેઉમાં [illegible]. ૯૬. ૧) બેઉ નકલોમાં [illegible].

[illegible] 89 ૮૯
[illegible]
[illegible]
[illegible] 90 ૯૦
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 91 ૯૧
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 92 ૯૨
[illegible]
[illegible]

૯૧. ૧) બીઉ કેટલીઓમાં [illegible]. ૯૧. ૨) બીઉ નકલોમાં [illegible].
૯૨. ૧. બીઉમાં [illegible].

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
87 ૮૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
88 ૮૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧) બેઉ નકલોમાંથી [illegible] બોલો નજરચુકથી નીકળી ગયાછે.

૮૮. ૧) બેઉ નકલમાં નથી.

[illegible]
[illegible] 84 ٨٤
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 85 ٨٥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 86 ٨٦
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
82 ૮૨ [illegible]
83 ૮૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨) બીજામાં [illegible].

૮૩. ૧) બીજામાં [illegible] વધારેછે.

78 ૭૮ [illegible]

79 ૭૯ [illegible]

80 ૮૦ [illegible]

[illegible]

81 ૮૧ [illegible]

[illegible]

---

૧) દ. એ. તથા તેની બેઉ નકલમાં [illegible].

[illegible]

76 ૭૬ [illegible]

77 ૭૭ [illegible]

૧) બેઉ નકલમાં [illegible]. ૨) બેઉમાં [illegible] વધેલો છે. ૩) બેઉમાં [illegible].
૪) બેઉ નકલમાં [illegible].

70 ۷۰ [illegible]
[illegible]
[illegible]
71 ۷۱ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
72 ۷۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
73 ۷۳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
74 ۷۴ [illegible]
[illegible]
75 ۷۵ [illegible]

61-62 ૬૧-૬૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
63 ૬૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
64 ૬૪ [illegible]
[illegible]
65 ૬૫ [illegible]
[illegible]
66 ૬૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
67 ૬૭ [illegible]
[illegible]
68 ૬૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
69 ૬૯ [illegible]
[illegible]
[illegible]

41 ૪૧ [illegible]
42 ૪૨ [illegible]
43 ૪૩ [illegible]
44 ૪૪ [illegible]
45 ૪૫ [illegible]
46 ૪૬ [illegible]
47 ૪૭ [illegible]
48 ૪૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
49 ૪૯ [illegible]
[illegible]
50-51 ૫૦-૫૧ [illegible]
52 ૫૨ [illegible]
53 ૫૩ [illegible]
[illegible]
54 ૫૪ [illegible]
[illegible]
55 ૫૫ [illegible]
[illegible]
56 ૫૬ [illegible]
57-58 ૫૭-૫૮ [illegible]
59 ૫૯ [illegible]
60 ૬૦ [illegible]

35 ۳۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
36 ۳۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
37 ۳٦ [illegible]
[illegible]
38 ۳۷ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
39 ۳۸ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
40 ۳۹ [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] 28 ٢٨
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 29 ٢٩
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 30 ٣٠
[illegible]
[illegible]
[illegible] 31 ٣١
[illegible] 32 ٣٢
[illegible]
[illegible]
[illegible] 33 ٣٣
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 34 ٣٤
[illegible]

[illegible]
25 ۲۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
26 ۲۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
27 ۲۶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] 23 ૨૩
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 24 ૨૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨૩. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨૩. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૨૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
20 ٢٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
21 ٢١ [illegible]
[illegible]
[illegible]
22 ٢٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

15 ٩٤ [illegible]

[illegible]
[illegible]
16 ٩٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
17 ٩٦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
18 ٩٧ [illegible]
[illegible]
19 ٩٨ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
11 ١١ [illegible]
[illegible]
[illegible]
12 ١٢ [illegible]
[illegible]
13 ١٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
14 ١٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

8 ۸ [illegible]

9 ۹ [illegible]

10 ۱۰ [illegible]

અસલ પેહલવી દીનકર્દનાં ચોથાં દફતરની શરૂઆત.

[illegible]

1 ૧ [illegible]

2 ૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

5 ૫ [illegible]

6 ૬ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

7 ૭ [illegible]

(૬. ૧) અસલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

[illegible]
4 ۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5 ۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
6 ۶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ([illegible]) 1 ૧

[illegible]

[illegible] 2 ૨

[illegible]

[illegible] 3 ૩

[illegible]

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાંથી નકલ કરનારની નજર ચુકથી [illegible] થી [illegible] સુધીની એબારત લખાયલી નથી. (તરજુમો કરનાર.)

[illegible]
12 ૧૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
13 ૧૩ [illegible]
14 ૧૪ [illegible]
15 ૧૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૧૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે, પણ એ એમલો નકલ કરનારાઓની ભુલથી એમ લખાયલો નથી. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

7 ૭ [illegible]

8 ૮ [illegible]

9 ૯ [illegible]

10 ૧૦ [illegible]

11 ૧૧ [illegible]

---

૯. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

૧૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે, પણ દ. તે. વાલી નકલમાં તે લખાણ મલતું નથી.

[illegible]

૫. ૧) અસલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]

(۴۱۹) [illegible]
[illegible]

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

1 [illegible] (٣١٨)
[illegible]

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{5 ૪} [illegible]
[illegible]
{6 ૬} [illegible]
[illegible]
{7 ૦} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{8 ૮} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{9 ૯} [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(۴۱۷) [illegible] 1

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]

3 ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4 ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5 ٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 ١ (٤١٦) [illegible]
[illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
3 ٣ [illegible]
[illegible]
4 ٤ [illegible]

1/૧ [illegible] (૪૧૪)

[illegible]

2/૨ [illegible]

[illegible]

3/૩ [illegible]

[illegible]

1/૧ [illegible] (૪૧૫)

[illegible]

2/૨ [illegible]

[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

923

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]